Mehmet Ali EREN

Bir Eğitimcinin Düşünce ve Anıları

2. Kitap

2009

B Ö L Ü M L E R **Sayfalar**

ISBN : 978–9944–62–970–6

Kitap İsteme Adresi: eren@hacettepe.edu.tr

Tasarım - Baskı
Kardelen Ofset Ltd. Şti.
İncesu Caddesi 96'lar Apt. No: 6/Y Kolej - Ankara
Tel/Faks: (0 312) 432 13 78 • 435 37 90
kardelen@kardelenofset.com.tr • kardelenofset@gmail.com

Mehmet Ali EREN

BİR EĞİTİMCİNİN

DÜŞÜNCE VE ANILARI

2. Kitap

2009

İçindekiler Dizini

Resim Dizini

ÖNSÖZ

M. Ali Eren'in benim yaşantımda köklü ve anlamlı bir yeri vardır. M. Ali Eren benim hemşerim, İvriz Köy Enstitüsü'nde Öğretmenim, Ereğli-Konya'da İlköğretim Müfettişim, yayın ve yazın yaşamımda en çok yararlandığım, fikirlerine daima saygı duyduğum bir eğitimcidir. Ondan edindiğim esin, yaşamıma ışık oldu.

M. Ali Eren'in renkli bir kişiliği vardır. Daima çalışır, olumlu işler peşinde durmadan yorulmadan koşar; çevresine ve ülkesine yararlı olmaya çalışır. Aynı zamanda Atatürk İlkeleri'ne ve Türk Devrimi'ne yürekten bağlı idi. Ayrıca irticanın da amansız düşmanı idi. Müspet bilimden asla ödün vermez, hak bildiği yolda dosdoğru yürümeyi yaşam felsefesi edinmişti. Öğrencilerini de bu duygularla yetiştirdi. M. Ali Eren'in öğrencisi olmakla daima övünç duyarım.

Yaşamının son yıllarında ileri derecede göz tansiyonuna karşın kalemi bırakmayan, zamanını değerlendirdiği ölçüde insan olduğuna inanan bir kişiliğe sahipti.

M. Ali Eren, gezi ve gözleme çok değer veren bir eğitimciydi. Bir duvar takvimi yaprağı üzerinde öğrencilerini saatlerce konuşturur, düşündürür ve doğru sonuçlara vardırırdı. Bilginin yanında düşünceye de geniş yer verirdi. Onun için şu sloganı sık sık yinelerdi. "Düşünen doğruyu bulur." [1)]

M. Ali Eren çok okuyan, okuduğunu yaşamına uygulayan bir eğitimci. İvriz Köy Enstitüsü'nün genel kitaplığından sorumlu idi. Beni okumayı çok seven bir öğrenci olarak tanımış olmalı ki, bir gün bana:

"Hacı sen okumayı seviyorsun, sana bir görev vereceğim. Yapacağın iş, her hafta okul kitaplığına gelen kitapların adını, yazarını, kaç sayfa olduğunu ve kısaca neden bahsettiğini saptayarak, Cumartesi günleri öğle yemek saatinde mikrofon aracılığıyla tüm öğrencilere duyuracaksın." dedi. Bu görev benim de hoşuma gitti. Böylece pek çok kitapla tanışmış oldum.

M. Ali Eren Ereğli-Konya'da ilköğretim müfettişliğimi de yaptı. Denetlediği okullarda "Sınıf Kitaplıklarının" kurulmasına ve öğrencilerin bu kitaplıklardan yararlanmasına da çok önem verirdi.

---

1 M. Ali Eren, Hakikat-Düşünen Doğruyu Bulur. 1958

Ereğli-Konya Öğretmen Abdürrahim İlkokulu'na yeni atandığım günlerde idi. Bölge ilköğretim müfettişi olarak, 15.12.1961 günü öğretmenler lokalinde bir hafta süreli, Ereğli merkez ilkokulları öğretmenlerine "Kitaplık Tertip ve Tasnif Semineri" düzenledi. Bu konuda bir de yapıt veren M. Ali Eren [2)], kitapların nasıl düzenleneceği, bunlardan sınıflarda pratik olarak nasıl yararlanılacağı konularında uygulamalı bilgiler verdi. Bu arada seminere katılan öğretmenler, Ereğli Bölge Öğretmenler Kitaplığı'ndaki kitapları tasnif ederek öğrendiklerimizi uygulamış olduk.

Bu seminerde öğrendiğimiz bilgi ve becerileri, okul ve sınıf kitaplıklarımızda uygulayarak, öğrencilerimize genel kitaplıklardan nasıl yararlanmaları gerektiği hakkında temel bilgi ve beceriler kazandırmaya çalıştık. M. Ali Eren bölgesindeki okulları denetlerken, okul ve sınıf kitaplıklarını da titizlikle inceler ve gerekli rehberlikte bulunurdu.

Okumanın yararına yürekten inanan öğretmenim Ereğli-Konya'da bir çocuk kitaplığı kurdu. Karapınar köylerinin tozlu yollarında motosikletle dolaşarak harmanlardan bağış topladı ve Ereğli'ye bir kitaplık kazandırdı.

Öğretmenim M. Ali Eren'in yüce anısı önünde saygıyla eğilirim. Bizler ölmedikçe, Siz ölmezsiniz. Kişiliğinizle ve bıraktığınız yapıtlarla daima anılacaksınız.

Öğrencisi, Hacı ANGI (Eğitimci)

---

2 M. Ali Eren, İlk ve Orta Dereceli Okullarda Kitaplık Tertip ve Tasnif Kılavuzu, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul, 1948

OKUYAN ADAM, DURMAYAN ADAM ÖĞRETMENİM M. ALİ EREN [3]

Hacı Angı (Eğitimci)

Konya Ereğli Öğretmen Abdürrahim İlkokulu'na yeni atandığım günlerde idi. Bölge İlköğretim Müfettişi M. Ali Eren 15.12.1961 günü Öğretmenler Lokalinde Ereğli Merkez İlkokul Öğretmenlerine, bir hafta süreli kitaplıkların nasıl tasnif edileceği, alfabetik ve sistematik katalogların nasıl düzenleneceği, bunlardan sınıflarda pratik olarak nasıl yararlanılacağı konularında uygulamalı bilgiler verdi [4)]. Bu arada seminere katılan öğretmenler, Ereğli Bölge Öğretmenler Kitaplığındaki kitapları tasnif ederek öğrendiklerini uyguladılar.

Bu seminerde öğrendiğimiz bilgi ve becerileri okul ve sınıf kitaplıklarımızda uygulayarak, öğrencilerimize genel kitaplıklardan nasıl yararlanmaları gerektiği hakkında temel bilgi ve beceriler kazandırmaya çalıştık. M. Ali Eren okullarımızdaki teftiş ve denetlemelerinde okul ve sınıf kitaplıklarını da titizlikle inceler ve gerekli rehberlikte bulunurdu.

Okumanın yararına yürekten inanan M. Ali Eren Konya Ereğli'de bir de çocuk kitaplığı açtı. Karapınar'ın tozlu yollarında motosikletle hasta hasta dolaşarak, bağış topladı ve Ereğli'ye bir çocuk kitaplığı kazandırdı.

Emekli olduktan sonra Ereğli'de Güneş Gazetesi'ni kurarak yayın yaşamına başladı. Bir gün kendisine bir öğretmen "Emekli İlköğretim Müfettişi M. Ali Eren" dediğinde: "Ne emeklisi, işe daha yeni başladık." diyerek, çalışma azmini, yorulmak usanmak bilmeyen iradesini kanıtlamaya çalıştı.

Güneş Gazetesi'ni yıllarca yönetti. Sonra bir ara matbaasını Ankara'ya naklederek, Necatibey Matbaasını kurdu. Bu matbaayı da yıllarca yönettikten sonra, bu basımevini de satarak Milas'ın Kıyıkışlacık Köy'üne yerleşti. Burada da çalışmalarını sürdürerek, anılarını yazdı ve Milas Menteşe ve Önder gazetelerinde yayımladı. Bu etkinlikleri bu yörede de büyük takdir topladı.

Milas'lılar M. Ali Eren'i hemşeri olarak kucakladılar. Milas öğretmen kuruluşları ve ADD ödüller verdiler.

---

3 11.08.1999 günlü Ereğli (Konya) Gazetesi

4 M. Ali Eren, İlk ve Orta Dereceli Okullarda Kitaplık Tasnif ve Tertip Kılavuzu, (İstanbul Rıza Koşkun Matbaası), 1948

M. Ali Eren ilerlemiş yaşına ve görme yeteneğini yitirmesine karşın çalışmalarını sürdürmektedir. Bu günlerde anılarını iki cilt halinde bastırarak en büyük hizmetlerinden birini yerine getirme çabası içindedir. Kendisine sağlıklı daha nice yıllar dilerim.



Resim 1:Mehmet Ali Eren 1988 Mayısında Kütüphanede Okurken

MEHMET ALİ EREN'DE OKUMA TUTKUSU

"İnsan ölünce umut kalacağına emek kalsın daha iyidir."

Henry Kaiser

Hacı Angı (Eğitimci)

Mehmet Ali Eren, anılarında okumaya karşı engel tanımaz tutkusunu şöyle anlatır:

"Çobanlık görevimi kusursuz yerine getirmeye çalışırken, bir yandan da daha yüksek okullara gidip okumayı düşünüyordum. Bu isteğimi babama iki defa açtım. Babam: "İlçemizdeki memurları görmüyor musun? Aldıkları para ile geçinemiyorlar. Yarı aç, yarı tok sürünüyorlar. Allah'a şükür bizim her şeyimiz var. Koyunsa koyun, sığırsa sığır, tarla ise en verimli topraklar bizdedir."

Ama ben obadan kaçarak, tanımadığım memleketlere gidip okumayı düşünmeye, çeşitli tasarılar düzenlemeye devam ettim.

1926 Ağustosunun son günleri, ya da Eylül ayının ilk günleriydi. Ağabeyim Ahmet, Ulukışla'dan Karaoluk Obasına geldi. Yeni elbise giymişti. O gece yarısından sonra kuzu sürüsünü obaya getirdim. Çardağa girdim, ağabeyim Ahmet'in elbiselerini giydim. Biriktirdiğim paraları aldım, Ulukışla yolunu tuttum. Karaoluk Kuyusu'nun karşısındaki geçite gelince obaya doğru baktım. Kuzu sürüme el sallayarak veda ettim. Yolum iki vadi arasından geçiyordu. Tren yoluna yaklaştığım sırada güneş doğmuştu. Konya yönünden gelip, Adana'ya gidecek tren geldi. İstasyona doğru koştum, fakat yetişemedim. Adana'ya yaya olarak gidebileceğimi umuyordum. Hiç gitmediğim yolda yürümeye devam ettim. Üç saat kadar yürüdükten sonra Koçak'ın Değirmenine yaklaştım. Bu arada arkamdan iki atlının geldiğini gördüm. Beni yakaladılar, kollarımı bağladılar. Terkilerine alarak beni Ulukışla'ya getirdiler. Babamın çok kızgın şekilde ağabeyim Ahmet'le beni beklediğini gördüm. Babam ateş püskürüyordu. Ağabeyim Ahmet, benim çıkardığım elbiseleri giymiş, fakat ceketim ona dar geldiğinden yan dikişleri sökülmüştü.

Postanenin bitişiğindeki evimizin ambarına beni kapattılar. Babam elinde sopa, Ahmet ağabeyimle birlikte yanıma geldi, vurmaya başladı. El kaldıramıyordum. Ağabeyim babamı engellemeye çalışsa da, başaramadı. İyi bir dayak yedim. Bir yerim kırılmadı, ama sopayı vurduğu yerlerde şişlikler oluştu. Burnum kanamıştı. Ayrıca vücudumun çeşitli yerlerinden de kanlar akıyordu.

Babam obaya dönmeden önce çay, kahve ve benzeri şeyler almak için çarşıya çıktı. Ben ve ağabeyim de yanında olmak üzere Halil

Efendi'nin dükkânına gittik. Halil Efendi babamın en yakın ahbabı idi. Babam onun sözünden çıkmaz, fikirlerine saygı gösterirdi.

Halil Efendi şeker tartarken bir ara gözü bana ilişti. Vücudumdaki kanları ve şişlikleri görünce babama dönerek:

"Bu delikanlıya ne olmuş da, böyle kanlar içinde kalmış Osman Ağa?" diye sordu. Babam durumu başından sonuna kadar anlattı. Okumak istediğimi, buna izin vermediğinden Adana'ya kaçmaya çalıştığımı ve beni yoldan geri getirttiğini söyledi. Halil Efendi kaşlarını çatarak: "Osman Ağa çok yanlış bir iş yapmışsın. Yalnız memur olmak için okunmaz. Bir insan daha iyi koyun üretmek, çiftlik işletmek için de okur. Sende maşallah ondan fazla çocuk var. Hiç olmazsa bunlardan birini okut." dedi.

Babam Halil Efendi'nin bu sözlerinden çok etkilendi. Beni okutmaya karar verdi. Yalnız başıma okumaya gitmemdeki sakıncaları ileri sürerek, bana arkadaşlık etmek üzere, Ulukışlalı başka çocukları da okumaya teşvik ederek bir kampanya başlattı.



Resim 2:İlk Askerlik Görevinde Bir Arkadaşıyla - 1935

BİR EĞİTİMCİNİN DÜŞÜNCE VE ANILARI (II) [5]

Mehmet Ali EREN, E. Eğitimci

1944 yılının 30 Eylül'ünde Zonguldak'ın Bartın Bölgesi ilköğretim müfettişliği görevinde bulunuyordum. 3803 sayılı Köy Enstitüleri Yasası ile 4274 sayılı Köy Enstitüleri Teşkilat Yasası çıkmıştı. Yurdumuzun çeşitli yerlerinde kurulmaya başlanan 21 köy enstitüsüne sadece köylerden kız ve erkek öğrenci alınıyordu. **Köy Enstitüleri 1945 yılında ilk mezunlarını vermeye hazırlanıyorlardı, fakat kız öğrenci sayısı çok azdı.** Milli Eğitim Bakanlığı emrindeki genel müfettişler köy enstitülerine kız öğrenci sağlanması işi ile görevlendirildiler. M. E. Bakanlığının bir müfettişi Kastamonu Gölköy Köy Enstitüsü'ne kız öğrenci göndermek için Kastamonu ve ilçeleri köyleri ile Zonguldak ve köylerinde inceleme yaptıktan sonra Batın'a, benim teftiş bölgeme geldi. Durumu anlattı. Birlikte dört gün çalıştık. Amasra ve Kozcağız bucaklarında köy muhtarları ve öğretmenleri ile müşterek toplantı yaptık. Çalışmalarımız sonunda bir tane olsun köylü kız öğrenci bulup, köy enstitüsüne gönderemedik.

Ben de enstitülere öğretmen yetiştirmek için çok sayıda kız öğrenci göndermek taraftarıydım. Çünkü çocukların bütün temel alışkanlıklarının beş yaşına kadar kökleştiğini biliyor ve bu süre içinde çocuğa yüzde 99,5 annenin etkili olduğuna, toplumun ilerlemesi için anne eğitiminde en verimli ve başarılı çalışmanın bayan öğretmenler tarafından daha kolaylıkla gerçekleştirilebileceğine inanıyordum. Bu nedenle Bartın'ın o zamanki kaymakamı Naci Rollas'ın yardımını sağlayarak Bartın'ın Kurucaşile, Amasra ve Kozcağız bucakları ile Amasra'nın Gövelez bölgesindeki Cumayanı Köyü'nde yatılı kız öğrenci yurtları açtım. Her köyden, tercihan beşinci sınıftan olmak üzere, birer kız öğrenci alarak bu yurtlara kaydettirdim. Harçlıklarını köy bütçelerinden, yiyeceklerini ayni yardımla sağladım. Yine köy bütçesinden ücretini sağlamak suretiyle, her yurt için birer anne görevlendirildi. Bu anneler, yatakhanelerin temizliğini, yemeklerin yapılmasını ve çocukların her türlü korumacılığını yaptılar. Okul müdürleri ve öğretmenler, idealist bir anlayış ve davranışla bu çocukların iyi yetişmelerini sağladılar.

1945 yılının Mayıs ayında Zonguldak Milli Eğitim Müdürü başta olmak üzere, ilköğretim müfettişleri ve ilköğretim müdürlerinin katıldığı bir kafileyle Gölköy Köy Enstitüsü'ne gittik. Ben bu yatılı okullardan dokuz kız öğrenciyi enstitüye götürmek üzere Bartın'a getirttim. Başta

5 Ereğli Gazetesi, 22 Mayıs 2000

Bartın Milli Eğitim Müdürü Nurettin Çakır olmak üzere, merkez okulları bayan öğretmenleri, bu öğrencileri tanıdıkları tüccarlara götürerek, birer yeni elbise diktirmişler ve hamama götürüp temizliklerini sağlamışlardı. Çocukları yeni elbiseleri ile görmek istedim. Hamamın önüne vardığım zaman, hamamdan çıkmış çocuklarla annelerini gördüm. Göle düşen uzun tüylü canlı bir yaratığın kıyıya çıkınca tüylerinden aşağıya su aktığı gibi, kadınların da elbiselerinden yere su akıyordu. Nedenini sordum. Anneler hamamı ilk defa gördüklerinden, çocuklarını yıkamak için hamama girerken elbiselerini çıkarmayı düşünmemişlerdi. Bu nedenle elbiselerinden suların sızdığını söylediler. Bartın'da toplanan gezi kafilemiz çocuklarla birlikte Gölköy'e hareket etti. İlk durağımız olan Safranbolu'da Öğretmenler Derneği bize yemek verdi. Dut ağaçları altında bir saat kadar istirahat ettik. Çocuklarımızı gören ve bir süre sonra vali olan ihtiraslı Safranbolu Kaymakamı üzüldü. Bölge müfettişi Ali Bey'e çıkışarak, “Niye bana haber vermediniz? Ben de Safranbolu Köylerinden kız öğrenci bulurdum.” dedi.

Köy enstitüsüne vardığımız zaman, öğrenci ve öğretmenler toplu halde eğleniyorlardı. Bizim geldiğimizi görünce çok sevindiler, uzun uzun alkışladılar. Okul Müdürü Ali Doğan kız öğrencileri görünce hayretini gizleyemedi, bu kadar kısa zamanda dokuz kız öğrencinin velilerini nasıl ikna edebildiğimin sırrını çözmek için uzun uzadıya sorular sordu.

1946 yılı başında Hasan Ali Yücel Zonguldak'ı ziyaretten sonra, Kokaksu İstasyonunda inip, yeni yapılmakta olan okulları araba içinde dolaştı. Kendisine Amasra'nın “Asker Suyu” denilen mesire yerinde bir ziyafet verildi. Bu toplantıda konuşan rahmetli bakan Bartın ve köylerinde Milli Eğitim çalışmalarını incelediğini, başta Kaymakam Naci Rollas ve İlköğretim Müfettişi Mehmet Ali Eren olmak üzere, bütün öğretmen ve ilgililerin idealist bir zihniyetle planlı ve metotlu çalıştıklarını gördüğünü, bütün Türkiye için örnek çalışmaları nedeniyle kendilerini takdir ve tebrik ettiğini söyledi. Kısa bir süre sonra da Kaymakam Naci Rollas'la bana birer takdirname gönderdi.

Gölköy Köy Enstitüsü Müdürü Ali Doğan ve öğretmen Hilmi Bilginer'le İlköğretim Genel Müdürü Hakkı Tonguç'un bana yazılan müşterek mektupları Zonguldak'ın diğer ilçelerinde de yatılı kız yurtları kurulması girişimleri oldu. Bu sırada Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün köy enstitüleri hakkındaki beyanatları üzerine, bu durum Zonguldak Valisi'nin de ilgisini çekti. Vali Çaycuma'da bir kız yurdunun açılmasını istedi. Yurt açılamayınca Çaycuma İlçesi'ni Bartın bölgesine bağlamak suretiyle, benim orada bir yurt açmamı istedi. Bir gün sabah erken Çaycuma Kaymakamı beni telefonla aradı. Emirlerini sordum. “Vali Bey

burada köy enstitüsüne kız öğrenci göndermek için köy çocuklarına bir kız yurdu açmamı istedi. 15 gün müddetle yanıma jandarma komutanını alarak, bütün Çaycuma köylerini dolaştım. Bu yurda çocuğunu vermek isteyen bir tek aile bulamadık. Şimdi vilayetten aldığım bir talimatta, Çaycuma İlçesi'nin okullarının teftiş bölgesinin Bartın bölgesine bağlandığı bildirildi. Durum bundan ibarettir." dedi. Ben de kendisine, "Hemen Kokaksu'ya hareket ediyorum. Zonguldak-Ankara posta trenine yetişmeye ve sizinle mümkün olursa bugün görüşmeye çalışacağım." dedim. Hemen hareket ettim. Çaycuma'ya vardığım zaman kaymakamı makamında buldum. Kendisine Çaycuma'ya ilk defa geldiğimi, hiçbir yerde tanıdığımın olmadığını, ama yarım saat sonra Çaycuma'nın batı yönünde yaya olarak gideceğimi, ilk rastladığım köyden iki kız çocuğu, daha sonraki günlerde de, her gittiğim köyden iki kız çocuğu göndereceğimi söyledim.

Yaya giderken bir köye yaklaştığımda, dört tane ihtiyar kadının, topladıkları odunları ipe bağlayıp şelek yaparak sırtlarına kaldırmakta olduklarını gördüm. Selam verdim, kendimi tanıttım ve şunları söyledim: "Devlet köy okullarına kendi köyünden bayan öğretmen yetiştirmek istiyor, devlet ona bahçe verecek, koyun verecek, inek verecek. Onların gelirleri öğretmenin olacak. Ayrıca maaş da verecek. Köyünüze öğretmen yetiştirmek için iki tane kız öğrenciyi devlet okutmak istiyor. Sebep olup da öğretmen olacak bu kız öğrencileri sağlarsanız, öldüğünüzde nur içinde yatarsınız. Peygamberimizin yardımıyla Yüce Tanrı sizi cennetinde mükâfatlandırır." Din içerikli konuşmamın kadınlar üzerinde etkili olduğunu yüz mimiklerinden anlıyordum. Kadınlar kendi aralarında konuşmaya başladılar. Falanın öksüz kızı var, onu göndersek nasıl olur ki, filanın şusu var diye yorumlarda bulundular. Hâsılı köye vardığımızda, iki kız çocuğu bularak, köy bekçisi ile kaymakamlığa gönderdim. Her gittiğim köyden de ikişer kız öğrenci bulup gönderdim. Burada şunu belirtmek isterim:

Köylüye etki yapmak, birinci derecede konuşmanın inandırıcı olmasına ve onun düşüncelerine ters düşmemesine bağlıdır.

Adana Bölgesine İlköğretim Müfettişi Olarak Atandım

Yabancı dili konuşarak da öğrenebilmek için bir yıl izin alarak Fransa'ya gidip, hem Fransızcamı geliştirmek, hem de Fransız Eğitimini derinliğine incelemek istiyordum. Milli Eğitim Bakanlığına dilekçemi sunmadan önce, ailemi memleketim Ulukışla'da bırakmak için, Ulukışla'ya yakın Niğde, bu mümkün olmadığı takdirde Adana İline naklimi istedim. 1947 yılının Ekim ayında Adana İline atandım. Bana



Resim 3:Durasıllı'da Köylülerle Bir Konuşmada - 1934



Resim 4:Ceyhan'da Köy Kadınları Kursunda - 1947

Ceyhan Bölgesini verdiler. Adana'nın en zengin kazası Ceyhan'da o sırada içme suyu problemi vardı. Bir gün ilçenin kıyısından geçen Ceyhan Nehri üzerindeki köprüye bakarak kıyıları inceliyordum. Bir işçinin eşeğini su içine çekip, sırtındaki dört tenekeye nehirden su doldururken, hayvanın nehir içine işediğini gördüm. İşçiye bu suyun nerede kullanılacağını sordum. Küplere doldurularak içme suyu olarak kullanılır, dedi. İşçinin su kabını hayvanın sidiğinin geldiği taraftan doldurmasına üzüldüm ve ona "Allahtan kork arkadaş. Ne diye yukardan su doldurmuyorsun da, sidiğin geldiği taraftan su dolduruyorsun?" dedim. "Bey bu bir şey değil, bütün evlerin helâları, hamamın suları bu nehire dökülür." dedi.

1947 Aralık ayında Ceyhan'dan Adana'ya karayolu ile giderken bindiğim minibüs kaza yaptı. Süratten birkaç takla attı, tüm yolcular yerlere serildi. Bu kazayı ben ucuz atlattım. Teftiş bölge merkezim Adana oldu. Çalışma yerimi Gazipaşa İlkokulunda açtım.

Adana'nın kenar mahallelerinden okullara gelen çocuklardan önemli bir bölümünün Türkçe bilmedikleri, Arapça konuştukları anlaşılmıştı. Bu problemin çözülmesi için 12 Nisan 1948 günü ilgili öğretmenlerle müfettişler Gazi İlkokulunda toplanmış, problemin kısa zamanda çözülmesi için gerekli önlemleri saptıyor ve araştırıyorduk. Bu toplantıya ben başkanlık ediyordum. Milli Eğitim Müdürlüğüne acele başvurmam gerektiğini haber verdiler. Toplantı başkanlığını diğer bir müfettiş arkadaşa bırakarak, Milli Eğitim Müdürlüğüne gittim. Müdür Yardımcısı Kemal Bey, Milli Eğitim Bakanlığından Adana Valiliğine gelen bir telgrafı bana uzattı. "Bunu biraz önce aldık." dedi. Telgrafı okudum. Konya Ereğli İvriz Köy Enstitüsü'nde 18 Nisan 1948 günü açılacak Eğitmen Tamamlama Kursu'nun müdür ve eğitimciliğine geçici olarak görevlendirildiğim, 17 Nisan 1948 günü İvriz Köy Enstitüsü'nde hazır bulunmam, yolluğumu ve gerekli talimatları İvriz Köy Enstitüsü'nden alacağım bildiriliyordu.

İvriz Köy Enstitüsü Eğitmen Tamamlama Kursu Müdürlüğü'ne Atandım

5 gün içinde acele işlerimi tamamladım. 17 Nisan'da Adana-Konya-İstanbul posta treni ile Ereğli'ye hareket ettim. Gülek Boğazı'nı geçinceye kadar sıcaktan bunaldım. Gülek'ten sonra hava serinlemeye başladı. Köy enstitüsünde yapacağım görevleri düşünüyordum. Pozantı'ya gelince, Ulukışlalıların Pozantı Cephesindeki savaş alanlarını keşfetmeye çalışıyor ve bir Fransız birliğinin içinden çıkmadıkları için birlikte yakıldıkları Kadir Hanı araştırıyordum. Çocukluğumda Çıkrık

Ağılımızda ırgat olarak ekinimizi biçen Ulukışla'lı Gökşen'in Hasan, Pozantı'da Ulukışlalıların Kuva–yı Milli'ye Teşkilatı ile Yakup Gökşen'in komuta ettiği birinci bölükte görev yaptığını, Kadir Han içinden ateş eden 30 kadar Fransız askerinin teslim olmamaları üzerine, iki teneke gazyağı getirip hana dökerek ateşlediklerini, duman ve kurşundan kurtulan 15 kadar Fransız askerini esir aldıklarını söylemişti.

Trenimiz Pozantı'dan hareket etti. Ben hâlâ bir çok Fransızı makinelı tüfek ateşi ile saf dışı eden Çayhan'lı Hüseyin Çavuşla, Ulukışla'lı Hacı İbrahimin Sarı'nın şehit edildikleri alanı keşfe çalışıyordum. Trenimiz Toros tünellerine girdi. Hemen pencereleri kapattık. Ulukışla'da beni kardeşim İbrahim karşıladı. Trenimizin beklediği süre içinde lokantasında yemek yedik. Ulukışla İstasyonu ve Kasabası Salihli'de öğretmenlik için ilk ayrıldığım 26 Ekim 1933 gününden beri fazla bir değişikliğe uğramamıştı.

Trenimiz tekrar hareket ettikten sonra Kardeşgediği Yokuşu'nda yavaşladı. Trenin penceresinden İlbeyi Yaylası ile Sıyırmalık tarlalarını görünce, ilk gençliğimin geçtiği köydeki çobanlık günlerimi hatırladım. Hormonsuz, vitamin yüklü sıyırmalık, kangal, kenger ve burçalık gibi dağ sebzelerini ve çevresindeki otları eski dostlar olarak selamladım.

Trenimiz Kardeşgediği'nden sonra inişe geçti. Türkiye'nin en tatlı üzümlerini yetiştiren Alpagut Bağları gözlerimin önüne serildi. Biraz sonraki aşağı bağda, Hasan Ünal Ağılı karşısındaki gölde babam Hacı Osman Eren'le birlikte 3 saat içinde 150 tokluyu yıkadığımızı anımsadım.

Ereğli'de yaylı ve körüklü bir faytona atlayarak şehir merkezine gittim. Arabacım köy enstitüsü elemanlarının Hasan Kurt'un dükkânında toplandıklarını, müdür yardımcısı Fehmi Oyvat'ın emrinde enstitünün bir kamyonu olduğunu söyledi. Arabacım Hasan Kurt'un dükkânına uğradıktan sonra, Fehmi Bey'in Hayrullah'ın lokantasında olduğunu öğrenip, beni lokantanın önünde indirdi ve kamçısıyla lokantanın penceresinden görünen Fehmi Bey'i işaret etti. Lokantaya girdim. Uzun boylu, ütülü gri pantolonlu bir zat yemeğini bitirmiş, keyif kahvesi içiyordu. Bir boyacı da ayakkabılarını boyuyordu. Kendimi tanıttım ve İvriz Köy Enstitüsü'ne nasıl gidebileceğimi sordum. Bana çok nazik davrandı. Yemek ısmarlamak istedi. Aç olmadığımı söyledim. Bunun üzerine kahve ısmarladı ve biraz sonra birlikte gidebileceğimizi söyledi.

İvriz Köy Enstitüsü

İvriz Köy Enstitüsü, Ereğli'nin güneybatısında 10 kilometre kadar uzağında, Gaybi, Durlaz, Sarıca ve Lütfühamidiye köyleri arasında, meyilli, köylülerin "Hakvermez Yokuşu" adını taktıkları, çok verimsiz, kıraç, 200 dekarlık geniş bir arazi üzerinde kurulmuştu. Girişte, altta İvriz Çayından alınan bir su arkının geçtiği alanda inek ve at ahırları yapılmış, başta Amasya, Starkin ve Daldabir cinsi elmalar olmak üzere meyve ve sebze bahçeleri kurulmuştu. Kıraç arazi süs ağaçları ve kuraklığa dayanıklı meyve cinsleriyle büyük emekler sarf edilerek yeşillendirilmişti. Arazinin güneyindeki en yüksek yerinde, bir bayrak direğinin çevresindeki çok geniş alanın sınırlarında tek katlı öğretmen ve personel evleriyle derslikler, yatakhaneler, ambarlar yapılmıştı. Binaların merkezinde de en büyük bina, altında yemekhane ve depolar olmak üzere, yönetim odaları ile sahneli büyük bir salonu bulunan merkez bina vardı. Binaların batısındaki bir dere kenarında da bir koyun ağılı vardı. Chevrolet kamyonumuz merkez bir yapı önünde durdu. Mektup ve yolcu bekleyenlerle meraklı bir grup etrafımızda toplandı. Fehmi Bey beni kamyonu karşılamaya gelen Müdür **İhsan Baykal**'la tanıştırdı. Müdür oradakilere gerekli emir ve talimatları verdikten sonra, beni alıpTarım Öğretmeni **Salih Ziya Büyükaksoy**'un evine götürdü. Yolda **Hamit Özmenek**'le karşılaştık. İhsan Bey bizleri tanıştırırken Hamit Bey için "**Hamit Bey** ünlü eğitimci **Rauf İnan**'la birlikte Çifteler Köy Enstitüsü'nü kurmuşlar. Kendisi öğrenci ve vatan sevgisi, fedakârlıkları bakımından eğitim tarihine geçen **Pestalossi** ve **Dr. Herman Lits** derecesinde mesleğine bağlı, fedakâr, çalışkan bir arkadaşımızdır." dedi.

Öğretmen Salih Ziya Büyükaksoy'un Evine Konuk Oldum

Salih Bey'in evinin balkonuna vardık. Ev hanımı çok süratli bir biçimde sandalye örtülerini balkona taşıdı. Bizlere "hoş geldiniz" deyip, hatırımızı sorduktan sonra kekik çayı ikram etti. Az sonra da yeni çekilmiş enfes kahve ikram etti. Eteklerine yapışan iki ikiz çocuğu, şu anda emekli öğretmen olan Feride ve müzik profesörü olan Feridun'u ellerinden tutarak: "Hadi yavrularım, misafirlerimizin ellerini öpün. Baksanıza evimizi onurlandırdılar." dedi. Çocuklar elbiselerini düzelterek, arka arkaya geçip, sırayla ellerimizi uslu uslu öptüler. Hamit Özmenek bu münasebetle rahmetli **Seniha Hanım'**ın kimi özelliklerinden de bahsetti. Yalnız enstitü kadınlarına değil, köy halkına da tasarruf yönünden örnekler sergilediğini söyledi. Örneğin her çamaşır yıkamada çocukların külotlarındaki lastikleri çıkartır, çamaşır yıkanıp ütülendikten sonra yeniden takar ve lastiğin daha uzun süre kullanılmasını sağlarmış. Ev

nakillerinde soba borusu içinde patates ve soğanları taşır, bozulmaya yüz tutmuş soğan ve benzeri maddeleri kavurarak uzun süre kullanırmış. Rahmetli Seniha Hanım, evde ve balkonda kıvır kıvır dolaşıyordu. Çocukluğunu ve genç kızlığını geçirdiği Giresun'un rüzgârlı günlerinde kayalara çarpıp, canlı bir yaratık gibi köpükler saçarak vahşi sesler çıkaran oynak denizin ona kazandırdığı atikliği üzerinde taşıyordu.

Bor Kemerihisar'ın Bahçeli Köyü'nden hemşerim ve Gazi Eğitim Enstitüsü'nden arkadaşım Türkçe Öğretmeni **Ali İhsan Beyhan**'ı görmek istediğimi söyledim. Hamit Bey beni kütüphanede dergi çıkarma hazırlığı yapan Ali İhsan Bey'e götürdü. Kucaklaşıp öpüştük. Sayın Beyhan o sırada **İvriz Dergisi**'ni çıkarıyor, dergiyi bütün orta dereceli okulların örnek dergisi haline getirmek için çaba sarf ediyor, gecesini gündüzüne katıyor, uçan kuştan, esen rüzgârdan haber ve yardım bekliyordu. Dergi kolu için her sınıftan seçilen birer öğrenciyle birlikte aylık çıkardıkları dergide çıkacak yazıların tertip ve tasnifini yapıyorlardı. Beyhan'ın bütün gücüyle öğrencilerini yetiştirmeye çalıştığını, ders dışındaki zamanlarda da anma günleri, müsamereler hazırladığını öğrendim. Çok memnun kaldım.

Bu sırada akşam yemeği zili çaldı. Beraberce yemek salonuna gittik. Beni yemeğe gelen öğretmenlerle de tanıştırdılar. Yemekhane, mutfak ve ambarların üstünde sahneli, en az 300 kişi kapasiteli geniş bir salondu. Konferans ve sinema salonu olarak ta kullanılıyordu. Temizlik ve tertip işlerinde olduğu gibi, yemek esnasında da, her hafta bir sınıfın öğrencileriyle sınıf öğretmeni nöbet tutuyor, yemekleri kapalı bakraçlar içinde mutfaktan yemek masalarına getiriyor ve dağıtıyorlardı. Yemekten sonra öğretmen misafirhanesinde istirahata çekildim.

Eğitmenler Kursu Yöneticiliği

Üç aylık tamamlayıcı kurs için okula, İvriz Köy Enstitüsü bölgesi dâhilindeki Konya ve Niğde merkez ve ilçeleri köylerinden 32 eğitmen gelmişti. Bunların haftalık ve aylık ders programlarını hazırladım. Okuma, okuduğunu değerlendirme, hesap, hayat bilgisi ve medeni bilgiler konularına ağırlık verdim. Günde 4 dersin dışında, bir saati de serbest konuşma ve değerlendirmeye ayırdım. Sabahları öğrencilerin yaptıkları beden hareketleri çalışmalarına eğitmenlerin de katılmalarını sağladım. Programımı okul müdürüne de tasdik ettirdim. Bu sırada bilimsel karakterli "**İlk ve Orta Dereceli Okullarda Kitaplık Tertip ve Tasnif Kılavuzu**" adlı kitabım basım hazırlığına gelmişti. Müdür İhsan Baykal'a "Ben geceleri vereceğiniz bir kısım öğrencilerle kitaplığınızın bilimsel tertip ve tasnifini yapayım." dedim ve basıma gidecek kitaplık

kitabımı tanıttım. “Buna mukabil, sizin de branş öğretmenlerinin müsait zamanlarında kendi branşlarındaki basit temel bilgileri eğitmenlere kazandırmalarında yardımcı olmanızı dilerim.” dedim. Rahmetli İhsan Baykal bu teklifimi büyük bir memnuniyetle kabul etti.

Eğitmenlerin sistemli temel bilgileri olmadığı için, onlara mikrobun gösterilmesini önemli saydım. O sırada okulda **Ahmet Oğultürk** adında çok faal bir okul doktoru vardı. Kendi işlerini eksiksiz yaptığı gibi, başkalarının hizmetine de koşardı. Hele Hakvermez Yokuşu'nun o verimsiz toprağına dikilen süs ve meyve ağaçlarının sulanmasında başta Müdür İhsan Baykal ve eşi Ayşe Baykal olmak üzere Ahmet Dedeköy, Dr. Ahmet Bey, Hamit Özmenek, Ali İhsan Beyhan gibi öğretmenler akşamdan sabaha kadar uyumak bilmez, su arkını kontrol eder, suyun köylülerce kesilmesini önlerlerdi. Dr. Ahmet Bey'e rica ettim, birkaç defa derse katıldı. Bir keresinde elinde mikroskobu, yanında sıtma hastalıklı bir adamla birlikte sınıfa girdi. Mikroskobu ayarladı, hastadan bir damla kan alarak mikroskobun camı üzerine koydu. Bütün eğitmenlere tek tek mikroskoptaki kana baktırdı. Mikroskopta bir damla kan içinde mikrop adı verilen yüzlerce canlının cirit attığını gören eğitmenler: “Aman efendim, kan içinde küçük hayvanlar bir koyunun kuyruğundaki kurtlar gibi saldırıyorlar.” dediler. Dr. Ahmet Bey'in bu gösterisi eğitmenler üzerinde çok müspet etki yaptı. Sonradan takip ettiğime göre, bulundukları köyün halkına bu deneyi günlerce anlatmışlar. Eğitmenler Dr. Ahmet Bey'in yanı sıra branş öğretmenlerinden Türkçede Ali İhsan Beyhan ve Sevim Senan, matematikte Fehmi Oyvat ve Cemal Türkekul Bey'den çok faydalandılar. Serbest konuşma ve değerlendirme saatinde eğitmenler çok ilginç konuşmalar yaptılar. Bu konuşmalardan aldığım notları, genç öğretmenlerin çevre ve köy incelemelerinde faydalanacakları bir kaynak olarak gördüğümden, aşağıda bilgi ve ilgilerine sunarım:

Eğitmenlerden Çok Şey Öğrendim

Gölören Köyü Öğretmeninin Konuşması

Gölören Köyü'nün yakınında Karaören Köyü vardır. Bu köyde eskiden Kırlı Yakup adında hazırcevap bir adam yaşamış. Onun söylediklerinden köylülerden öğrenebildiklerimi arkadaşlarımın bilgisine sunarım:

a- Gölören’de zamanında düğüne davet için bu günkü gibi davetiye gönderilmez, adam gönderilirmiş. Ağa’nın düğününe Bor’un Çukurkuyu kasabası'ndaki **Hasan Ağa**’yı davet etmek için Kırlı Yakup gönderilmiş. Kırlı Yakup ufak tefek, zayıf bir adammış. Hasan Ağa’nın

avlusundan girip, kapısını çalmış. Kapıya çıkan ağaya, “Hasan Ağa, Gölören’deki Memiş Ağa’nın oğlunun gelecek hafta Cuma günü yapılacak düğününe buyurun.” demiş. Hasan Ağa haberciyi küçümsemiş, böbürlenerek: “**Adam bulamadılar da, seni mi gönderdiler?**” demiş. Kırlı Yakup boynunu bükmüş, “**Efendim adamı adama gönderdiler, beni de sana gönderdiler**.” demiş. Bu söze ağa cevap verememiş. Kırlı Yakup “Sağlıkla kalın.” diyerek evi terk etmiş.

b- Kırlı Yakup bir gün bir Yörük çadırına uğrar. Orada Kırlı Yakup’a süzülmüş yoğurttan yaptıkları ayran ikram edilir. Kırlı Yakup ayranı içer. Çanağın dibinde yoğurt bulaşığı kalır. Kıllı Yakup çocuklardan biraz su ister. Suyu çanağa dökerek, kalan yoğurtla ayran yapıp içmek ister. Yörük ağası, “Yakup Ağa, çanakları da siz yalayacaksınız da, köpekler ne yalayacak?” der. Kırlı Yakup anında cevap verir: “Efendim, bizim köpekler ağalığa heves ediyorlar da, hep kahve içiyorlar.” der.

c- Kırlı Yakup yapı ve kuyu ustasıymış. Bir gün köy içinde temel için taş duvar örerken, öğle yemeği için evlerine ayrılmışlar. Dönüşte temel çevresinde bir köpek gören çamurcu: “Hoşt! Usta mı olacaksın?” deyip, köpeği kovalamış. Bu sözden alınan Kırlı Yakup çamurcuya dönerek: “O köpek usta olamaz ama, taş, çamur çekecek kadar olur.” demiş.

d- Gölören Bucağından bir ağa bir gün Kırlı Yakup’a demiş ki: “Yakup Ağa, ben evleneceğim. Hangi köyden evleneyim? Kırlı Yakup bucağa bağlı 20 kadar köyün her birinin durumuna uygun sözler söylemiş. Bunlardan ancak üçüne söylediğini öğrenebildim: “Babal aldırıp, kokulu çay içeceksen Işıklar’dan evlen. Gece yarısı kaldırıp, yarı yanık ekmek yaptırıp, şafaktan önce kol başında bekleyeceksen, Gıcan’dan evlen. Kalçalı avrat alıp, pençeli oğlan doğurtturacaksan Arısama’dan evlen.” demiş.

e- Kırlı Yakup’a Arısama’da bir su kuyusu eştirirler. Su, kuyunun 40 metre derinliğinde çıkar. Yakup kuyunun dibinde bakraca su doldurarak yukarı çıkartır. Bunun üzerine Arısama’lı ağalar sevinirler. Kırlı Yakup’u kuyudan çıkarmakta gecikirler. Sonunda Kırlı Yakup’un adamı, makara üstünden ipi çekerek 40 metre ileri gittiği zaman Yakup Usta kuyudan çıkar. Üstü başı çamur ve su içindedir. Canı sıkkındır. Ağalar: “Yakup Ağa, senin adamın çok kuvvetli maşallah. Bize bırak git de, koyunlarımızı, sığırlarımızı bu adama sulatalım.” teklifini yaparlar. Yakup Usta boynunu büker: “Emriniz başım üstüne ağalar. Ama bu işçi can taşıyor. Yarın ölür, işleriniz yarıda kalır. Kısraklarınızı (avratlarınızı) getirin, çekeyim de dölü kalsın.” der.

Melicek Köyü Eğitmeninin Konuşması

"Arkadaşlar, Melicek Köyü Ağası Gökoğlan ile Veli Köyü Muhtarı birlikte tavşan avına giderler. Tavşanın izlerini takip ederek, tavşan izlerinden birinin ova tavşanına, diğerinin dağ tavşanına ait olduğunu saptarlar. Ben onlara sordum: "Tavşanları görmediğiniz halde, izlerinden dağ ve ova tavşanını nasıl ayırt ettiniz?" Onlar da şu cevabı verdiler: "Tavşanları takip ettik. İzlerden birine göre tavşan, dağ burnuna çıkmış, rüzgâra karşı yuva yapmış. Bu tavşan dağ tavşanı olur, soğuğa alışık olduğundan rüzgârdan etkilenmemiş. Öteki tavşanın izi burunda kalmamış, kayaya gitmiş. Demek ki tavşan burunda üşümüş, kayayı siper almış. O halde bu iz ova tavşanına ait." Bu arada başka bir eğitmen söz alarak: "Padişahlık devrinde Ödemiş yöresinde 15 yıl eşkıyalık yapan **Çakırcalı Mehmet Efe** hakkındaki kitabı okudum. Burada Mehmet Efe'nin en sıkışık anlarda bile, iz değiştirerek takipçilerden kurtulduğunu öğrendim. Kitapta, bir seferinde çok miktarda silahlı onu takip ederken, adamlarına çarıklarını ters giydirerek takipçilerin elinden kolaylıkla kurtulduğunu yazıyordu." dedi.

Karapınar'dan bir Eğitmenin Konuşması

"Arkadaşlar, Karapınar'ın köylerinde koyun sürüleri çoktur. Koyun ve kuzuları, yapılarından, tüylerinden tanıyan insanlar da çoktur. Bir gün Hotamış'ta bir ağanın bir kuzusu çalınır. Kuzu yazlık için Mersin'den gelen Yörüklerin sürüsü içine karışır. Kuzu iki yıl boyunca Toros Dağlarında otlar ve koyun olur, kuzu yavrular. Üç sene sonra bu kuzu Yörük sürüsüyle Hotamış'a geldiği zaman, bir çoban bu kuzunun, üç sene önce çalınan kuzunun yavrusu olduğunun farkına varır. Gerçekten araştırma yapılınca, sürüyle gelen kuzunun, üç sene önce çalınan kuzunun yavrusu olduğu saptanır. Yine aynı çoban, bir tavuğun kuluçkaya yattığı zaman, tavuğun kendi yumurtladığı dört yumurtadan çıkan civcivlerin, diğerlerinden başka türlü ses çıkardıklarının farkına vardığını da söyledi. Bu duruma göre arkadaşlarım, hayvanların iyi gözlenmesiyle daha çok fayda elde edileceğini sanıyorum." dedi.

Karacadağ Okullarından Bir Eğitmenin Konuşması

"Arkadaşlar, dört inekle bir boğayı köyden dağa çıkarmış, otlatıyordum. İnekler yukarda, boğa daha aşağıda otluyordu. Bu sırada üç canavar (kurt) ineklere saldırdı. İnekler bir taraftan böğürürken, diğer taraftan süratle toplanıp, kuyruk kuyruğa verip, bir çember oluşturdular. Boynuzlarıyla canavarlara karşı koyuyorlardı. Canavarlardan birisi ineklerden birini boynundan yakaladı. İneğin boynuzunu kullanmasını önledi. Bu sırada inek sesi üzerine koşarak gelen boğa, boynuzlarını

canavarın karnına sapladı. Canavarı havaya kaldırdı. Canavarın karnı yarılmış olduğu halde, dişlerini ineğin boynundan çıkarmıyordu. Boğa boynuzlarını canavarın karnından çıkarıp, ön bacaklarından tekrar kaldırdı. Bu suretle canavar yere düştü. Boğa diğer canavarların üzerine koştu. Onlar da kaçtılar. Yaralı inek tedaviden sonra iyileşti." dedi.

Başka Bir Eğitmenin Konuşması

"Arkadaşlar, Karapınar'ın Akören Köyü'nde başka bir olaya tanık oldum. Çok akıllı, ama tat (tam konuşamayan) bir kişi kahveye çıktığı zaman, köylü konuşmalarını dinliyor. Konuşanların çoğu, ya olayı abartıyor, ya da yalan söylüyor. Tat adam bu durumun farkına varıyor, ama karşılık verip, doğruyu anlatamadığı için, huzursuz oluyor. Kahveden ayrıldıktan sonra yumruğunu kafasına vurarak, "Ah kafam, ah kafam, beni huzursuz eden sensin. Sen de ötekiler gibi, söylenenleri doğru sansan ve beni huzursuz etmesen, daha iyi olmaz mıydı?" der. Bu olayı enteresan bulduğum için sizinle paylaştım." dedi.

Çayhan'dan Bir Eğitmenin Konuşması

"Arkadaşlar, ben bir sonbahar günü, Çayhan Kasabası'ndan Ulukışla'nın Kılan Köyü'ndeki bir arkadaşımı görmeye gidiyordum. Ulukışla'nın soğuk suları ile ünlü Karaoluk Yaylası'nda, kuyu yakınındaki bir Yörük çadırına uğradım. Gençler sürülerin başında otlak yerindeydi. Çadırda ihtiyar bir kadınla, ihtiyar bir erkek bulunuyordu. Selam verip, yanlarına oturdum. Hal-hatır sordum. Ev kadını, çadırın bir ucunda bulunan ocağa, kahve tavası içine birkaç tane çiğ kahve koydu, kavurdu, değirmende çekti. Çok enfes bir kahve yaptı, bana ve kocasına içirdi. Sohbetimiz devam ederken, bir süre sonra bir yolcu daha geldi. Evin kadını ona da, aynı biçimde kahve tavasında yeniden birkaç çiğ kahve kavurup, değirmende çekip, ikram etti. Ben söz isteyerek: "Bacı kahve kavrulurken biraz fazla kavursan da, ikinci kahve için tekrar bir kavurma zahmetine girmesen, daha iyi olmaz mıydı?" dedim. "O zaman, kahvede yeterli nefaset olmazdı ve misafire saygısızlık olurdu." diye cevap verdi.

Başka Bir Eğitmenin Konuşması

"Ben askerliğimi Bartın'da yaptım. Bartın'ın Ulus İlçesi sınırında Çayır adlı bir köy var. Bu köyde okulun bitişiğinde, çok gelişmiş bir bahçe var. Bir yolculuğumuzda, bahçenin sahibi biz askerleri misafir etti. Meyvelerden bol bol yedirdi ve gururla şunu söyledi: "Arkadaşlar, bu meyve ağaçlarını yetiştirmek için çok emek sarf ettim. Bu yer bataklık ve tuzlu idi. Üç yıl müddetle diktiğim bütün ağaçlar yeşeriyor, fakat kısa bir süre sonra kuruyordu. Hiçbir çaresini bulamadım. Sonunda düşündüm. Her fidan için birer metre çapındaki çukurların topraklarını bir arabaya

doldurup, başka yere götürdüm. Başka taraftan kumlu toprak getirdim ve çukurlara doldurdum. Yeniden fidanlar getirip, çukurlara diktim. Bundan sonra yeşeren fidanlar hiç kurumadılar. Ben bu meyveleri böyle emeklerle yetiştirdim." dedi.

Mehmet Ali Eren'in Konuşması

" Arkadaşlar, ben de önemli bir izlenimimi anlatmadan önce sizlere bir soru soracağım. Köylerinizde kendinize veya babanıza ait bağımsız eviniz var mı?" dedim. Eğitmenlerin hepsi "var" dediler. Kimisi evlerinin çok elverişli, kimisi de dar olduğunu söyledi. "Çok mutlusunuz arkadaşlar" dedim. Mutluluğun ilk şartının insanların huzur içinde barınacakları bir yuvaya sahip olmalarına bağlıdır diye düşünüyorum. 1945 yılında yedek subay olarak üçüncü defa askeri göreve çağrıldım. Eskişehir merkezinde Porsuk Irmağı yakınında bir apartman dairesinde levazım hizmet bölüğü komutanlığı görevine başladım. Ailem için ev aradım, bulamadım. Kenar mahallede, yağmurlarda çatısı akan bir gecekonduyu geçici olarak kiraladım. Bir ay sonra da, terhis olan bir subayın çıktığı evi 50 lira hava parası vererek kiraladım. Ev şehir merkezinde ve üç katlıydı. Her kat döşeme tahtalarıyla ayrılmıştı. Ben orta katın kiracısı idim. Alt katta demiryolu vagon fabrikasında çalışan bir işçi oturuyor, her gece içiyor, yardım istiyor, cankurtaran yok mu diye bağırıyordu. Mecburen aşağıya iniyor, sarhoş adamın huyuna, suyuna giderek bıçağı elinden alıp, sakinleştirmeye çalışıyordum. Üst katta, yine demiryolu fabrikasında çalışan başka bir işçi oturuyordu. Bir kızı ve iki oğlu liseye devam ediyordu. İşçinin aldığı ücret ailesini geçindirmeye yetmediğinden, odalardan birisine bir tezgâh kurup, geceleri file dokuyordu. Bazı günler çocukları lise arkadaşlarını çağırıyor, oynuyorlardı. Katlar sadece döşeme tahtası ile bölündüğü için, çıkardıkları gürültüyü aynen duyuyorduk. Yorgun-argın eve gelince, bir yandan üst kattaki tezgâh gürültüsü veya çocukların gürültüsü, diğer yandan alt kattaki sarhoş adamın saldırıları ve karısının feryadı, günlük yorgunluğumuzu dindirmek yerine, bir kat daha arttırıyordu. Onun için hükümetlerin görevlerinin başında, her yurttaşın müstakil olarak yaşayabileceği bir eve sahip olmalarını sağlamak olmalıdır. Hele bu ev bahçeli olursa, en mükemmeli olmuş olur.

İvriz Köy Enstitüsü Kitaplığı Tasnif Sorumluluğunu Üstlendim

İvriz Köy Enstitüsü Müdürü rahmetli İhsan Baykal'a söz verdiğim üzere, yanımda kitaplık memuru ile birlikte 6 tane kitaplık kolu öğrencisi olmak üzere 8 kişi geceleri evvela kitaplığın tertibini yaptık. Kitapları boy sırasına göre yerleştirdik. Sonra tasnif hakkında yardımcılarımı

yetiştirdim. Her bir kitabın, iki adet yazarın soyadına göre, bir adet kitap adına göre, varsa bir adet seri adına göre dört veya üç fişini çıkardık. Fişin birini sistematik katalog için ayırdık. Ötekileri karıştırarak, alfabetik sıraya koyduk. Marangoz Sadık Karmış Bey'in yaptığı fiş sandıklarındaki kutulara bu fişleri yerleştirdik. 7,5 cmx12,5 cm ebadındaki bu fişlerin altında açılan deliklerden tel geçirerek, fişleri kutunun içine yerleştirdik. Ayrıca daktiloda beşer kopyalı kâğıtlarla 50 adet cilt katalogu çıkarttık. Bu katalogdan birer adedini mezunların okullarına gönderdik. Köy Enstitüsü kitaplığından mezunların da idareten faydalanmalarını sağladık. Ayrıca yazarın soyadına göre hazırlanan iki adet fişten biriyle sistematik katalog yaptık. Ayrıca okuma salonu okuyucularının hiçbir kayda tabi olmadan alıp, yerine koyacakları el kitaplığı yaptık. Bu kitaplığa 5 adet Türkçe Sözlük, 10 adet Büyük Atlas, 5 adet Osmanlıca-Türkçe Sözlük ile Hayat Ansiklopedisi gibi müracaat kitaplarını koyduk. Bu suretle kitaplık tertip ve tasnif işimiz tamamlanmış oldu.

Enstitünün Meslek Dersleri Öğretmenliği ve Yapı Sanat Başı Yöneticiliğini Kabul Ettim

Eğitmen kursunun bitimine üç gün kala, Enstitü Müdürü İhsan Baykal odama geldi ve bana: "Ali Bey, enstitünün kadrosunda bir adet meslek dersleri öğretmeni ile yapı sanat başı yöneticiliği açıktır. Buraya eleman alacağız. Konya ilköğretim müfettişlerinden Şahap Okurlar, buraya gelmek istedi. Ama senin çalışmalarını başından beri izliyorum. Bu kadroya sen müracaat edersen, memnun olurum. Beraber çalışırız. Ben seni tercih ederim." dedi. Ben de cevaben: "Bir şartla bu teklifinizi kabul ederim. O şartım da şudur: Çocuklarda his ve temel alışkanlıkların beş yaşına kadar geliştiği bilimsel bir gerçektir. Beş yaşına kadarki çocuklarda annenin etkisi yüzde 99'un üzerindedir. Annelerin eğitiminde bayan öğretmenlerin daha kolaylıkla başarı sağlayacağını düşünüyorum. Bu nedenle okula öğretmen yetiştirmek için çok daha fazla kız öğrenci alırsanız, teklifinizi memnuniyetle kabul ederim." dedim. Teklifimden İhsan Bey çok memnun kaldı ve heyecanla: "Ben de seninle aynı fikirdeyim. Emrine araba, doktor ve yardımcı öğretmen vereyim. Onlarla köyleri dolaş. Bulabildiğin kadar kız öğrenciyi okula alacağım." dedi. Muvafakat ettim.

Bor ve Ulukışla Köylerine Kız Öğrenci Bulmaya Çıktık

Okulda, kooperatifin yanında, banyosuz, tuvaletsiz, birbirine bitişik iki oda vardı. Geçici olarak oraya yerleştim. Ailemi ve eşyalarımı Adana'dan enstitüye naklettim. 1948'in Ekim Ayının ilk haftasında bir

kamyon hazırlandı. İçine 50 adet kız çocuk elbisesi aldık. Benimle birlikte **Doktor Ahmet Oğultürk**, müdürün eşi öğretmen **Ayşe Baykal**, üç akordiyon ve bunları çalan üç öğrenci ile öğrenci toplamak için sabahın erken saatinde Bor yönüne hareket ettik. Ereğli'nin Yeniköy'üne geldiğimiz zaman bir cenaze ile karşılaştık, bu nedenle orada durmadık. Bor'un **Narazan** Köyü'ne vardık. Öğrenciler akordiyonlarla milli marşlar söylediler. Etrafımızda köylü erkek-kadın ve çocuklar toplandı. Doktor hastaları muayene etti, ilaç verdi. Ayşe Hanım kadınlarla konuştu. Ben erkeklerle konuştum. Bu sırada yeğenim Asım'ı sordum. Köyde olmadığını söylediler. Kardeşi Mehmet Ali Boz'u gördüm. Annesi yoktu. Çocuğu kamyona bindirdim. Bir de kız çocuğu aldık.

Narazan Köyü'nden sonra Bor'un **Kemerhisar** Bucak'ına, sonra **Bahçeli** Köyü'nden Ulukışla'nın **Güney** Köyü'ne vardık. Oradan da bir kız öğrenci aldık. Son olarak **Beyağıl** Köyü'ne vardık. Oradan 20 kız çocuğu ile Hasan adında bir erkek çocuğu aldık. 30 öğrenciye yanımızdaki elbiseleri giydirip, neşe içinde enstitüye döndük. Çocukların temizlikleri yapılarak, erkekler erkek yatakhanesine, kızlar da kız yatakhanesine yerleştirildi. Kılan'dan 2, Darboğaz'dan 3 ve Bor'un Bahçeli Köyü'nden 3 kız öğrenci almıştık.

Ulukışla Oteli

Ertesi gün derslere başlandı. 15 gün kadar sonra, kız öğrencilerin anneleri, ya da babaları birer ikişer gruplar halinde kızlarını görmeye geldiler. Bu sırada okul yapım halinde olduğu için, okul idaresi gelen öğrenci velilerine yemek veriyor, fakat yatacak yer sağlayamıyordu. Orada kalan Ulukışla'lı velileri, hemşerimiz olmaları nedeniyle ben ve eşim rahmetli **Aysel Eren**, evimizin elverişli olmamasına rağmen, misafir ediyorduk. Köylüler çocuklarını görmeye giderken, banyo yapıp, elbise değiştirmek yerine, harmandan, ya da ağıldan çıktığı iş elbisesi ile, çamaşır değiştirmeden geliyorlardı. Bu nedenle sabahleyin yatakları kaldırırken, bir veya birkaç bitin yorgan üzerinde yürümekte olduğunu görürdük. Durumu komşulardan sır olarak saklayıp, çamaşır yıkardık. Ama veliler hep aynı gün gelmiyorlardı. Ertesi gün başka veli geliyordu. Onları da evde yatırmak durumunda kalıyorduk. Kurumamış örtüleri ütü ile kurutarak, yatak yapıyorduk. Ertesi gün yorganı kaldırırken tekrar bit görüyorduk. O gün de çamaşır yıkamak zorunda kalıyorduk. Hâsılı bizim evde haftada en aşağı 6 gün devamlı çamaşır yıkanıyordu. Bu durum bir ay kadar devam etti. Bir gün bizim durumumuza üzülen enstitü müdürü rahmetli İhsan Baykal'la müdür muavini rahmetli Hamit Özmenek 70 cmx100 cm büyük bir kartona çok büyük bir puntoyla ve kalın yazılarla

“**Ulukışla Oteli**” diye yazmışlar ve kartonu kapıya asmışlar. Sabahleyin bekçi ile beni çağırdılar. Kapıyı açıp, dışarı çıkarken karton başıma takıldı. Bir yandan kartonu çıkarırken, diğer taraftan rahmetlilerin beni izleyip, güldüklerini gördüm.

Böyle sıkıntılı günler geçirirken, bir gün sabaha doğru tan yeri ağarırken, okul bekçisinin “Mehmet Ali Bey, Mehmet Ali Bey” diye bağırdığını duydum. “Kalk, hemşerilerin geldi.” dedi. O sırada okulda daimi elektrik yoktu. Bir motordan sağlanan elektrik gece yarısı kesiliyordu. Kapıyı açtım: Önde aksakallı bir erkek ve arkasında 7 kadın vardı. Hepsi birden ağlıyorlardı. “Hoş geldiniz hemşeriler” dedim. Onlar sızlanmalarını daha da hızlandırıp, hüngür hüngür ağlamaya başladılar. Neden sonra sakinleşen hemşeriler, dün akşam bir haber aldıklarını, enstitüde okuyan 20 Beyağıl’lı kızın okuldan kaçtıklarını, onunun İvriz Çayı'nda boğulduğu, onunun da kaybolduğu haberini aldıklarını söylediler. Onlara, “Çocuklarınız yatakhanelerinde mışıl mışıl uyuyorlar, hiçbir şeyleri yok.” dediysem de, benim sözüme inanmadılar. Mecburen giyindim. Kurallara göre kız yatakhanelerine erkek öğretmenler giremez, yalnızca bayan öğretmenler girerdi. Bu nedenle onları yanıma alarak, bayan kimya öğretmeninin yanına gittim. Öğretmeni uyandırdım. Bu velileri kız yatakhanesinin önüne kadar götürmesini ve çocuklarını uyandırarak, bu velilere gösterdikten sonra, tekrar yatırmasını istedim. Söylediklerim yapıldı. Veliler rahat bir nefes aldılar. Ama zamanla veliler, çocuklarını birer ikişer okuldan kaçırdılar.

Rahmetli Eşim Aysel’in Fedakârlığı

Rahmetli eşim Aysel Eren’in millete ve memlekete hizmet için, bu derecede ağır fedakârlıklara katlanması ve karşı koyma, eşine sitemde bulunma gibi hiçbir olumsuz davranışa yer vermeyen büyük çaplı davranışının gerek normal tarihte, gerekse din tarihinde bulunup, bulunmadığını araştırdım. Din tarihinde ermişliğe ulaştığı söylenen **Veysel Karani**’nin ailesine ve kocasına üstün hizmetinden dolayı ululuğa ulaşan eşinin, Aysel’in katlandığı ölçüde bir fedakârlığa katlanıp, katlanamayacağını da düşünüyorum.

Yeri gelmişken, birinci eşim Aysel Eren ile ikinci eşim **Hacı Fatma Eren (Akçay)**’ın çocuk eğitimi ve toplum görevleri yönünden, kimi olumlu davranışlarını tüm annelerin dikkatine sunarım. Aysel Eren’in doğduğu 1915 yılında Ulukışla’da din adamlarının etkisiyle, kız çocukları okullara gönderilmiyor, camilerde imam, ya da hafızlar tarafından, anlamını bilmedikleri Arapça sözcüklerle namaz sureleri ve dualar öğretiliyordu. O günlerde Osmanlıca alfabe ile Türkçeyi öğrenmek çok güçtü. Cümle

içinde her harfin dört ayrı biçimi kullanılırdı. Örneğin B harfinin müstakil B, ortadan B ve sonradan B olmak üzere 4 yazılış biçimi vardı. Bu nedenle birçok köyde okuma-yazma bilen hiçbir kimse olmadığından, asker mektuplarını Ulukışla'ya getirip, okuturlardı.

Büyük Atatürk'ün Latin kökenli Türk **Alfabesini** getirip, okuma seferberliği açtığı zaman, Aysel de millet mekteplerine giderek okuma-yazma öğrendi. Küçük yaşta babası öldü. Daha sonra annesi de öldü. 9-10 yaşlarında bir çocukken üç erkek ve iki kız kardeşinin sorumluluğunu üzerine aldı. Bir taraftan yufka ekmek yapıp, yemek pişirip ailenin beslenmesini sağlarken, diğer yandan çamaşır yıkama, temizlik gibi ev işleri, tarla işleri ve hayvanların bakımı ile meşgul olarak, aileyi yönetiyordu. Büyüdükçe, kırmızı yanakları ve uzun boyuyla emsalleri arasında en güzeli olarak dikkat çekti. Küçük kardeşlerini beslerken, ünlü Alman Şairi **Goethe**'nin **Verther** yapıtındaki Genç kız **Scharlot**'un kır balosuna giderken, arabaya binmeden önce kardeşlerini beslemesini ve buyruğunu hatırlarım.

Eşim Aysel'in Çocuklarımızın Yetişmesindeki Örnek Davranışları

Evlendikten sonra dört çocuğumuz oldu. Bunların beş yaşına kadarki his kökleşmesinde ve genel iyi alışkanlıkların kazanılmasında sürekli müspet etkisi olmuştur. Çocuklarını dövdüğünü, ya da bağırdığını duymadım. Bir seferinde Ulukışla'da, çocuklarının sokak çocukları ile küfürlü konuştuğunu duyunca, elinde bir mendille fırlayıp, onların yanına vardığı ve çocuğunun dilini çıkarttırarak, mendille sildiğini ve küfrettiği için "**Dilin kirlendi**, mendille temizledim. Bir daha dilini kirletme." dediğini bugün gibi hatırlarım. Çocukların ilk ve ortaokul dönemlerinde okula zamanında gitmelerini, zamanında ders çalışıp, her günkü görevlerini yapmalarını sağlardı. İş bitince, çocuklarının kalem, kitap ve defter gibi eşyalarını çantalarına yerleştirmeden uyumalarına izin vermezdi. Onlara zamanında iş yapma alışkanlığını küçük yaştan itibaren kazandırmış, hiçbir zaman akşamdan yapılacak işi, sabaha bıraktırmamıştır. Bu nedenle dört çocuğumuzun dördü de yüksek tahsilini bitirmiş ve birisi yurt dışında doktora eğitimini tamamlamıştır. En büyük oğlumuz Timur Eren, okula gitmeden önceki yaşlarında ağaçtan tepesi üstüne düşerek dört saat baygın kalması neticesinde, kimi eğitim problemleri çıkarmışsa da, Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Müzik Bölümünü bitirmiş ve emekli oluncaya kadar da müzik öğretmenliği görevini başarı ile sürdürmüştür. İkinci oğlumuz Kemal Eren'in Türk Devletince Çek Cumhuriyeti'ndeki en başarılı Türk İşadamı olarak seçilmesinde, İstanbul'da **İktisadi ve Ticari**

İlimler Akademisi öğrencisi iken, yazları yanında staj gördüğü Ereğli tüccarlarından **Orhan Tüfekçi** ile bir zamanlar ortak olarak çalıştığı Ulukışlalı Yakup Gökçen'in etkileri yanında, annesinin de büyük etkisi ve katkısı vardır.

Üçüncü oğlumuz **Prof. Dr. Atilla Eren**'in **İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi**'nde, dört yıl içinde 100 kredilik ders alması gerekirken, 3,5 yılda 120 krediyi almayı başarması, üniversite öğretim üyesi yetiştirilmesi için yabancı memleketlere gönderilecek öğrencileri seçmek için açılan sınavı kazanması, **Ankara Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fizik Eğitimi Anabilim Dalı**'nda, Alman Filozofu **Kant** gibi işlerine daima zamanında başlaması ve sürdürmesinde, annesinin büyük etkisi vardır. Dördüncü evladımız, kızımız **Emel Sezen**'in Ereğli Lisesi Fen Kolundan birinci olarak mezun olmasında, Ankara'daki **Ortadoğu Teknik Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü**'nü bitirip, elektronik mühendisi olmasında ve başarılı iş hayatında da annesinin etkisi büyüktür.



Resim 5:Mehmet Ali ve Aysel Eren ile birlikte görülüyor

1987 yılı Aralık ayında bir trafik kazasında eşim Aysel Eren'i kaybettikten iki yıl sonra evlendiğim ikinci eşim **Hacı Fatma Eren**'in dört çocuğum ve yedi torunuma sevgili bir anne olup, olmayacağı hakkında

endişelerim vardı. Çünkü İvriz Köy Enstitüsü'nde öğretmen **Kâfiye Odabaşı**'nın vefatı üzerine, öksüz iki çocuğuyla kalan **Muharrem Odabaşı** evlendiği zaman, yeni gelin çocukların gözleri önünde, "Kâfiye Hanım'a ait ne varsa görmek istemiyorum." demiş. Yeniden eşya aldırmış, çocukları da kendinden soğutmuştu. Hacı Fatma Ereğlili. Rahmetli bütün Türk üvey annelerine örnek olacak bir davranışta bulundu. Kızım Emel'e hitap ederek, "Anneniz çok çalışmış, mal kazanmış, benim de rahatıma yardımı oluyor. Bu nedenle her namazdan sonra onun ruhuna Fatiha okuyor, dualar ediyorum." dedi. Bu suretle çocuklarımın onu yalnızca üvey anne gibi değil, gerçek anne gibi sevdiklerini gördüm. Bu suretle çok uyumlu ve mutlu bir aile hayatı sürme imkânına kavuştum. Hacı Fatma ile birlikte olduğumuz müddet içinde **Milas'ın Kıyıkışlacık Köyü Zeytinlikuyu Mahallesi**'nde oturuyorduk. Mahalle halkının büyük bir kısmı alevi inançlı, bir bölümü de Sünni inançlıydılar. Tarihte bu iki inanç sahipleri arasında büyük kavgalar ve çatışmalar olmuştu. Şimdi orada, bu iki inanç sahipleri çok dikkatli davranıp, tarihteki zıtlaşmayı alevlendirmemek için çaba sarf ediyorlardı. Bu nedenle Hacı Fatma, komşulardan biri diğeri hakkında incitici söz söylerse, hemen karşı çıkıyor ve "**Ben bu sözünüzü duymamış olayım, siz de söylememiş olun. Ben daima komşuların birbirleri hakkında iyi şeyler söylemelerini istiyorum.**" derdi. Bu davranışı nedeniyle, mahallenin bütün kadınlarından sevgi ve saygı görüyor, her kadınlar toplantısında aranıyor ve her gittiği yerde bir kraliçe gibi karşılanıyordu. Ruhu şâd olsun.

Tekrar İvriz Köy Enstitüsü anılarıma dönüyorum, şu izlenimimi de anlatmadan geçemeyeceğim. Köylerde yaşayan erkek çocukların, buluğ çağından sonra evleneceği zamana kadar geçen ilk gençlik yıllarında, cinsel dürtülerini gidermek için hayvanlarla ilişki kurdukları biliniyordu. Böyle bir olayın olmaması için geniş tedbirler alınıyordu.

Okul müdürü İhsan Baykal, işini seven bütün personele eşit ölçüde davranan, öğretmenlere, öğrencilere ve diğer personele sevgi dolu gözlerle bakan, insanları olumlu taraflarıyla değerlendiren; yüksek karakterli bir kişiliğe sahipti. Akşam erken yatar ve sabahları çok erken kalkardı. Öğrencilerin kalkma, yıkanma, kahvaltı ve sabah çalışmalarında nöbetçi öğretmenlere yardım ederdi. Bir gün öğrencilerin sabah çalışması için dersliklere girdiği sırada, gece bekçisinin, omuzuna aldığı bir heybeyle aşağıdaki meyve bahçelerine doğru gittiğini görmüş. Bekçiyi durdurmuş ve omuzundaki heybeyi indirerek, içini aramış. Öğrencilerin yıkanma yerinde bıraktıkları küçük sabun parçalarının heybe içinde olduğunu görmüş. "Niye bunları habersiz götürüyorsun?"

diye çıkışmış. Zanapa Bucak Müdürlüğüne telefon ederek, jandarma karakol komutanını okula getirtmiş. Bekçi hakkında hırsızlık işlemi yapılmış ve savcılığa, oradan da mahkemeye sevk edilmiş. Mahkeme tutuklu olarak yargılanmasına karar vererek, bekçiyi hapishaneye göndermiş. Aradan on gün geçtikten sonra, "Bu kadar küçük sabun parçalarının alınması, bekçinin hapis olmasına değer miydi?" diye düşünmeye başlamış. Ereğli'deki okul avukatına telefon ederek, bekçinin hapisten çıkarılması için hukuki yollar bulunmasını istemiş. Aradan bir on gün daha geçmiş. Bekçinin küçük yaştaki üç çocuğunu yanına alan eşi enstitüye geldi ve müdürün evine gitti. Çocuklarla beraber yüksek sesle ağlayarak ve yalvararak, bekçinin hapisten çıkarılmasını istediler. Rahmetli müdür ince ruhlu bir insan olduğundan, bu görüntüye çok üzüldü. Anne ve çocuklarını yanına alarak evime geldi. Nemli gözlerle bana, "Ali Bey, senin geniş kültürün var. Bu çocukların babasının hapisten çıkması için bir çare düşün." dedi.

Eşim rahmetli Aysel Eren de bu duruma çok üzüldü. Çocukları ve hanımı misafir etti. Ben Ankara Sıhhiye'de eski kitap satıcılarından ucuz çok miktarda kitap satın almıştım. Bunların içindeki altı ciltte temyiz mahkemeleri kararlarıyla, içtihat kararları vardı. Bunları incelemeye başladım. Altı saatlik bir çalışmadan sonra, temyiz mahkemeleri Sekizinci Ceza Dairesinin, bekçi olayını aydınlatan 1940 tarihli bir kararını buldum. Bu kararında yüksek mahkeme Soma Sulh Ceza Mahkemesinin bir kararını bozuyordu. Bu karar aynen şöyle idi: "Okuldan sabun çaldığı iddia edilen bekçinin, avlu kapısından çıkmadan önce yakalandığına göre, hırsızlık unsurlarının tamamlanıp, tamamlanmadığı hakkında düşünmeden karar verilmesi yersizdir."

Bu karar bizim bekçinin durumuna aynen uyuyordu. İvriz Köy Enstitüsü'nde duvar yoktu, ama sınırları Gaybi, Durlaz, Sarıca ve Lütfühamidiye köyleri sınırlarına kadar uzanıyordu. Bekçi pavyonların arasında yakalanmış, pavyonlardan dahi dışarı çıkmamıştı. Bu durumu değerlendirerek bekçi adına bir dilekçe yazdım ve bu dilekçeye Temyiz Mahkemesi Sekizinci Dairesi kararının sayı ve tarihini de ekledim. Bekçinin üç gün sonra mahkemesi vardı. Bekçi bu dilekçeyi vererek, beraat kararıyla hapisten kurtuldu.

Şunu söylemek isterim: Öğretmen ve eğitimcilerin iş hayatında bilgi ve görgüleri yükseltildiği gibi, hukuk adamlarının da bilgi ve görgülerinin yükseltilmesine devletçe önem verilmelidir. Günde 30 – 40 dosyaya bakan bir yargıç, hem yorgun düşer, hem de uzun süre okumaya gücü yetmez. Hakim, savcı ve avukatların kendi bürolarında bulundurdukları rehber kitaplar da yetersizdir. En iyisi, medeni



Resim 6:İvriz'de Okul Müdürü İhsan Baykal ve Öğretmenlerle



Resim 7:İvriz'de Harman Savururken

memleketlerde olduğu gibi, şehir kitaplığı bu görevi üstlenmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı işbirliği yaparak, hukuk bölümünde, temyiz mahkemeleri kararları ve içtihat kararları başta olmak üzere, bütün hukuk adamlarının yetiştirilmesinde etkili kitaplar bulundurulmalı, bilgisayar almalı ve baroların görevlendireceği hukukçular bu kütüphanede sırayla çalıştırılarak, uygulamada çalışan hukukçulara hazır bilgiler sunulmalıdır. Bu yolda şehir kitaplıkları teşkilatlandırılmalıdır. Bu arada, bütün vatandaşlarımın kendi evlerindeki kütüphanelerinde ansiklopediler, Osmanlıca ve Türkçe sözlükler ve fihristi bulunan büyük atlas bulunmalıdır. Bir insan ayaklı kütüphane olmadığına göre, okuduğumuz gazete, görüp dinlediğimiz ve anlamını anlamadığımız sözcükler bize mal olmaz, işimizde ve görüşümüzde kolaylık sağlamaz. Bunların anlamını muhakkak surette müracaat kitaplarına bakarak öğrenmemiz gerekir. Hele yabancı dil bilenler için, yabancı ansiklopediler ve bunların içinde **Encyclopedia Britannica**'nın ev kütüphanesinde bulundurulması çok önemlidir.

Kızım Emel Ortadoğu Teknik Üniversitesi Elektrik Bölümünü bitirmiştir. Eşi, damadım **Murat Sezen** de aynı okulu bitirdiği için, o da İngilizce biliyordu. Evlendikten sonra Türk âdetlerine göre el öpme için bana geldiler. Yine Türk âdetine göre el öpme sırasında mal, mülk ya da bir halı hediye edilirdi. Ben bunun yerine İngilizce bildikleri için Encyclopedia Britannica'nın yirmi beş ciltlik İngilizce orijinalini hediye ettim. Damadım Murat, bir gün bana:"**Baba, ansiklopedide yeni çıkan elektronik aletlere geniş ölçüde yer verilmiş. Çünkü bu İngiliz ansiklopedisi, iki yüz kişilik bilim kurulunun iki yüz elli senede meydana getirdiği dünyanın en kaliteli bilim ansiklopedisidir**." dedi.

MEHMET ALİ EREN'İ ARKADAŞI VAHAP OKAY ANLATIYOR [6]

Hacı Angı (Eğitimci)

Eğitimci, yazar, düşünür ve hümanist öğretmenim Mehmet Ali Eren, bir yıl önce 17 Mart 2001 yılında Milas-Kıyıkışlacık Köyü'nde Zeytinlikuyu Mahallesi'ndeki bahçesinde çalışırken hazin bir şekilde yaşamını yitirmiş, Ankara Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

Mehmet Ali Eren, benim İvriz Köy Enstitüsü'nden öğretmenimdi. Aynı zamanda Ereğli'de ilköğretim müfettişimdi. Yayın yaşamımda çok yardımlarını gördüm. Ondan edindiğim esin, yaşamıma ışık oldu.

Mehmet Ali Eren'in renkli bir kişiliği vardı. Daima çalışır, müspet işler peşinde durmadan, yorulmadan koşar; çevresine ve ülkesine yararlı olmaya çalışırdı. Aynı zamanda Atatürk İlkelerine ve Türk Devrimi'ne yürekten bağlıydı. İrticanın ve bağnazlığın amansız düşmanıydı. Müspet bilimden asla ödün vermezdi. Hak bildiği yolda dosdoğru yürümeyi yaşam felsefesi edinmişti. Bizleri de bu duygularla yetiştirdi. Mehmet Ali Eren'in öğrencisi olmaktan daima övünç duyarım.

Onun gerçek kişiliğini okul ve yaşam arkadaşı Vahap Okay, ne güzel dile getirmiş:

Mehmet Ali Eren Kimdir

Mehmet Ali Eren, Niğde'nin Ulukışla İlçesi'nden Körçoban'ın Osman Ağa'nın dokuz oğlundan biridir.

Mehmet Ali Eren benim sınıf arkadaşımdır. Yaşam boyu başarılı çalışmalarını yakından izledim. Bu satırları yazma cesaretini bu yakın ve devamlı ilişkimizden aldım.

Mehmet Ali Eren 1911 yılında Ulukışla'da doğdu. İlkokulu Ulukışla'da, ortaokulu ve öğretmen okulunu Niğde'de bitirdi. 1933 yılında Manisa'nın **Durasıllı Kasabası**'nda öğretmenliğe başladı.

1943 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nü bitirdi. Sırasıyla Siyasal Bilgiler Yüksek Okulu Kitaplık Memurluğu, Zonguldak, Adana ve Konya illerinde ilköğretim müfettişliği yaptı. İvriz Köy Enstitüsü meslek dersleri öğretmenliğinde bulundu. Konya-Ereğli Lisesi Müdürlüğü yaptı. 1968 yılında emekli oldu. Ereğli'de **Güneş Gazetesi**'ni kurdu ve tek başına yönetti. Bu arada birçok yapıtlar verdi:

---

6 2 Nisan 2002 günlü Ereğli (Konya) Gazetesi

- İlk ve Orta Dereceli Okullarda Kitaplık Tertip ve Tasnif Kılavuzu, (1948)
- Çevremizdeki Varlıkları ve Olayları İnceleyelim, (1956)
- Hakikat-Düşünen Doğruyu Bulur, (1958)
- Hayat Bilgisi Rehberi (1-2), (1960)
- İlkokullarda Örnek Yazı 2-3, 4-5, (1971)

Mehmet Ali Eren'in yukarda klasik biyografisini verdim. Bu bilgi her fani insan için geçerli. Asıl olan Mehmet Ali'nin özel yaşantısıyla gerçek kişiliğini belirtmektir.

Niğde Ortaokulu'na 1926 yılında civar ilçe ve köylerden bir öğrenci akını olmuştu. Bu yıllarda merhum Mustafa Necati, ulusal eğitimde köklü bir atılım yaparak pek çok yenilikler yapmıştı. 1926 yılından önce ilkokullar altı sınıflı idi. İlkokullar numune, ortaokullar rüştiye ve liseler de idadi adıyla anılmakta idi.

İşte 1926 yılında ilkokulu bitirenler böyle bir devrimin içinde buldu kendilerini. Niğde Ortaokulu'na Merkez, Bor, Maden, Ulukışla, Ortaköy (Altunhisar), Üzümcü (Pertek), Adırmusun (Koyunlu)'dan öğrenciler yazıldı. Anımsadığıma göre Ulukışla'dan on bir, Bor'dan yedi, Maden'den iki, Ortaköy'den dört öğrenci devam ediyordu. Pertek ve Koyunlu'lular günübirlik gidip geldiklerinden sayıları bizi ilgilendirmezdi. Yeşilyurt (Asmaz) ve Altunhisar (Ortaköy) bir anılırdı. Yeşilyurt'tan **Mahmut Zor** ve **Mustafa Yaldır**, bir yıl önce Niğde Ortaokulu'na başlamışlardı. Mustafa Yaldır'ın babası Kulaksız Ahmet, çok zeki ve ileri görüşlü bir adamdı. Mustafa Yaldır'ın daha sekiz yaşında hafız olmasını sağlamıştı. Asmaz'lı Kulaksız Ahmet'in oğlu diye aramızda kıyasıya bir kıskançlık ve rekabet doğmuştu.

İşte Ortaköy'den **Mahmut Zor**, **Vehbi Atalay**, **Mahmut Kirazcı** ve benim Niğde Ortaokulu'na gitmemize Mustafa Yaldır öncülük etmiş, bize örnek olmuştu.

Niğde Ortaokulu'na en kalabalık öğrenci Ulukışla'dan gelmişti. Ortaokula kaydolan on bir öğrenciden yalnız Mehmet Ali Eren yüksek öğrenim yaptı.

Mehmet Ali, Ulukışlalılar içinde en sağlıklı, orta boylu, kulakları öne yatık, Türkmenliğini ve köylülüğünü törpülememiş bir davranış içinde arkadaşları arasında bir ayrıcalık gösterirdi.

Ulukışla'dan gelen öğrenciler Niğde'den bir ev tutup yerleştiler. Bor'lu ve Ortaköylüler olarak biz dört kişi Akmedrese'ye yerleştik.

O tarihlerde lise ve öğretmen okullarında Bakalorya, ortaokullarda bitirme sınavı vardı. Bu sınavlar biraz baraj niteliğinde olup, sınıfların bütün derslerini kapsardı. Bu sistem ve sınavlar pek çok öğrencinin canını yakardı. O günlerin ortaokul çıkışlılarını bugünün üniversite mezunlarına değişmem.



Resim 8:Vahap Okay İstanbul'da

Mehmet Ali Eren, ortaokul son sınıfta takılmış, öğretmenlerine çok kızmış, kendisini kahretmişti. Ulukışla'nın kapalı geleneği ve duygusallığı ile Toros Dağlarının gururlu özgür yaşantısına sığınmış, bir yıl sere serpe çobanlığına devam etmişti. Uzun yıllar dağlarda çobanlık edenler erişmiş kişi olurlarmış. Kent ve köylerin günah sayılan bütün uğraşı ve yalan dolanından uzak oldukları için, böyle söylenir. "Kendi koyununu güdene çoban denmez" diye bir de özdeyiş var yörede. Mehmet Ali de kendi koyunlarını bir yıl gütmüş, bu bir yıl Mehmet Ali'nin erişmesine ve ermesine yetmiş. 1930 yılının sonbaharında çoban değneğini elinden atmış; yerine beline, kuşağının ortasına uzun ve çıplak bir kama takarak tutmuş Niğde'nin yolunu. Mehmet Ali çobanlık ettiği günlerde, okumanın ne olduğunu değer ölçüleri içinde olgunlaştırıyor.

Mezar taşlarından kendisine pay biçiyor ve benimle bunlar arasında ne fark var, dünya Ulukışla kadar mı? diyerek yaşama rotasını değiştiriyor. Arkadaşlarının hepsi savaşı yitirmişçesine analarının babalarının işine dönmüşler ve günde bir kere Adana'dan Konya'ya, Konya'dan Adana'ya gelip giden trenleri geçirmeyi kendilerine vakit değerlendirmesi haline getirmişlerdir. Her gün süren karşılama ve yolcu etme, Ulukışla gibi dağ arasına sıkışmış ilçenin memur ve belli kişileri için bir uğraşı olmuştur.

İşte Mehmet Ali'nin kafa yapısındaki gelişim hep bunları imajladı. Çevresini, komşularını ve babasını göz önüne aldı.

Ben bu Mehmet, Mustafa ve Osman'lıktan kurtulacağım dedi.

Yarım kalan sınavlarını vermek üzere Niğde Ortaokulu'na pür silah geldi.

Mehmet Ali Eren'in ortaokul sınavına gelişini, Pedagoji Bölümü'nü beraber bitirdikleri sınıf arkadaşı ve köylüm **İsmail Özalp** anlatmıştı:

Mehmet Ali ortaokul bitirme sınavlarının bütünlemesine geldiğinde, ortaokul öğrenciliğinden çok şey yitirmişti. Çünkü öğrenimine bir yıl ara vermiş, kırda-bayırda, dağda-taşta çobanlık etmişti. Kıyafeti, davranışları ölçüsüz, konuşmaları bir serbestlik içinde idi. Poturun üzerine sardığı kuşağın ön tarafına sallandırdığı saldırma (kamanın büyüğü) belinde çıplak halde parıl parıl parlıyordu. Bu saldırma ne olacak diye sorduğumuzda: "Bana sınıf geçirmeyenleri bundan geçireceğim." demişti.

İrade, duygu ve davranışlara gem vurmak olduğuna göre bunun en iyi olgunlaşmasını Mehmet Ali'nin bu eylemlerinde görürüz.

O günlerde Mehmet Ali'deki hırs isyan sonucu doğmuşsa da, olgunluk yıllarında haz ve bir övgü haline dönüştüğünü görüyoruz. Mehmet Ali Eren, büyük bir istenç ile Ortaokulu ve Niğde Öğretmen Okulu'nu bitirdi.

1933 yılında Yedek Subay Okulu'nda beraber idik. Askerlik dersleri yanında, 6 aylık devre içinde Fransızca'yı öğrendi, terhis'ten sonra Manisa'nın **Durasıllı Köyü**'ne öğretmen oldu.

Aşağıdaki öyküyü kendisinden dinlemiştim:

Manisa Milli Eğitim Müdürü **Bilâl Bey**, Amerika'da pedagoji ve toplum bilimleri okumuştu. İdeal bir milli eğitimci idi. Öğretmenlerin mesleki bilgilerini artırmak, birbirleriyle ilişkilerini sağlamak yönünden öğretmenler arasında mesleki konferanslar düzenler, her Cumartesi günü bir öğretmene örnek ders verdiriyor veya çocuk terbiyesi hakkında konferans hazırlatıyor… Örneğin, Alfabe nasıl kolay öğretilir, Coğrafya dersi nasıl verimli işlenir ve öğrencilere kolay öğretilebilir gibi…

Metot konularını ele aldıran, meslekle ilgili bir konu da Mehmet Ali Eren'e verilir.

Mehmet Ali Eren, aldığı konuyu bilimsel kaynaklara yöneltir. Konferansı ile ilgili çıkmış ne kadar otorite kitap varsa satın alır. Bu



Resim 9:Niğde Öğretmen Okulu Öğretmen ve Öğrencileri - 1933



Resim 10:Gazi Eğitim'de Öğretmen ve Diğer Öğrencilerle

kitapları okur, notlarını alır ve özetler. Konferans günü, bu kaynak kitapları da eşeğe yükleyerek konferans salonuna gelir.

Konferans saatinden 10 dakika önce, konferans masasının iki tarafına 25 kadar kitabı sıralar. Öğretmenlerin meraklı bakışları arasında masanın başına geçer.

“Sayın Müdürüm, değerli Meslektaşlar” diye söze başlar. “Konuşmama başlamadan önce konferansımı hazırladığım yapıtları tanıtayım, belki bu yönde de hizmet etmiş olurum sizlere.” der.

Daha önceki toplantılarda, ilgisiz, dalga geçenler, hatır için gelenler, İlköğretim Müdüründen korkan ve gözüne girmek için konferansları izleyenler bu durum karşısında sıkı bir ciddiyete girerler. Bütün öğretmenler dik kulak, gözleri Mehmet Ali Eren’de dinlemeye başlarlar.

Bu konferanstan sonra yöneticileri ve öğretmen arkadaşları arasında saygı gören Mehmet Ali Eren, hiç bir iltifata ve ödüle de eğilmedi. Manisa merkezine gelme, müdürlük, milli eğitim memurluğu onu hiç mi hiç ilgilendirmedi. Onun kafasında yüksek öğrenim yapmak yatar, onu da başardı. **Gazi Eğitim Enstitüsü’nün Pedagoji Bölümü**’nü bitirdi. **İlköğretim müfettişi** oldu. **Lise müdürü** oldu. **Gazete sahibi** oldu. Çalışmaları ilgililerin gözlerinden kaçmadı. **İvriz Köy Enstitüsü**’nde verimli çalışmalar yaptı. Örnek öğrenciler yetiştirdi. Enstitüler kapanınca tekrar ilköğretim müfettişliğine döndü ve 1968 yılında emekli oldu. Bu arada Konya Ereğli’de matbaa kurdu. **Güneş Gazetesi**’ni çıkardı ve tek başına yönetti.

Enerji kudreti, normalin üzerindeki kişilere özgü bir azimle, birçok güçlükleri yenmek için matbaasını Ankara’ya taşıdı. Şimdi bu ülke merkezinde aslanın ağzından lokma alır gibi savaşım veriyor.

Edindiğim bilgilere göre, bu dağdağalı ve her türlü dalaverenin cirit attığı iş alanında Mehmet Ali dürüstlüğü ile çevreye kendini tanıtmıştır. Mehmet Ali’de çok kuvvetli bir irade vardı. Alışkanlığın frenlenmesi olan bu haslet, Mehmet Ali’de çok belirgindir. Yaşam boyu verdiği savaşta yenilgiye uğramamış, azmini sürekli olarak bilemiştir. Övgü ve nefret sonucu gelen ihtirası da yoktur.

Başladığı, daha doğrusu dengeli olarak planladığı işlerde, danışmaya bile gereksinim duymazdı.

Çünkü inandığı ve gücünün yeteceği işlere girişmiş ve başarmıştır. Planlayıp giriştiği işlerin hepsi, sanki Mehmet Ali’den korkmuşlar gibi önünde diz çökmüşlerdir.

Bu başarılarında, Mehmet Ali'nin kişiliği, her şeyin üstünde dürüstlüğü büyük etken olmuştur.

Mehmet Ali kişiliğine düşkün olup, çıkar uğruna ödün vermemiş, var olan kişisel değerlerini hiçbir kimseye ve otoriteye zedeletmemiştir.

Mehmet Ali'de gurur, kibir denen şey yoktur. Sahip olduğu değerlerden kuşkusu olmadığından, başkalarına omuz şişirmeye gereksinme duymaz. Mehmet Ali hiçbir dostunun, arkadaşının veya bir rakibinin dedikodusunu yapmaz. Kendi öz varlığını sevdiği için, başkalarına da aynı saygıyı gösterir.

Mehmet Ali, olduğundan fazla görünmeyi sevmez, o kadar alçakgönüllü ve kalenderdir ki, varlığını, başarısını kişiliğine yama yapmak istemez.

Mehmet Ali üzerine, çevrenin ekonomik ve sosyal kokuşmuşluğunun en ufak bir çıkar ve sömürü fikrini benimsememiştir.

Mehmet Ali yalan bilmez, sahtecilik, kandırma, olduğundan çok görünme ve övünme bilmez.

Doğruya doğru-eğriye eğri demekten kendini ve görüşünü esirgemez.

Mehmet Ali'nin fizik yapısında, yukarda saydığımız hasletleri okumak olanağı var erbabı(bir işten iyi anlayan) için.

Sağlıklı bir bünye, baştan omuza doğru bir eğiklik, kulakların devamlı dinleme özelliği ve düzlüğü, düşünüm sürekliliğini ayan beyan belli eder. Baş yapısından, bu baş içinde devamlı fikir oluşumu yaptığı bellidir. Bu ağırlığın oranını belirleyen parlak gözler, kıvanç verici ve olumlu olayların onaylayıcısı gerilen dudakların yanlara açılışı vurgular. Mehmet Ali düşüne düşüne konuşur. Birbirine bağlı ve anlamlı sözcükler kullanır.

Kötü alışkanlıklarla hiçbir yönüyle ilişkisi yoktur. Aktüalite olaylarını izler. Haksızlıklara tahammülü yoktur. Gücü oranında savaşını verir.

Mehmet Ali Eren mazbut bir aile reisidir. Övünülecek varlıkları içinde çocukları vardır. Kemal Eren'i iyi tanırım, yüzünden okunur asilliği, yenilmez kişiliği içinde olgun bir kafa yapısı vardır. Mehmet Ali'nin eseri olduğu çok bellidir.

Babası gibi vefalı olup, doğum yerine özgü hasletleri yitirmemiştir. [7]

Mehmet Ali Eren'in Çocukları

Mehmet Ali Eren'in üç oğlu, bir kızı vardır. Dördü de yüksek öğrenim yaparak, kendi alanlarında babalarından aldıkları eğitimle üstün başarı göstermişlerdir. En büyük oğlu Timur Eren müzik öğretmenliğinden emeklidir. Atilla Eren Hacettepe Üniversitesi'nde fizik profesörüdür. Kızı Emel de elektronik mühendisi olup, aynı meslekten eşi Murat Sezen'le beraber şu anda ABD'de bulunmaktadır.



Resim 11:M. Ali Eren bir yurt gezisindeki Sn. Bülent Ecevit'le

7 Kemal Eren uzun yıllar Ankara ve İzmit'te Devlet Malzeme Ofisi'nde müfettişlik ve müdürlük yaptıktan sonra, bu görevinden ayrılarak RULOSAN adında kâğıt ürünleri üzerine bir iş merkezi kurmuş, uluslararası ticarete atılmıştır. Bu işinde başarılı olduktan sonra Çek Cumhuriyeti'ne taşınmış ve uluslararası iş dünyasında büyük başarı göstermiştir. 2002 yılında da gelinlik tül kumaş üreten bir fabrika satın alarak ticari yaşamını sürdürmektedir.

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ

İvriz Köy Enstitüsü adını, Halkapınar İlçesi'ne bağlı İvriz Köyü'nden almıştır. İvriz Köyü'nden, İvriz çayının çok soğuk suları çıkmaktadır. Bu suyun, tarımın ihtiyacının azaldığı kış aylarında miktarı azalmaktadır. Tarımın suya ihtiyacının çok fazlalaştığı Nisan, Mayıs, Haziran aylarında suyun miktarı çok artmaktadır. Birkaç değirmen taşını birden çevirecek güce ulaşmaktadır.



İvriz Kaya Kabartması'nın Tarihi ve Anlamı: Anadolu'da gelişen uygarlıklardan Tuwana Krallığı bu suyu ilâhlaştırmıştır. Suyun çıktığı yerdeki kayalardan birinin üzerine bir ilâh yontusu ile ona tapan güzel elbiseler giyen bir kralın yontusu yapılmıştır. İlâhın elinde buğday başağı, beline sarılmış olarak bağ çubuğunun üzüm salkımları görülmektedir. İlâhın ayağına giydiği burnu bükük yemeni, ya da postal Anadolu köylüsünün giydiği ayakkabıya benzemektedir.

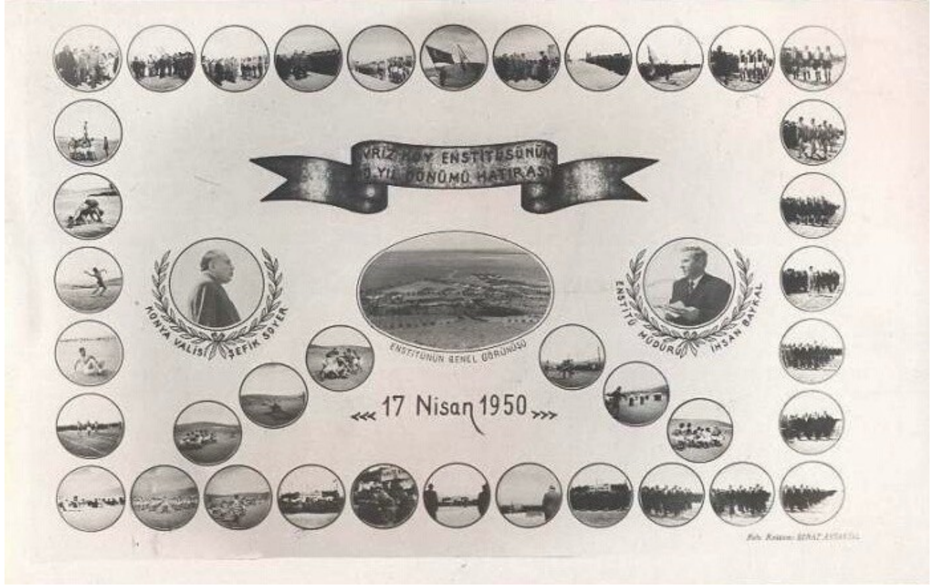
İlâh yontusu üzerinde bir yazı vardır. Bu yazıyı bir Alman bilgini çözmüş ve okumuştur. Bu Almanın yazdığına göre İlâh Krala, "Bana taptığınız müddetçe buğday ile üzümü, yani onları yetiştiren suyu bol bol veririm" demektedir. [8)]

İvriz Köy Enstitüsünü kurmaya gelen müdürler içinde **Recep Gürel**, tanıdığım ve çalışmalarını incelediğim Çifteler Köy Enstitüsü Müdürü **Rauf İnan**, ikinci müdürü **Osman Ülkümen**, Ankara Hasanoğlan

8 Kaya kabartmadaki yazının ancak iki satırı okunabilmiştir:
Saray (tapınak) da bir çocuk iken ben bu asmaları diktim.
TARHUNDAS onlara bereket verebilir.

TUWANA KRALI
Hakim ve Kahraman
WAR̃PĀLÃWAS

Köy Enstitüsü Müdürü **Kemal Üstün** ve Kars Cilavuz Köy Enstitüsü Müdürü **Nazım Esen** gibi iyi yetişmiş elemanları verimli olacağı alanlarda çalıştıran çok yönlü ve çok çalışkan insanlardır. Önce İvriz Köy Enstitüsü arazisinin deprem bölgesi içinde olup olmadığını uzmanların da yardımı ile araştırttı. İvriz Köy Enstitüsü arazisinin deprem bölgesi kuşağının uzağında olduğunu saptadı. Sonra bu arazinin coğrafi durumunu inceletti.



Resim 12:İvriz Köy Enstitüsü 10. Yıl Kartpostalı - 1950

Ben enstitü öğretmenliğine ve Yapı Sanat Başkanlığı görevine başlayınca Recep Gürel'in yaptığı incelemeleri ele alarak, enstitünün ve Ereğli'nin coğrafi durumunu incelettim. İstanbul ve Ankara'dan coğrafya profesörleri enstitüye geldiler. Günlerce çalışma yaptılar. Bunların da yardımı ile saptanan Ereğli ve çevresinin coğrafi durumu şöyledir:

Ereğli'nin güneyindeki Toros Dağlarından zaman zaman şiddetli fön rüzgârları esmektedir. Bu rüzgârlar binaların çatılarına zarar vermekte ve kiremitleri uçurmaktadır.



Resim 13:İvriz Köy Enstitüsü Ailesi - Şeker Bayramı 6.7.1951

Ereğli'deki Ulu Cami'nin minaresinin tepesini Selçuklular devrinde, kapısından giren şiddetli fön rüzgârları uçurmuş olmalı ki minarenin kapısı diğer minarelerde olduğu gibi güneye açılmamaktadır. Padişahlık devrinde Ereğli tren istasyonunun binalarını yapan Alman şirketleri bina kiremitlerinin fön rüzgârları tarafından uçurulmasını önlemek için bina çatılarını çok dik yapmışlar ve rüzgârın kiremitlerin altından girerek kiremitleri uçurmasını önlemişler ve rüzgârın kiremitlerin yüzüne çarpmasını sağlayarak çatının zarar görmesini önlemişlerdir.

Biz bu bilgilerin ışığında İvriz Köy Enstitüsü binalarının çatılarının Ereğli tren istasyonu binaları gibi dik yapılmasına gerek araç–gereç, gerekse teknik eleman bakımından imkân bulamadık. Binalara normal yükseklikte çatılar yaptık. Ancak fön rüzgârlarının zararlarını önlemek için daha kalın ve daha sağlam çıtalar kullandık. Her kiremidin sağlam tellerle çatıya bağlanmasını sağladık, bu suretle fön rüzgârlarının zararlarını önledik.

Ereğli'nin ikinci özelliği yaz aylarının kurak geçmesidir. Çoğunlukla çok nemli bulutlar rüzgârlarla Akdeniz'den gelmektedir. Bu rüzgârlar Toros Dağlarını aşabilmek için yükselmektedir. Bulutlar yükseldikçe soğumakta ve rüzgârdaki nem yağmur olarak Toros

Dağlarının güney yamacına düşmektedir. Bu nedenle Toros Dağlarının güneyi ormanlık ve bol yağışlıdır. Toros Dağlarının kalkerli olması nedeni ile bu dağların içinde büyük su depoları oluşmaktadır. İvriz çayının Toros Dağlarının kuzeyinde olması, dağ içindeki su kanallarının erken donması nedeni ile İvriz suyunun kış aylarında çok azaldığı, bahar aylarında bir taraftan donmuş kanalların çözülmesi ve yüksek kısımdaki karların erimesi ile suyun çoğaldığı anlaşılmıştır.

Toros Dağlarını aşan nemli rüzgârlar Ereğli yönünde alçaldıkça ısınmaktadır. Böylece buluttaki bağıl nem azalmakta, yağmura dönüşmemekte ve Ereğli Ovasını yağmursuz bırakarak Karacadağ, Hasan Dağı ve Melendiz Dağı gibi yüksekliklere yağmaktadır. Yüce Tanrı kurduğu düzen içinde, daha keşfini yapamadığımız nedenlerle, yağmursuz bıraktığı Ereğli Ovasının ağaçlıklı yerleri yağmurdan nasibini almaktadır. Bu durum Amerika'da denenmiştir. Hiç yağmur yağmayan bir çöle kanallarla su götürülüp, ağaçlandırdıktan sonra, o çöle yağmur yağmaya başlamıştır.

O halde "Ereğli ikliminin yağışlı hale getirilebilmesi için öğretmen, kaymakam, vali, müftü, imam ve milli eğitim müdürü olarak yapılması gereken işler var mı?" konusu üzerinde hepimizin düşünmesini ve düşüncelerini açıklamasını rica ederim.

Askerlerin her işte olduğu gibi vatanın ağaçlandırılması üzerinde de çalışmalar yaptığını, her karakolda az da olsa ağaç yetiştirildiğini görerek memnun olmaktayım. Okullarda her öğrencinin bir fidan dikerek ağaç yetiştirmesi, çocuklar arasında ağaç yetiştirilmesi konusunda yarışmalar yapılarak ağaç yetiştiren çocukların ödüllendirilmesi için Karapınar köy okullarında yıllar önce yaptığım kampanyanın her okulda yapılmasının Milli Eğitim Bakanlığınca ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerince plana bağlanmasını, ilgili derslerde ders konusu yapılmasını teklif ederim.

Kurak arazide fidan yetiştirilmesi için fidanın gereksindiği suyu sağlamakta güçlük çekilebilir. Fidan sulandığı zaman suyun % 90 dan fazlası su buharı olarak havaya kaçmaktadır. Suyun havaya kaçmasını önlemek için suyun toprak altından verilmesinde fayda vardır. Birinci kitabımda açıkladığım gibi su, toprak içinde oluşan gözle görülemeyecek derecede küçük su kanallarından dışarı çıkmaktadır. Çapa yapıldığında bu kanalların kapanması nedeniyle su dışarı çıkamamakta ve toprak nemli kalmaktadır. Fidan ilk dikildiğinde, kökleri yanına uzanan yaklaşık 60 cm uzunlukta en ucuz sert plastik borular yerleştirilirse, fidanın ihtiyacı olan su o boru ile sağlanmış, en azından bir ay kadar fidanın su gereksinimi karşılanmış olur. Boru içinden nemin çıkmaması için boruyu

bir plastik poşet parçası ile tıkayıp, üstüne de bir parmaklık plastik borudan yapılacak halkalarla poşet parçası emniyet altına alınır. Fidan büyüdükçe dört tarafa aynı ölçüde yayılması için plastik şişeler, yağ tenekeleri toprak içine gömülür. Bu şekilde değişik uygulamalar yapılabilir.

İvriz Köy Enstitüsü öğrencilerine lise derecesinde genel kültür dersleriyle sanat ve tarım dersleri, bilgi ve uygulamaları verilir. Benim başında bulunduğum sanat çalışmaları, yapıcılık, marangozluk ve demircilik alanlarında olurdu.



Resim 14:M. Ali Eren ve Müdür İhsan Baykal İvriz'de - 14.5.1952

Göreve başladığım 1948 yılı Ekim ayında İvriz Köy Enstitüsü'nde görevli öğretmen, öğrenci ve işçilerle yakındaki Durlaz (Yıldız), Sarıca, Gaybi, Dedeköy (Büyükdede) ve Lütfühamidiye köylerinin muhtarları ve ihtiyar kurulu üyelerinin katıldığı bir toplantıyı okulun toplantı salonunda yaptım. Söz alarak kendimi tanıttım. Okulun Yapı Sanat Başı olduğumu belirttim ve özetle şu konuşmayı yaptım: "Arkadaşlar, hangi işe başlanırsa başlansın, bir işin kaliteli bir biçimde başarıya ulaşması için doğru başlanması, yolların ve neticenin iyi düşünülmesi, karanlık bir noktanın olmaması gerekir. Başında yanlış yapılan bir işin sonradan düzeltilmesi çok güçtür, bazen de imkânsızdır. İnsan sağlığının düzgün gitmesi için ilk önce pazardan başlanması gerekir. Çürümüş ya da

bozulmuş gıda maddeleri alınırsa, onun yapacağı tahribatı başka yöntemle önleyemeyiz, yapıcılıkta temele ilk harcı koymadan temel düzeyinin ana toprağa ulaşması, temel düzeyinin gönye ayarının su terazisine uygun, bayır arazide kademeli su terazisine uygun, köşelerin tamı tamına dik olması, kirecin harca karışmadan önce iyi süzülmüş, toprak parçalarının kalmaması, kumun topraksız olması, topraklı kumun yıkandıktan sonra harca karıştırılması gibi her hususun dikkate alınmasını, demir ve marangoz atölyelerinde vidanın İngiliz anahtarı ile açılıp kapanmasının kesinlikle önlenmesini isterim.

Ziraat ve iş çalışmalarında kullanılan kazma, kürek, mala, tırmık, çapa gibi iş aletlerinin keskin bulundurulmasını, işten sonra alet temizliği yapılarak atölyedeki belli yerine konulmasını, kullanılmayan aletlerin pastan korunması için gerekli yerleri yağlanarak depoda muhafaza edilmesini, kültür derslerinde edinilen bilgilerle gazete ve dergilerden okunan bilgilerden denemeye imkân verilmesini, doğadan dünyanın oluşumuyla sonsuza kadar sürecek olan doğa kanunlarından faydalanılarak denemeler ve yeni keşifler yapılmasını dilerim. Örnek olarak iki doğa kanunundan söz edeceğim. Birincisi "**Bütün canlılar ölümden kaçarlar**". Bundan nasıl faydalanırsınız? Halkımız Ereğli çevresinde Haziran ve Ağustos aylarında fidan aşısı yapılacağını bilir. Oysa kış ayları dışında her ay fidan aşısı yapılabilir. Aşının tutması için gerek aşı yapılacak, gerekse aşı alınacak fidandan su alınabilir. Birinin suyu alınır, diğerininki alınmazsa aşı tutmaz. Doğa kanunundan faydalanılarak suyu olmayan fidanın su vermesini sağlarız. Bunun için fidanın dalından bir miktarını keseriz. Doğa kanunu gereğince oraya su gönderir, fidanın büyümesini sağlarız. İkinci doğa yasası "**Bütün canlılar nesillerinin devamını isterler**". Bunun için bahçeme domates fidanı dikmiştim. Büyüdüler, çiçek açmadılar. Sularını kestim. Susuz kalınca öleceklerini sanarak çiçek açtılar. Ben sularını verdim. Böylece o sene iyi mahsul aldım. Bilmediğimiz ve keşif yaparak faydalanmamızı bekleyen doğa yasaları vardır. Bu nedenle Yüce Tanrı bu yasaları keşfedip, insanların, hayvanların ve bitkilerin yararına kullanılmak üzere ırk, din, cins gözetmeden bütün insanlara kendi özünden bir parça olarak akıl vermiştir. İnsan aklını çalıştırıp, düşünceye dönüştürdükten sonra bu keşifleri yapabilir. Düşünceye dönüşmeyen akıl pasif kalır, denizin tuzlu suyuna düşen teneke gibi paslanır. Zaman geçtikçe pas derinleşir. Pasın tenekeyi çürüttüğü gibi, aklı da çalıştırmamak çürütür. Anlamı bilinmeden Arapça sözcüklerle yapılan ibadet, aklı düşünceye dönüştüremez. Dünya uygarlığında bütün Müslümanların bilime katkısının yüzde birin altında olmasından dolayı bütün Müslümanların düşünerek Türkçe ibadet üzerinde durmalarının ve özellikle hukuk düzeni içerisinde kılı kırk

yararcasına hassasiyetle duran Cumhurbaşkanımız Sayın **Ahmet Necdet SEZER**'in Türk Ulusunun Türkçe ibadet hakkının bulunup bulunmadığını açıklamasını dilerim.

Aklın düşünceye dönüşmesi için önce insan zihninde duyu organlarından veya zihinden mana olarak bir duyu oluşur. İkinci duyu mana olarak birinci duyu ile birleşir, mana olarak algı meydana gelir. Algılar yolu ile düşünce kıyası meydana çıkarır. Düşünce birçok gerçeğin keşfedilmesini sağlar. Örneğin ay tutulduğu zaman kimi insanlar çan çalarak, korkarak ya da başka türlü gösteriler yaparak ayın biran evvel gölgeden kurtulmasını beklerken, milattan dört yüz seksen yıl önce doğan Aristo kıyas yoluyla dünyanın yuvarlak olduğunu kanıtlamıştır. Ay tutulduğunda herkes çan çalarak ya da başka türlü gösteri yaparak ayın gölgeden kurtulmasını sağlamaya çalışırken, Aristo ay üzerindeki gölgeyi incelemiş, ay üzerindeki gölgenin yuvarlak bir gölge olduğunu görmüştür. Hemen zihnini çalıştırarak gölge yuvarlak olduğuna göre gölgeyi meydana getiren nesnenin, yani dünyanın da yuvarlak olması gerekir, demiştir. Ama o devirde teknik imkânlar bunu fiilen kanıtlamaya olanak vermediğinden, on beşinci yüzyılın ikinci yarısında **Macellan** adındaki denizci İberik Yarımadasından devamlı batı yönünde yol alarak kendisi yolda öldüğü halde tayfaları tekrar İberik Yarımadasına dönmüşlerdir. Böylece dünyanın yuvarlak olduğu kanıtlanmıştır.

Türkiye'de Köy Enstitülerinde İş Eğitimi geniş ölçüde uygulanmıştır. İş eğitimi, öğrencilerin yetişmesinde birinci derecede etkili olduğu gibi, öğretmen, memur ve işçilerin çalışma hayatı içinde gelişmelerini de sağlamıştır. İş insanların alçak gönüllü olmasını, bilgilerini ve tasarımlarını netleştirmeyi sağlar, başka insanlarla münasebetlerinde saygılı ve sevecen yapar, aile hayatında uyum sağlar. Bu nedenle Amerika'da **John Dui**, Almanya'da **Kerşen Steiner** gibi düşünürler zenginlerin çocuklarını kır okullarında toplayarak iş içinde iş ve halk eğitimini benimsettiler. Türkiye'de orta dereceli okullarda Avrupa'daki statü uygulanamadı, çünkü bu yansıtmayı sağlayacak olan Türkiye'deki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Talim ve Terbiye Kuruluydu. Oysa bu kurulun bazı üyeliklerine kimi zaman gizli başarısız, evet efendimci, nabza göre şerbet veren kimi insanlar yer almıştır.

İlköğretim Genel Müdürlüğüne atanan **İsmail Hakkı Tonguç** resim-iş öğretmeniydi. Genel Müdürlüğe atanmadan önce bir süre Avrupa'ya gönderilerek oradaki okullarda inceleme yapmış, notlar almış ve Türkiye'ye dönmüştür. Böylece Türkiye'de kurduğu **Köy Enstitülerinde, iş eğitimini doğru olarak yönlendirmiştir**.

1950'li yıllarda ilkokulların sekiz yıla çıkarılmasını düşündüğü için eğitim enstitülerine aldığı öğrencilerden ilkokullarda mecburi hizmet yapma taahhüdü almışlardır. Bu karar için Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunda bir toplantı yapılmış, bu toplantıya Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bölümü'nden öğretmen istenmişti. Gazi Eğitim Enstitüsü Talim ve Terbiye Kurulu'na Amerika'da öğrenim görmüş öğretmen Hüsnü Cırıtlı'yı göndermişti. Öğretmenim Hüsnü Cırıtlı'dan öğrendiğime göre, Bay Yörükoğlu sekiz sınıfta bütün derslerinin bir öğretmen tarafından okutulması tezini savunmuş ve kabul ettirmişti. Hüsnü Cırıtlı uygarlığın iş bölümü üzerine kurulduğunu, bir öğretmenin bütün dersleri okutamayacağını, her dersin ayrı branş öğretmeni tarafından okutulması gerektiğini savunmuş ise de, bu teklifin reddedildiğini söylemiştir.

Birkaç yıl sonra bakan değişir. Yeni bakan sekiz sınıflı bir okulun bir öğretmen tarafından okutulmasının faydalı olmayacağını, en azından dersler ikiye bölünerek fen bölümünde matematik, fizik, kimya, biyoloji; edebiyat bölümünde tarih, coğrafya, Türkçe gibi derslerin ayrı öğretmenler tarafından öğretilmesi gerektiğini arkadaşı olan Gazi Eğitim Enstitüsü öğretmenlerinden **Dr. Halil Fikret Kanat**'a söyler. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nun o zamanki başkanı Yörükoğlu Dr. Halil Fikret'e gelerek Bakanın ne fikirde olduğunu sorar. Halil Fikret Kanat ilkokul derslerini iki gruba ayrılarak, iki ayrı öğretmen tarafından okutulmasını bakanın istediğini hem Yörükoğlu'na, hem de daha sonra arkadaşı olan Hüsnü Cırıtlı'ya söyler. Talim Terbiye Kurulu yeniden toplanır. Kurulun Gazi Eğitim Enstitüsü'nden istediği öğretmen olarak yine Hüsnü Cırıtlı gönderilir. Toplantıda söz alan Talim Terbiye Kurulu Başkanı Yörükoğlu, önceki toplantıda kuvvetle savunduğu sekiz sınıftaki bütün derslerin tek öğretmen tarafından okutulması tezini unutmuş görünerek, yeni Milli Eğitim Bakanının isteği doğrultusunda bütün derslerin iki gruba ayrılarak ayrı öğretmenler tarafından okutulması tezini savunur. Hüsnü Cırıtlı tekrar söz alarak daha önceki toplantıdaki tek öğretmenin bir sınıfın bütün derslerini okutması tezinin yanlış olduğu gibi, bir sınıfın bütün derslerinin iki gruba ayrılarak iki ayrı öğretmen tarafından okutulması tezinin de yanlış olduğunu söyler. Her dersin o dersin branş öğretmeni tarafından okutulması gerektiğini ifade eder, fakat bu öneri kabul edilmez.

Milli Eğitim Bakanlığının hem danışmanının, hem de bilimin okullarda egemen olmasını sağlayacak Talim Terbiye Kurulu Başkanının bilim yolunu bırakarak, kendilerini o makama getiren bakanın nabzına göre şerbet vermeleri, orta dereceli okulların geri kalmasına neden

olmuş ve iş eğitimi o yıllarda Ortaöğretim Programına konulamamıştır. Biz Türk Ulusu olarak en yüksek makamlara ulaşan devlet adamlarımızla ve en aşağıdaki işçilerimizle hep fikirlerimizi tasdik eden kişileri severiz. Oysa Ahmet Haşim’in dediği gibi “**Her fikir otlağından taşla, demirle, sopa ile kovduğumuz münekkit, karşı fikir söyleyen, bireyin ve toplumun ilerlemesinde en etkili ve en faydalı insandır**”.

Burada konuyla ilgili olarak General Eisenhover'dan bir örnek aktarmak isterim. İkinci Dünya Savaşı sırasında Birleşik Kuvvetler Başkomutanı Amerikalı **General Eisenhover** bazı konuları tartışmak için İngiliz Generali **Montgomery**’den on general ister. Eisenhover bu generaller ile üç ay çalışır. Üç ay sonra Montgomery Eisenhover’e “Bizim generallerimizden memnun musunuz?” diye sorar. Eisenhover “İkisinden memnunum, diğer sekizi bir işe yaramaz.” diye cevap verir. Montgomery tekrar söz alarak, “İkisinden memnunsunuz da, diğer sekizinden neden memnun değilsiniz?” diye sorar. Eisenhover, “İki generalinizden memnunum, çünkü ikisi ortaya koyduğum fikir ve tezlerimin kendilerine göre karşıtlarını ve zararlarını savunuyorlar. Ben onların fikirleri üstünde düşünüyor ve onlardan faydalanıyorum. Diğer sekizi ortaya koyduğum fikirlerin doğru olduğunu söylüyorlar ve tasdik ediyorlar. Ama benim tasdikçiye ihtiyacım yok.” Ama biz Türk Milleti olarak tasdikçi arıyoruz, tasdikçiyi beğeniyoruz ve tasdikçiyi önemli işlerin başına getiriyoruz. **Böylece kendimizi çıkmazın içine sokuyor, o çıkmazdan kurtulmak için çabalıyoruz.**

İvriz Köy Enstitüsü'nde sanat çalışmaları; yapıcılık, marangozluk ve demircilik bölümleri olmak üzere üçe ayrılmıştı. Yapıcılıkta **Ali Acar** gibi mesleğine âşık çok kıymetli öğretmenler görev yapmıştı. İşe başlamadan önce yapılacak iş sınıfta konuşulur, tartışılır, yazı tahtasına krokisi çizilirdi. İlk malzeme olarak kirecin süzülmesinde itina gösterilir, kireç zerrelerinden suda eritilmemiş bir parça bırakılmazdı. Kirecin su içinde erimemiş bir zerresi kalırsa, bu kirecin kullanıldığı yapının sıvası içinde çatlar ve sıvanın kalitesini bozabilirdi. Yapının yapılmasında ilk hazırlık olarak harç kumunun topraksız olmasına özen gösterilir, tuğla örerken harcın suyunu fazla emerek kuvvetinin düşmemesi için içine su konarak yeterli nemi aldıktan sonra duvara konurdu. Aletler temiz tutulur, her işten sonra aletler temizlenip, belli yerlere konurdu. Marangoz, demir ve motor atölyelerinde düz, yıldız ve takım anahtarları bulundurulur, ayrıca motor atölyesinde lokma takım anahtarı da bulundurulurdu. Hiçbir vidanın sökülüp takılmasında İngiliz anahtarı kullanılmaz, takım anahtarları kullanılırdı. Sanat çalışmaları tarım çalışmaları ile birlikte yürütülür, birbirlerine yardımcı olurlardı.

Bir gün odamda çalışırken, sonradan Milli Eğitim Bakanı olan **Mustafa Üstündağ** ile iki arkadaşı geldiler. Dileklerini söylediler. Mustafa Üstündağ söz alarak, “Efendim yolun başındaki öğretmen evinin plana göre kazıkları çakıldı, ipleri gerildi, biz üçümüz bunu inceledik. İzmir Körfezinin civarındaki Sisam Adası’nda milattan önce 580 yılında doğan matematikçi Pisagor’un dik üçgenlerdeki teoremini derste öğrenmiştik. Bu teoreme göre, bir dik üçgenin dik kenarları uzunlukları karelerinin toplamı, karşı kenarın, yani hipotenüsün karesine eşittir. Bu teoremi öğretmen evinin iplerine uyguladık, köşelerin 90 derecenin altında olduğunu bulduk, bu yanlışlığın düzeltilmesini istemek için geldik.” dedi. Anlattıklarına göre, öğretmen evi plan iplerinin cepheye gelen kısmında sekiz metre, yukarı gelen kısmında 6 metre işaretlemişler, iki işaret arasının, yani hipotenüsün on metre olması gerekirken, daha küçük olduğunu ve böylece köşenin dik olmayıp, köşe açısının doksan dereceden küçük olduğunu saptamışlar. “Yan kenar sekiz metrenin karesi atmış dört metrekare, diğer kenar altı metrenin karesi otuz altı metrekare, ikisinin toplamı yüz metrekare eder, hipotenüsün karesinin de yüz metrekare olması gerekir. Yüz metrekarenin karekökü de on metredir. O halde köşe açısı doksan derece değil, daha küçüktür.” dediler. Matematik öğretmenini ve birkaç öğrenci de çağırıp, köşeleri tekrar ölçtük ve yanlışlık anlaşılarak düzeltildi. Şimdi başta elli yıllık politika hayatına damgasını vuran Sayın **Süleyman DEMİREL** olmak üzere, bütün partilerin genel başkan ve üyelerine, sendika başkanlarına ve üyelerine, yurdunu seven bütün vatandaşlara soruyorum: Bu derecede bilim derslerinde öğrendiklerini uygulamaya koyan başka okul öğrencileri gördünüz mü? Büyük **Atatürk**’ün “**Milletin efendisi köylüdür, kalkınma üretici olan köylüden başlamalıdır.**” sözleriyle ifade ettiği köylünün gözbebeği durumundaki evlatlarının yetiştiği bu Köy Enstitülerinin kapatılmasına nasıl göz yumdunuz? Bir bölüm iftiracının sözlerine kanarak, bir İngiliz lordunun İngiliz köylüleri için söylediği, “**Biz bindiğimiz hayvanın bizim gibi düşünmesini istemeyiz.**” zihniyetinin Türkiye’de yayılmasına neden mani olmadınız? Milas’ın Kıyıkışlacık [9)] Köyü'nde köyün mahalleleri susuz bırakılarak, köy suyunun bir bölümünün 1987’de köy muhtarları ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile işbirliği yaparak Baştur adlı kooperatife verildiğini, Baştur Kooperatifi’nin aldığı köy suyunu, binaları o sırada yapılmadığından kendisinin kullanamadığını ve satmak için de müşteri bulamadığından sekiz yıl süre ile denize döktüğünü duymadınız mı? Yürürlükte bulunan

---

9 Kıyıkışlacık Köyü Milas’ın bir köyü olup, M. Ali Eren’in yaşamının son durağıdır. Bu yörede de büyük saygınlık kazanmıştır. Yaşamını bu köyde yitirmiştir.

bugünkü köy kanununda köy bütçesi için yüz milyarlık mahsul alan bir köylü ile fabrika sahibi olan bir köylü yılda en fazla yirmi lira vermekle yükümlüdürler. Muhtarlık o kişilerden yirmi bir lira vergi isterse kanun dışına çıkmış olur. Belediyelerin mücavir alanında bulunan köylüler emlak vergilerini mecburen belediyeye verirler. Kıyıkışlacık Köyü halkı emlak vergilerini yıllardır Milas Belediyesi'ne ödediler. Milas Belediyesi kanunda olmadığı için Kıyıkışlacık Köyü emlak vergisinden ve imar uygulamasından aldığı milyarlarca liranın bir kuruşunu dahi Kıyıkışlacık Köyü'ne sarf etmemiştir. Çünkü kanun yapıcılar, her köyün kendi emlak vergisinin kendi köyüne verilmesini önlemişlerdir. Mücavir alan belediyelerinin köyden aldıkları paranın hiç olmazsa binde birini köye sarf etmeyi veya köy bütçesine aktarmayı kanuna koymamışlar veya unutmuşlardır.

Otuzikibin köyümüzdeki her köylüden kanun gereği alınması gereken en fazla yirmi lirayla köy yollarının yapımı, bakımı ve temizliği yapılabilir mi? Köy halkının akşamdan sabaha kadar sivrisinek ve yakarca adlı zararlıların iğnelerinin etkisinden kurtulmak için kaşınmaları önlenebilir mi? Köy mezarlığı zararlardan korunabilir mi? Bir milletvekilimizin bir ayda köylülerin de katkısı ile oluşturulan devlet bütçesinden aldığı paranın kaç yıllık köy bütçesine denk olduğu hesaplanabilir mi? Neden köyden alınan emlak vergileri köy bütçelerine aktarılarak köyün yol, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçları karşılanmıyor? Muğla Sağlık Müdürlüğü, köylerin sivrisinekten ve yakarcadan kurtulmaları için görevlendirildi. Fakat Milas'ın Kıyıkışlacık Köyü Zeytinlikuyu Mahallesine gelen bir ekip yol kenarına birkaç teneke ilaç sıktı. Böylece sivrisinek ve yakarcaların imha edildiğini nasıl iddia edebilirsiniz? Lütfen bakışlarınızı ve davranışlarınızı büyük Atatürk'ün köylüyü kalkındırmak için gösterdiği yöne çeviriniz ve köylü kalkınmasını kendi veya partiniz çıkar hesapları dışına çıkararak, bütün köylerin emlak vergisine bağlanıp, köy emlak vergilerinin köy bütçesine verilmesini sağlayınız. Bunu yapamıyorsanız, birbirine yakın köyleri içine alan belediyeler kurdurunuz ve köylünün de insanca yaşayabilmesi için belediye hizmetlerinden faydalandırınız.

İvriz Köy Enstitüsü'nde Tarım Çalışmaları

İvriz Köy Enstitüsü'nde uzun süre tarım başı görevini yürüten **Salih Ziya Büyükaksoy**, gerçek bir tarımcıydı. Öğrencilerini büyük bir aşkla sever ve onlara "**Yavrularım, toprak ananın öz evladı yabancı otlardır. Kültür bitkileri toprak ananın üvey evladıdır. Öz evladı olan yabancı otları kökünden çıkararak yok edin ki, üvey evladı olan kültür bitkilerine sevgisi çoğalsın**." derdi. Büyükaksoy derslerinde bahçe ve tarla tarımının öz ana bilgilerini verir, uygulama ile onları

hayata geçirir, öğrencilerin tarımda yeni keşifler yapmasını sağlardı. Sulu toprakta bahçe tarımı yaptırır, meyvelerin ıslahı için aşıyı, özellikle göz aşısını her öğrenciye yaptırır, göz aşısında kitapların yazdığı teknikleri geliştirirdi. Bir gün bana yapılmış ve sürgün vermiş bir fidan aşısını gösterdi. Öğrenci aşı yapılan fidanda dikdörtgen şeklindeki bir kabuğu kaldırmış, aşı kaleminden aynı büyüklükte üç gözlü bir kabuk çıkarıp, aynı yere yapıştırmış, üstüne de daha önce çıkardığı kabuğu koyup bağlamıştı.

Aşı tutuncaya kadar yaralı kısımların hava almaması için macunla kapatması gerekirken, macun bulamamış, onun yerine bir miktar inek dışkısını elekten geçirdiği odun külü ile karıştırıp macun yapmış, aşının etrafını bununla kapatmış ve böylece aşının hava almasını önlemişti. 15 gün sonra sargı çözülüp aşı meydana çıktığında, yaralı kabukların kaynadığını ve yeni kalemden alınan üç gözün de filiz sürdüğünü sevinçle gördük.

1950 yılında S. Z. Büyükaksoy'la, Ereğli'de Çömlekçi Mahallesi İvriz Yolu üzerinde her birimiz beşerden on dekar arazi aldık. Bu araziye her ikimiz de elma fidanı diktik. Ben fidanlarımı Amasya'da bulunan elma fidanlığından sağladım.

Fidanlık Amasya elması döllenme bakımından kendine kısır olduğundan, Amasya elmalarının döllenmelerinin tam olması için başka cins elmaların erkek tozlarından faydalanması için % 20 nispetinde ştarkin, golden, İngiliz elması fidanları gönderdiler. O zamana kadar Ereğli'de daldabir, imam elması cinsleri gibi bir kaç cins elma üretiliyordu. Ben Gaybi Köylü aşıcı **Osman Avcı**'ya aşılarımda kullanmak üzere bahçemden aşı kalemleri almasını sağladım. Böylece yeni ve kaliteli elma cinslerinin çoğalmasına katkıda bulundum, yardımcı oldum. İngiliz elması kısmen sarı, kısmen kırmızı, hafif mayhoş ve büyük bir elmaydı. Çocuklarım çok beğendi.

Ereğli doktorlarından rahmetli **Tarık Aybartuğ** bu elmanın birçok hastalığın önlenmesine yardımcı olduğunu söyledi. Bir gün bahçeme geldiğimde, bu İngiliz elması ağacının yüksek bir dalına bir ip bağlanıp yere doğru çekildiğini ve ipin diğer ucunun yere çakılan bir kazığa bağlandığını gördüm, nedenini araştırdım, durumu tarım başı Salih Ziya Büyükaksoy'a anlattım. Güldü ve o tecrübe çok hayırlı bir deney için yapıldı dedi. İşe başladığım ilk günlerdeki toplantıda üzeri sırla kaplı gerçekleri insanların akıllarını kullanarak bulacakları ve yeni keşifler yapacakları sözlerimden etkilenmiş ve Salih Ziya Büyükaksoy'un bahçemdeki İngiliz elmasının özelliklerini anlatınca, aşı kalemi almak

istemiş, fakat üzerinde aşı yapılacak anaç fidan sulu olduğu halde, aşı kalemi alınacak İngiliz elmasının suyu olmadığını görmüş.



Resim 15:İvriz Köy Enstitüsü'nde ekin hasadı - 3.7.1950



Resim 16:M. Ali Eren İvriz'de marangozluk kursunda-1948



Resim 17:İvriz'de Meyva Fidanı Dikimi



Resim 18:İvriz'de sebze ekimi için toprak hazırlama

Onu su vermeye zorlamak için dallarından birini kesmeyi, izin almadığı için yapmamış. Ağaca zarar vermemek için, onun yüksek bir

dalını eğmek suretiyle ağacın su çıkarmasını sağlamış, böylece öğrencinin aldığı aşı kalemi suluymuş ve bu kalem de filiz vermiş. Bütün öğrencilerin, bu öğrencinin yaptığı keşif gibi, akıllarını işleterek doğanın sırlarını çözme yolunda çaba gösterdiklerini zevkle hatırlarım.

Büyük Atatürk'ün biran önce demokrasiye geçilmesi ve muhalif partiler kurulması için kurdurduğu serbest fırka ve İnönü'nün gerçekleştirdiği muhalif parti kurdurulması ve serbest seçimin özünü anlayabilmek için, bazı anıları aktarmak isterim.

Salih Ziya Büyükaksoy Cumhuriyet'in ilk yıllarında Giresun'a bağlı bir bucak merkezine öğretmen olarak atanır. Bu sırada Medeni Kanun çıkartılır. Medeni Kanunun çıkışından sonra birden fazla kadınla evlenme yasaklanır, bir erkeğin bir kadınla evlenebileceği hükme bağlanır. O yıllarda halk bilgisiz ve kültürsüzdür. Bu kanun daha önceki birden çok kadınla evlenmelerin meşruluğunu kabul eder. Bucak Müdürü İstanbul'a gitmek için paraya ihtiyaç duyar. Salih Ziya Büyükaksoy ve diğer öğretmenleri yanına alır, köyleri dolaşmaya çıkar. İlk köye vardıklarında muhtarla anlaşarak birden çok kadınla evli insanları bir odaya kapatır. Odaya gönderdiği adam "Ulan fazla karıları boşamadın mı?" der ve sopalamaya başlar. Köylünün fazla kadınlarını boşaması olanaksızdır. Çünkü her kadından çocukları vardır. O sırada muhtar gizlice köylünün yanına gelerek "Yahu dört altın ver de şu belayı başımızdan savalım." diyerek, dört ya da altı altın alır. Köylüyü salıverirler. Bu paranın yarısı bucak müdürünün, yarısı da muhtarın olur. Bir hafta içerisinde bucak müdürü bu kanun ve ahlak dışı yolla seksen ya da yüz Reşat altını alır ve İstanbul'a gider. Köylü başvuracağı yolu bilmemekte ve ona yardım edecek kimse de bulunmamaktadır. İşte BÜYÜK ATATÜRK bu gibi problemleri çözmek ve Türk Halkını mutluluğa ulaştırmak için **Serbest Fırka**'yı kurdurmuş, fakat halk demokrasi alanında yetişmediği için, rejime karşı tavır aldığından bu parti kapatılmıştır. İnönü Demokrat Parti'yi kurdurmuş ve bu partinin aşırı davranışlarını hoşgörü ile karşılayarak tereyağından kıl çeker gibi ilk defa iktidarı kansız olarak Demokrat Parti'ye devretmiştir.

Bartın ilimizin 27 km uzağında Kokaksu adlı tren istasyonu vardı. 1943 yılında Bartın İlköğretim Müfettişi olarak Kokaksu tren istasyonuna vardığımda, tren istasyonu çevresindeki sivil halkın yaptırdığı bütün binalarla arazilerin Yukarı İhsaniye Köyü'nden Çerkeş kökenli bir yurttaşımızın malı olduğunu gördüm. Başka hiçbir yerde görülmeyen bu durumun nasıl oluştuğunu merak ettim. Yukarı İhsaniye Köyü'nün altındaki Sarmaşık Köyü İlkokulu'nu teftişten sonra Yukarı İhsaniye Köyüne çıktım ve bir geceliğine bu zatın misafiri oldum. Beni candan

karşıladı ve iyi davrandı. Ona Kokaksu İstasyonu'ndaki binaları ve arazileri nasıl elde ettiğini sordum. "Atatürk sayesinde" dedi. "Bu nasıl oldu?" diye ayrıntılarını sordum. "1926'da Kokaksu'da tren istasyonu yoktu. Tren yolunu inceleyerek bir tren istasyonu yaptırmayı düşündüm. Buradaki arazi sahipleri ile görüştüm. Kimi arazileri geçer fiyattan satın aldım, kimi arazileri de geçer fiyatın üstünden satın aldım. Bu suretle tren istasyonu çevresindeki arazilerin büyük kısmını satın aldım.

Atatürk'e bir dilekçe yazarak, Kokaksu'daki bir tren istasyonunun köy halkını memnun edeceğini belirttim. Köy muhtar ve İhtiyar heyeti üyeleri okuma yazma bilmediklerinden mühürlerini bir kese içinde taşırlardı. Oniki köye giderek onların mühürleri ile dilekçemi mühürledim. Sonra dilekçeyi bir zarf içerisine koyarak Atatürk'ün Çankaya'daki adresine iadeli-taahhütlü olarak postaladım. Sonra tren yolunda beklemeye başladım. Aradan sekiz gün geçti, Devlet Demiryollarından bir grup mühendis geldi, bu bölgede bir tren istasyonu yapacaklarını söylediler, ama onlar benim hazırladığım yeri değil, 5 km ilerisindeki yeri saptadılar. O zaman ben Atatürk'e yeni bir dilekçe yazarak, köylülerin çok memnun olduğunu, ancak istasyonun dağın siper yapması nedeniyle köylerden görünmediğini, istasyonun 5 km geriye alınırsa köylerden iyi görüneceğini arz ettim. Böylece yeni bir mühendis heyeti istasyonu 5 km geriye aldı. Bu suretle Kokaksu'da tren istasyonu kuruldu."

Tarım Bakanlığında Türk Tarımının, meyve ağaçlarının ve sebzelerin kalitelerinin yükseltilmesi ve az topraktan daha çok verim alınabilmesi için bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. Bunun için Türkiye'nin her yerinde meyve fidanlıkları, meyve, sebze ve bağ geliştirme enstitüleri kurulmuştur. Özellikle İzmir Zeytincilik Enstitüsü, Amasya Elma Fidanlığı Enstitüsü gibi. Bu enstitüler yerli ve yabancı uzmanların katılımı ile deneyler yapmışlar, deney sonuçlarını pratik kitaplarda yayınlamışlardır. Bütün öğretmen arkadaşlarımın, müftülerin ve cami imamlarının bilimin kadın ve erkeğe farz olduğunu dikkate alarak bu fidanlıklarla yakın ilişki kurmalarını, enstitülerin kitaplarını camilere getirtmelerini ve halka okutmalarını, cami vaizleriyle topyekûn tarım kalkınmasına katkıda bulunmalarını dilerim.

İvriz Köy Enstitüsü'nde her hafta sınıf öğretmeni ile birlikte sınıf öğrencileri nöbet tutarlar, meydanların temizliğini yaparlar, herhangi bir yerdeki onarıma muhtaç yol, kapı vb. şeylerin onarımını hemen yaparlardı. Binaları sağlam, her yeri devamlı temiz tutarlardı. O zamanki orta öğretimde karşılaştırma yapmak için herkese saygı duyarak bir durumu açıklamak gereğini duydum .

Zamanın MEB Müsteşarı Nuri Kodamanoğlu Ereğli Okullarını Denetliyor

1961 yılı yaz aylarında Ereğli Bölgesi İlköğretim Müfettişi olarak çalışıyordum. O zamanki Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı **Nuri Kodamanoğlu** Ereğli'ye geldi. Onu o zamanki İlköğretim Müdürü rahmetli **Mehmet Şişik** ve Öğretmen Abdürrahim İlkokulu Müdürü **Celal Set** ile birlikte karşıladık. Ereğli Lisesinin o zamanki müdürü Abdülkadir Bey izinde idi ve Ereğli'de yoktu. Liseden onu karşılamaya gelen olmadı. Kodamanoğlu okulları görmek istedi. Sümer, Şehit Kâmil ve Öğretmen Abdürrahim İlkokullarının teftişini yaptı. Sümer İlkokulu'nda öğretmen ve öğrenci helâlarının temizliğine, sınıflardaki tarih ve zaman şeritlerinin düzgünlüğüne hayran kaldı. Kum masası üzerinde bir mahallenin evleri, caddeleri üç boyutlu olarak gösterilmişti. Bunun üzerinde önemle durdu.



Resim 19:Nuri Kodamanoğlu'nun ziyaretinden - 2.5.1964

Bilindiği gibi harita fikrinin kavranmasında iki önemli fikir var. Birisi haritaya geçecek arazinin ve yapıların küçültülerek kum masası üzerinde gösterilmesidir. Bu fikir çocuklar tarafından iyice kavrandıktan sonra, kroki, plan ve haritada üç boyutu, gerçek iki boyuta indirilerek çizilmektedir. Böylece harita fikri çocuklar tarafından ezberlenmemekte, kavranmaktadır. Ben 1934 yılında İstanbul'da 7. dönem Yedek Subay Okulunda, lise, hatta üniversite mezunu birçok kimsenin harita

derslerinde topoğrafik haritaların kavranmasında çok güçlük çektiklerini gördüm. Onun için ilkokulların hemen hepsinde kum masası ya da kum havuzu üzerinde öğretmenlerin çalışmalarına katkıda bulundum. Bu nedenle Müsteşar Kodamanoğlu bu çalışmalardan çok etkilendi. Hele velilerle işbirliğini kolaylaştıran toplantı salonlarını görüp, inceleyince ve öğretmen **Ahmet Kunt**'un Eskişehir'den getirip Sümer İlkokulu yolunun iki tarafına diktirdiği çam fidanlarının yeşil sürgünlerini görünce coşkusu bir kat daha arttı ve "**Ereğli İlkokulları yalnız Ereğli'nin değil, bütün Türkiye'nin örnek alması gereken iddialı okullar haline gelmiştir.**" dedi. İlköğretim Müdürü rahmetli **Mehmet Şişik**, Sümer İlkokulu'nun o zamanki müdürü rahmetli **Sabahat Akar**, Şehit Kâmil İlkokulu'nun o zamanki müdürü rahmetli **Süleyman Aşçı** ve Öğretmen Abdürrahim İlkokulu'nun o zamanki müdürü **Celal Set**'i başarılarından dolayı tebrik etti. Ereğli Lisesi'ni de görmek istedi. Öğretmen Abdürrahim İlkokulu hademeleri Ereğli Lise'sinden bir yetkili aradılar, bulamadılar. O zaman müsteşar bizimle birlikte liseye gitti, hademelere okulu açtırdı, helâlardan teftişe başladı. Kızlar tuvaletine gelince yüzünün rengi değişti, çünkü iki kapının çerçevesi kalmış, çerçevenin alt ve üstündeki kontralitler kırılmış ve yok olmuştu. Kapılar yakın bir zamanda da kırılmamıştı. Bir insanın, hele gençlik düzeyine ulaşmış genç kızların, tuvalette başkaları tarafından görülmesi çok çirkin bir olaydı. Lise öğretmenleri, özellikle Ereğli'de devamlı kalan bayan öğretmenler nöbetleri sırasında olsun bu çirkin durumu neden görmemişlerdi? Alt kattaki laboratuvarı açtırdı. Laboratuvar malzemeleri ve eşyaları yerli yerine konmamış, ortalıkta darmadağınık bir halde idiler. Bu durumu bugün hayatta olan Celal Set ile o zamanki Müsteşar Nuri Kodamanoğlu ve bugün 55 ile 60 yaşına ulaşmış olan o zamanki Ereğli Lisesi kız öğrencileri bilmektedirler. İş eğitiminin yalnız Köy Enstitüleri'nde uygulandığını, ortaöğretim okullarına yansımadığını kanıtlamak için üzülerek yazıyorum.

Köy Enstitülerinin bir özelliği de, pazartesi sabahları öğretmen ve öğrencinin katılmasıyla haftalık tarım–iş çalışmaları planlanmasıydı. Her Cumartesi günü de öğretmen ve öğrencilerin katılımı ile bu planlar değerlendirilir, tartışmalar yapılırdı. Yapılamayan işlerin nedeni açıklanırdı. Böylece öğrenciler serbest konuşmada ve tartışmada çok başarılı örnekler oluştururlardı.

Öğrenci Kolları

İvriz Köy Enstitüsü'nde eğitim çalışmalarına büyük önem verilirdi. Spor koluna çoğunlukla beden eğitimi öğretmeni **Nuri Hiçler** başkanlık ederdi. Enstitüde basketbol çalışmalarını ilk defa Nuri Hiçler başlattı, büyük bir irade ve aşkla yorulma bilmeden spor çalışmalarını yürüttü.

Genellikle 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nda, İvriz Köy Enstitüsü'nün bütün öğrencileri, öğretmen ve memurları ve aileleri Ereğli'ye inerler, Ereğli halkı ile birlikte enstitü kız ve erkek öğrencilerinin çok başarılı spor gösterilerini hayranlıkla izlerlerdi. Nuri Hiçler ile birlikte, öğrencilerin sabır ve irade kuvvetlerini birleştirmek için Bor ve Niğde'ye yaya olarak bir gezi düzenledik. Bunun için bir ay önceden öğrenciler Bor ve Niğde'nin tarihi eserlerinin durumunu bulabildikleri eserlerden okudular, bilgileri özet halinde defterlerine yazdılar. Uzun yola tahammül edebilmek için, iki defa enstitüden Ereğli'ye geldik ve geri döndük. Bir Pazar günü tanyeri ağarırken 60 öğrenciyle okuldan çıktık. Üç günlük kumanya aldık, ekmekleri yolda sağlamayı planladık. Bir işçi iki eşek yükü battaniye aldı, ilk hamlede Bulgurluk Köyü'ne vardık. Öğrenciler köyde inceleme yaptılar. Oradan Çakmak Bucağı'ına ulaşıp, inceleme yaparak Aziziye Köyü'ne vardık. Oradan Acıkuyu Köyü'ne geçtik, orayı inceledikten sonra Yeniköy'de geceledik. Öğrenciler dörder kişi battaniye altında uyudular. Tanyeri ağarırken yola çıktık, Ulukışla'nın Kayadelik adlı koyun ağılı çevresine varınca, orada yetişen gevil adlı çekirdeği acı, eti tatlı bitkiden bulabildiklerimizi topladık ve öğrenciler zevkle yediler. Gevil, şifalı ve Ulukışla'nın ova bölümü topraklarında yetişen bir bitkidir. Gevil tarım uzmanlarının dikkatini çekmesi gereken bir bitkidir.

Bor'un Badak ve Narazan köyleri üzerinden Kemerhisar Bucağı'na vardık. Burada hâlâ kalıntıları bulunan su kemerlerini öğrenciler incelediler. Oradan Bor'a ulaştık, eski camileri inceledik. Oradan Niğde'ye geçtik ve geceyi Niğde'de geçirdik. Ertesi gün tanyeri ağarırken kalktık, saat 11.00'e kadar tarihi eserleri inceledikten sonra trenle Ulukışla'ya geldik. Ulukışla'nın o zamanki Belediye Başkanı **Hasan Erdoğan** öğrencilere kılavuzluk ederek, Tarihi Ulukışla Hanı'nın incelemesini yaptırttı. Oradan trenle Ereğli'ye gelip köy enstitüsüne döndük. Enstitüde bir hafta süre ile gezinin anılarını ve izlenimlerini tartışarak, geziye katılmayan öğrencilere anlattık.

Enstitüde gazete eğitim kolunun başında Türkçe öğretmeni **Ali İhsan Beyhan** bulunuyordu. Ali İhsan Beyhan Bor'un Bahçeli Köyü'nde doğmuş, aşkını ve zihnini memleket hizmetine adamış, yorulmak bilmeyen, büyük bir azimle çalışan, öğrencilere örnek olan, kişilikli bir arkadaşımdı. Bütün Türkiye'deki orta dereceli okullarla köy enstitülerine örnek olan aylık "İvriz" adlı bir dergi çıkarırdı. Bu dergi sanat ve edebiyat alanlarında çok kıymetli yazılar yayınladığı gibi, mezun olup köylere giden öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak ve başarılı olmalarını sağlamak için gerekli başvuru ve yazışmaları da yapardı. Nitekim emekli olduktan sonra da memleket kültürüne hizmet yolunda "**Yöremizden**

Çevremizden Deyimler ve Atasözleri” adlı eseri ve diğerlerini yayınlamıştır. Bütün öğretmen arkadaşlarımın Ali İhsan Beyhan'ın çalışmalarını örnek almalarını dilerim.

Müzik koluna müzik öğretmeni **Kemal Çuhalılar** başkanlık ederdi. Çuhalılar öğrencileri arasında kulakları hassas olanlara ders dışında mandolin ve keman dersleri verir, her ay öğrenciler ve çevre köy halkına müzik konseri verir ve bunları Ereğli Lisesi'nde tekrarlardı. Bu nedenle İvriz Köy Enstitüsü mezunu **Prof. Feridun Büyükaksoy**, Dedeköy'lü **Emin Dedeköy** ve oğlum **Timur Eren**'i müzik alanında yetiştirdi ve liselerde müzik öğretmeni olmalarını sağladı.

Yapı koluna çoğu zaman marangozluk öğretmeni **Sadık Karmış** başkan olarak seçilirdi. Bu kol öğrencileri her gün kapıları, pencereleri ve her tarafı kontrol eder, kırılmış ya da bozulmuş kısımları anında onarırlardı.

Ben devamlı olarak Gezi Kolu başkanlığı yaptım. Bu dönemde okulun otobüsü olmadığından, bütün gezileri açık Chevrolet kamyon üzerinde yaptım. Hatırladığıma göre Adana, Mersin, Tarsus, Beyşehir, Konya ve Ankara gezilerini yaptım. Bir yere gezi yapmaya başlamadan bir ay önce gezilecek yer belirlenirdi. Öğrenciler bu yer hakkında kitaplıkta kitap ve yazı ararlar, buldukları kitabı okurlar, kitaptan not alırlar, aralarında yaptıkları toplantılarda bunları tartışırlardı. Gezi programı yapılır ve gezi bu program içinde yapılırdı. Konya gezisi için de yapılacak programdan önce yapılan tartışmada öğrencilerin ileri sürdüklerinden hatırımda kalanları arz ediyorum: Bir öğrenci Konya'da yaşayan Mevlana'yı etüt etmiş ve Mevlana Konya'ya geldiği zaman Konya nüfusunun dörtte üçünün Hıristiyan, dörtte birinin Müslüman olduğunu, Mevlana'nın çalışmaları sonunda bu nüfusun dörtte üçünün Müslüman olduğunu, dörtte birinin Hıristiyan kaldığını saptamıştı. Mevlana'nın Hıristiyanları Müslüman yapmak için Hıristiyanların liderleri papazlarla ahbaplık kurduğunu saptamıştı. Bir seferinde Mevlana sevip saydığı bir papaza dönerek, “Papaz Efendi, sana bir soru sormama müsaade eder misin?” demiş. Ve onun muvafakati üzerine “Papaz Efendi, sen mi yaşlısın, sakalın mı yaşlı?” demiş, papaz da “Elbette ben yaşlıyım, çünkü sakal erkeklerde daha sonra çıkar” demiş. Mevlana tekrar söz alarak, “Papaz Efendi, bak sakalın ağarmış, nurlanmış, sen de Müslüman olsan da, nurlansan olmaz mı?” demiş. Papaz bu sohbetten memnun kalmış ve Müslüman olmuş ve ona bağlı 250 kadar Hıristiyan da Müslüman olmuş. Başka bir öğrenci, Mevlana için yapılan törene Almanya'dan gelen bir bayan uzman söz aldığı zaman, “Mevlana'nın insan duygusu üzerinde durmuş ve çok ileri bir düzeye

erişmiş, Batı Almanya'da **Goethe** de Mevlana yolunda ilerlemiş, ancak Goethe Mevlana'nın çalışmasının yarısına kadar gelebilmiş." diyerek, Mevlana'nın fikir alanındaki yüksek yerini saptamış olduğunu belirtmiştir.

General Şahap Gürler'den Kore Anıları

Konya'ya öğrencilerimle birçok defa geziler yaptım. Bu yazdığım kısmı birinci kitabımda yazdım, ama Türk askerlik hayatı ve Türk kahramanlığı bakımından çok önemli olduğundan bu kitabımda tekrar yazmaktan onur ve zevk duymaktayım.

Bir grup öğrencimle çevre köylerden kadın ve erkek çiftçileri de alarak Konya gezisine gitmiştim. İlk olarak Konya Hara'sını inceledik. Daha sonra Konya Şeker Fabrikası ile tarihi eserleri inceledikten sonra bir öğrencim "Bize harpte kullanılan bir top gösterin" dedi. Ben de sizi Konya'daki İkinci Ordu Komutanı ile tanıştırayım dedim. Generalin karargâhına vardık, bir binbaşı generalin çok meşgul olduğunu ve görüşmemizin mümkün olamayacağını söyledi. Ben generalden izin aldığımı, geldiğimizi generale haber vermesini söyledim. Bunun üzerine **General Şahap Gürler**'e haber verildi. General bizi sevinçle karşıladı. Öğrenciler ziraatta açık havada çalıştıklarından yüzleri yanıktı. General öğrencilerin yanık yüzünü görünce, "**tam benim askerlerim**" dedi ve sevincini arttırdı. Biz öğretmenleri oturttu, çok çok şeker getirtti, büyük bir şeker kutusunu kendisi tutarak öğrencilere şeker dağıttı.

Sonunda ben söz aldım, "Sayın Generalim, sizin Kore'ye gittiğinizi öğrenciler radyoda dinlediler ve gazetelerden okudular, sizin Kore hatıralarınızı kendinizden dinlemek için geldik." dedim. General söz alarak: "Ben Kore'de savaşmadım, Kore'deki tugayımızı teftiş etmek için gittim. Oradaki tugayımızı teftiş ettikten sonra Japonya'ya geçtim. Orada Amerikalı başkomutan Mac Arthur ile görüştüm. Mac Arthur'un çalışma odasında bir tek fotoğraf asılıydı, o da Atatürk'ün fotoğrafıydı. Söz alarak, "Sayın General, Amerikalıların ve İngilizlerin de büyük adamları var, onların hiçbirinin fotoğrafı yok ta, neden sadece Atatürk'ün fotoğrafı var?" dedim.

Bana, "**Sizin büyük sandıklarınızın hiçbiri büyük değil, en büyüğü Mustafa Kemal Atatürk'tü. Ben 1932 yılında Ankara'da Atatürk'ü ziyaret ettim. Atatürk bana, "Çin'de komünistler alabildiğine ilerliyorlar, bu demokrasiler için büyük tehlikedir, şefleriniz bu tehlikeyi görüp, neden önlem almıyorlar?**" dedi. "Ben tehlikeyi bu kadar yakın görmedim. Bugün Kore'de binlerce ölü veriyorsak, Amerika'da ve İngiltere'de Mustafa Kemal gibi uzağı görebilen bir şefimizin bulunmaması yüzündendir." Daha sonra Mac

Arthur Kore Savaşında 8. Ordu Komutanı olan Amerikalı Generalin “Ben Kuzey Kore ordusuna saldırdığımda düşmanı yendim, düşman ordusu yenilmiş ve perişan halde kaçarken ordumla onu kovalıyordum. Bu sırada bir milyon asker kuvvetindeki Çin ordusu yandan saldırdı. Çin ordusu ordumun geri çekiliş yolunu kapatırsa, bütün ordum Çinlilere esir düşecekti. Geri çekiliş yolunu kapattırmamak için 80.000 kişilik Güney Kore ordusunu Çinlilerin karşısına savaş meydanına sürdüm. Bu ordu Çinlilere karşı 8 saat dayanabildi. Daha sonra çil yavrusu gibi dağıldılar. Bütün ordum düşmana esir düşmek üzere idi. Bu sırada elimde yalnız 4500 kişilik Türk Tugayı vardı. 80.000 kişinin tutamadığı cephede bir şey yapamazdı. Ama onurumu kurtarmak için Türk Tugayını koyunu kasaba gönderir gibi cepheye sürdüm. Benim kör zannettiğim silahım en keskin silahımmış. 80.000 kişinin 8 saatten fazla tutamadığı cepheyi 3 gün 3 gece tuttu. Böylece geri çekiliş yolu kapanmadığından bütün ordumu geri çekerek esir olmaktan kurtardım. **Bugün Kore’de Birleşmiş Milletler Ordusu varsa, Türk Tugayı sayesindedir.**” dediğini söyledi. “Rahmetli General Mac Arthur’un sözlerinden koltuklarım kabardı.” dedi.

Kamyonla enstitüye dönerken geziye katılan köylü kadınlar orada gördükleri legorin cinsi yumurta tavuklarıyla et tavuklarından döllenmiş yumurta aldıklarını ve köylerinde hemen üretmeye başlayacaklarını ve dış kaynaklı süt ineklerinden de getirteceklerini sevinçle anlatıyorlardı.

Ereğli’nin Yetiştirdiği Başarılı İş Adamı Ahmet Gözneli

İvriz Köy Enstitüsü'nde binalar yapılırken kereste, kireç, kum gibi malzemelerin **Ahmet Gözneli** adındaki bir yüklenici tarafından sağlandığını gördüm. Okulun muhasebesinde çalışan Durlaz Köylü **Ali Cebeci**’ye durumu sordum. O da bana okulun ödenekleri zamanında gelmediğinden, çoğu zaman malzemelerin yükleniciye borçlanılarak satın alındığını, Ereğli’de kereste tüccarı olan **Ali Maç** ve **İdris Maç**’ın borca kereste satmadıklarını, bu nedenle inşaat çalışmalarını sürdürebilmek için Ahmet Gözneli’den başka yüklenici bulamadıklarını, bu nedenle malzemeleri Ahmet Gözneli’den aldıklarını söyledi. Ali Cebeci dini okul kökenli olup, özü sözü doğru ve gerçekleri konuşan bir kişi olarak tanıdım. İmam nikâhı sözünün aldatmaca olduğunu, Devlet izin vermediği için imamın nikâh kıymasının yalan üzerine kurulduğunu, imamın görevinin dua etmekten ibaret olduğunu açık açık söylerdi ve halka anlatırdı. Nikâhın, kadın ve erkek olarak iki tarafa da sorumluluk taşıyan bir mukavele olduğunu, yazılı ve tanıklı olduğunu ve olması gerektiğini söylerdi.

Bir gün Milli Eğitim Bakanlığından 30 bin lira ödenek geldi. Ereğli Sümerbank Pamuklu Sanayi Tesisleri'nden Köy Enstitüsüne devamlı elektrik alabilmek için 10 m uzunluğunda ağaç direkler alınması emredildi. Karaman, Pozantı ve Adana Orman İşletmeleri ile temasa geçtik. 10 m uzunluğunda ağaç direk verecek bir işletme bulamadık, çok müşkül durumda kaldık. Bir gün Ereğli Ziraat Bankasında Ahmet Gözneli'yi gördüm ve kendisine durumu anlattım. "Araştırayım, yarın size temin edip edemeyeceğimi telefonla bildiririm." dedi. Ertesi gün telefon ederek temin edebileceğini bildirdi. "Nereden buldunuz Ahmet Bey?" dedim, Antalya'daki bir işletmenin adını verdi, "tanesini kaç liradan verirsiniz?" diye sordum, 63 liradan okula teslim edebileceğini söyledi. Okulun Yönetim Kuruluna durumu bildirdim. Okul Yönetim Kurulu itirazlarıma rağmen direklerin daha ucuza sağlanmasına karar verdi. Memur **Ali Sırma** Antalya'dan direkleri getirmek üzere görevlendirildi. Ali Sırma Antalya'ya gitti, Orman İşletmesi ile temasa geçti, direkleri satın aldı, köy enstitüsüne naklettirdi. Her bir direğin enstitüye teslimi, Ahmet Gözneli'nin teklif ettiği 63 liraya değil, 67 liraya maloldu. Gençlerin iş bulmalarında ve hayatta başarı göstermelerinde faydalı olacağını düşündüğümden, rahmetli Ahmet Gözneli'nin çocukluğundan itibaren iş hayatındaki başarılarını kısaca aşağıya yazıyorum.

Ahmet Gözneli, o zaman Ereğli'nin bucağı olan Ayrancı'nın en uzak köyü Berendi'den ilkokulu bitirmeden 17 yaşında Ereğli'ye gelmiştir. İşsizdi, Ereğli'deki Çukur Handa yatar, han sahibinin dikkatini çekmek için, hana gelen müşterilerden atla gelenlerin ağa ve zengin olduğunu düşünerek, hemen üzengilerinin sağ tarafından tutarak, yolcunun attan rahat inmesini sağlar, han sahibi bu ilginç çalışmadan memnun olur ve handa çalışması için iş verir. Hana dereyüzü köylerinden, Karacadağ Bölgesinden, Ayrancı Bölgesinden ve Ereğli'den Bor'a kadar uzanan Emen Ovası'na yerleşmiş yolcular gelmektedir. Köy ağaları ile konuşmasında, onların önerileri ile hayvan ve sebze pazarı günlerinde, yolcular karşılandıktan sonra, sebze, meyve ve hayvan pazarlarını dolaşarak, satışların nasıl yapıldığını izlemeye başlar.

Bu sırada bir at satışı pazarlığı dikkatini çeker. Satıcı cambaz müşteriye dönerek atı gösterir ve "**Bu at gözleri ile bin lirayı gördü, kulakları ile işitti.**" der. Bunun üzerine düşünerek hayvan bin lirayı nasıl görür, nasıl duyar diye merak eder. O sırada hayvan pazarında cambazlık yapıp, hayvan satışlarını düzenleyen **Niğde'li Hacı**'ya: "Emmi, bir at pazarlığında, cambaz müşteriye karşı yemin ederek, bu at vallahi de, billahi de bin lirayı gözleriyle gördü, kulakları ile işitti" dedi, "Bu nasıl olur?" diye sorar. Niğdeli Hacı, "Oğlum, cambaz müşteriyi

inandırmak için, şeriat üzerine hileli hukuk olan hilei şeriyeyi kullanır. Atı pazara çıkarmadan önce, bin lira çıkarıp, atın gözlerine gösterir ve sonra da atın kulağına eğilerek, bin lira diye söyleyerek yalan yere yemin etmiş olur.” der.

Bir gün handa misafir ağalarla konuşurken, ağalar Tarsus’ta **Şadi Eliyeşil** Bey adlı büyük bir zengin olduğunu ve birçok kimseye yardım ederek, onları kalkındırdığını söylerler. Bunu duyan Ahmet Gözneli Şadi Bey'le görüşmek ister, kazandığı paraları yanına alarak Ereğli–Adana trenine biner, Yenice’de inerek Tarsus’a ulaşır. Şadi Bey'in fabrikasının nerede olduğunu çeşitli kimselere sorarak öğrenir, fabrikaya varır, orada karşılaştığı birisine, Ereğli’den geldiğini ve Şadi Bey'le görüşmek istediğini söyler. Adam fabrikadan ilgili kişiye götürür, ona durumu anlatır. İlgili kişi Şadi Bey'le görüşemeyeceğini söyleyerek iki kişi ile tren istasyonuna gönderir. Ahmet Bey bir ara muhafızlarından kurtularak tekrar fabrikaya koşar, fabrikanın kapısına geldiğinde fabrika bekçileri onu tekrar yakalarlar.

Bu itişme-kakışma sırasında Şadi Bey fabrikaya gelir, bu karmaşanın ne olduğunu sorar. İlgililer de, “Efendim, Ereğli’den gelen genç bir adam sizinle görüşmek istiyor, onu Ereğli’ye geri göndermek için tren istasyonuna gönderdik. Yolda bekçilerin elinden kurtulup, tekrar gelmiş.” derler. Şadi Bey “Getirin, görüşeyim.” der. Ahmet Gözneli Şadi Bey'in yanına varınca, Şadi Bey, “Oğlum, isteğin nedir?” diye sorar. O da, “Efendim, Adana ve Konya Ovasının en zengin kişisinin siz olduğunuzu duydum, nasıl bir kişi olduğunuzu ve ne iş yaptığınızı merak ettim, öğrenmek için buraya geldim.” der. Şadi Bey bu sözlerden memnun olur. Şadi Eliyeşil tekrar söz alarak: “Oğlum, Ereğli’de en bol ne yetişir?” diye sorar. Gözneli de, “Efendim, Konya ve Ereğli’de en bol mahsul buğdaydır.” der.

Şadi Bey alım müdürünü çağırarak, “Bu gence gerekli paraları ihtiyaç duydukça verin, birkaç vagon buğday alıp, getirsin.” der. Böylece Ahmet Gözneli her insanın başına gelen hayattaki en önemli fırsatı yakalamıştır. Bundan sonraki çalışmalarını anlatmadan önce, tarihte böyle bir fırsat yakalayan eğitim ve din adamlarından iki örnek vermek istiyorum.

Dünyadaki Başarılı Kişilerden Örnekler

Booker Washington

Amerikalı zenci eğitim lideri **Booker Washington** zenci bir çocuk olduğundan okula alınmasında güçlükler ortaya çıkmıştır. Amerikan toplumunda beyazların haklarından çoğu zencilere tanınmamıştı. Booker

Washington oturduğu yerden yaya olarak iki günlük uzaklıktaki bir okula kayıt için başvurur. Okul müdürü cildinin siyah olduğunu görüp, okula almak istemez. Bir bahane bulup, isteğini reddetmek için, yandaki odanın temizliğini yapmasını çocuğa emreder. Booker Washington fırsatı yakalamıştır. Öyle bir temizlik yapmak ister ki, hiç eksiği kalmasın. Ceketini çıkarıp, işe koyularak, camları birer birer sabunlu su ile yıkar, her yerin tozunu alır, süpürür, bu temizliği tekrarlar. Müdür çocuğun temizlik yapmasını kapıdan izler, çocuk tekrar tekrar temizlik yapar, sonunda müdüre başvurarak, temizliği tamamladığını söyler. Müdür odaya girerek eline mendil alır, cam kenarlarını, her tarafı bir bir kontrol eder, temizliğin iyi yapılmadığı kirli bir yer arar, fakat bulamaz, sonunda istemeye, istemeye okuluna kabul eder.

Booker Washington eğitimini bitirip, bilimsel çalışmalarını yaparak profesörlüğe yükselir. Bu sırada bir çiftlikte çalışan iki yüz kadar zenci ile görüşmeye gider. Bir ara çiftlik sahibi hanım yüzünün siyah olması nedeniyle Booker Washington'u kendi işçilerinden birisi zanneder, oradaki odunları göstererek, "Şu odunları sobaya göre kes ve şuraya yerleştir." der. Booker Washington "başüstüne efendim" diyerek eline baltayı alır, odunları keser, istenilen yere istif eder. İş bittikten sonra, zenciler çiftlik sahibine, "Efendim, o odunları kestirip, yığdırdığınız adam ünlü eğitim profesörü Booker Washington du." derler. Ertesi gün çiftlik sahibi Booker Washington'a giderek, özür diler. Booker Washington, "Efendim, Yüce Tanrı bana sağlıklı el kol vermiş, size yaptığım hizmetten dolayı memnunum, zenci halkın çiftlik sahiplerine daha yararlı iş yapabilmeleri için, onların okutulmaları ve bilgi sahibi yapılmaları çok önemlidir." der. Çiftlik sahibini ikna ederek, bütün tesisler ile birlikte zenciler için büyük bir bina yapılmasını sağlar.

Hz. Muhammet

Hazreti Muhammet'in hayatında fırsatları yakalaması ve değerlendirmesi örnek bir durumdur. Bilindiği gibi Hazreti Muhammet doğmadan önce babası Abdullah ölmüştü, annesini de çocukluğu sırasında kaybetmişti. Hz. Muhammet soylu, fakat fakir bir çocukluk geçirmiş, anne şefkatini de yeterince görememiştir. Çünkü Arap soylu kadınları, geleneğe uyarak Hz. Muhammet'i Mekke'nin dışında yaşayan bir sütanneye emanet etmişlerdir. Hiçbir sütanne ya da üvey anne çocuğa öz annenin şefkat duygusunu ve sevgisini gösteremez. Mekke Arap toplumunun o günlerdeki ahlak dışı ya da düşük ahlaklı hareketleri nedeniyle, önce babadan, sonra anneden öksüz kalan yetim Muhammet'in mallarının amcaları ve dayıları tarafından korunup, nemalandırıldığı düşünülemez. O günkü Arap toplumunda ahlaksız

davranışlar aşırı düzeye ulaşmış, içki ve kumar en azgın çağını yaşamış, çevredeki birçok kişi kumarda yalnız para ve mal kaybetmekle kalmamış, kendi karısını dahi kumar masasına sürerek kaybettiği ve kazanana karısını ve çocuklarını muvafakatlerini almadan teslim ettiği olağan durum olarak kabul edilmekteydi.

Hz. Muhammet önce yetim olarak dedesi Abdülmuttalib'in yanında kalmış, onun ölümünden sonra en zengin amcası Ebu Leheb'in yanına değil en fakir amcası Ebu Talib'in yanına gitmiştir. 18 yaşına gelmiştir, işsizdir. İnsanı mutlu eden şeylerin başında iş gelir. Gerçekten mutluluk hakkı ile yapılan iş görevinden sonra duyulan ferahlıktır. Onun için Ebu Talip Hz. Muhammet için çeşitli yerlerde iş arar. Sonunda yeğenini elinden tutarak Mekke'nin zenginlerinden dul kadın Hz. Hatice'ye götürür. Ona Hz. Muhammet'i göstererek, "Bu benim yeğenim Muhammet, işsiz, işçilerinizin yanında buna da iş vermenizi diliyorum." der. Hatice Hanım Hz. Muhammet'e bakar, işe almaya karar verir. İşçi başını çağırarak, "Onu işe alıyorum, kervanda ona da iş ver." diye emreder. Böylece Hz. Muhammet tarihi fırsatı yakalamıştır. Bir Fransız atasözü "**Yüce Tanrı her insana her gün iki kısmet gönderir, bu kısmetleri yakalamasını bilenler yakalar, yakalamasını bilmeyenlerin kısmetleri pencereden çıkar gider**." der.

Baş işçinin yönetiminde Hz. Hatice'nin ticaret eşyası yüklü deve kervanıyla Kudüs üzerinden Şam'a kadar giderler. Her konak yerinde hayvanların yükleri indirilir. Hayvanlar yeteri kadar dinlendirildikten ve yemlendikten sonra develer yeniden yüklenirken Hz. Muhammet büyük itina ve dikkatle çalışır. Develerin hamutları giydirilirken, hayvanların tüylerinin yatımında olmasına dikkat eder, ters tüy halinde yatımında olmasını sağlar. Yüklerin dengeli yüklenmesine itina gösterir. Satış mahalline varıldığında, müşteri bulunmasına ve malların değer fiyattan erkenden satılmasını sağlar. Böylece kervan sahibi Hz. Hatice'nin baş işçisinin dikkatini çeker ve tam itimadını kazanır.

Kervanın Mekke'ye dönüşünde Hz. Hatice baş işçisine Hz. Muhammet'in çalışma durumunu sorar. O da, Hz. Muhammet'in olağanüstü gayret gösterdiğini, hayvanların yarasız beresiz satış yerlerine götürülmesinde üstün gayret gösterdiğini ve malların gerçek değerinden satılmasında pazarlık gücünün çok yüksek olduğunu övgülü sözlerle anlatır. Hz. Hatice bu sözler üzerine Hz. Muhammet ile duygusal ilişkiye girer ve sonunda mutlu evlenme gerçekleşir. Bu evlenme sırasında Hz. Muhammet 20 ya da 22 yaşında, Hz. Hatice 40 yaşındadır. Hz. Muhammet'in Hz. Hatice ile evlilik hayatı tam bir uyum içinde geçer. Hz. Muhammet çevresindeki erkekler gibi başka kadınlarla ilişkiye

girmez. Hz. Hatice de kocasına karşı olan yükümlülüğünü tam olarak yerine getirir. Böylece Hz. Hatice ölünceye kadar mutlu bir evlilik hayatı geçirirler. Hz. Hatice'nin ölümünden sonra Hz. Muhammet'in çok evlilikli hayatı daha çok politik nedenlerle gerçekleştirilmiştir.

Ahmet Gözneli, Şadi Eliyeşil'den vagonlarla Tarsus'a buğday göndermesi teklifini alınca, Şadi Bey'in un fabrikalarından birine gider, orada hangi buğdayların hangi cins unların yapımında kullanıldığını, hangi cins buğdayların değirmencilikte tutulduğunu, hangi cins buğdaylara ihtiyaç duyduklarını sorar. Buğdaylardan örnekler alır. Ereğli'de buğday pazarında bir hafta içinde bir vagon dolusu buğday satın alarak Tarsus'a gönderir. Bu buğday un fabrikasında büyük rağbet görür. Bundan sonra Konya'dan ve Ereğli'den vagonlarla Tarsus'a buğday gönderilir. Artık Gözneli Konya ve Ereğli çevresinin buğdaylarını satın alıp, Tarsus'a göndererek birinci sınıf buğday taciri olmuştur. 1940'dan sonra İvriz Köy Enstitüsü'nün 40 kadar binası öğrencilerin yardımı ile okul tarafından yaptırılırken, ödeneklerin zamanında gelmemesi nedeniyle Ereğli kereste tüccarlarından Ali ve İdris Maç peşin para olmadığından enstitüye kereste satışı yapmazken, enstitü yönetimi mecburen kereste temini için Ahmet Gözneli'ye başvurur.

Gözneli, "Devlet borç altında kalmaz, bir gün ödenekler gelir." diye düşünerek Şadi Bey'den yardım ister, onun kredi musluğunu açması üzerine, enstitünün istediği bütün keresteyi kamyonlar dolusu olarak okula teslim eder. Fiyatı da doğal olarak kendisi saptar. Okulun ihtiyaç duyduğu kireç, taş, tuğla ve kiremidi de sağlar. Kısa süre sonra okulun ödenekleri gelir ve alınan malların bedelleri ödenir. Ahmet Gözneli bu arada John Deer biçer-döver ve traktörlerinin bayiliğini de alır. Ereğli çiftçilerinin traktör ve tarım makineleri ihtiyacını büyük ölçüde karşılar. Halkapınar Yolu üzerinde İvriz Çayı'nın suyundan geniş ölçüde faydalanan geniş bir araziyi Şadi Bey'in mülkü olarak satın alır ve bu arazide Şadi Bey'in yarış atları için bir hara kurar. Böğecik Yolu üzerinde geniş bir arazi satın alır ve burada yün yapağı çiftliği kurdurur. Ayrıca İvriz Çayı kenarında geniş toprakları Bastırık Köyü'nden Güdük Mustafa lakaplı kişi aracılığı ile satın alır. Ereğli'de Gözneli Evleri adlı bir mahalle kurmak için binalar yaptırır ve fakir halka ucuz fiyatla satar.

Birçok okulun toplantı salonlarının yapılmasına yardım eder. Büyük bir binanın üst katındaki daireyi Ereğli Öğretmenler Derneği'ne sağlar. Artık Ahmet Gözneli Konya ve Ereğli'nin birinci sınıf iş adamı düzeyine ulaşmıştır. Ereğli'deki kimi zenginlerin Ahmet Gözneli hakkında kıskançlık duyguları kabarmıştır. Bunlar bir araya gelerek Tarsus'a giderler, Tarsus'ta Şadi Eliyeşil'i fabrikasında bulurlar. Ona "Senin karın

Ereğli'de Ahmet Gözneli ile cinsi ilişkide bulunuyor." derler. Şadi Eliyeşil manen yıkılır, ziyaretçileri bürosundan kovar. O sırada karısı Ereğli'de Gözneli ailesinin yanında tatil yapmaktadır. Telefonla Ereğli'yi arar, karısının telefona çağrılmasını ister, ona cevaben karısının Ahmet Gözneli ile çiftliğe gittiğini söylerler. Hemen karısına haber verilerek, bir otomobille Tarsus'a hareket ettirilmesini emreder ve karısını almak üzere Tarsus'tan Ereğli'ye bir otomobil yollar. Artık Ahmet Gözneli ile Şadi Eliyeşil arasındaki ipler kopmuştur. Şadi Eliyeşil Ahmet Gözneli'den alacakları için Ahmet Gözneli'nin bütün mallarına el koydurtur ve onun mali krize girmesi için bütün gücü ile çalışır.

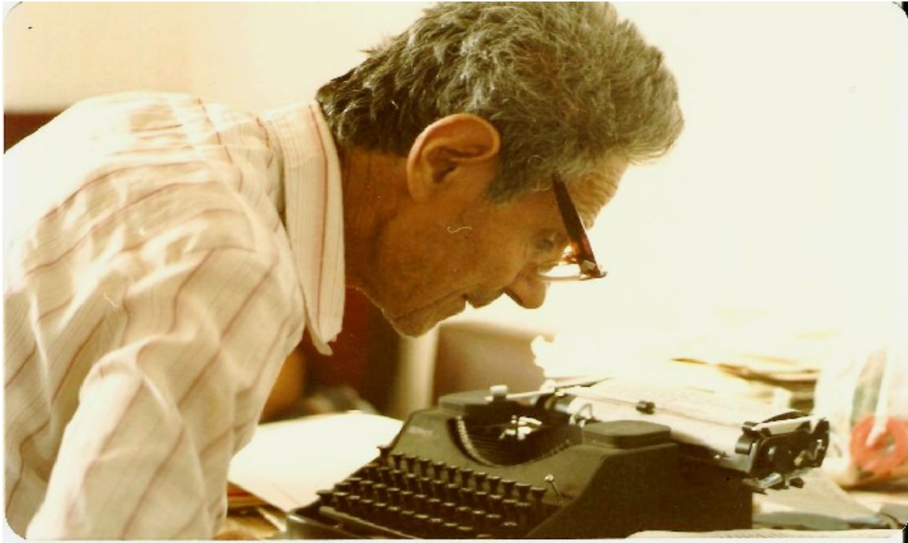
Ahmet Gözneli mali bakımdan çok zor bir duruma düşer, yıllar boyunca mali bakımdan sarsıntı geçirir. Daha sonra İstanbul'a giderek, orada iki kişi ile birlikte bir şirket kurar. Bu şirket İstanbul Kartal'da binlerce dönüm arazisi bulunan bir çiftliği satın almak ister. Çiftliğin % 75 hissesinin Mısırlı bir paşanın 90 yaşındaki karısında olduğunu saptarlar. Şirket bu arazinin satın alınması pazarlığının Ahmet Gözneli tarafından yapılmasına karar verir. Ahmet Gözneli çiftliğe gidip inceleme yapar, sonra bir hafta süreyle çiftliğin % 75 hissesine sahip olan ihtiyar kadının komşularıyla görüşerek, kadının nelerden hoşlandığını ve nelerden hoşlanmadığını öğrenir ve sonra ihtiyar kadının kapısını çalar.

Kapıyı açan hizmetçiye hanımefendi ile görüşmek istediğini söyler. Hizmetçi Gözneli'yi kadının yanına götürür. Gözneli hürmetle kadının elini öptükten sonra, tatlı bir sesle, "Hanımefendi, çiftliğinizi gezdim, çok mütehassıs oldum." der. Kadın, "Oğlum, neden mütehassıs oldun?" diye sorar. Gözneli, "Efendim, ben köylüyüm, güzel söz söylemesini bilmem, söylersem, sizi üzeceğimi sanarak, korkarım." der. Kadın, "Yok oğlum, sen düşündüğün gibi söyle, ben memnun olurum." der. O zaman Gözneli, "**Efendim, çiftliğinizi baştanbaşa gezdim, her yer ıssız, çalışan kimse yok, bu çiftlikte çalışan kimseler olsa da, her akşam yemekten sonra rahmetli eşinize dualar etseler daha iyi olmaz mı, Hanımefendi?**" der. Kadın bu sözlerden duygulanır, gözleri nemlenir, ağlamaklı bir hal alır. "**Oğlum, şimdiye kadar çok kimse çiftliği satın almak istedi, ama hiç birine satmadım, ama sana satacağım.**" der. Pazarlık başlar, o zaman para çok kıymetli olduğundan kadın 1.400.000 lira ister. Ahmet Gözneli tekrar hürmetkâr bir tavır takınarak, "Hanımefendi, ben köylüyüm, biz fakir insanlarız, 1.000.000 lira verelim de düz olsun." der. Kadın kabul eder, tapuyu alırlar. Oradan kadastro geçirirler. Arazi içindeki ağaçların kereste ve odun olarak satılmasından verdikleri paranın on mislini kazanırlar. Ayrıca Ziraat Bankası ile işbirliği yaparak Karadeniz Bölgesi'nden iki köyü oraya

naklettirirler ve oraya yerleştirirler. Satış paralarını da bankadan peşin olarak alırlar. Şadi Eliyeşil ölüm döşeğinde iken, karısı ağlayarak ve yemin ederek, Gözneli ile arasında hiçbir cinsel ilişkinin olmadığını söyler. Şadi Eliyeşil de karısına dönerek, “Biliyorum hanım, ben de biliyorum, ama bir olayın şuyuu vukuundan daha kötüdür.” der. **Yani söylenip yayılması gerçekleştirilmesinden daha kötüdür.**

Ereğli’den Tarsus’a gidip, Şadi Eliyeşil’e “Senin karın Ahmet Gözneli ile cinsi münasebette bulundu.” diyenlerin adlarını yazmıyorum. Merak edenler oğluna ya da kardeşine sorup öğrenebilirler.

Ahmet Gözneli Nihat Erim’in Başbakan olduğu dönemde, hükümet yetkilileriyle anlaştığını, Ereğli’de Böğecik Köyü'nde yol kenarında Avrupa yardımından kredi alıp, yedi farklı fabrika kurmak istediğini bana söyledi. Ben de ona, anlaştığın yetkili değişebilir, başvuru dilekçeni vermeden önce, Ereğli Kaymakamlığı'na başvurarak, Ereğli’nin yeraltı ve yer üstü suları, Mersin Limanı’na uzaklığı ve işgücü durumları hakkında tespitler yaptırıp, dilekçelerine oradan alacağı belgeleri eklemesinin faydalı olacağını söyledim. Bu konuda Ereğli Kaymakamlığına gerekli müracaatları yapmış, Nihat Erim’in başbakanlıktan ayrılması üzerine, yerine geçen **Ferit Melen**’e başvurdu. Hatta Ferit Melen’in partisine ailesinden birçok kişinin geçtiğini Ferit Melen’e telgrafla bildirdi. Kısa süre sonra Ferit Melen’in hükümetten ayrılması nedeniyle bu teşebbüs de gerçekleşmedi.



Resim 20:M. Ali Eren daktilosuyla yazarken - 1988

İVRİZ KÖY ENSTİTÜSÜ KİTAPLIĞI TASNİF EDİLİYOR

M. Ali Eren, Seyhan İlköğretim Müfettişi

İvriz Köy Enstitüsü Kitaplığındaki kitapların raflara yerleştirilmesinde, aksesyon metodu uygulanmıştır. Buna göre; boyları 25 cm ye kadar olan kitaplar, konularına bakılmadan dolabın en alt katından, ikinci raftan başlanarak soldan sağa ve aşağıdan yukarıya dizilmiş, boyları 25 cm ile 35 cm arasında bulunan kitaplar da, en alt rafa, yine soldan sağa doğru olmak üzere dizilmiştir. Boyları 35 cm den daha büyük olan kitaplar için de (Halen enstitüde bu boyda kitap yoktur.) ayrı bir yer hazırlanmıştır.

Kitaplar için üç aksesyon defteri (giriş defteri) tutulmuş, küçük boylar için A, orta boylar için B ve büyük boylar için de C rumuzu kullanılmıştır.

Kitap, giriş defterine geçirilirken, birden fazla cildi olan kitapların aynı numarayı almalarına ve dolapta da aynı yerde bulunmalarına, periyodik neşriyatın aynı yerde bulunmalarına, kalın olan kitapların alttan iki cm yukarıda sırtına numaralı etiketin yapıştırılmasına ve bu suretle bütün etiketlerin bir hizaya getirilmesine, sırtı ince olan kitapların ilk kapağının sol köşesine etiketinin yapıştırılmasına, her kitabın iç kapağı ile çok zaman ikinci formanın başı bulunan 17. sahifenin demirbaş ve tasnif numaralarına ait bulunan yerlerinin de kitaplık damgası ile damgalanmasına ve numaralandırılmasına önem verilmiştir.

Kitaplığın tasnifinde yazarın soyadına, eser adına ve seri adına göre alfabetik cilt katalog da yapılmıştır. Ayrıca fiş katalogun yapılması için 7,5 cmx12,5 cm ebadında, beyaz kartondan yapılmış beş bin fiş getirilmiş ve yazılmasına başlanmıştır. Fiş katalog dolabı da enstitünün marangoz atölyesinde yapılmaktadır. Kısa bir zaman sonra yazarın soyadına, eser adına ve seri adına göre, aynı alfabetik sıraya girecek olan fiş katalogun tamamlanacağı ümit edilmektedir.

Kitaplıkta eserlerin konulara göre sistematik katalogunun yapılması için, kütüphaneci Dewey’in onlu sisteminin, enstitünün ihtiyacına göre tadil edilerek uygulanması ve alfabetik katalog bittikten sonra, sistematik katalogun yapılması karar altına alınmıştır.

Bundan başka her türlü sözlükler, ansiklopediler gibi genel eserlerle, her dersin müracaat kitaplarını ihtiva edecek olan bir el kitaplığı kurulması hazırlıklarına da başlanmıştır. Bu el kitaplığı okuma salonunda bulunacak, öğretmenlerle öğrenciler, her zaman serbestçe buradan faydalanabileceklerdir.

Ayrıca Köy Enstitüleri Öğretim Programı'nda öğretmenlik bilgisi adı altında toplanan derslerin direktifler kısmında "sınıflarda birer meslek kitaplığı" kurulması tavsiye edildiğinden, bu kitaplıkların kurulmasına ilk hazırlık olmak üzere, üniversite ve yüksek okullarla, diğer yazarların bu konuda çıkardıkları kitapların liste ve katalogları incelenmeye başlanmıştır.

Bütün bunların yeni ders yılı başlamadan biteceği kuvvetle umulmaktadır. Okul, halk ve üniversiteler için açılan genel ve özel bütün kitaplıklarda yüzyıllarca yapılan bütün araştırmalarda okuyucuların iyi bir kitaplıktan istedikleri, genel olarak dört soruda toplanabilmektedir. Bunlardan birincisi: Okuyucu kitabın adını bilir, fakat yazarını ve serisini bilmez. Bu kitaplıkta "Millet İdeali ve Topyekûn Milli Terbiye" adlı kitap var mıdır diye sorar. İkincisi: Kitabın adını ve serisini bilmez ve yazarını bilir. Bu kitaplıkta Halil Fikret Kanat'ın veya Fuat Baymur'un hangi kitapları var diye sorar. Üçüncüsü, eserin adını ve yazarın adını da bilmez, yalnız seri adını bilir. Bu kitaplıkta dünya edebiyatından tercümeler serisinden İskandinav Klasikleri, Yunan Klasiklerinden veya ilkokul öğretmenleri kılavuzu serisinden hangi kitaplar vardır diye sorar.

Bu günkü durumu ile enstitüde yapılan alfabetik cilt katalogu, bu üç soruya bir dakika içinde cevap verebilecek duruma gelmiştir.

Dördüncü soruya gelince: Okuyucu, yazarın adını, kitabın adını ve serinin adından hiçbirini bilmez. Yalnız eserin konusunu söyler, Bu kitaplıkta matematiğe ait yahut Türk tarihine, İslam tarihine ait hangi kitaplar vardır diye sorar. Bu sorunun cevabını kolaylıkla verebilmek için sistematik katalogun yapılmasını beklemek lâzımdır.

Kütüphaneciliğin çok büyük bir terakkiye ulaştığı bugün, ileri milletlerin kütüphaneye verdikleri önemi tarihin hiçbir devrinde görmüyoruz. Milletler büyük halk tabakasının ve gençliğin eğitimini ve ilmin inkişafını temin etmek için, birinci derecede kitaplıklara önem veriyorlar. Kütüphanesiz ilim ve eğitim yapılamaz sözü hiçbir zaman bugünkü kadar doğruluğunu aydın bir şekilde göstermemiştir.

Memleketimiz bu sahada çok geri kalmıştır. İlkokullarla, lise ve öğretmen okulu gibi orta dereceli okulların kitaplıkları, halkevi ve genel kitaplıklardan çoğunun yukarda belirttiğimiz alfabetik fiş ve cilt katalogları yoktur. Kitaplıklar bir kitap yığınından farksız olduğundan, aranan bir kitabı kısa bir zamanda bulmaya imkân yoktur.

Balkanlardaki yakın komşularımızın bile yıllarca evvel kurulmuş milli kitaplıkları olduğu halde, bizim halen bir milli kitaplığımız yoktur. Bu geriliği gidermek için Milli Eğitim Bakanlığı 1942 yılından beri Ankara'da

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde kütüphanecilik kursları açtırmış, milli kütüphane hazırlık bürosunu faaliyete geçirmiş, kütüphaneciliğin iyi bir meslek haline gelebilmesi için de, bir kanun tasarısı hazırlamıştır. Beklenen kanun çıkınca memleketimiz kitaplıklarının süratle ilerleyeceğini, Milli Kütüphanenin kurulacağı ve kütüphaneciliğin iyi bir meslek haline geleceği muhakkaktır.

Her dereceli okullarımızda öğrencilerin muhakeme, tasarım ve ilgi kabiliyetlerinin geliştirilmesi yanında, fiziki eğitime de büyük önem vermeyi amaç edinen iş okulu, iş vasıtası ile iş için eğitim, çocuğu kendi haline faaliyetle, bilhassa manevi faaliyetle serbestliğe ulaştırması için, iyi organizasyonlu, hiç olmazsa alfabetik katalogu yapılmış bir kitaplığın bulunması şarttır.

İvriz Köy Enstitüsü'nün kuruluşu oldukça yeni olmakla beraber, mütevazı kitaplığının bugünkü tertip ve tasnifi ile yıllarca evvel kurulmuş ilkokul, ortaokul, lise, öğretmen okulu, meslek ve teknik okulları kitaplıklarının tertip ve tasnifine örnek olacak bir duruma gelmiştir.

NOT: Kütüphanecilik hakkında fazla bilgi almak isteyenler **Adnan Cahit Ötüken**'in **Bibliyotekçinin El Kitabı** adlı eserini okumaları tavsiye olunur.



Resim 21:İvriz'de Müzik Kolu Öğrencileriyle

KÖY ENSTİTÜLERİNDE YURT GEZİLERİ

"El gibi dolaşma Anadolu'da,
Arkadaş yurdunu içinden tanı."
Faruk Nafiz Çamlıbel

Hacı Angı

Köy Enstitülerinde yurt gezilerine çok önem verilirdi. Köy yaşamından gelip, kırsal alanlarda eğitim–öğretim gören ve ilerde öğretmen olacak kişilerin, yakın çevresini ve yurdunu çok iyi tanıması ve sevmesi gerekir.

Bu nedenle Köy Enstitülerinde okuyan öğrencilerin bilgi, görgü ve yaşama bağlılıklarını arttırmak, çevresini ve ülkesini yakından tanıtmak amacıyla bu gezilere çok yer verilirdi.

İlk kurulan Köy Enstitülerinden, yeni kurulmakta olan Köy Enstitülerine bir öğretmenin yönetiminde, İMECE yöntemiyle 25–30 kişilik ekipler gönderilirdi. Bir de bakmışsınız bir yaz döneminde mantar gibi binalar yükselivermiş. Bu ekiplere Enstitü Yöneticileri ödül olarak yurt gezileri yapma olanağı sağlarlardı. Bu arada geziye katılan öğrenciler, gidiş–dönüş yolları üzerindeki Köy Enstitülerini de ziyaret etmeyi ihmal etmezlerdi.

Bu öğrenciler, bir program dâhilinde gezdikleri Enstitülerin binalarını, günlük yaşantılarını ve gözledikleri kayda değer izlenimlerini "Gezi ve Gözlem Defterleri"ne kaydederlerdi. Ayrıca, bildikleri halk dansları, şarkı ve türküleri, ziyaret ettikleri enstitünün öğrencilerine öğretirlerdi. Onların halk dansları, şarkı ve türkülerini de kendileri öğrenerek okullarına taşırlardı. Böylece bir kültür alışverişi yapılmış olurdu. Ayrıca, iki enstitü arasında sosyal ilişkiler geliştirilerek kişisel dostluklar kurulurdu.

Bu arada emekli bir öğretmenin o günleri çok iyi ifade eden şu anısına da değinmeden geçemeyeceğim [10)]:

"1945 yılı yaz aylarında **Isparta**'nın **Şarkikaraağaç** İlçesi'nin **Donarşa** Köyü'ne bizim sınıftan 25 kadar öğrenciyi okul yapmaya gönderdiler. Okulun temelinden çatısına kadar inşaatını bir ay gibi kısa bir sürede yaptık. Harç karmak, taşı ve karılan harcı taşımak, duvar örmeye göre daha zor olduğu için, bu işleri sıra ile yapıyorduk. İnşaatın sonuna doğru, benim sağ elimin içi şişti. Günlerce çok sancı çektim.

---

10 Rüştü Özen, Köy Enstitüleri Hakkında Bir Tutam Bilgi, Öğretmen Dünyası Dergisi, Nisan 2000, Sayı: 244, s. 15.

İltihaplandı. Doktor ve ilaç yoktu. Onun için ben çalışamadım, beni geri hizmete ayırdılar. Arkadaşların yemeklerini yapmaya başladım.

Bir gün İlköğretim Genel Müdürü **İsmail Hakkı Tonguç** bir jeep ile bizim çalıştığımız köye çıkageldi. Yaptığımız işi görünce çok mutlu oldu. Hepimizin ellerini sıkarak, birer birer yanaklarımızdan öpmeye başladı. Güçlü kuvvetli bir insandı. Elimi sıkınca kendimden geçerek, yere yığılıverdim. Elimin iltihabı patladı. Tonguç'un eli cerahatla doldu. Cebinden mendilini çıkararak elini sildi. Gözleri yaşardı. Oldukça üzüldü. Ekip öğretmenimize o zaman için hayli çok sayılabilecek "iki bin liralık" bir çek vererek:

"Bu çocukları **Akşehir**, **Afyon**, **Kütahya**, **Sandıklı** ve **Sandıklı Hozey Hamamını** gezdirerek ödüllendir." dedi. Biz de buraları sekiz gün gezdik. Elimin acısını ve yorgunluğumu unuttum.

Yurt gezilerine katılan öğrenciler, gezip inceledikleri yörelerin tarihi ve turistik yerlerini, yaşam koşullarını, örf ve âdetlerini incelerler ve gezi defterlerine kaydederlerdi.

Ben de **İvriz Köy Enstitüsü** (Konya–Ereğli)'nde öğrenci iken, Konya ve Ankara'ya olmak üzere iki kez yurt gezisine katıldım. Bu geziler o kadar yararlı olmuştu ki, ufkumuz genişledi, ülkemizi yakından tanımanın hazzını yaşadık. Bu iki geziden edindiğim izlenimleri yaşantım boyunca unutamadım. Özellikle Ankara'ya yaptığımız gezi çok yararlı oldu. Bir fikir vermesi bakımından bu iki geziden kısaca bahsetmenin yararlı olacağına inanıyorum.

A. KONYA GEZİSİ [11]

Geziye Hazırlık

1950–51 öğretim yılında İvriz Köy Enstitüsü dördüncü sınıf öğrencisi iken, Gezi Kolu Öğretmenimiz **Mehmet Ali Eren**'in yönetiminde 2–3 Temmuz 1951 günlerinde Konya'ya sınıfça bir gezi düzenlendi. Geziyi yönetecek olan öğretmenimiz Mehmet Ali Eren [12)], geziden bir gün önce sınıfa gelerek Konya'ya yapacağımız gezi hakkında bilgi verdi. Özellikle Konya'nın tarihi ve turistik yerleri üzerinde durdu. Yazı tahtasına bir minare çizerek bölümlerini açıkladı. Ayrıca bir caminin krokisini çizerek, üzerinde gerekli açıklamalarda bulundu. Bizden de bu bilgileri defterimize not etmemizi istedi.

Konya'da Gezilecek Yerler

- Yeşil Türbe (Mevlâna Müzesi)
- Konya Müzesi ve Kitaplığı
- Selimiye Camisi
- Aziziye Camisi
- Şerafettin Camisi
- İnce Minare
- Alâettin Tepesi, Alâettin Camisi ve Selçuklu Sarayı Kalıntıları
- Karatay ve Sait Ata Medreseleri
- Sağlık Müzesi
- Kültür Parkları
- Kilise (Mümkün olursa)
- Hükümet Konağı
- Sanat Enstitüsü
- Meram
- Hara
- Borsa
- Erkek Lisesi
- Kız Öğretmen Okulu
- Konya Hastanesi ve Verem Dispanseri
- Hava Alanı
- Karapınar Selimiye Camisi

---

11 İvriz Köy Enstitüsü öğrencilerinden 4/B sınıfı 787 nolu H. ANGI'nın Gezi-Gözlem Defterinden.

12 Mehmet Ali Eren, İvriz Köy Enstitüsü Özel ve Genel Eğitim Yöntemleri derslerinin öğretmeni idi. Aynı zamanda Enstitünün "Yapı Sanat Başı" idi. Bu arada "Gezi Kolu Öğretmenliği"ni de üstlenmişti.

Mehmet Ali Eren, gezi ve gözleme çok değer veren bir eğitimcimizdi. Bir duvar takvimi yaprağı üzerinde öğrencileri saatlerce konuşturur, düşündürür ve doğru sonuçlara vardırırdı. Genel ve Özel Öğretim Yöntemleri ile ilgili derslerinde, mutlaka uygulamaya yer verirdi. Bu nedenle yakın çevremizdeki köy ve kent okullarına sık sık uygulamaya giderdik. Derslerinde her şeyden önce, olayların neden, niçin ve nasıl ilişkilerine çok önem verirdi. Bilginin yanında düşünceye geniş yer ayırırdı. Onun için şu sloganı sık sık yinelerdi: "Düşünen doğruyu bulur." Bu slogan aynı zamanda bir yapıtının da adıdır.

Gözlem Planı

1. Yol üzerinde bulunan köyler ve adları
2. Bu köylerin binaları (çatı, yükseklik ve diğer özellikleri)
3. Konaklanan yerlerdeki (köy, kasaba ve kentlerin):
   a) Nüfusu
   b) Yüzölçümü
   c) Kısaca tarihi
   d) İlk ve orta dereceli okul sayısı
   e) Ekonomik durumu
   f) Coğrafi konumu (Akarsu, dağ ve göllerin adları)
4. Konya Milli Eğitim Müdürlüğü'nden sorulacak:
   a) Konya ilinin köy okulları sayısı
   b) Köy öğretmenlerinin sayısı
   c) Şehir ilkokullarının sayısı
   d) İlkokullara devam eden çocukların sayıları (Kız ve erkek ayrı ayrı (1948–1949 ve 1950 yıllarına ait)
   e) Orta dereceli okulların sayısı (Ortaokul, lise, sanat enstitüsü ve öğretmen okulu)
   f) Orta dereceli okulların öğretmen sayısı
   g) Kurs sayısı ve kursa devam eden öğrenci sayısı
   h) Milli Eğitimle ilgili daha başka bilgiler sorulup, yazılacak.
5. Konya ilinde hastane ve doktor ile bir yıl içinde tedavi edilen hasta sayısı
6. Tarihi eserlerin incelenmesinde şu hususlar üzerinde durulacak:
   a) Anıtın yapıldığı tarih ve mimarı
   b) Anıtın planı
   c) Anıtta bulunan çeşitli motifler (geometri, çiçek vb.)
   d) Anıtın yapıldığı tarihteki sanat anlayışı ve günümüzdeki sanat anlayışı ile karşılaştırılması

Gezi sonunda her öğrenci, yapılan incelemelerle ilgili bir rapor hazırlayarak Gezi Kolu Öğretmenine 10 gün içinde verecektir.

2.VII.1951 Mehmet Ali Eren

Enstitüden Hareket

2 Temmuz 1951 günü öğle yemeğini yedikten sonra, Konya'ya hareket etmek üzere otobüsün çevresinde toplandık. Çok sevinçliydik… İlk defa böyle sınıfça bir geziye çıkıyorduk. Bu arada hepimizi üzen bir durum oldu. Sınıf mevcudumuz 38 kişi idi. Gezi fotoğraflarını çekmek üzere, enstitünün uygulama ilkokulu öğretmeni İbrahim Koç [13)] ta geziye katılıyordu. Bu durumda otobüs hepimizi almıyordu. Birkaç kişinin geziden mahrum olma durumu ortaya çıktı. Hepimizde bir moral bozukluğu… Derken bu arada birkaç arkadaşımızdan şöyle bir ses yükseldi:

"Kimsenin geziden mahrum kalmasına gerek yok. Biz arkadaşlarımızı dizimizde bile götürmeye razıyız." Bunun üzerine otobüse zar zor yerleştik. "İvriz Köy Enstitüsü Marşı"yla otobüsümüz hareket etti. Tüm enstitü ailesi bizi uğurluyordu.

Marşlar ve türkülerle Ereğli'ye geldik. Otobüsümüz Ereğli'de benzin alacaktı. Fakat bu iş uzun sürdü. Çünkü benzin parası yoktu. Okulun Muhasebecisi Muharrem Odabaşı para bulmaya gitti. Temmuzun sıcağında bunalan arkadaşlarımız su içmek için sağa–sola dağılmağa başladılar. Gezi Kolu Öğretmenimiz de bizi "dağılmayın" diye sık sık uyarıyordu.

Konya'ya Hareket

Ereğli'de bir saat kadar bekledikten sonra otobüsümüz Konya'ya hareket etti. (Ereğli–Konya arası 150 km). Fakat bu arada bir de ne görelim? Arkadaşlarımızdan Nuri Çatak yoktu. Hepimizi bir telaştır aldı. Sağa–sola baktık, fakat görünürlerde yoktu. Bu arada gezi kolu öğretmenimizin sesi yükseldi: "Böyle gezi disiplinine uymayan arkadaşlarınız olursa, hiç dinlemeden Konya'da bırakır gelirim." dedi. İyice sabrımız tükenmişti. Nihayet, Kristof Kolomb'un aylarca denizde kaldıktan sonra "kara, kara" diye bağırdığı gibi, arkadaşlarımızdan bir kaçı "geliyor, geliyor" diye bağırdılar. Nuri'ye hayli kızdık. Nuri de: "Motosiklet tutup size yetişecektim" diye kendisini savunuyordu.

---

13 Gezimize Enstitünün Uygulama İlkokulu Öğretmeni İbrahim Koç ta katılarak fotoğraflarımızı çekti. Bu fotoğrafları bize 25 kuruştan satan İbrahim Koç, Çifteler Köy Enstitüsü mezunu olup, ticaret ruhuna sahip bir öğretmendi. Bu fotoğrafçılıktan hayli para biriktirdi. Bu paralarla İvriz Çayı kenarında, Sarıca Köyü sınırları içinde bir tarla alarak kavak dikti. Tarla kavakçılığa çok elverişli olduğundan kavaklar kısa sürede yetiştiler. Onları satıp ikinci bir tarla alarak, oraya da kavak dikti ve böylece ekonomik yönden kalkındı. İbrahim Koç emekli olduktan sonra yaşamının sonuna kadar ticaretle meşgul oldu.

Otobüsümüz, Orta Anadolu’nun incisi Yeşil Ereğli’yi geride bırakarak Karapınar’a doğru yol alıyordu. Ereğli’den sonra ilk yerleşim yeri Hortu (Sazgeçidi) Köyü'nün yakınından geçiyoruz. Bu köy adından da anlaşılacağı üzere, bataklık ve sazlıkların bulunduğu bir yerde kurulmuştur. Evlerinin damları da sazlarla örtülü. Bu köyün arazisi İvriz Çayı sularının toplandığı bataklık, sazlık bir görünümdedir. Ama ne var ki, Cumhuriyetin ilk yıllarında “sıtma ile mücadele” çalışmaları sırasında bu bataklıklar kısmen kurutularak, arazi tarıma elverişli hale getirilmiştir. Evlerin damlarındaki kuru ot yığınları, bu köyün tarım ve özellikle hayvancılıkla geçimini sağladığına işaret ediyordu. Aslında bu ot yığınlarının kışın tükenmesi gerekirdi. Demek ki kış hafif geçmiş, hayvanlar da merada otlayarak bu kuru otları tüketmemişlerdi. Köyün okulu, saz damlı, tek katlı evlerin arasında bizi selamlıyor, iyi yolculuklar diliyordu sanki… Tıpkı ekin tarlalarındaki gelincik çiçekleri gibi… Yarın Anadolu’nun herhangi bir köyünde görev yapacağımız hayalimizdeki bir okulu simgeliyordu.

Sazgeçidi Köyü'nü geride bırakarak Karapınar’a doğru yol alıyoruz. Artık Yeşil Ereğli yavaş yavaş geride kalırken, önümüzde İç Anadolu’nun tipik bozkırları uzanıyordu. Başka bir ifade ile vahadan çöle doğru yol alıyorduk. Yol boyunca hasada gelmiş ekin tarlaları uzanıyordu. Ekinin iyi oluşu bize baharın iyi geçtiğini, çiftçinin yüzünün güleceğini, cebinin dolacağını ifade ediyordu. Fakat yolumuz ilerledikçe, Karapınar’a yaklaştıkça, ekinler cılızlaşıyordu. Bu cılız ekinleri kadın–erkek, çoluk–çocuk orakla biçiyorlardı.

Karşımızda sönmüş bir yanardağ olan Karaca Dağ, bütün karamsarlığı ile kararıp duruyordu. Artık buralarda ağaçtan ve yeşillikten hiçbir ize rastlayamıyoruz. Ancak, Karaca Dağ’ın doruklarında, yer yer cılız meşe ormanlarının can çekişen son kalıntıları görünüyordu. Bunun dışında her tarafta göz alabildiğince çöl uzanıyordu. Yeşile olan özlemimi, elimde not aldığım yeşil mürekkepli kalemle gidermeye çalışıyordum.

Karapınar’a doğru yaklaştıkça yer yer 8–10 m yüksekliğinde irili ufaklı kum tepeciklerinin (kumulların) yer aldığını görüyoruz. Rüzgâr erozyonu burada tüm marifetini göstermiş. Adeta kendimizi Afrika çöllerinin içinde bulmuş gibiyiz…

Karapınar’daki bu doğal afet, DP iktidarı döneminde (1950–1960), daha da arttı. Parti yöneticileri, köylüye yaranmak, bu bölgeden daha çok oy almak için, hazine arazisini köylüye dağıttılar. Çiftçiler bu araziyi sürünce, toprağı kökleriyle tutan “**yavşan ve benzeri bitkiler**” sökülünce, kum yerinden oynadı ve çoraklaşarak çevre dengesi

bozuldu. Başıboş kalan toprak rüzgârın etkisiyle oradan oraya sürüklenerek kum tepecikleri oluştu.

Üstelik bu yörede tarım ve özellikle hayvancılığın teşvik edilmemesi yüzünden, hayvancılık her geçen gün biraz daha değerini yitirmeye başladı. Küçükbaş hayvan sayısı % 70 azalarak 500.000'den 150.000'e kadar düştü. [14)]

Tarlaları kumla kaplanan, meraları yok olan yöre halkı, günden güne yoksullaşarak kara kara düşünmeye ve çareyi yurdunu–yuvasını terk ederek başka yerlere göç etmede buldu.

Karapınar halkının kem talihini, dilden dile dolaşan şu tekerleme ne güzel anlatıyor:

"– Deveci nerelisin?
– Karapınarlı…
– Nereden gelirsin?
– Karaman'dan
– Nereye gidersin?
– Karaömerli'ye…
– Adın nedir?
– Karaali…
– Devenin adı ne?
– Karamaya…
– Yükün ne?
– Karaboya…
– Karardın mı hay deveci, çileli bahtın gibi?.."

Karapınar halkının bu yarasına kimse merhem olamadı. Ancak 27 Mayıs Devrimi'nden sonra, Karapınar'a "**Sadrettin SÜRBAHAN**" kaymakam olarak atandı. Bu genç kaymakam, bu doğal afete karşı bir savaş başlattı. Toprak–Su Genel Müdürlüğü ve yerli–yabancı bilim adamlarıyla işbirliği yaparak, kısmen bu çölleşmeyi önledi.

Oysa geçmişte buralar ormanlarla kaplı idi. Yunan tarihçisi **Herodot**, ilk çağda Konya Ovasının ormanlarla kaplı olduğunu, askerlerin Klikya (Adana)'ya gitmek için yol bulup çıkamadıklarını yazmaktadır. Oysa bugün trenle Akşehir'den Adana'ya giderken Ulukışla'ya kadar tek bir ağacın gölgesine hasretiz. Orta Asya'yı kuruttuğumuz gibi, Anadolu'yu da çöle çevirmişiz. Çok yazık!... Şimdi bunun cezasını çekiyoruz.

---

14 17 Temmuz 1962 tarihli Cumhuriyet Gazetesi

Otobüsümüz Karaca Dağ'ın yakınından geçerken bir de ne görelim? Tam yolumuzun üzerinde, derin kayalıkların arasında, yer yüzeyinden hayli derinlikte bir göl gördük. Bu göle "**Acıgöl**" dendiğini, suyu acı olduğu için bu adı aldığını ve çevresinde hiçbir bitkinin yetişmediğini öğrendik. Bu göl tipik bir "krater gölü" olup, 350 m derinliktedir.

Karapınar'a yaklaşıyoruz. Fakat yol yer yer bozuldu. Güçlükle ilerliyoruz. Temmuzun sıcağı da bütün şiddeti ile bizi etkiliyordu. Biraz önceki şarkı ve türkülerin yerini derin bir sessizlik aldı. Adeta "dut yemiş bülbül gibi" sustuk. Derken Karapınar camilerinin minareleri tepelerin arasından göründü.

Karapınar

Karapınar'a saat 16.10'da gelebildik. Karapınar, adından da anlaşılacağı üzere, çoğunlukla toprak damlı evlerin oluşturduğu, birkaç çalı topluluğundan başka yeşillikten yoksun bir kasaba (ilçe). Deniz seviyesinden yüksekliği 995 m, 946 hane olup, 6217 nüfusa sahip. Karapınar'da yalnız "Selim Camisi"ni inceledik.



Resim 22: Öğrencileriyle Karapınar Selim Camisi'nde - 3.7.1951

Selim Camisi

Bu Cami **2. Selim** (Sarı Selim)'in şehzadeliği zamanında 1563 yılında **Mimar Sinan**'a yaptırılmıştır. İki minarelidir. 83 basamaklı minarelerine grup grup tırmandık. Minarenin şerefesinden Karapınar'ı

kuşbakışı gözledik. Caminin içini gezemedik, ancak pencerelerinden içini gözleyebildik. Mimar Sinan'ın yaptığı diğer camilerdeki güzellik ve sanat eseri özelliklerini bu camide de gözledik.

Bu arada öğretmenimiz M. Ali Eren, ilginç bir sanat eseri kaçakçılığı anlattı:

Mimar Sinan, Edirne Selimiye Camisi'ni yaparken bir Fransız geliyor. Caminin planını görmek istiyor. Mimar Sinan'a durumu anlatıyorlar. Mimar Sinan da Fransıza kafasını gösteriyor. Yani demek istiyor ki, bu caminin planı kafamda. Fakat bu arada Mimar Sinan eline bir kömür alarak orada bulunan bir mermerin üzerine caminin planını kabataslak çiziyor. Ertesi gün gittiklerinde plan çizilen taşın yerinde olmadığını görüyorlar. Meğer o gece, o Fransız taşı kaçırmış. (Sonradan öğrenildiğine göre o taş, Fransız müzelerinden birine konmuş.)

Caminin giriş kapısının önünde topluca fotoğraf çektirdik. Saat 16.30'da Konya'ya hareket ettik. (Karapınar–Konya 90 km).

Karapınar çıkışından sonra **Hotamış Gölü** göründü. Gölün çevresi vaha görünümündeydi. Ekinler iyi olup, biçer–döverlerle hasat ediliyordu. Konya'ya yaklaşırken **Yarma** göründü. Burada ekinler daha iyi idi. Çünkü buraya Beyşehir Gölü'nden gelen su kanalları, bu yöreye hayat vermişti. Biraz ilerde **Sakyakan** Köyü'nün yakınından geçiyoruz. Bu köy de Yarma gibi su kanallarından yararlanıyor. Ekinler çok iyi.

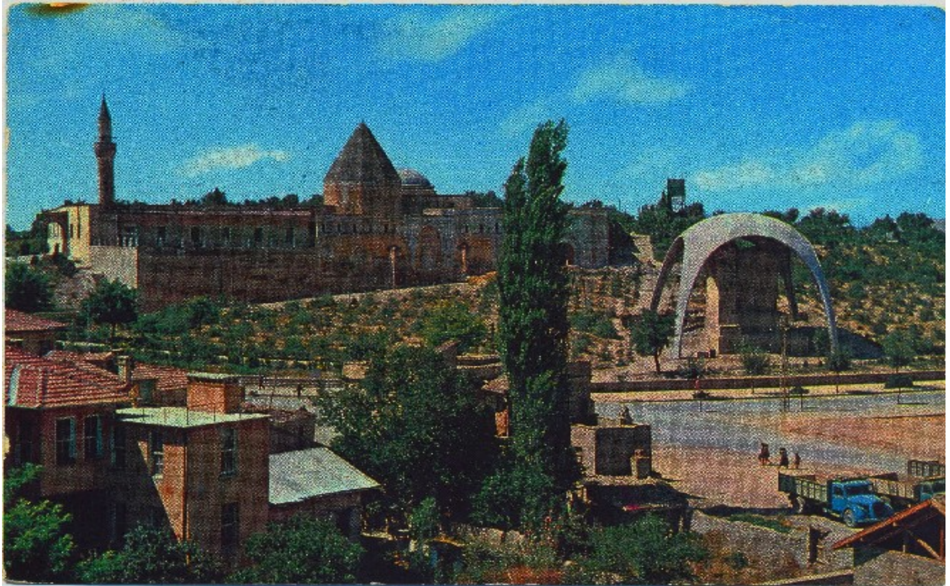
Konya

Nihayet Konya göründü. İlk defa böyle büyük bir kent görüyorum. Sık sık duyardım: "Gez dünyayı, gör Konya'yı" diye! Çok merak ediyordum bu kenti. Konaklamak için Konya'nın okullarını dolaşıyoruz. Birkaç okula uğradıksa da olumlu bir yanıt alamadık. Nihayet 19 Mayıs İlkokulu'nda konakladık. Okulun bahçesinde akşam yemeğimizi yedik. Yemekten sonra halkoyunları oynadık. Okulun çevresindeki halk bizi dikkatle izliyor. "Konya'ya zeybekler gelmiş." diyorlardı.

Hemen Alaettin Tepe'sine çıktık. Buradan Konya çok güzel görünüyordu. Elektrikler yanmıştı, her yer pırıl pırıl dı. Mevlâna Müzesi'nin ışıkları daha belirgin bir biçimde yanıyordu.



Resim 23:Konyadan genel görünüm - 4.7.1951



Resim 24:Alaeddin Camisi ve Köşkü

Akşam Zevk Sinemasına gittik. “Allah Kerim” ve “Helsinki Güreşleri” filmlerini izledik. Saat 00,30 da yatmaya gittik. O gece sıraların üzerinde battaniye ile yattık, fakat pek rahat edemedik.

Sabahleyin erkenden kalktık. Çünkü programımız hayli yüklü idi. Otobüsle Konya’yı gezmeye başladık. Gezi Kolu öğretmenimiz M. Ali Eren, arkadaşı İlköğretim Müfettişi Emin Yeğiner’i buldu. Emin Bey bize akşama kadar rehberlik yaptı. Programımız gereğince Konya’nın tarihi, turistik yerlerini ve çeşitli kurumlarını gezdik.

Alâettin Tepesi ve Camisi

Yığma bir tepe olan Alaettin Tepesi’ne çıkınca bütün Konya buradan çok güzel görünüyordu. Tepe üzerinde Selçuklu Sultanlarından Alâeddin Keykubad tarafından Mimar Mehmet’e yaptırılan cami, 1220 yılında tamamlanmıştır. Bu caminin abanoz ağacından yapılan çok orijinal bir minberi vardır. Bu minber Türk ağaç oyma sanatının dünya çapındaki şaheserlerindendir. Fakat ne yazık ki, bu camiye zaman zaman asker konduğundan, Türk oyma sanatının bu başyapıtı yıpranmıştır.



Resim 25:Bir grup Öğrenci Alaattin Tepesi'nde - 3.7.1951

Caminin yanındaki piramit biçimindeki yüksek kümbette sekiz Anadolu Selçuklu Sultanı yan yana yatmaktadır. Bu kümbetin tavanı ve

sultanların sandukalarının üzeri en güzel çinilerle kaplıdır. Bu çiniler Kerimettin Erdinşah tarafından işlenmiştir. Sultanların sandukaları üzerindeki çinilerin zemini lâciverttir.Üzerindeki kabartma yazılar, Selçuklu hat sanatının en güzel örneklerindendir.

Karatay Medresesi

Döneminin en ünlü eğitim kurumlarından biri olan Karatay Medresesi, mimari düzeni, kubbesi ve zengin çini bezemeleriyle bir Selçuklu başyapıtıdır. Selçuklu Veziri **Celâlettin Karatay**'ın yaptırdığı medrese (1251–1252) günümüzde "**Çini Müzesi**" olarak kullanılmaktadır. Fakat ne yazık ki, bu medresenin çinileri yer yer dökülmüş. Onarılması için dış ülkelerden çini uzmanları getirilmiş. Fakat bu uzmanların verdikler yanıt çok ilginç: "Biz bu çinileri onarmak şöyle dursun, bir plakasını bile değiştiremeyiz." Mevlâna, öğrencilerine çoğunlukla bu medresede ders vermiştir.

ANADOLU SELÇUKLU SULTANLARI

I. Kılıç Arslan (1092–1107)
Melikşah (1107–1116)
I. Rüknettin Mesud (1116–1156)
II. Kılıç Arslan (1156–1192)
I. Gıyaseddin Keyhüsrev (1192–1196), (1205–1211)
I. Rüknettin Süleyman Şah (1196–1204)
III. Kılıç Arslan (1204–1205)
I. İzzettin Keykavus (1211–1220)
I. Alaeddin Keykubat (1220-1237)
II.Gıyaseddin Keyhüsrev (1237–1246)
II. İzzettin Keykavus (1246–1260)
IV. Kılıç Arslan (1249–1265)
II. Alaeddin Keykubat (1248 – 1257)
III. Gıyaseddin Keyhüsrev (1265–1282)
II. Gıyaseddin Mesud (1282–1284), (1284–1293), (1294–1301), (1303–1307)
III. Alaeddin Keykubad (1284–1284), (1293–1294), (1301–1303)

Selçuklu Sarayı

Alâettin Tepesinin kuzey yamacında zamanında Selçuklu Sarayı vardı. Bu saraydan günümüzde, saray kapısı ve duvarlarından çok az bir bölümü ayakta kalabilmiştir. Bu saray kalıntıları koruma altına alınmıştır.

İnce Minareli Medrese

Selçuklu Vezirlerinden **Fahrettin Ali Sahipata** tarafından 1260 yılında **Mimar Kelûk Bin Abdullah**'a yaptırılmıştır. Selçuklu sanatının taşa nasıl şekil verdiğini burada doya doya izledik. Özellikle İnce Minaredeki o incelik ve görkem, insanı hayran bırakmaktadır. Ne yazık ki bu minarenin birinci şerefeden üst tarafı yıkılmıştır.

Bu gün bu medrese, "Selçuklu Devri Taş ve Ahşap Eserleri Müzesi" olarak kullanılmaktadır.

Şerafettin Camisi

Osmanlı Mimarisi tarzında yapılmıştır. Selçuklu devri eserlerinden olmasına karşın, 1636'da IV. Murat zamanında yeniden yaptırılmıştır.

Kapı Camisi

Kentteki en büyük Osmanlı mabedidir. Fakat mimari değeri pek büyük değildir.1658'de IV. Mehmet zamanında yapılmış, fakat yandığı için 1871'de Sultan Aziz zamanında yeniden inşa ettirilmiştir.

Selimiye Camisi

II. Selim zamanında **Mimar Sinan**'a yaptırılmıştır (1566 –1574). İki minareli görkemli bir sanat eseridir.

Yeşil Türbe (Mevlâna Müzesi)

Gezimiz hafta sonuna rastladığından, Mevlâna Müzesi'nin müdürü yoktu. Müdürün gelmesi için birkaç saat bekledik. Nihayet Müze Müdürü geldi. İlgili birini bize rehberlik yapmak üzere görevlendirdi. Rehber bize şu açıklamalarda bulundu:

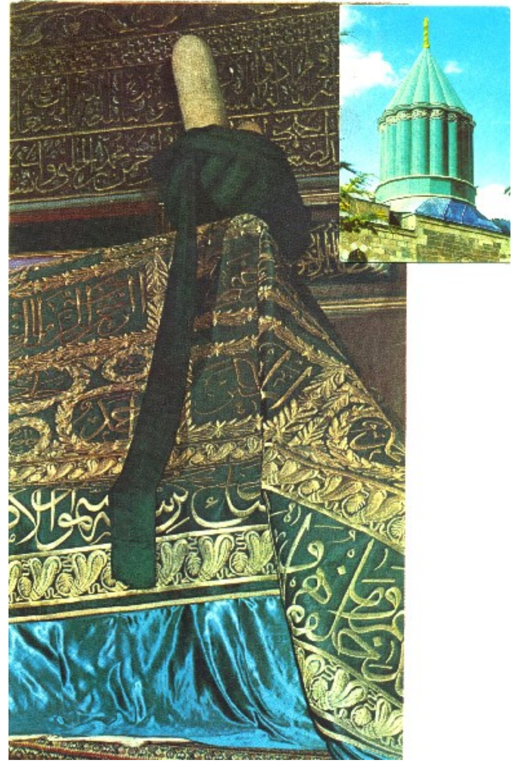
"Konya, on bin yıllık kutsal bir beldedir. Eski Çağ kaynaklarında Konya'nın adının "ICONIUM" olduğunu, bu adın zamanla KONYA biçimine dönüştüğünü belirtti. Konya'nın tarihin ilk çağlarından beri gelişmiş bir kent olmasının nedeni, Asya–Avrupa yolu üzerinde bir yerleşim yeri olmasından, yani Uzak Doğu ile Batı ülkelerinin yolları üzerinde bulunmasındandır. Pusulanın bulunmasından sonra Uzak Doğuya deniz yoluyla ulaşılması nedeniyle, bu karayolu yıldan yıla değerini kaybetmiştir.

Malazgirt Savaşı'ndan sonra, Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır. İşte bundan sonra Türkler Anadolu'ya akın etmişler ve Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurmuşlardır.

Mevlâna, 30 Eylül 1207 yılında **Güney Türkistan**'ın **Belh Kent**'inde dünyaya geldi. Babası **Bahaddin Veled**, çevresindekilerin saygınlığını kazanmış bir bilgindi. Belh Kenti'nin bu bilginine **Sultan'ül Ulema**, yani "**Bilginlerin Sultanı**" adını vermişler.



Resim 26:Türk işçiliğinin sanat harikası İnce Minare



Resim 27:Mevlana Müzesi'ndeki Türbe

Bahaddin Veled'in vaaz ve dersleri çevrede derin yankılar yapıyordu. Bu sırada bazı bilim adamları kaynağını Yunan Felsefesinden alan ve akla dayanan bir anlayışın içindeydiler. Sufiler, yani tasavvufla uğraşanlar ise, gerçeğe ancak ilâhi cezbe ile ulaşılabileceğini ileri sürüyorlardı. Bu iki zıt anlayış, ister istemez Bahaeddin Veled'le diğer bilginleri karşı karşıya getirmişti. Aynı zamanda bu bilginler Bahaeddin Veled'i kıskanarak Belh Kenti'nin Sultan'ına şikâyette bulunmuşlardı.

Bu sırada **Cengiz Han**'ın orduları Belh Kentinin sınırına kadar dayanmış, geçtiği yerleri amansız yakıp yıkmakta, yağma etmekteydi.

Bu vahşetin acı haberleri, Horasan İlleri'ne de yayıldı. Umutsuz halk, kafile kafile batı memleketlerine, İran'a, "**Diyar'ı Rum**" denilen Anadolu'ya göç etmeye başlamışlardı. Bahaeddin Veled, gerek bu nedenden, gerekse kendini çekemeyen bazı bilginlerin, kendi şöhret ve ilmine karşı takındıkları menfi tavır ve kıskançlıktan dolayı, Belh'e bir daha dönmemek üzere göçe karar vermişti.



Resim 28:M. Ali Eren ve Müze Müdürü Öğrencilerle - 4.7.1951

Bahaeddin Veled Anadolu'ya Göçüyor

Bahaeddin Veled bir gün kararını açıkladı:

"Sefere hazırlanıyoruz… Bu hakkımızda hayırlı olacaktır… " diyordu.

Bahaeddin Veled'in Belh'i terk edeceği haberi, bir anda duyulmuştu. Belh halkı kendisinden özür diliyordu. Hatta bir gün Sultan ve Veziri Bahaeddin Veled'i ziyaret ederek, bu göçten vazgeçmesi için ricada bulunmuşlardı. Fakat Sultan, Bahaeddin Veled'in göçe kararlı olduğunu öğrenince de, hiç olmazsa bir kargaşalık yaşanmaması için hareketinin gizlenmesini rica etmişti. Kimsenin incinmesini istemeyen Bahaeddin Veled, bir Cuma sabahı, aile bireyleri ve sevdikleri müritleri ile beraber yola koyulmuştu. Bu sırada oğlu Celâleddin de, 10–15 yaşlarında, fakat yaşından beklenmeyen bir olgunluk içinde, genç bir bilgin olarak babasının kervanında bulunuyordu.

Öyle bir kervan ki, yükü ne altın, ne gümüş, ne Hint'in amberini, ne de Çin'in ipeklerini taşıyordu. Bu kervan ki, kitap yüklü, ilim yüklü, ne koruyucusu, ne kılıcı, ne de kılavuzu vardı. Koruyucusu Tanrı, kılıcı iman, kılavuzu ilimdi.

Bahaeddin Veled'in Belh'ten ayrılırken son sözü şu olmuştu:

"Ben gidiyorum… Benim ardımdan Moğol askerleri çekirge gibi Horasan Ülkesi'ni istila edecek, Belh halkına ne yazık ki, olmadık eza–cefa çektirecek…"

Bahaeddin Veled Belh'ten ayrıldıktan kısa bir süre sonra, 1214 yılında kent Cengiz Han'ın orduları tarafından kuşatılmış, yakılmış, yıkılmış, halk kılıçtan geçirilmişti.

Bahaeddin Veled'in kervanı Bağdat üzerinden Mekke, Medine'ye ulaşıyor., hac görevi yerine getirildikten sonra, kona göçe Kudüs, Şam ve Halep üzerinden Anadolu'ya yöneliyorlar. Bahaeddin Veled, "Bizim durağımız Konya olacaktır. Bu belde bizi çekiyor." diyerek Anadolu'ya, Selçuklu Devleti'nin sınırlarına girdi. Malatya, Erzincan, Kayseri ve Niğde üzerinden Larende (Karaman)'a geldiler.

Bahaeddin Veled'in Larende'ye gelmekte olduğu haberi, birkaç gün önceden duyulmuştu. Selçuklu Emiri ve Larende Kenti Valisi Emir Bey, kentin ileri gelenleriyle birlikte, yaya olarak kentin dışına çıktı, Bahaeddin Veled'i karşılayarak sarayına davet etti.

Hiçbir kentte, hiçbir kimseye yük olmak istemeyen medreseden başka bir yere konaklamayan Bahaeddin Veled, burada da Emir Musa'nın teklifini reddetti ve bir medreseye yerleşti.

Bahaeddin Veled kısa zamanda Karaman'a uyum sağladı. Şöhreti günden güne yayılıyordu. Oğlu Mevlâna Celaleddin de genç ve bilgin bir delikanlı olarak babasının derslerini izliyordu.

Bahaeddin Veled'le birlikte Belh'den göçen, onun müritlerinden Şerafeddin Lala'nın kızı ile oğlu Mevlâna Celaleddin'i evlendirdi.

Bu sırada Anadolu Selçuklu Devleti'nin en parlak dönemi idi. Devletin başında I. Alâeddin Keykubat bulunuyordu. Bu Sultan, iyi bir asker olduğu kadar, dine ve ilme karşı derin bilgisi ve sevgisi ile tanınmıştı. Devletin Başkenti olan Konya, sanat eserleri ve ilim kurumlarıyla donatılıyor, Selçuklu Saray ve Medreseleri, devrin ilim adamlarıyla dolup taşıyordu.

Selçuklu Sultanı **I. Alâeddin Keykubat**, büyük bilgin "**Sultan'ül Ulema**" **Bahaeddin_Veled**'i Konya'ya davet etti. Bahaeddin Veled bu

daveti kabul ederek 1228 yılında çok sevdiği Karaman’dan Konya’ya göç etti.

Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubat, vezirler, bilginler ve tüm Konya halkı Bahaeddin Veled’i Konya açıklarında karşılamaya çıktılar. Bahaeddin Veled’in kervanı uzaktan görününce Sultan Alâeddin atından inerek Bahaeddin Veled’in atının dizginlerinden tuttu. Bahaeddin Veled’in elini öpmek istedi, fakat o eli yerine asasını uzattı, Sultan da yanındakilerin hayret dolu bakışları arasında uzanan asayı öptü. Böylece maneviyat sultanı, dünya sultanına ilk dersi vermiş oldu.

Kervan Konya’ya girince Sultan Bahaeddin Veled’in atının dizginlerini saraya çekmek istedi. Bahaeddin Veled:

“Ey Kudretli Sultan! Maksadınızı anlıyorum. Fakat imamlara medrese, sultanlara saray yaraşır. İzin verirseniz biz medreseye inelim.” dedi. Sultan bu isteğe uydu ve kentin en büyük medresesi Altun–Abâ'ya konuk edildiler.

Bahaeddin Veled Konya’da, ancak iki yıl yaşayabildi. Yaşı seksenbeşi geçmiş, artık ihtiyarlamıştı. Birdenbire rahatsızlanarak 12 Ocak 1231 Cuma Günü fani dünyadan ebedi âleme göçtü. Cenazesi büyük bir törenle kaldırılarak, sağlığında kendisine armağan edilen, o zaman “Gül Bahçesi” denilen yerde toprağa verildi. Selçuklu Sarayı’nda kırk gün matem tutuldu. Sultan ve emirler matemin bir gereği olarak kırk gün ata binmediler.

Bahaeddin Veled, geride daha parlak bir yıldız bırakmıştı. O da oğlu Mevlâna Celaleddin’di…

Mevlâna Celaleddin–i Rumi (Rum Diyarının Yüksek Efendisi)

Mevlâna Celaleddin, babası öldüğünde 25–30 yaşlarında olgun bir delikanlı idi. Babasının derslerine devam ederek bilgisini, görgüsünü hayli arttırmıştı. Fakat babasının kürsüsüne oturmaya kendisini yeterli görmüyordu.

Mevlâna, babasının müritlerinden **Seyyit Burhanettin**’den ders aldı. Onun rehberliğinde ilim ve irfanını arttırdı. Mevlâna’nın yeterli olgunluğa eriştiğini gören Bilgin Seyyit Burhanettin, Kayseri’ye yerleşti.

Mevlâna’nın Tebrizli Şeyh Şemseddin ile Tanışması

Mevlâna’yı asıl etkileyen Şemsi Tebrizi oldu. Adeta iki deniz birbirine kavuşmuştu. Mevlâna’yı Mevlâna yapan, onu potasında pişiren, yakan ve kavuran Tebrizli Şems’dir.

Mevlâna, yaşamını şu üç sözle özetlemiştir:

“**Hamdım, piştim, yandım**.”

Mevlâna dünyanın en büyük şairlerinden biri, belki de en başta gelenidir. 25700 beyitli ve altı cilt Mesnevi’si, 40380 beyitli büyük bir divanı vardır. Bunlardan başka Mevlâna’nın sohbetlerinden oluşan “**Fihi ma–fif**”, yedi vaazı ya da öğüdünün not edilmesiyle oluşan “**Mecâlis–i Sab’a**” ve Selçuklu Devleti ileri gelenleri ve dostlarına yazdığı 145 mektuptan oluşan “**Mektubat**” adlı yapıtları vardır.

Mevlevi Türk Tarikatı, Hz.Mevlâna adına kurulmuş olup, Türk Kültürünün yüz yıllarca hareket noktalarından başlıcası olmuştur. Kişi ve fikir özgürlüğüne verdiği olağanüstü değer ve insanı âdeta kutsal bir varlık derecesine yükseltmesi, hiçbir doğuş farkı, sonradan edinilmiş hiçbir mevki farkı tanımadan, insanlığı bağışlaması ve sevgiye layık görmesi, Tanrı aşkını tamamen dehasına has bir söyleyişle terennüm etmesi, Mevlâna’yı tüm insanlığın ortak değeri haline getirmiş, yapıtları dünya dillerine çevrilmiştir.

Mevlâna bu eserlerini kendisi yazmaz, **Çelebi Hüsameddin** söylediklerini not edermiş. Bir gün yazmanı Mevlâna’ya sormuş:

“**Ben bunca kişiye yazmanlık yaptım. Onlar yapıtlarını yazmak için önce bir müsvedde yaparlar, sonra temize çekerdim. Siz ise hiç müsveddeye gerek görmeden, bağda, bahçede, hamamda, yolda, yolakta söylüyorsunuz, ben de not ediyorum.**” Mevlâna bu soruyu şöyle yanıtlıyor:

“**Onların bilgisi, hani yağmur yağar da su birikintileri oluşur, Güneş doğunca uçar gider. Benim bilgim ise, ardı arkası gelmeyen bir kaynağa benzer.**” diyerek kendisine bilgisine olan güvenini ifade ediyor.

Gönüller sultanı Mevlâna, Mesnevi’yi tamamladıktan sonra bir sonbahar günü **17 Aralık 1273**’de yaşamını yitirdi. Bugün “**Yeşil Türbe**” denilen yere babasının yanına gömülüyor. Bugün görülen türbe, Mevlâna’nın ölümünden birkaç ay sonra oğlu **Sultan Veled** ve dostları tarafından yaptırılmıştır.

Mevlâna Türbesi, Osmanlı Padişahlarının da ilgi odağı haline gelmiştir. **Fatih** ve **Yavuz Sultan Selim** zamanlarında Türbeye ekler yapılarak daha da genişletilerek, “**Mevlâna Külliyesi**” oluşmuştur.

Mevlâna Müzesi

Bu günkü Mevlâna Müzesi, 1924 yılına kadar Mevlâna tarikatının merkezi ve Mevlevi Çelebisi'nin oturduğu mekân olarak kullanılagelmiştir. Burası 6500 m^2'lik büyük bir külliyedir. "Kubbe–i Harda" denilen Hz. Mevlâna Türbesi ve Külliyesinden ibarettir. Bu külliye 3 Mart 1927'de Atatürk'ün emriyle müze haline getirilmiştir. Son derece kıymetli el yazması kitaplar, halılar, kumaşlar, Mevlâna'nın yaşadığı dönemi yansıtan eserler, giysiler yer almaktadır. "Matrah–ı Şerif" denilen bölümünde "Etnoğrafya Müzesi" kurulmuştur. (Topluca Mevlâna Müzesi ve Külliyesi gezildi.)

Mevlâna'yı Anma Günleri

Mevlâna'nın ölüm yıldönümü olan 17 Aralık günü, Konya'da görkemli törenler düzenlenir. Ölümünden bu yana sekiz yüz yıla yakın bir zaman geçtiği halde, Mevlâna'yı tanıyan her ulus, ona hayranlık ve saygı duymuş, eserlerini kendi dillerine çevirerek zevkle okumuş, birçok düşünür onun fikirlerinin etkisinde kalmıştır. Nitekim UNESCO, Mevlâna'nın ölümünün Sekiz yüzüncü yılını, "Dünya'da Mevlâna Yılı" olarak duyurdu ve Mevlâna coşkulu törenlerle anıldı. Mevlâna'yı geçmiş yüzyılların değil, çağımızın madde ve tekniğiyle özleşen bugünkü dünyasında manevi bir ışık olarak yorumlayanlar vardır. İnsanlara maddi refah sağlamayı hedef alan çağdaş uygarlıkta gittikçe artan manevi susuzluğa, ruhi bunalımlara karşı, Mevlâna'nın doyurucu, gür bir kaynak olduğunu söyleyenler vardır. Mevlâna'ya insanoğlunun iç dünyasındaki manevi boşluğu bir inanç birliği içinde yeterince dolduran, onlara güçlü bir destek olan, seven ve sevilen, gönüllerde ilâhi aşkın çırasını tutuşturan, gönül kovanını arı–duru sevgi balıyla donatan bir ruh hâkimdir diyenlere rastlıyoruz. Kim ne demişse, Mevlâna o olmuş, onu seven, onu okuyan herkes onda kendini bulmuştur.

İşte her yıl Konya, Mevlâna'yı Anma Günlerinde bu duygularla gelen insanlarla dolar taşar. Böylece, Türk Kültürü'nü ülkemize ve tüm dünyaya tanıtmış oluyoruz.

Son olarak 2. Ordu Karargâhında Orgeneral Şahap Gürler'i ziyaret ettikten sonra otobüsümüze binerek, şarkı ve türkülerle, sevinç içinde okulumuza döndük.

B. ANKARA GEZİSİ [15] (15 – 21 MART 1952)

Gezi Kılavuz Öğretmeni: Mehmet Ali EREN

1. Gezi gözlem defteri tutulacak.
2. Gezi dönüşü herkes gezi hakkındaki raporunu enstitü müdürüne sunacak.
3. Yolda görülecek köy, kasaba ve kent adları, tahmini nüfusu ve meşguliyeti.
4. Her yerde görülen düzen ve intizam, afiş ve resimler üzerinde kısaca not alınacak.
5. Ziyaret edilen okullarda örgüt, öğrenci adedi ve geçen yılda verdiği mezun sayısı. Okulun açıldığı yıldan bu yana okulu bitirenlerin sayısı.
6. 2277 sayılı yasaya göre M.E.B'lığının örgüt şeması ilgililere sorulacak ve bizzat görülecektir.
7. Yatılacak yerde söz, yazı ve konuşmalara dikkat edilecektir. Disiplin çok önemlidir. Onun için davranışlarımıza dikkat edilecektir.
8. Gruptan ayrılarak serbest gezi yapılmayacaktır.

Ankara'da Gezeceğimiz Yerler

- Her türlü ilk, orta ve yüksek okullar
- Hasanoğlan Köy Enstitüsü
- Çubuk Barajı
- Gazi Çiftliği ve Hayvanat Bahçesi
- TBMM Binası
- Tren İstasyonu
- Etnografya Müzesi ve Atatürk'ün Geçici Kabri
- İlk TBMM Binası
- Yeni TBMM Binası (2. Bina)
- Sağlık Müzesi
- Bakanlıklar, M. E. Bakanlığı
- Orduevi
- Anıtkabir
- Ankara Radyoevi
- Opera (Tiyatro) Binası
- Ulus Meydanı
- Yedek Subay Okulu
- Ziraat Fakültesi
- Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

15 Bu gezi notları, İvriz Köy Enstitüsü 5/B sınıfı 787 nolu öğrencisi Hacı Angı'nın Gezi-Gözlem defterinden alınmıştır.

- Hukuk Fakültesi
- Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu
- Gazi Eğitim Enstitüsü
- Büyük Sinema
- Yapı Sanat Enstitüsü
- Yüksek Teknik Öğretmen Okulu
- Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitim Şubesi
- Ankara Kalesi
- Milli Eğitim Basımevi
- Genel Kurmay Başkanlığı
- Başbakanlık
- Kütüphaneler (Milli Kütüphane)
- Hacı Bayram Camii, Ogüst Tapınağı
- Turgut Reis İlkokulu
- Hasanoğlan Köy Enstitüsü
- Mümkün olursa Hava Alanı gezilecek
- Gezi dönüşü gezinin değerlendirilmesi.

Ankara'ya Hareket

15 Mart Pazartesi sabahı sevinçle kalktık. Bir de ne görelim? Her taraf bembeyaz! Gece kar yağmış. Çorbalarımızı alelacele içtik. Son sınıf 5-A, 5-B öğrencileri okulun ilk defa verdiği, lacivert kumaştan diktirdiği elbiselerimizi giyerek otobüsün etrafında toplandık ve yerlerimizi aldık. Tam saat 07.00'de hareket ettik. Saat 7.45'de Ereğli'ye vardık. Gezi rehber öğretmenimiz M. Ali Eren, kimsenin otobüsten inmesine izin vermedi. "Ankara'ya Konya üzerinden gideceğiz." dedi.

Ereğli-Konya 150 km. İlk uğradığımız yer Hortu Köyü (Sazgeçidi) oldu. Karacadağ, Acıgöl derken Karapınar'a geldik. Merdivenli, Yarma, Sakyatan ve Tatlıca Köylerini geride bırakarak saat 11.00'de Konya'ya ulaştık. Burada aynı şirketin bir başka arabasına aktarma olduk.

Saat 12.15'te Konya'dan Ankara'ya hareket ettik. 260 km yolumuz var. Bu yol üzerinde pek çok köy ve kasabaya rastladık. Saat 2.30'da Cihanbeyli'ye geldik. Tavşanlıçalı, Kulu derken 06.15'te Dikmen sırtlarından Başkenti gördük. Lale tarlası gibi ışıklar parlıyor, bize "hoş geldiniz" dercesine göz kırpıyorlardı. Tepeler arasında bir kent. Ankaralılar Mustafa Kemal'i ve arkadaşlarını burada karşılamışlar.

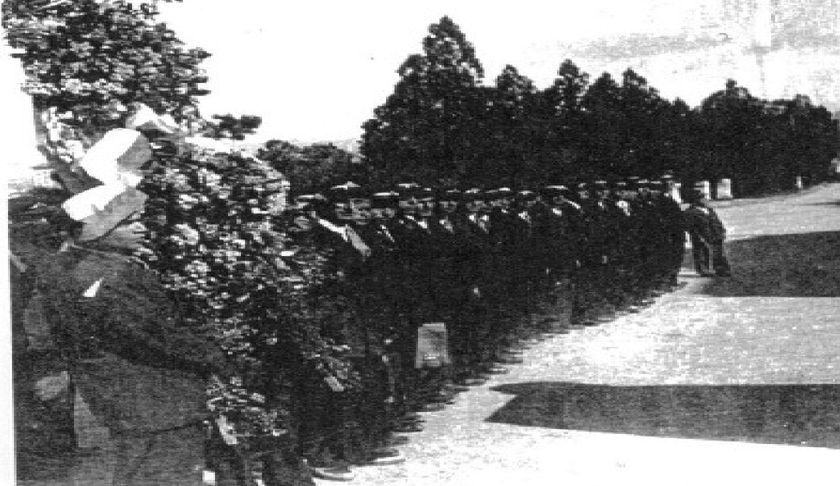
Otobüsümüz Yapı Sanat Enstitüsünün önünde durdu. Gezi süresince bu okulda yatıp kalkacaktık.

Birinci Gün (16 Mart 1952) Salı

İlk gün Ankara Tren İstasyonu'na geldik. Kahvaltıyı burada yaptık. Kahvaltıdan sonra Gençlik Parkını gezerek TBMM'nin bahçesine geldik. Bu arada 35 TL'sine bir çelenk yaptırarak Etnografya Müze'sindeki Atatürk'ü geçici kabrinde ziyaret ettik. Bu arada bol bol fotoğraf çektirdik.



Resim 29:Etneğrofya Müzesi



Resim 30:Atatürk'ü geçici kabrinde 16 Mart 1952 de ziyaret ettik

Hacettepe’deki Çocuk Parkını inceleyerek M. E. Bakanlığı Basımevi’ne geldik. Bir kitabın oluşmasında verilen emeği, dökülen göz nurunu yakından inceledik. Öğle yemeğini Cebeci’deki İlktekin İlkokulu’nda yedik. Sonra Bakanlıklara geldik.

Milli Eğitim Bakanlığı

M. E. Bakanlığının örgütsel şemasını inceledik. Evrak, sicil bölümlerini inceledikten sonra İlköğretim Genel Müdürü **Ferruh Sanır**’ı ziyaret ettik. Genel Müdür bizlere hitaben özel bir konuşma yaptı: “**Eğer sizler iyi çalışırsanız, biz burada daha iyi hizmet ederiz. Başımız dik görev yapar, sizlerin haklarını daha iyi savunuruz.**” dedi. İlköğretim Genel Müdürlüğü’ne bağlı bölümleri tanıttı.

1. Yönetim ve Eğitim Şubesi
2. Terfi ve Nakil Şubesi
3. Disiplin Şubesi
4. İnşaat Şubesi
5. Kadastro Şubesi

Bu arada Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı **Reşat Tardu** ile tanıştırdı. Güneş inerken, hava kararmak üzereyken Bakanlığın merdivenlerinde topluca fotoğraf çektirdik. Buradan Milli Kütüphane’ye gittik.

Milli Kütüphane

Ülkemizin en zengin kitaplığını geziyoruz. Kütüphanede 170 bin çeşit kitap olduğunu, aynı kitaptan birkaç adet olduğunu ve bunlarla birlikte 250-300 bin kitap bulunduğunu öğrendik.

Okuma salonunda yüksek öğrenim gençliğinin nasıl çalıştıklarını gözledik. Akşam da Ankara Sinemasında “**Ankara Ekspresi**” filmini izledik.

İkinci Gün (17 mart 1952) Çarşamba

Gazi Orman Çiftliği ve Hayvanat Bahçesi

Gazi Orman Çiftliği Atatürk’ün doğa sevgisinin eseridir. Atatürk, “**Ağaç, çiçek ve yeşillik uygarlık demektir.**” diyordu. Onun için Ankara’nın yeşil bir kent olmasını istiyordu. Ama nasıl?

Atatürk Gazi Orman Çiftliği Nasıl Kuruldu?

Atatürk'ün asıl ağaç ve yeşillik sevgisini, "Gazi Orman Çiftliği"nin kuruluşunda gösterdiği insanüstü çaba[16)] ve doğa ile savaşından anlıyoruz.

Yakınlarına hem Ankaralıların gereksinimlerini karşılayabilecek ve hem de tatil günleri eğlenebilecekleri bir çiftlik kurmak istediğini söyledi.

Birkaç gün içinde tarım uzmanlarından kurulu bir heyeti çiftlik için uygun bir yer bulmakla görevlendirdi. Bu uzmanlardan biri, o günlerdeki çalışmalarını şöyle anlatır:

"Çiftlik için uzun boylu dolaşmaya ve Ankara'nın çevresinde başka başka doğa özellikleri aramaya gerek görmemiştik. Kıraç bir bozkırın ortasında bir ortaçağ kenti… Ağaç yok, su yok, hiçbir şey yok… Böyle bir noktada hazırlanmış ve uygun koşullar taşıyan yerler nasıl bulunabilir? Ankara'nın çevresinde çiftlik olabilecek bir yer ararken, en az bugünkü "**Gazi Orman Çiftliği**" yöresi üzerinde durmuştuk.

Aradan bir süre geçtikten sonra uzmanlar raporlarını Gazi'ye sundular. Atatürk, şimdiki çiftlik yerini gösterdi ve onlara sordu:

"**Burayı gezdiniz mi?**"

Uzmanlar birbirlerinin yüzlerine baktılar. Sorulan yeri biliyorlardı. Burası doğanın hiç cömert davranmadığı, bakımsız, hastalıklı, sarı ve insanı bakarken bile sıkan bir yöreydi. Geniş arazinin bataklık yerlerinde kentin yaşamını zehirleyen ve çevrede yaşayanları kendi gibi hasta ve renksiz yapan sazlıklar birer sıtma kaynağı halindeydi. Kıraç yerlerde yuva kurmuş kartallar ve akbabalar canlılığın birer izleriydi. İnsan eseri olarak yalnız bir demiryolu, ince bir şerit halinde uzanıyordu. Uzmanlar "Böyle bir yerde çiftlik kurulamaz." diye birleştiler. Fakat Atatürk'ün kararı şaşırtıcı oldu:

"**İşte istediğimiz yer böyle olmalıdır. Ankara'nın civarında hem batak, hem çorak, hem de kötü yer… Bunu biz ıslah etmezsek, kim gelip ıslah edecek.**"

Karar verilmişti. Çiftlik bu sıtma yatağı sazlık ve çorak yerde kurulacaktı. Büyük önderi bu kararından caydırmak için çok uğraşıldı. Yerli uzmanlardan sonra, Tarım Bakanlığı müşaviri **Mr. Schmid**'den de bir rapor istendi. Rapor kısa ve özlü idi: "**Bu öyle bir iştir ki, elverişsiz toprak ve iklim koşulları altında burada ya sabır tükenir, ya da para…**" Batılı bilginin raporunda da yanıt: "Olmaz" dı.

---

16 Hayat Dergisi, Kasım 1971, Cilt 3, s. 4

Atatürk bu araştırmalar sonucunda çiftliği "**en iyi toprak**" yerine "**en kötü toprak**" ta kurmaya karar verdi. O, bir devlet kurucusu idi. Bu güne kadar kolay yollardan gitmemiş, hep zoru seçmişti. O, zor günlerin adamıydı. Olmazı olur yapmak, O'nun en başta gelen özelliklerinden biriydi.

Atatürk'ün bu çelik iradesinin ürünü olarak 102 bin dönümlük alan üzerinde "**Gazi Orman Çiftliği**" kurulmuştur. Bu çiftlikte tarımın bütün ünitelerine yer verilmiştir. Atatürk, devlet yönetiminden ayırdığı zamanlarını burada geçirir ve çiftlik işlerini yakından izlerdi. Böylece Türk Köylüsüne bu alanda da "**Başçiftçi**" olarak en güzel örneği vermiştir.

Atatürk, Ankara Gazi Orman Çiftliği deneyimlerinde faydalanarak; Yalovada'ki **Millet ve Baltacı Çiftliklerini** (11895 dönüm), Silifke'de **Tekir ve Şövalye Çiftliklerini** (12600 dönüm), Dörtyol'da **Portakal Bahçesiyle Karabasamak Çiftliğini** (16500 dönüm) ve Tarsus'ta **Piloğlu Çiftliği** (8000 dönüm) olmak üzere toplam 150995 dönümlük çiftlik kurmuştur. Bu çiftliklerini **Trabzon Atatürk Köşkü**'nde 11.06.1937 günü devlete bağışlamıştır.

Atatürk'ün bu çiftliklere nasıl değer verdiğini, bir tek fidanın dahi kaybolmasına gönlünün razı olmadığını şu anısından daha iyi anlıyoruz:

İğde Ağacı [17]

1937 yılının bahar mevsimi idi. Gazi Orman Çiftliğine, Akköprü tarafındaki yoldan gidiyorduk. Çiftliğin o parçası meyve bahçesi haline konulmuş, fidanlar sıra sıra dikilmişti. Şimdi gölgeli ve bol yeşilliği ile çok güzel olan bu yol boyu, o zamanlar henüz küçük, çelimsiz ağaçların sıralandığı, yaz mevsiminde dahi tek gölgesi olmayan bir yerdi.

Atatürk, bu eski çıplak topraklar üzerindeki meyve bahçesi haline gelmiş olan bu yerlere neşe ile bakıyordu. Şimdi o uzun kavak ağaçlarının bulunduğu yol kenarında işçiler çalışıyor ve fidan dikiyorlardı. Atatürk birden şoföre "**Dur**" diye bağırdı. Yere indiği zaman orada bulunanlara:

"– Burada bir iğde ağacı vardı, nerede?" diye sordu. Kimse iğde ağacını bilmiyordu. Çünkü orada çalışanlar, yenilerini dikmeye uğraşıyorlardı.

Atatürk'ün biraz önceki neşesi kalmamıştı. Çünkü çiftliğin ilk çorak günlerinin bir yeşillik anısı yerinden sökülmüş ve yok olmuştu. Yol boyunca yürüyerek iğde ağacını aradık durduk.

---

17 Prof. Dr. Afet İnan, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, (Ankara Ajanstürk Matbaacılık Sanayi, 1968), s. 177

“İğde eski ve çelimsiz bir ağaçtı. Fakat ne güzeldi, baharları ne güzel kokardı” diye sevdiği birini yitirmiş gibi bütün gün boyunca dolaştı durdu.

Çiftlik merkezine gelmiştik. Büyük hamamın yapısı bitmişti. Onu gezerken iğde ağacını yerinden kimin sökmüş olduğunu da araştırmak için, ilgililere sorular sordu. Kimse bu küçük ağaç hakkında bilgi veremedi.

Atatürk, bu önemsiz gibi görünen işten üzüntü duymuştu. İhtarda bulundu, emirler verdi, eski ağaçlar da korunacak ve bakılacaktı.

Hayvanat Bahçesi

“Hayvanları sevmeyenler, insanları da sevemez.”

Atatürk Orman Çiftliğinin en çok gezilen, özellikle çocukların en çok ilgi duyduğu bölümdür. Biz de büyük bir ilgiyle Hayvanat Bahçesini gezdik. Bunca hayvanı böyle bir arada, doğal yaşam ortamlarında görmek bizi çok sevindirdi.

Görüp, incelediğimiz hayvanların bazıları:

Aslan, kaplan, leopar, maymun ve orangutan, kuşlardan bağırtlak, keklik, sülün, güvercin, Arap güvercini, tavus kuşu ve devekuşu, yerli kanarya, sarı değirmen kuşu, Angut kuşu, telli turna, ördek, kaz, pelikan, balıkçıl, çeşitli tavuk ırkları, kuğu vb…

Bu arada papağanı konuşturduk: “**Allahaısmarladık Yakup**” tümcesini tekrarlattık.

Köpek ve kurt türleri, tilki, çakal, sansar, yaban ve merinos koyunu, Ankara keçisi, geyik, fil, ayı, akvaryum ve balık türleri, yılan. Daha pek çok hayvanı doğal ortamlarında gözledik.

Ziraat Fakültesi

Gazi Orman Çiftliğinden sonra Ziraat Fakültesine geldik. Burada ilk dikkatimizi çeken İsmet İnönü’nün anıtı oldu. Kaldırmak istemişler, fakat öğrenciler karşı çıkmışlar.

Fakülteyi genel olarak gezdikten sonra Almanların kurduğu, 60 bin kitabın yer aldığı kitaplığı gözledik. Kitaplığın alfabetik, sistematik kataloglarını inceledik. Bu arada kitaplığın cilt atölyesini ve matbaasını gezdik.

Bağ Bahçe Enstitüsü

Çeşitli bitkilerin nasıl yetiştirildiğini, zararlılara karşı nasıl korunduğunu, ürünlerin bozulmadan kavanozlarda nasıl saklandığını inceledik.

Bu arada Botanik Enstitüsü'nü, ülkemizde yetişen yabani otları inceleyen bölümü ve bu otların koleksiyonunu inceledik. Aynı enstitünün "**Herbaryum**" bölümünü ve bu bölümde yurdumuzda yetişen yabani otların bileşimindeki zehirlerin ve buna benzer maddelerin bölge bölge tasnif edilişini gördük. Bu işlemlerin yapıldığı laboratuarı gözledik.

Lif Enstitüsü

Bu bölümde keten, kenevir ve pamuk gibi lif bitkilerinin kalitesinin nasıl saptandığını, tarih boyunca lif bitkilerinden yapılan giysilerin sergilendiği müzeyi gezdik.

Buğday şubesini inceledik. Ülkemizde yetişen buğdayların kalitesini, ekmeğe elverişli olup olmadığını araştıran bir bölümdür.

Patoloji Enstitüsü

Bu enstitü hayvan hastalıkları üzerine araştırma yapan bir kurumdur. Bir profesör bize hayvan parazitleri üzerinde bilgi verdi.

Formoloji Bölümü

Bu bölüm hayvan sağlığı ile ilgilenen bir bölümdür. Yurdumuzun çeşitli yerlerinden gelen, zehirli hayvanların ve şüpheli vakaların analizini yapan bir bölümdür. Bizim bulunduğumuz sırada bir zehirlenme olayı üzerinde çalışıyorlardı. Kastamonu'da bir adam birinin tavuklarını zehirlemiş. O kişi de zehirlenen tavukların çeşitli organlarını bir kavanoza koyarak göndermiş. Sonra bizim Konya-Ereğli İlçesi'nden gelen bitkilerin zehirli olup olmadığı soruluyordu. Onun üzerinde araştırma yapıyorlardı. Aynı bölümün rodgen odasını da gördük.

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

"Hayatta en hakiki mürşit (yol gösterici) ilimdir." Atatürk

İlkönce fakültenin dış cephesinde yazılan bu yazı üzerinde durduk. Atatürk'ün ilme, fenne ne denli değer verdiği anlaşılıyordu. Diğer okullarda olduğu gibi bu fakültenin de kitaplığını, okuma odalarını, Farabi ve Abdülhak Hamit Tarhan konferans salonlarını gezdik. Hemen hemen

Ankara’nın tüm toplantıları bu salonlarda yapılıyormuş. Bir bayan öğretim üyesi, arkeoloji müzesini gezdirerek açıklamalarda bulundu.

Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu

Okulda 1300 – 1400 öğrenci öğrenim görmektedir. Bütün öğretmenleri bayandır. Okulun bütün işleri öğrenciler tarafından görülmektedir. Okulun resim, biçki-dikiş ve sipariş atölyelerini gördük. Öğrenciler tarafından hazırlanan giysi ve nakış işlemelerini inceledik.

Sağlık Müzesi

“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi, Olmaya devlet cihanda bir damla sıhhat gibi”

Kanuni Sultan Süleyman

Sağlığın önemini Kanuni Sultan Süleyman ne kadar güzel özetlemiş. Gençlik Parkında yer alan ve halka açık olan bu müze, hastalıklar, özellikle zührevi hastalıklar hakkında bilgi veriyor.

Küçük Tiyatro

O akşam Küçük Tiyatroda “**Branda Bezi**” adlı bir oyun izledik. Kişi başına bilet 50 krş. Oyunun konusu: Kiradan bıkıp usanan bir ailenin ev yaptırma sevdası… Fakat ev sahibinin cimriliği, sahtekârlığı ve dalkavukluğu işleniyordu.

Üçüncü Gün (18 Mart 1952) Perşembe

Anıtkabir

Bugün geziye Anıtkabir’den başladık. Tandoğan Meydanı’ndan Rasattepe’ye tırmandık. Anıtkabir’i çevreleyen bu tepenin her tarafına yurdumuzda yetişen ve çeşitli ulusların göndermiş olduğu fidanlar dikilerek “Uluslararası Barış Parkı” haline getirilmiştir. Ağacı ve yeşili seven Atatürk’ün aziz ruhu bu yeşillikler arasında dinlenecektir. Bizi burada Anıtkabir inşaatının yüklenicilerinden genç bir mimar-mühendis karşıladı.

Anıtkabir’e geniş bir merdivenden girdik. Girişte “Hürriyet ve İstiklâl” adında iki kule var. Bu kulelerin içinde Atatürk’ün öz ve ölmez sözleri altın yaldızlarla yazılıdır. Kulelerin önünde birer anıt yükselmektedir. Bu anıtlardan birinde üç kadın, biri sessiz, diğeri

ağlamakta, üçüncüsü de bolluğu ifade eden bir tas tutmaktadır. İkinci grupta ise, üç erkekten biri okuyan üniversitelileri, diğeri yurdumuzun daimi bekçisi orduyu ve öteki kepenekli olanı da ülkenin gerçek efendisi köylüyü simgelemektedir.



Resim 31:Henüz inşaatı tamamlanmamış olan Anıtkabir'i gezdik

Bundan sonra 250 m uzunluğundaki "**Aslanlı Yol**"da yürümeye başladık. Bu yolun iki tarafında ağaçlar yükseliyor. Bu ağaçların işlevi, Anıtkabir'i ziyarete gelenlerin çevreyle ilgisini keserek Atatürk'ün manevi huzurunda ilerlemelerini sağlamak. Atatürk'ün yüksek varlığına hazırlar. Ağaçların önünde meşaleler ve bu meşalelerin arasında yatan çift çift aslan anıtları dizilidir. Kayseri'den getirilen taşlarla yapılan bu aslanlar, kudret ve azameti temsil ederler. Bu 24 adet "aslan anıtı", Oğuz Türkleri'nin 24 boy olduğunu, çift çift yan yana duruşları da birlik ve beraberliği, yatar pozisyonda oluşları da, bu büyük gücün uysallığını ve barışseverliğini simgelemektedir.

Aslanlı yoldan bir basamakla 80 m uzunluğunda ve 130 m genişliğindeki "**Zafer Alanı**"na çıkılmaktadır. Anıtkabir'de yapılacak törenler bu alanda yapılacaktır.

Bu arada uzun bir bayrak direği yerde yatmaktadır. Bu bayrak direğinin öyküsünü Anıtkabir inşaatının yüklenicisi bize şöyle anlattı: "Atatürk'ün Makedonya'lı hemşerilerinden **Nazmi Cemal** adlı bir Türk, 1925 yılında Amerika'ya yerleşmiş olup, **William Johnson** adını almış.

Gönlü yurt özlemi ve Atatürk sevgisi ile dolu bir Türk!”.. Anayurduna borcunu ve bağlılığını unutmamış.

Nazmi Cemal, **New York**’un **Ecost Stucat** Kasabası'nda savaş gemilerine ve özellikle denizaltı gemilerine bayrak direği üreten bir fabrika kurarak, “**Bayrak Direği Donatım Şirketi**”nin sahibi olmuş.

Nazmi Cemal, Atatürk’e bir Anıtkabir yapılmakta olduğunu duymuş. Bu Anıtkabir’e öyle bir bayrak direği yapmak istemiş ki, dünyada eşi ve benzeri olmasın. Bu fikrini gerçekleştirmek üzere 1945 yılında New York Büyükelçimiz **Münir Ertegün** ile görüşerek bağış için izin ister. Münir Ertegün de Nazmi Cemal’in bu isteğini olumlu karşılar. Nazmi Cemal zamanın Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı **Şükrü Saraçoğlu**’na 21.6.1945 günü çok anlamlı bir mektup yazar. Mektup olumlu karşılanır.

Nazmi Cemal kısa sürede istediği bayrak direğini hazırlar. Direğin Türkiye’ye gönderilmesi için gerekli girişimlerde bulunur. Fakat pek çok sorunla karşılaşır. Amerikalılar, bu direği Amerika Ulusu adına Türkiye’ye göndermek isterler. Fakat Nazmi Cemal bu isteği kabul etmez. Bütün sorunları aşarak, direğin Türkiye’ye gönderilmesi için hazırlıkları tamamlar. 33 m uzunluğundaki bu devasa bronz direği, vapura tıkıştırıp ülkemize gönderene kadar akla karayı seçerler. Direk gemiye yüklenirken New York Limanı’nda görkemli bir tören düzenlenir, şampanyalar patlatılır. Nazmi Cemal, Anıtkabir’e dünyanın en uzun direğini göndermekle kalmaz, 6 mx3,6 m boyutunda bir de Türk Bayrağı yollar. Ayrıca bayrak direğinin ucundaki ay (hilâl ve yıldız) 22 ayar altın yaprakla kaplanmıştır.

Nazmi Cemal bunlarla yetinmez. Anıtkabir’de kullanılan mermerleri biçen makineleri da Almanya’dan 300.000 TL’sine getirtir. Biz Anıtkabir’i gezerken bu makineler harıl harıl çalışıyordu.

Anıtkabir “T” harfine benzer. Birbirini dik kesen iki doğrudan biri Ankara Kalesi’ne, diğeri de TBMM’ne (bugünkü) gelecek şekilde yön verilmiştir. Bunun anlamı da, eksenlerden kaleye bakanı, Atatürk’ün Türk Tarihine bağlılığını, TBMM’ne yönelen eksen de, Türk Parlamentosunun ülkeyi Atatürk’ün adına yönettiği anlamına gelmektedir.

Anıtkabir’de 10 kule bulunmaktadır. Bu kulelerin adları, Hürriyet, İstiklâl, Müdafaa-i Hukuk, Cumhuriyet, İnkılâp, 23 Nisan, Sulh, Zafer, Misak-ı Milli ve Mehmetçik’tir. Bu kulelerin içinde Atatürk’ün ölmez sözleri altın yaldızlarla yazılıdır.

Zafer Alanından mozoleye basamaklı 44 m genişliğinde bir merdivenle çıkılmaktadır. Basamakların orta yerinde taştan bir söylev

kürsüsü bulunmaktadır. Kürsünün üzerinde de, “**Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.**” tümcesi yazılıdır. Bu merdivenin sağında ve solunda zafer kabartmaları yer almaktadır. Sağdaki kabartma **Sakarya**, soldaki de **Başkumandanlık Meydan Savaşlarını** canlandırmaktadır.

Merdivenin solundaki kabartma grubu da, 26 Ağustos’ta başlayıp, 9 Eylül’de sona eren Büyük Taarruz’u canlandırmaktadır. Soldan sağa izlediğimizde; Başkumandanın emrinde savaş alanına koşan kadın-erkek, sivil-asker bütün ulusun ilerlediği görülür.

Tablonun ortasında, Başkumandan Gazi Mustafa Kemal, bir taşın üstüne oturmuş, elini ileriye uzatarak, hücum için kılıcını çekip bekleyenlere, “**ileri**” demektedir. Onun önündeki melek de, yüce emri elindeki boru ile engin ufuklara duyuruyor! En ileride diğer bir melek, Türk Ordusunu zafere çağırıyor ve Atatürk:

“Ordular! İlk Hedefiniz, Akdeniz’dir, ileri**!...**” adlı ünlü komutunu veriyor.

Merdivenin sağındaki kabartma grubu da “Sakarya Meydan Savaşı”nı canlandırmaktadır.

Mustafa Kemal Sakarya Meydan Savaşı’nın en bunalımlı anında ordularımıza: “**Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla sulanmadıkça terk olunamaz.**” emrini vermişti. Sanatçı bu kabartmayı, Mustafa Kemal’in bu emrinden esinlenerek yapmıştır. Gerçekte bu kabartmanın bütünü, yurdumuzu işgal eden düşmanlar karşısında, kadın-erkek, yaşlı-genç tüm Türk halkının dayanma, savunma gücünü ifade etmektedir.

Büyük merdivenden sonra gelen terasta meşaleler vardır. Sütunlu galerinin tam ortasından Şeref Salonuna girilir. Kapının iki tarafındaki duvarlarını, Atatürk’ün eşsiz söylevleri süslemektedir. Sağ duvarda **Atatürk’ün Gençliğe Söylevi**, sol duvarda ise **Onuncu Yıl Söylevi** mermer üzerine altın yaldızla yazılıdır.

Dört tarafı dört köşeli sütunlarla çevrilmiş olan **Şeref Salonu** bulunmaktadır. Bu salon 60 m uzunluğunda, 32 m eninde ve 20 m yüksekliğindedir. Şeref salonunun tavanı Türk halı ve kilim desenlerinden alınmış motiflere göre, altın mozaiklerle işlenmiştir.

Şeref salonu’nun karşısında büyük bronz parmaklıklı bir pencere vardır. Buradan Ankara Kalesi’nin silueti görünmektedir. Bu Atatürk’ün Türk Tarihi’ne bağlılığını ifade eder. Bu parmaklığın önünde büyük lahit bulunuyor. Ziyaretçiler çelenklerini buraya bırakarak, saygı duruşunu

burada yapacaklar. Atatürk'ün mezarı, Şeref Salonunun altındaki mozolenin alt katında, lahdin tam altında bulunmaktadır. Asıl mezara alt kısımdaki bir kapıdan girilir. Buradan uzun bir yol devam eder, Bu yolun sağ ve solunda birçok hücre vardır. Buradan sonra daire biçiminde toprak bir bölüm gelir. Atatürk'ün naşı burada toprağa verilecektir.

Anıtkabir'in mimari tarzı, Sümer Türkleri'nin Sanatından esinlenerek meydana getirilmiş orijinal, modern bir Türk eseridir. Bu bakımdan anıt çok görkemlidir. Anıtkabir Anadolu'nun en büyük mimari yapıtıdır.

Anıtkabir inşaatının yüklenicisi sözlerini şöyle tamamladı:

"Bazı yurttaşlar inşaatın geciktiğinden yakınıyorlar. Bu inşaatı otel inşaatı ile kıyaslıyorlarmış. Bu eseri hiçbir zaman bir otelle mukayese edemeyiz. Evet, otel sahibi bir an önce bitirip, kiraya vermek, para kazanmak ister. Biz ise tarihi anıt meydana getirmek istiyoruz. Bunun sağlamlığı ve güzelliği, Türk Ulusu'nun Atatürk'e karşı bağlılığının, sevgisinin ifadesidir. 13 yıldır inşaat devam ediyor ve 16 milyon TL harcanmış durumda, fakat daha bitmiş bir tarafı yoktur. Daha 4 milyon TL harcanacak ve böylece 20 milyon TL ye mal olacaktır. Bugün nüfusumuz 20 milyon olduğuna göre, bu da her bir Türk'e bir TL düşüyor demektir." dedi. Bizi bilgilendiren mimar-mühendise teşekkür ederek Anıtkabir'den ayrıldık.

Bir yıl sonra 10 Kasım 1953 günü Atatürk'ün aziz naaşı geçici kabri olan Etnografya Müzesi'nden alınarak, görkemli bir törenle Anıtkabir'e nakledildi. Kabirin çevresindeki vazolarda ülkemizin illerinden, Kıbrıs'tan ve Azerbaycan'dan getirilen topraklar bulunmaktadır. Ayrıca Çanakkale'den iki teneke su getirilerek, mezarın üzerine serpildi.

Bu arada ilçelerden yalnız Konya-Ereğli İvriz Köyü'ndeki Yazılıkaya'nın altından Anıtkabir'e toprak gönderildi. Bu da Atatürk'ün Türk Tarihi'ne bağlılığını simgeliyordu.

Yedek Subay Okulu

Anıtkabir'den sonra yürüyerek Yedek Subay Okulu'na gittik. O zamanlar Anıtkabir ile Yedek Subay Okulu'nun arası bom boştu.

Her tarafta askeri bir disiplin hâkimdi. Bir subay bize okuldaki eğitim-öğretim hakkında açıklamalarda bulundu:

Okulumuzda eğitim-öğretim Amerikan usulü yapılmaktadır. Öğretim daha çok göze ve kulağa hitap edecek biçimde düzenlenmiştir.

Öğretilecek konular büyücek kartonlara çizilerek göze hitap edecek bir biçimde verilmektedir.

Bu sisteme göre bir insan,

% 85 görerek,
% 5 işiterek,
% 3 tadarak,
% 1 de koklayarak ya da dokunarak öğrenmektedir.

Burada "görerek öğrenme" önem kazandığı için eğitim-öğretim araçları bu esasa göre düzenlenmiştir.

Sınavlar test yöntemi ile yapılmaktadır. Yedek subay adayları günde 7 saat ders görmektedirler. Dersler 5 konuda düzenlenmiştir.

1. Temel Grup: Temel eğitim okula yeni gelen yedek subay adaylarının gördüğü eğitim: (Selam verme, tüfek tutma, yatıp kalkma vb…) Acemi Eğitimi.

2. Tabiye Grubu: Arazinin topoğrafik durumu (dağ, ova, akarsu, deniz vb.), ayrıca arazinin engebelik durumunun incelendiği grup.

3. Muharebe Grubu:

Burada a) Savunma Grubu,
b)Taarruz Grubu
olarak asıl askerlik sanatının öğretildiği yer.

4. Muhabere Grubu:

Bütün haberleşme araçlarının kullanılmasının öğrenildiği grup.

Okulun yatakhanelerini, mutfağını gezdik. Yemekler havagazı ile pişiriliyor. Tabldot kişi başına 280 kuruş.

Opera

Opera görevlilerinden biri operayı gezdirdi. En değerli ressamların yapıtlarını ilgi ile izledik. Burada tarihi bir avize ilgimizi çekti. Bu avize Osmanlı Padişahlarından **Sultan Aziz**'den kalma. Ona da Fransa'dan armağan edilmiş. Sultan Aziz de yakınlarından birine armağan etmiş. Ondan da 18 liraya satın alınmış.

Piyanonun öyküsü de çok ilginç: Alman Cumhurbaşkanı **Hitler**, kişisel piyanosunu bizim Alman Büyükelçimiz **Saffet Arıkan**'a armağan etmiş. O da Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne bağışlamış. Oradan da Operaya geçmiş.

Atatürk'ün çok sesli müziğe, operaya derin bir özlemi vardı. "**Müzik zevkini hesaba katmadan bir ulusu yetiştirmek olanaksızdır.**" diyordu.

Şu anıdan da onun müzik ve operaya ne kadar özlem duyduğunu anlıyoruz.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Sofya Ateşemiliteri olan Mustafa Kemal, Bulgar Ulusal Operasında “**Karmen**”i seyrettikten sonra, o dönemin Bulgar Millet Meclisi Varna Türk Milletvekili olan yakın tanışı **Şakir Zümre**’ye şöyle içini döker:

“Balkan Savaşı’nda yenik düşmemizin nedenini daha iyi anlıyorum. Ben bu adamları çoban biliyordum. Hâlbuki baksana, operaları bile var. Operada oynayacak ses sanatkârları var. Müzisyenleri, dekoratörleri, hepsi var. Hepsi yetişmiş. Opera binası da yapmışlar. Ah bizim ülkemiz de operaya kavuşacağımız günleri görecek mi?” [18]

Elbette gördü. 1924 yılında “**Müzik Öğretmen Okulu**” kuruldu ve onu izleyen yıllarda da ülkemiz operaya kavuştu.

Radyoevi

Ülkemizde ve dünyada olup biten haber ve olayları bize ulaştıran Ankara Radyoevi’ndeyiz. Bina üç katlı.

1. Yöneticilerin bulunduğu kat,
2. Stüdyoların bulunduğu kat,
3. İşaretli yayınların yönetildiği kat.

Radyoevinde altı stüdyo bulunuyor. Koro çalışmaları büyük stüdyoda yapılıyor. Stüdyolar ses geçirmesin diye duvarları keçe ile kaplanmış. Aynı zamanda sesi yansıtmıyor. Bütün haberleşme ışıkla yapılıyor. Prova yapıldığından büyük stüdyoyu gezemedik.

Beşinci Gün (20 Mart 1952) Cumartesi

Hacı Bayram Camisi

Hacı Bayram Camisi, Ogüst Mabedi’nin hemen yanı başında 1427 yılında Hacı Bayram Veli’nin ölümünden iki yıl evvel yaptırılmıştır. İki şerefeli minaresi kırmızı tuğla ile örülmüştür. Türbenin iki süslü kapısı **Etnoğrafya Müzesi**’ndedir.

Cami Sultan III. Ahmet zamanında Hacı Bayram Veli’nin torunlarından Mehmet Baba tarafından onarılmıştır. Duvarlar alt pencereler düzeyine kadar çinilerle kaplıdır.

Caminin Kitabesinin Tercümesi:

---

18 Burhan Arpad, “Atatürk ve Müzik”, 21.7.1981 günlü Cumhuriyet Gazetesi

“Bu güzel camiyi, Tanrı’nın evliyalarından Hacı Bayram Veli yaptırdı. Hacı Bayram Veli torunlarından Şeyh Mehmet Baba tarafından titizlikle, itina ile onarıldı.”

Bugün Hacı Bayram Veli Camisi, Ankara’nın en çok sevilen, hatta ölülerin namazgâhı haline gelen bir ulu mabettir.

Roma Sanat Eserleri

Romalılar, fethettikleri ülkeleri Roma’ya benzetme gayreti içinde olmuşlardır. Bu nedenle ele geçirdikleri ülkelerde pek çok sanat eseri bırakmışlardır.

Ankara kenti de Romalılar zamanında pek görkemli dönemini yaşamıştır. Ankara’da Romalılar döneminden kalan eserlerden belli başlıları:

- Ogüst Mabedi ve
- Roma Hamamı’dır.

Zamanımıza kadar ayakta kalan bu iki eser, gerek büyüklüğü, gerekse mimari tarzı bakımından o devrin en önemli yapılarıdır.

Ogüst Mabedi

Roma’nın en ünlü imparatorlarından Ogüst tarafından yaptırılan bu mabet, o devrin en güzel sanat eserlerinden biridir. Bu mabedin diğer bir özelliği de Ogüst’ün siyasi kalıtının (vasiyetnamesinin) yazılmış olmasıdır.

Mabedin inşası Miladın 40. yılında bitirilmiştir.

Ogüst, yaşamı boyunca kazandığı başarılarını, mabedin sağ ve sol duvarlarındaki 11 m^2 lik bir kitabeye kazıtmıştır.

Ogüst mabedinin sonunda:

“Senato, şövalye sınıfı ve bütün Roma halkı bana “VATANIN BABASI” unvanını verdi. Bu san evimin girişine, senato binasına ve Ogüst formunda onuruma dikilen savaş arabasının altına kazındı. Bunları yazdırırken 76 yaşındaydım.” yazılıdır.

Roma Hamamı

Hamam Ulus Meydanından Dışkapı’ya giden yolun solundadır. 1938 yılında yapılan kazıda hamam tamamen ortaya çıkarılmıştır. Etrafı güzel bir duvarla çevrilerek koruma altına alınmış ve müze yapılmıştır.



Resim 32:Romalılardan kalma Ogüst Tapınağı

Hamam iki bölümden oluşmaktadır.

Oyun Yeri (Palastra)
Hamamın soğuk kısmında:

a) Yüzme Havuzu
b) Soyunma Yeri
c) Depo

Sıcak kısmında:

a) Ilık (Tepidorun)
b) Çok sıcak (Goldarün) bulunmaktadır.

Hamamın bugün ayakta kalan kısmı ısıtma yeri ve cehennemnamedir. Hamamın yıkanmaya ayrılan kısmı 130x80 m^2 dir. Hamamda yıkanacak kişi, soğuk ve ılık yerden geçerek gelir ki, bu sağlık için çok yararlıdır. Hamamda birçok para ele geçirilmiştir. Bunlardan en önemlisi, İmparator Karakalla ile annesi Julia Donna'nın resimlerini taşır. Hamam bir istilada yangın sonunda yıkıntı haline gelmiştir.

Hacı Bayram Camisi ve Ogüst mabedini inceledikten sonra, Turgut Reis İlkokulu'na geldik. Grup grup ayrılarak derslere girdik. Benim bulunduğum grup, birinci sınıfların resim dersini izledi. Buradan Gazi Eğitim Enstitüsü'ne gittik.

Hasanoğlan Köy Enstitüsü

19 Mart 1952 akşamı trenle Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne gittik. Akşamüzeri olduğundan okulu gezmeye fırsat bulamadık. Hasanoğlan öğrencilerinin onurumuza özel olarak düzenledikleri eğlence programına katıldık. Şarkılar, türküler söylendi, çeşitli konuşmalar yapıldı. Ulusal oyunlar oynayarak bize hoş dakikalar yaşattılar.

Bu arada Okul Müdürü **Kemal Üstün** anlamlı bir konuşma yaparak bize, "Hoş geldiniz, sizi enstitümüzde konuk olarak görmekten çok mutluluk duyduk." diyerek, Hasanoğlan Köy Enstitüsü hakkında bilgilendirdi:



Resim 33:Hasanoğlan Köy Enstitüsü

Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nün 10 Temmuz 1941 günü temeli atıldı. İkinci Dünya Savaşı'nın bütün şiddeti ile devam ettiği yıllardı. Avrupa'yı kasıp kavuran bu savaştan bizim Trakya Bölgesi de etkilenmişti. Kırklareli'nde bulunan **Kepirtepe Köy Enstitüsü**'nün 22'si kız, 266'sı erkek öğrencisi öğretmenleri ile birlikte Hasanoğlan Köyü'ne geldi. Daha o sırada enstitü kurulmamıştı. Bu konuk öğrenciler Hasanoğlan Köyü'nün İlkokuluna, camisine ve bir kısmı da çadırlara yerleştirilmişti. Bu arada diğer enstitülerden gelen iş kümeleriyle birlikte enstitü kuruldu. Gördüğünüz bu yapılar, onların insanüstü çabalarıyla

kısa zamanda yapıldı. Bu arada Hasanoğlan Köylüleri pek çok sıkıntılarımıza katlandı.

Ayrıca bu enstitünün bünyesinde bir de “**Yüksek Köy Enstitüsü**” kuruldu. Bu enstitüden çok değerli eğitimciler yetişti. Ne yazık ki “Yüksek Köy Enstitüsü” 1947 yılında kapatıldı.

Ayrıca bu enstitü Ankara’ya yakın olması nedeniyle, enstitüye pek çok yerli ve yabancı konuklar gelir, inceleme ve araştırmada bulunur. Bu nedenle, çalışmalarımızda çok titiz davranmamız gerekir.

Bu enstitü, ülkemizdeki 20 köy enstitüsünün adeta beyni görevini görmektedir. Köy enstitüleriyle ilgili eğitim-öğretim ilke ve yöntemleri önce burada mayalanır, sonra diğer okullara önerilerek uygulanır.” dedi. Enstitü müdürünün bu konuşmasından sonra o gece enstitüde yattık. Sabahleyin erkenden kalktık. Kahvaltıdan sonra enstitüyü gezmeye koyulduk. Kitaplığı, resim ve iş atölyelerini, Açıkhava tiyatrosunu, laboratuvarları, tarım alanlarını gezdik. Soğuk, sisli bir gündü. Ankara’ya dönmek üzere trene zor yetiştik.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

“Türkiye Devletinin yegâne mümessili yalnız ve ancak
Türkiye Büyük Millet Meclisidir.” (1922) M.Kemal

TBMM ilk kuruluş toplantısını 23 Nisan 1920 günü Ulus’taki binasında yaptı. Burada 5 yıl, 5 ay, 22 gün kaldıktan sonra15 Ekim 1925 günü bu ikinci binaya taşındı. O günden beri çalışmalarını bu binada sürdürmektedir. [19)]

İlk önce Meclis Binasının toplantı salonunu, Cumhurbaşkanının, Genelkurmay Başkanının, Meclis Başkanının çalışma odalarını, büyükelçi ve basın mensuplarının localarını gezdik. Ayrıca, Atatürk’ün çalışma odasını, okuduğu kitapları, kullandığı eşyaları inceledik.

Bu arada Padişah **Abdülaziz**’in yaptığı çalışma masasını inceledik. Abdülaziz’in çok sanatkâr ve ince bir zevke sahip olduğuna tanık olduk. TBMM’nin avizeleri ve süs eşyaları İstanbul Saraylarından getirilmiş.

---

19 TBMM buradan da bu günkü binasına taşındı. Bu bina 30 Ekim 1981’de Cumhuriyet Müzesi olarak hizmete açıldı.



Resim 34:Bir grup İvriz'li TBMM bahçesinde

Meclis kitaplığı çok zengin. 90 bin kitabın bulunduğunu, ülkemizde ve dünyada yayımlanan pek çok dergi ve gazetenin bulunduğunu gördük.

Meclisin savaş zamanlarında gizli toplantılarının yapıldığı mahzenlerini gezdik. Meclisin bahçesi çok bakımlı idi. Havuzlar, havuzlarda kıpır kıpır oynaşan renkli balıklar pek çok hoşumuza gitmişti. Bir türlü seyrine doyamadık. Bol bol fotoğraf çektirdik.

Bu arada tesadüfen İvriz Köy Enstitüsü'nden bir yıl önce Kara Harp Okulu edebiyat öğretmenliğine atanan müzik öğretmenimiz **Tacettin Acara** ile karşılaştık, bir süre sohbet ederek özlem giderdik.

Gazi Eğitim Enstitüsü

Bu okul, Atatürk ve Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati zamanında yaptırılmış görkemli bir yapı.

Mustafa Necati, Gazi Eğitim Enstitüsü'nün yapılışında birçok engelle karşılaşmıştır. Maliye Bakanlığından arsa ve binanın inşası için gerekli tahsisatı istemiş, Maliye Bakanı "vermem" diye diretmiş. Mustafa Necati'nin: "Benim görevim okul açmak, öğretmen yetiştirmektir. Senin görevin de buna para bulmaktır. Eğer ben okul açamaz ve bunu gerçekleştiremezsem, namuslu bir adam olarak çekip giderim, yapabilen

gelir. Sen de para bulamazsan çekip gidersin, bulabilen gelir." demesi üzerine, gerekli ödenek sağlanır ve okul yapılır.

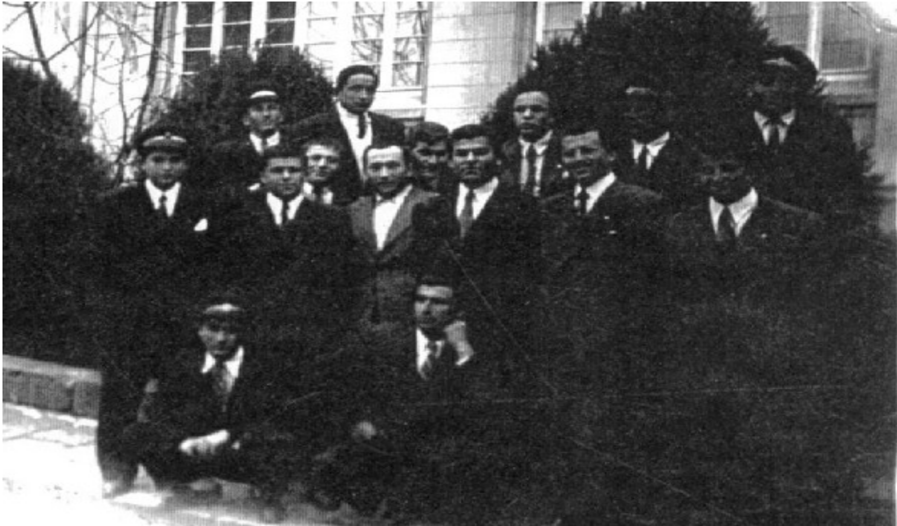
Gazi Eğitim Enstitüsü 1926 yılında Konya'da "Orta Muallim Mektebi" adıyla eğitim-öğretime başlar. 1926 yılında "Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü" adıyla bu görkemli binaya taşınır. Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nden sonra Gazi Eğitim Enstitüsü'ne geldik. Gazi Eğitim Enstitüsü'ndeki öğrencilerin okul yaşantıları, bizim İvriz Köy Enstitüsü'ndeki yaşantımıza benziyor. Çaycılığı, ayakkabı boyacılığını vb. işleri hep kendileri yapıyorlar. Gruplara ayrılarak derslere girdik. Ben Pedagoji (Eğitim) ve Türkçe Bölümü derslerine girdim.

Akşam Gazi Eğitim Enstitüsü salonunda Ankara Radyosu'nun "Yurttan Sesler" Korosu'nun konserini izledik. **Neriman Sarısözen** okulu çınlattı, hepimizi coşturdu. Müzik şöleninden sonra Yapı Sanat Enstitüsü'ne yatmaya geldik. Bu gece son gecemizdi.

Altıncı Gün (21 Mart 1952) Pazar

Ertesi gün saat 7.00'de Ankara'dan ayrıldık. Coşkulu bir yolculuktan sonra sağ salim enstitümüze geldik. Yalnız yolculuğumuz Karapınar'dan sonra pekiyi gitmedi.

Gezi kolu rehber öğretmenimize teşekkür ettik. Çok yararlı bir gezi oldu.



Resim 35:Bir Grup İvriz'li Gazi Eğitim Enstitüsü Önünde

M. ALİ EREN'İN OĞLU KEMAL EREN'E ŞÜKRAN MEKTUBU

Milas-Kıyıkışlacık Köyü, 19.05.1999

Sevgili Oğlum Kemal,

Sana ulusal ve evrensel düşünce, davranış ve çalışmaların nedeniyle teşekkür borçluyum. Beni çok sevindiren, Türk gençlerinin örnek alması gereken şu hususları ulusumun bilgisine ve dikkatine özellikle sunuyorum.

Sana bu mektubu yazmamın asıl nedeni, yaptırılmasına ön sırada yer aldığın, bugünkü Çek Cumhuriyeti toprakları içinde (resmi bir sonraki sayfada olan) "**Velasske Mezirici Türk Şehitliği Anıtı**"dır.

Bilindiği gibi, Birinci Dünya Savaşı"nda bağlaşık olduğumuz Avusturyalılar ve Almanlarla birlikte Ruslara karşı Galiçya Cephesi'nde savaşıyorduk. Bağlaşık bulunduğumuz Avusturyalılara ve Almanlara yardım amacıyla Osmanlı Devleti 1916–1917'de bir Kolordu gönderir (19. ve 20. tümenlerden oluşan 15. Kolordu). Bu kolordu savaşlarda çok büyük yararlıklar gösterir, destanlar yazar. Ama şehitler de verir. Bu şehitlerimizin bir kısmının kemikleri, bugünkü Çek Cumhuriyeti toprakları içindedir. Orada savaşan diğer ulusların şehitlik anıtları yapılmıştır. 1987 yılına kadar Çek Cumhuriyeti sınırları içinde Türk Şehitlik Anıtı yoktu. 1987 yılında 287 şehidimizin yattığı Rodonin'de bir anıt yapılmıştı. Şimdi ise, senin öncülüğünde 205 şehidimizin yattığı Velasske Mezirici'de bir Şehitlik Anıtı yaptırıldığını ve bu anıtın 18.08.1998 tarihinde törenle açıldığını öğrendim.

Çek Cumhuriyeti'ndeki şehitlerimize karşı devlet görevlilerimizin ilgisizliği, Kurmay Albay Nevzat Kutlu'nun Prag Askeri Ataşeliğine atanmasıyla ortadan kalkmıştır. Çek Cumhuriyeti'ndeki şehitlerimiz Türk ulusunun ilgisine, sevgisine ve saygısına kavuştu. Mutluluğun, hakkıyla yapılan görevden sonra duyulan ferahlık olduğu bilincine ulaşmış olan Kurmay Albay Sayın Nevzat Kutlu, şehitlerimizin bulundukları mahalleri araştırdıktan sonra, Çek hastanelerinin 1916 – 1917 yılları kayıtlarını inceler. Bütün Türk şehitlerinin doğduğu yer ve yıl ile ölüm tarihlerini saptar. Başta Kastamonu olmak üzere Niğde, Konya, Muğla ve Ankara gibi illerin şehitlerini tek tek belirler. Bu çalışmalarından sonra Kurmay Albay Sayın Kutlu, maliyeti 30.000 dolar olan Türk Şehitleri Anıtı projesini alarak Prag'da senin bürona gelir. Durumu başından sonuna kadar anlattıktan sonra: "Kemal Bey, durumu hükümete bildirerek para istesem, paranın gelmesi yıllar sürer. Mahallen bu paranın temin edilmesi olanağının olup olmadığını sizden öğrenmek istiyorum." diye sorar. Bu soruya senin büyük bir istekle karşılık vererek: "Sayın Albayım, bu paranın tümünü tek başıma karşılamak

isterdim, ancak gelirlerim sınırlı. Bu nedenle anıtın yapımı için teklif veren firmaya siparişi veriniz. 10.000 doları sizin elinizle firmaya hemen gönderiyorum, daha sonra da 6.000 dolar ödeyebilirim. Geri kalan 14.000 doların 7.000 dolarını iş yaptığım İstanbul, İzmir, Adana ve Bursa'daki firmalara yazıp, onlar eliyle firmaya ödetme taahhüdünde bulunuyorum, geri kalan 7.000 doları da bir toplantı düzenleyip Çek Cumhuriyeti'nde iş yapmakta olan iş adamlarından toplarız." dediğini, durumu bildirdiğin firmalardan hiçbirinin teklifi reddetmeyerek, gerekli miktarı iki ay içinde firmaya gönderdiklerini, Çek Cumhuriyeti'ndeki Türk Şehitleri Anıtının 18 Ağustos 1998 günü açıldığını ve başta sen olmak üzere anıtın yapılmasına maddi yardımda bulunanların hepsine, Milli Savunma Bakanlığı tarafından birer şilt verilerek ödüllendirildiğini sevinç gözyaşlarımla öğrendim. Bu sevinçli günü babana yaşattığın için sana tekrar tekrar teşekkür ederim. Vazifeyi üstün başarma duygusunu, gençlerde kökleştirmek için Türk Harp Okulu ve Kurmay Okulunda Kurmay Albay Sayın Nevzat Kutlu'nun anıtının dikilmesi için bu okullar yetkililerine başvuracağım.

Ayrıca, insanlık sevgisi ve görev aşkıyla, Türk Şehitlerinin kayıtlarını titizlikle tutan Çek hastaneleri doktorları başta olmak üzere Çek Hükümeti ve Genelkurmayı ilgililerine şükranlarımı sunarım.

Sevgili Oğlum Kemal,

Bu duygu ve düşüncelerime neden olduğun için sana da ayrıca teşekkürlerimi bildirir, başarılarının daha da artmasını yüce Tanrıdan diler, gözlerinden özlemle öperim.

Mehmet Ali EREN



Çek Cumhuriyeti'ndeki

Velasske Mezirici
Türk Şehitliği Anıtı

EĞİTİM BİLİMİNE GÖRE TÜRKÇE İBADET ZORUNLUDUR

Bir Süre Müdürlüğünü Yaptığım Ereğli Lise'sini Ziyaret Ettim

1962 – 1964 yılları arasında müdürlüğünü ve öğretmenliğini yaptığım Ereğli Lisesinin daveti üzerine 21 Kasım 2000 Salı günü Ereğli Lisesine gittim. Okulun avlu kapısında başta Müdür Sayın Bülent Bayram olmak üzere müdür yardımcıları ve öğretmenler beni coşkuyla karşıladılar. Müdür odasında Ereğli Kaymakamı Sayın Sedat Oktar'ın huzurunda Okul Müdürü Sayın Bülent Bayram bende güzel duyguların uyanmasına neden olan bir konuşma yaptı ve elimi öptü. Törenle bana bir plaket takdim etti. Bundan sonra beni bir sınıfa götürdü. Müdürün sınıfa tanıtması üzerine öğrenciler beni coşkuyla selâmladılar ve alkışladılar. Onlara, 48 dakika süren, hayatımın en güzel derslerinden birini verdim. Bu ders süresince öğrencilerin ve bana eşlik edenlerin büyük bir dikkatle beni izlemeleri; güzel anılarımı, Atatürk hakkındaki görüş ve izlenimlerimi söylememe vesile oldu.

Bu tören ve konuşmalarım yerel televizyon elemanlarınca filme alındı. Filmin bir kopyasını da aldım. Okuldan yine törenle ayrıldım. Yanımda bulunan ve 1999 yılında Avrupa'daki en başarılı Türk İşadamları listesine girdiğinde devletim tarafından ödüllendirilen oğlum Kemal Eren, beni Rıza ve Münir Ergin'in kitap satış evine götürdü. Oraya vardığım zaman hayli yorulmuştum. Bir koltuğa oturup, gözlerimi kapadım. Bu güzel günümün etkisi gözümde canlanmaya başladı. Ay önünden koşarcasına geçen bulutları seyreder gibi zihnimde canlanan hayatımın ve mesleğimin tatlı anılarını seyre daldım. Güzel anılar birbiri ardına canlanıyor, sonra kayıp gidiyor, arkasından yeni anılar geliyordu.

Bu sırada yüksek bir ses beni dalgınlığımdan sıyırdı. Gözlerimi açtım. Bir köylü arkadaşın, "Meal değil! Kuran'ın Türkçesini istiyorum!" dediğini duydum. Söze ben de karıştım. "Arkadaş hangi köydensin?" dedim. Otuz yaşında olduğunu tahmin ettiğim genç, "Ereğli'nin Dedeköyü'ndenim" dedi. "Türkçe Kuran aramak nereden aklınıza geldi?" dedim. O, "Benden çok karım istiyor. Yüce Tanrı'nın bize buyurduklarının anlamını öğrenmek istiyor. Ben de istiyorum." dedi. "İkinizin de tahsili nedir?" dedim. "İlkokul" dedi. "İkinizin de öğretmeni kimdir?" dedim. "Sonradan ilköğretim müfettişi olan, İvriz Köy Enstitüsü çıkışlı İsmet Beyazıt" cevabını verdi.

İsmet Beyazıt eski bir öğrencimdi. İvriz Köy Enstitüsü'nden, eski milli eğitim bakanlarından **Mustafa Üstündağ**, beslenme eğitimi uzmanı

Profesör Ayşe Baysal, yazar ve gazeteci **Hasan Can**, Bizim Köy adlı kitabın yazarı **Mahmut Makal**, **Mevlüt Kaplan**, **Ahmet Dedeköy**, **Hacı Angı, Mehmet Ülkü, Ali Koçak, Mehmet Ali Boz** gibi sağlam karakterli, ulusuna ve yurduna hizmet yolunda budaktan gözünü sakınmayan yüzlerce idealist genç yetişmişti. Bunlarla birlikte köy enstitüleri mezunları, köylere ve yurda bilim, teknik, estetik götürmeleri yanında dinimizin de en güzel yorumcusu olmuşlar, dinimizin öğrenciler ve halk tarafından sevilmesine ve sayılmasına hizmet etmişlerdir.

İlköğretim Müfettişi Mehmet Sarı'nın "Türkçe İbadet" Konulu Uyarısı

İzmir Kızılçullu Köy Enstitüsü'nden mezun ve Milas Belediye Başkanı Sayın **Fevzi Topuz**'un kayınpederi olan emekli ilköğretim müfettişi **Mehmet Sarı**'nın "Türkçe İbadet" konusundaki bir yazısını aşağıya alıyorum. Milas Müftüsü Sayın **Bekir Kaplan** ile Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanı Sayın **Mehmet Nuri Yılmaz**'ın dikkatine sunarım.

"Doğum yerim olan Milas İlçesi'nin Kırcağız Köyü'ne giderim bazen. Köyümde bir seferinde namaz kıldığımda, namazı kıldıran imam, namazdan sonraki bütün duaları Arapça okudu. Cemaat da, "Amin" dedi. Ben de uydum imama, "Amin" dedim. Ama aklım karışarak…

İmam ne olurdu bu duaları Türkçe yapsaydı da ben de, cemaat da ne istediğimizi, neye âmin dediğimizi bilseydik diye üzülerek düşünmeye başladım. Çünkü din; anlamak ve bilinçli olarak inanmak ve yapmaktır, dedim kendimce. Ne zaman dinimizi Arap milliyetçiliğinin hegemonyasından kurtaracağız? Gerçek Türkçe ve anlaşılır din yapacağız diye, başta Diyanetin bu ülkeye yaptığı kötülüğü üzülerek düşündüm.

Neyse bu düşüncelerle camiden çıktık namaz sonunda. İlköğretim müfettişi olmadan önce aynı köyde öğretmenlik yapmıştım. Namazı kıldıran imam da öğrencim olmuştu. Neyse namaz sonunda imam arabama kadar gelip beni uğurladı. Bana "Hocam" diye hitap ediyordu. En sonunda köyümden ayrılmadan imama "Bak hocam diyorsun. Sana bir harf öğreten birisi olarak senden bir şey istiyorum." dedim. "Buyurun hocam" dedi. "Bak camide cemaate namaz kıldırdın. Namazda okuduklarına şimdilik bir şey diyemiyorum. Ama şu duaları Arapça okumanı yadırgadım. Ne olurdu Türkçe dua etseydin de, senin ne dediğini bilerek, inanarak, yürekten âmin deseydik!" dedim. İkimiz arasında daha geniş konuşma sonunda "Hocam haklısınız. Bundan

sonra duaları Türkçe yapacağım.” dedi. Ben de “Memnun olurum.” dedim, ayrıldım.

Köyüme tekrar gittiğimde bu imamın duaları Türkçe yaptığına tanık oldum ve teşekkür ettim. Bu imam Kırcağız Köyü İmamı Ali Kozakçı’dır. Olay 2000 yılında geçmiştir.

1988 yılında Muğla’nın Milas İlçesi'ne bağlı Kıyıkışlacık Köyü camisinde namaz kılanların ilk sırasının düzgün olması için, imamdan sonraki ilk sıraya boydan boya bir lamba fitili şeridi çekilmişti. Bu suretle ilk sıradaki cemaat düzgün sıraya giriyor, arkadaki sıralar da ilk sıraya bakarak düzgün sıralar oluşturuyorlardı. Bu düzen hoşuma gitti.

1934 yılında İstanbul Halıcıoğlu’nda 7. devre yedek subay okulunda okurken, beş arkadaş İstanbul’daki camiler ve saraylar gibi tarihi ve turistik yerleri inceliyorduk. Ağa Camisi’ne vardığımız zaman, orada ayak konacak yerle secde edilip alın konacak yerin birbirinden ayrıldığını gördüm. Hoşuma gitti. Bu izlenimimi de hatırlayarak Kıyıkışlacık Köyü camisi imamına: “İmam Efendi, ilk sırada şerit olması hoşuma gitti. Şeritleri kendi paramla satın almak kaydı ile on sıra kadar şerit çekelim, ayak basılacak yerle secde edilecek yerin birbirinden ayrılmasını sağlayalım. Ben İstanbul’da 54 yıl önce Ağa Camisi’nde bu ayrımın yapıldığını gördüm.” dedim.

Genç imam teklifimi kabul etti. Ben de Ankara’ya döndüm. 150 metre kadar şerit alıp bir süre sonra Kıyıkışlacık Köyüne vardığımda o tek şeridin de kaldırılmış olduğunu gördüm. İmam Efendiye üzüntü ile “Hani bana söz vermiştin! Bu şeritten başka on şerit daha çekilecek, hem cemaatin ayak konan yerle baş konan yerleri ayrılacak, hem de daha düzgün sıra oluşturulacaktı.” dedim. İmam Efendi, “Ne yapayım Bey Amca, Milas Müftümüz Sayın Bekir Kaplan köyümüze geldi. Camimizdeki tek şeridi gördü. Bana çıkışarak, “Peygamber zamanında böyle şeritler var mıydı? diye azarladı ve şeridi kaldırttı.” dedi.

Milas Müftüsü Sayın Bekir Kaplan’ı Uyarıyorum

Bu cevap üzerine Milas yerel gazetelerinde makale yazarak bu durumu kınadım. Bekir Kaplan’la görüştüm. Birinci sınıf turistik bölge içinde bulunan Kıyıkışlacık Köyü'nde içki satılmasının, günah olduğu gerekçesiyle önlenmesi gerektiğini söyleyince, Sayın Kaplan’a Milas’ta çıkan Önder Gazetesinin 4 Eylül 1992 tarihli nüshasında uyarma yazısı yazdım. Bugüne kadar yazıma bir yanıt alamadım. Onun için burada tekrar yazarak, Sayın Bekir Kaplan’ın din adına yaptığı bu davranışın yanlışlığını Türk Gençliğine göstermek istiyorum. Bilim okullarından biri

olan Konya Ereğli Lisesi'nin bir süre eski müdürü ve öğretmeni olarak, eğitim biliminin ve bilim öğrenme metotlarının uzmanı olarak, uzmanlık alanıma giren din konularındaki uyarılarımı çok sevdiğim ulusumun ve özellikle Türk Gençliğinin dikkatine saygıyla sunarım.

Dinin Gerekleriyle Aklın Gösterdiği Yol Çatışmaz

Sayın Kaplan, köyümüzde alkollü içki satan tüccarların günah işlediklerini söylediğiniz köy, benim bulunduğum Milas'ın Kıyıkışlacık Köyü'dür. Köyümüz eski çağda Iasos Uygarlığı'nın ticaret merkeziydi. Bu köyde uygarlığın çok görkemli kalıntıları vardır. Mermer büyük sütunlar, tiyatro binasının kalıntıları, açık hava müzesi gibi dünyanın başka yerinde pek bulunmayan kalıntılar vardır. Müzede mavi mermerden yapılmış mozaikler göz alıcıdır. Bu nedenle Meryem Ana Kilisesi'ne ziyaret için Kuşadası'na gelen gemiler dolusu yabancı turist burayı da ziyaret etmektedir. Bu köy halkının çoğunluğu, yabancı dil bilmediğinden, bu çok zengin turistlere sevgi dolu gözlerle hayran hayran bakmakta, fakat onlardan gelir sağlamak için bir çaba sarf edememektedir. Ancak bir kısım sahil lokantaları turistlerin istedikleri içkili yemekleri vererek Türk Milletine döviz kazandırmaktadır. Sizin buyruğunuza uyarak günah işlememek için bu içkilerin satışı da yasaklanırsa, Türk Milletine hangi faydalar temin edilebilir? Hiç düşündünüz mü? Bu yorumunuzla ülkemizde turizmin gelişmesini önlemeye çalıştığınızın farkında mısınız Sayın Kaplan?

Yüce Tanrı'mız bize gönderdiği kutsal kitap Kuran'ın Bakara suresinin 219. ayetinde bakın ne diyor? "Sana şarabı, kumarı sorarlar. De ki: İkisinin de insanlar için büyük zararı, hem de yararları vardır. Ancak ikisinin de zararı yararlarından büyüktür."

Bu ayet Peygamber Efendimize 55 yaşında, 624 yılında gönderilmiştir. Bu güne kadar aradan 1376 yıl geçmiştir. Bu süre içinde Müslümanlar kumarın zararlarını yok edecek bir yöntem bulamamışlardır. Ama içki içmenin zararlarını yok edecek yöntemi bulmuşlardır.

Kıyıkışlacık Köyü'ne gelen turistler birayı ve daha etkili sert içkileri çok az içmekte, sarhoş olmamaktadırlar. Köyümüzün düğünlerinde caz eşliğinde köy kızları ve kadınları eşleriyle ya da akrabalarıyla dans etmektedirler. Çok kere yabancı turist kadınlar da düğün törenlerine katılmakta, çevrede dikkatle izleyen çocuk ve gençleri dans pisti alanına götürerek onlarla dans etmekte, dans tekniğini onlara öğretmektedirler. Bu suretle Kıyıkışlacık Köyü düğünleri ileri bir toplum anlayışı ile eğitsel düzeyde yürütülmektedir. Erkekler içki içmekte, ama

içkinin dozunu bilmekte, içki miktarını sarhoşluk derecesine kadar götürmemektedirler. Zararları önlenmiş ve yalnız faydalı tarafı kalmış içkilerin içilmesinin günah olup olmayacağı hakkında din adamları değil, bilim adamlarının yeni bir yorum yapmaları kaçınılmazdır. Bunun belgelerini sırası geldikçe arz edeceğim. Ayrıca bu dans esnasında kadın ve erkekler birbirine saygılı davranmakta, sarkıntılık olaylarına rastlanmamakta, halk mutluluk içinde eğlencelerini sürdürmektedir.

Ama Konya'da kimi yerlerde bazı kişilerin bu insan vücudunun kaldıracağı içkinin çok fazlasını içerek sarhoş olmaları, içkili oturak âlemlerinde bilinçlerini kaybedip genç kadınları çırılçıplak soyarak oynatmaları ve çok kere bıçakla birbirlerine girmeleri ayette söz edilen zararları çok büyük ölçüde arttırmaktadır.

Bu nedenle bu iki durumun ayırt edilmesi gerekir. Bu suretle hangi durumda içkinin günah olduğunu bilim yolu ile açıklayacağız. Satışının günah olup olmadığı hakkında din adamı değil, bilim adamlarının karar vermesi gerekir. Nitekim Ticaret Kanunu gerekli önlemleri almak koşuluyla yumuşak ve sert içkilerin satışı için Müslümanlara ruhsat vermektedir. Bildiğiniz gibi kanun yapılırken TBMM'deki komisyonlarda bilim ve teknik adamları, kanun tasarısının kişilere ve topluma zarar verip vermeyeceği hakkında kökten araştırmalar yapar, topluma ve insana faydalı olmayan kısımları ayıklar. Faydalı olan kısımları onaylayarak Genel Kurul'un onayına sunar. Orada bulunan ve her bilim kolunda uzmanlaşmış bilim ve teknik adamları insana ve topluma faydalı olmayan kısımlar varsa, onları kanun metninden çıkarmak için öneriler verir. Bütün milletvekillerinin bilgisini sağlar. Metin kanunlaştıktan sonra her Türk vatandaşının bu kanunlara uyma zorunluluğu vardır. Siz de bir Türk vatandaşısınız. Aynı zamanda devlet bütçesinden maaş alıyorsunuz. Bu kanunlara koşulsuz uymak zorundasınız. Buna rağmen bilgi sınırınızı aşarak ve kutsal kitabımız Kuran'a ve Yüce Tanrı'ya karşı suç işlemiş olduğunuzu düşünüyorum Sayın Kaplan.

Basmakalıp Önyargılarla Gelişme Engellenmemelidir

Kıyıkışlacık Köyü camisinde cemaatin ayak bastığı yerle secde edip alnının değdiği, ağız ve burun yoluyla nefes aldığı yerin birbirinden ayrılmasını sağlayan tek şeridin çoğaltılıp namaz kılınan yerin her tarafına yapılması gerekirken, “Peygamber zamanında böyle şerit var mıydı?” gerekçesiyle tek şeridi de kaldırmanızı üzüntü ile karşıladım.

Peygamber Efendimize Yüce Tanrı, Taha Suresinin 114. ayetinde “… Kuran'ın senin gönlüne bildirilmesi işi sona ermedikçe onu okumaya

çabalayayım.” deme, “Yüce Tanrım, benim bilimimi arttır.” de. demektedir. Peygamber Efendimiz zamanında bilimin bulguları çok azdı. Ortaçağın sonu olan, Fatih Sultan Mehmet’in İstanbul’u fethettiği 1453 yılına kadar dünyanın hiçbir yerinde mikroskop bilinmiyordu. Mikrobun varlığı da mikroskobun bulunmasından yaklaşık 300 yıl sonra anlaşıldı. Sizin bunları bilmeniz gerekmez mi? İslâm mezheplerinin mukayeseli incelemesini yapan Ulunay’ın tanımıyla ifade ediyorum. Hırpani kılıkla, kir ve ter etkisiyle sertleşmiş çoraplarıyla camilerimize girenleri girdirmemek için bir önlem aldınız mı? Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanı bir önlem aldı mı? Her namazdan önce abdest alarak ayaklarımızı yıkadığımız halde çoraplar da yıkanıyor mu? Bulaşıcı mikropların çoraplarda çoğalıp çoğalmayacağına dair Milas Devlet Hastanesi hekimler kurulundan bir rapor aldınız mı? Peygamber Efendimiz mikrobun varlığından haberdar olsaydı, Ulunay’ın tanımladığı gibi hırpani kılık ve kirli çorapla camiye gelenleri kapıdan içeri sokmaz, onları sopayla kovardı. Yüce Tanrı Peygamber Efendimize de başka insanlara verdiği beş duyu organını vermiştir. Mikroskobun gösterdiğini gösterecek bir altıncı duyu organını Hz. Muhammet’e vermemiştir. Bunun yerine Yüce Tanrı Kuran’ı anlayabilmek için Yüce Peygamberimize “İlmini artır.” uyarısında bulunmuştur.

Kirli çoraplı bir Müslüman namaz kılarken çorabı üzerinde bulunan ve hastalık bulaştıran bir kısım mikrop ayak basılan yerde kalırsa, bir sonraki namazda sağlıklı bir Müslüman aynı yerde secde edip alnı zemine değdiğinde, ağız ve burunla nefes aldığı için bu nefesin havası içinde bir kısım mikrop ta o Müslüman’ın ciğerlerine girerse, onu hastalandırır. Mikrop bulaşıcı ise, kısa zamanda diğer Müslümanları da hastalandırır. Osmanlı İmparatorluğundaki taun (veba) gibi bulaşıcı hastalıkların yayılmasında camilerimizin rolü olup olmadığını Sağlık Bakanlığından araştırdınız mı Sayın Kaplan? 54 yıl önce İstanbul Ağa Camisi’nde yapılan ayak basılan yerle nefes alınan yerin ayrıldığını bilmiyor musunuz? Büyük şehirlerde kimi aydın vatandaşların ayak basılan yerle nefes alınan yerin ayrıldığı halılar dokutup camilere hediye ettiğini biliyor musunuz? Türkiye Cumhuriyetinin Diyanet İşleri Başkanlığı bunun için neden gerekli sağlık önlemlerini almıyor?

İslâm dininde bilimin kadın ve erkeğe farz olduğunu ve tüm farzların en başında geldiğini hocalarımız devamlı söyler. Ben bu farzın din adamlarını da kapsadığını ve onun için din adamlarımızın ilim çalışmalarına yönelmelerini dilerim.

İslâm mezheplerinin karşılaştırmalı incelemesini yapan Ulunay, yukarda yazdığım yazısında şu hususa da değiniyor. “Ben Hanefi

mezhebindenim, ama neden bu mezhebe ait olduğumu bilmem. Babam bu mezhepten olduğu için ben de bu mezheptenim. Caferi mezhebinde olanlar sabah namazından önceki abdestlerinde ayaklarını yıkarlar. Ondan sonraki öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarından önce aldıkları abdestlerinde ayaklarını yıkamayıp, sadece mesh ederler. Ben de bu mezhebin yorumuna uyarak sabah namazında ayaklarımı yıkayıp, günün diğer abdestlerinde ayaklarımı sadece mesh ediyorum.

Bundan yüzlerce sene evvel, bütün bilimlerin emekleme devrinde olduğu bir sırada, bilim adamı olmayıp, sadece geniş din bilgisi olan imamların yorumlarınca uygulanan abdest kurallarının, 2001 yılında bilimlerin ulaştığı elektronik ve bilgisayar döneminde, bilim uzmanlarınca yeniden bugünün şartlarına göre yorumlanması faydalı olmaz mı? El, bilek, yüz, ağız, burun gibi organlar devamlı dış etkiyle kirlendikleri halde, ayakkabı ve çorap içinde örtülü bulunan ayağın kirlenip kirlenmeyeceği hakkında sağlık uzmanlarınca etüt yapılması da faydalı olabilir. Çünkü yukarda yazdığımız gibi Yüce Tanrı Taha Suresi'nde yaptırımlarını insana olan zararları önlemek için buyurmuştur.

Atatürk'ün Balıkesir'in Zağnospaşa Camisi'ndeki Hutbesi

Ayrıca Yüce Atatürk'ün Cumhuriyetten önce 49 gün süren Anadolu seyahatinde, Şubat 1923'de, Balıkesir'in Zağnospaşa Camisi'nde namaz kıldıktan sonra yaptığı hutbeyi, aşağıda Sayın Müftü Bekir Kaplan ile Atatürk Cumhuriyetimizin Diyanet İşleri Başkanı Sayın Mehmet Nuri Yılmaz'ın dikkatine saygı ile sunarım. Müslüman memleketlerin de içinde bulunduğu 49 esir millete bağımsızlıklarını kazandıran ve yurdumuzla birlikte camilerimizi de çeşitli düşmanların elinden savaşarak geri alan, kutsal dinimizin bilim yoluyla yorumunu yapan yüksek karakterli Ata'mıza bir vefa borcu olarak, bu hutbenin en azından 14 puntolu harflerle yazdırılıp, bir levha halinde yüz binlerce bastırılarak, Atatürk resimlerinden en güzeli ile birlikte seksen bine ulaşan camilerimizin imamlarına gönderilerek imamlarımızın ve halkımızın dikkatine sunulmasını, ayrıca Diyanet Vakfı dergisinde de yayınlanmasını Sayın Yılmaz'dan Atatürk Cumhuriyetinin Diyanet İşleri Başkanı olması nedeniyle saygı ile dilerim.

"Efendiler… Camiler birbirimizin yüzüne bakmaksızın, yatıp kalkmak için yapılmamıştır. Camiler taat ve ibadetle beraber, din ve dünya için neler yapılmak lazım geldiğini düşünmek, danışmak için yapılmıştır. Millet işlerinde her kişinin zihninin başlı başına çalışması lazımdır. İşte biz de burada din ve dünya için, geleceğimiz ve istiklâlimiz için ve en çok milli egemenliğimiz için neler düşündüğümüzü ortaya

koyalım. Ben yalnız kendi düşüncelerimi söylemek istemiyorum, hepinizin düşüncelerini anlamak istiyorum. Millî ülküler, millî irade, yalnız bir şahsın düşünmesinden değil, tüm millet bireylerinin ülkülerinin toplamıyla yaratılır.”

Atamız Hz. Muhammet İle Aklın Yolunda Buluşuyor

Din bilgisinde geniş kültüre sahip olanlarla din görevlilerinin yanıldıkları bir husus var. Bu husus aydınlatılmadıkça din, devamlı geri kalmışlığın, fakirliğin, yoksulluğun bir âdeti olur ve çirkin çıkar sahiplerinin kazancına işler. Kimi din adamları din biliminden söz ederler. Din bilimi olmaz. Bu husus aydınlığa kavuşmadıkça ne Kuran anlaşılabilir, ne de bilim ilerleyebilir.

Aslında din ve bilim ayrı ayrı temeller üzerine kurulmuştur. Dinin temelinde ve özünde şüphe yoktur. Dini konulara şüphe ile yaklaşıldığı zaman din dinlikten çıkar. Dinin temeli dogma, yani sözlük anlamıyla “her türlü inceleme ve eleştirmenin üstünde tutulan, gözü kapalı inanılan düşünce” üzerine kurulmuştur. Bilim ise şüphe üzerine kurulmuştur. Gerek tecrübî bilimlerin, gerekse manevi bilimlerin özünde şüphe vardır. Her konuya bilim şüphe ile yaklaşır. Önce aklını işleterek varsayımlar saptar. Sonra da her varsayımın üzerine şüphe ile gider. Onun için çeşitli metotlar kullanır. Tecrübî bilimlerde gözlem ve deney metotları esastır. Manevi bilimlerde daha çok kıyaslama metodu, tümden gelim ve tüme varım metotları kullanılır.

Yüce Tanrı yukarda yazdığımız Taha Suresi'nin 114. ayetinde çok sevdiği Hz. Muhammet’e, “Bilimini arttır.” diyor. Sırası gelince açıklayacağımız gibi İslâm döneminde mucize devri kapanmış, bilim devri başlamıştır. Hz. Muhammet’in son peygamber olması bilim devrinin başlamış olması nedeniyledir. Yine Hz. Muhammet’in, “Bilim Çin’de dahi olsa öğrenin!” buyruğu, Çin’in uzaklığından değil, kutsal kitabımız Kuran’da geçen dört kitaptan hiçbirinin Çin’de olmaması nedeniyledir. Çünkü Hz. Muhammet, çok yüksek zekâsı ile kendi dönemindeki ihtiyaç duyduğu bilimler üzerinde çalışarak, o bilimlerin o zamana göre en yüksek derecesine ulaştırdığı gibi, yüzyıllar sonra Müslüman memleketlerde din adamlarının delâlete düşerek din ve bilimin aynı şey olduğu yanılgısını önlemek için söylemiştir.

Hz. Muhammet, ihtiyaç duyduğu harp kurallarını tecrübe ile döneminin en yüksek bilim seviyesine ulaştırmıştır. Bedir savaşı, Uhud ve Hendek savaşlarının her birinde ayrı ayrı bilimsel taktikler kullanarak Arabistan’daki en yüksek harp stratejisi uzmanlığına kavuşmuştur. Bilindiği gibi 20. yüzyılın en yüksek harp stratejisi uzmanı, Birinci Dünya

Harbi'nin Alman Başkomutanı Hindenburg'un kurmay başkanı General Ludendorf'a göre Mustafa Kemal Atatürk'tü. Tarihte geçen ne Sezar, ne Hannibal, ne İskender, ne de Napolyon Atatürk'ün uzmanlık düzeyine ulaşamamışlardır.

Hz. Muhammet politikada en yüksek dereceye ulaşmış, çok yüksek bir kişidir. Sonradan Hz. Muhammet'in kızı Fatma'nın oğulları Hasan ve Hüseyin'in ve Hazreti Ali'nin soyuna kıran getiren Muaviye'nin kötülüklerini önlemek için Muaviye'yi sır kâtipliğinde görevlendirmiştir. Mustafa Kemal de benzer bir taktik uyguluyor. Cumhuriyet kurmayı tasarladığı halde, “Babam, dedem ve bütün akrabalarım padişahın ekmeği ile büyüdü.” diyerek padişah taraftarlarının lideri durumundaki Rauf Orbay'ı başbakanlıkta tutuyor. Ancak Cumhuriyet'in ilan edileceği gün Büyük Millet Meclisi Salonunda milletvekillerinin toplanıp konuşmaya başladığı bir sırada Mustafa Kemal koridorda Rauf Orbay'a rastlıyor ve ona çok ciddi ve azimli bir tavırla, “Rauf, şimdi kürsüye çıkacaksın. Padişahlığın aleyhinde ve Cumhuriyet'in lehinde sözler söyleyeceksin.” diyor. Orbay bu azimli ve ciddi tavır karşısında hiçbir şey söylemeden salona girip, kürsüye çıkıyor. Padişahlığın aleyhinde ve Cumhuriyetin lehinde sözler söylüyor. Padişahlık taraftarlarının, liderlerinin bu sözleri karşısında şaşkına döndükleri bir sırada Cumhuriyet taraftarları “Yaşasın Cumhuriyet, yaşasın Cumhuriyet” tezahüratı ile Cumhuriyeti ilan ediyorlar.

Kureyşlilerle yaptığı Hudeybiye Barış Antlaşması İslâm tarihinde Hz. Muhammet'in ne kadar yüksek bir politikacı olduğunun kanıtını taşımaktadır. Hudeybiye Antlaşmasında, 18 yaşından küçük bir Kureyşli Müslüman olursa, Müslüman olmayan babası çocuğunu müşrikler isterse Müslümanlıktan çıkarabilecek, Müslüman olan bir baba ise müşrik kalan çocuğunu Müslümanlığa istemeyecek. Hz. Muhammet bunu kabul etti ve antlaşmayı imzaladı. Başta Hz. Ömer olmak üzere Müslümanlar iki tarafta eşitlik olmadığından kırıldılar. Hz. Ömer Hz. Muhammet'e dönerek, “Ya Resulallah! Sen bize öl dedin de ölmedik mi? Bu yüz karası antlaşmayı neden imzalıyorsun?” dedi. Hz. Muhammet, “Ya Ömer, bu antlaşmada hikmet vardır.” diye açıkladıysa da Müslümanların kırgınlığı Medine'ye dönünceye kadar yolda da sürdü.

Antlaşmanın hikmeti, Kureyş Devleti tarafından Müslümanların ilk defa bir devlet olarak tanınması, bir devlet olarak antlaşmayı imzalamasıydı. Ama Hz. Muhammet'in görüşünü ve politik zaferini kavrayamayan Müslümanlar bu antlaşmayı Müslümanlığın aleyhine gibi yorumladılar. Oysa bu antlaşmadan iki sene sonra Müslüman olanların sayısı, antlaşmadan önceki on yıl içinde Müslüman olanların sayısından

daha çok oldu. Kıbrıs'ta 30 yıla yakın bir süredir Kuzey Kıbrıs Türk Devleti olduğu halde, başka devletlerce tanınmamanın bize ne büyük ızdırap verdiğini görüyoruz. Bunu incelediğimiz zaman, Hz. Muhammet'in bu antlaşmayla ne kadar büyük bir zafer kazandığının farkına varıyoruz. Çünkü ilk defa Mekke Kureyş Devleti, kanun dışı saydığı Hazreti Muhammet'i bir devlet lideri olarak kabul edip, eşit şartlarla bir antlaşma imzalamıştır.

Büyük Atatürk de Hz. Muhammet gibi politik büyük başarılar göstermiştir. Lozan Barış Antlaşmasında İngiliz Delegesi Lord Gürzon görüşülmek üzere çok ağır şartları konferans masasına getirince, Türk Delegesi İsmet İnönü'nün bu şartları kabul etmek istememesi ve konferansın kopma noktasına gelmesi üzerine Atatürk müdahale etmiş ve İnönü'ye, "Bu şartların görüşülmesini kabul et, ama sen de aynı şekilde başka ağır şartlar ileri sür. Bu suretle konferansı bırakma işini biz yapmış olmayalım." dedi. İnönü Atatürk'ün tavsiyesini kabul etti. Sonra yeni şartlar ileri sürerek konferansın devamını sağladı. Sonunda da Türk tezi kabul edilerek Lozan Barış Antlaşması imzalandı.

Din Görevlileri Temel Bilimsel Doğrularla Donatılmalıdır

Eğitim biliminin ve bilim metotlarının son verilerine göre bilgide geçiş yoktur. Yani fizik konularını bilen bir insanın bilgisi kimyaya, biyolojiye, ziraata geçmez. Ziraat mühendisinin tarım bilgisi de kimya ve biyoloji gibi başka bilimlere geçmez. Hele din bilgisi başka bilimlere hiç geçmez. Bu Türkiye'de böyle olduğu gibi, Almanya'da, Fransa'da, Amerika'da, Asya ülkelerinde ve hatta yarı vahşi Afrika topluluklarında da böyledir. Ancak, bilim çalışmalarında kullanılan gözlem, deney, kıyaslama, tümden gelim, tüme varım gibi bütün bilim metotları her bilimde ve bilgide geçerlidir.

Bu nedenle din görevlileri, bilim çalışması yapmadan, sadece din bilgileriyle kutsal kitabımız Kuran'ın yorumunu yapamazlar. Yaparlarsa yanılırlar. Bu nedenle mensup oldukları ulusa zarar verirler, hem de kutsal kitabımızın verilerine göre Yüce Tanrı'mıza karşı suç işlemiş olurlar. Din görevlisinin görevi, bilim uzmanları tarafından yorumlanan din bilgisini değiştirmeden Müslüman halka bildirmekten ibarettir. Osmanlı tarihi boyunca, din görevlilerinin çoğu, kendi başlarına dini yorumlamaya kalkmışlar, bilmedikleri konularda, bilmediklerini de bilmeyerek toplumun fakirleşmesine, bilimin ortadan kalkmasına neden olmuşlardır. Bu husustaki belgeleri tek tek saygın ulusumun dikkatine arz ederim.

Domuz Eti Konusu

Kutsal Kitabımız Kuran'ımızda Yüce Tanrı domuz etinin Müslümanlar tarafından yenilmemesi uyarısında bulunmuştur. Nedeni, bu duyurunun bildirildiği zamanda domuzlarda "trişin" hastalığının olmasıdır. O tarihte mikrop ve bu hastalığı tedavi edecek aşı yapma usulü bilinmediğinden domuz eti yiyenler hastalanıyorlardı. Buna rağmen et ihtiyacı olduğu zaman Müslümanların domuz etini yiyeceklerini, fakat başkalarını teşvik etmemek için övme yapmayacaklarını buyurmuştur. İnsana hastalık nedeniyle gelecek zarardan et ihtiyacının karşılanması nedeniyle meydana gelecek fayda daha büyük olduğundan Yüce Tanrı domuz etinin yenilmesini buyurmuştur.

Yüce Tanrı et gıdasını yeterince alan ulusların halkının yaş ortalamasının 72, hayvani gıdayı yeterli almayan uluslar halkının yaş ortalamasının 40'ın altında olduğunu bildiği için yukarda yazdığım uyarıyı yapmıştır. Bugün asgari ücret beş kişilik bir aile için 100 milyon lira dolayındadır. Yurdumuzda en elverişsiz gecekondu barınma yerlerinin bile aylık kirası 30-50 milyon lira arasındadır. Asgari ücretle çalışan bir kişi elektrik, su, ulaşım, yiyecek, içecek gibi zaruri ihtiyaçlarını sağlamaya çalışırken, haftada beş kişi için 100 gram olsun et alabilir mi?

Osmanlı tarihinde yurdumuzun en verimli Doğu Trakya topraklarında dedelerimizin, din görevlilerinin yanlış yorumları, yanlış yönlendirmeleri neticesinde yurdunu, evini, tarlasını, bütün varlığını terk edip kaçışlarını asker kökenli yazarımız Ömer Seyfettin'in hikâyelerinden lütfen öğrenin. Osmanlı İmparatorluğunda Doğu Trakya'da en verimli topraklar üstünde % 100 Müslüman olan köylülerimizi oradan kaçırmak için bir gayrimüslim vali köye iki Hıristiyan muhacir yerleştiriyor. Onlar devlet bütçesinden birkaç domuz aldırıyor. Müslüman dedelerimizin koyun ve sığır suladıkları çeşmelerde Hıristiyanlar da bilinçli olarak domuz suluyorlar. Müslümanların şikâyet başvurusu Hıristiyan valice geri çevrilince, saf ve masum dedelerimiz önce domuzların su içtiği çeşmeden su almıyor. Neticede köyünü, yurdunu, evini Hıristiyan komşusuna terk ederek başka yere göç ediyor.

Domuz hayvanı da Yüce Tanrı tarafından yaratılmış bir hayvandır. Tek tırnaklı değildir. Çift tırnaklıdır. 3. ve 4. tırnakları diğer çift tırnaklı hayvanlarda olduğu gibi körlenmiştir. Bugün sağlık biliminin ulaştığı yüksek seviyede trişin hastalığı yok edilmiştir. Bir tek sığırın yetiştirilmesinde sarf edilen insan gücü ve masrafın aynısı ile 15 domuz yetiştirilebilmektedir. Domuz hayvanı en güç şartlarda bile yiyeceğini ve suyunu bulmakta ve 7-8 yavru birden doğurmaktadır. Bu nedenle domuz

eti diğer hayvan etlerinden daha ucuza mal edilebilir. Ege bölgesi dağlarında yeterli gıdayı alamadığından dağ keçisi, dağ koyunu gibi vahşi hayvanlar yok olduğu halde, vahşi domuzlar sürüler halinde Ege dağlarında dolaşmakta, gıdalarını bulmaktadır.

Kutsal Kitabımız Kuran'ı din görevlisi yorumlayamaz. Yorumlarsa yanlış yorumlar. Din görevlisinin bir mahkemedeki zabıt kâtibi, icra memuru, başkâtibin yaptıkları rolü üstlenerek, din hakkında bilim adamlarının yorumlarını halka duyuran insanlar olması gerekir. Bir mahkemenin kararını hukuk bilimi uzmanı hâkimin vereceği yerde, zabıt kâtibi, icra memuru ya da başkâtip gibi elemanlar verirse, neticede hukuk bilimi uygulanmış olmaz. Yüce Tanrı'nın da emri yerine getirilmiş olmaz. Bu nedenle kutsal kitabımızdan yukarda aktardığımız Taha Suresi'nin 114. ayetini tekrar hatırlatmakta fayda vardır.

Faiz Konusu

İslam dininde devletin kabul ettiği ölçüde olmak koşulu ile bir bankanın vereceği faiz haram değildir. Paranın bilimsel anlamı birikmiş emektir. Bankalar da bilim gereği para ticareti yaparlar. Bilimi yaratan Yüce Tanrı'dır. Tanrı kendi yarattığı değerlere ters düşmez. Bu bakımdan hiçbir bilimin bulguları Kutsal Kitabımız Kuran'a aykırı değildir. Bu aykırılığı yaratanlar bilim bilmeyen, hem de bilmediğini de bilmeyen, bilirim sanan zavallı kimselerdir. Yüce Tanrı'nın menettiği, bilim gereği olan normal banka ve şahıslar arasında işletilen normal faiz değildir. Murabaha denilen kat kat faizdir.

Bunu Ali İmran suresinin 130. ayeti açık bir şekilde belirtir. Ama bir talihsizlik eseri olarak, Yüce peygamberimiz zamanında, Kuran bir kitap haline getirilmemiştir. Hz Muhammet 632 yılında öleceğini biliyordu. Bunu veda haccında açıklamıştı. Buna rağmen ne kendisinin kontrolünde Kuran'ı kitap haline getirmiş, ne de belirli kimseleri görevlendirerek kitap haline getirmek için çalışma başlatmıştır. Bu işi ilerde, bilim adamlarının yapmasını düşünmüş olabilir. İki yıllık Hz. Ebubekir ve on yıllık Hz. Ömer devrinde Kuran tek kitap haline getirilmemiştir. Bugünkü Kuran'ımız Hz. Osman devrinde kitap haline getirilmiştir.

Bilindiği gibi Hz. Osman önemli politikacı Yezit ve Muaviye gibi Emevi ailesindendir. İslam devletinin çok önemli yerlerine Emevi ailesinden kişileri getirip Muaviye'yi güçlendirmesi neticesinde, isyan çıkmış ve Hz. Osman öldürülmüştür. Hz. Osman'ın teşkil ettiği komisyona bilim adamları değil, sıradan adamlar getirilmiştir. Hz.

Muhammet'in, "Bilimin kapısı Ali'de." dediği halde, bu komisyonda Hz. Ali'nin bulunduğuna dair bir kayıt yoktur.

Bu komisyon Yüce Tanrı'nın emirlerini geliş sırasına göre yazmayı mahzurlu bulmuş, bu nedenle kendi aralarında bir tasnif yaparak, ilk gelen ayetleri ortaya yahut sonlara, son gelen ayetleri başa almak gibi bir sorumsuzluk örneği sergilemişlerdir. Bu nedenle faiz hakkında Hz. Muhammet'e 46 yaşındayken ve ilk gelen Rum suresi 30. sıraya alınmış, 55 yaşında gelen Bakara suresi ikinci sıraya ve faizle ilgili son sure olan ve Peygamber Efendimiz 56 yaşında iken gelen Ali İmran suresi 3. sıraya konmuştur. Faiz hakkında bilimsel görüşü olmayan ve bu üç sureyi bir arada mütalâa ederek yorum yapması gereken yorumcular, büyük bir sorumsuzlukla Kuran'ımızın 30. sırasında olan Rum suresini en son geldi sanarak, bilmediklerini de bilmeyerek yanlış yorumlar yapmışlar, faizin zerresinin dahi haram olduğunu yayarak Müslüman halkın bankalarının işlemesini önlemişler, bütün Müslüman ülkelerde ecnebi bankaların gelişmesini sağlamışlar, Müslümanların parasız, aç ve sefil halde kalmasına öncülük etmişlerdir. Bu şartlandırmayı yapan din görevlileri hem bilim bilmiyor, hem de bilmediklerini bilmiyordu.

Ben padişahlık devrinde 10 yaşındaydım. O tarihlerde bugünkü Türk Müslüman bankalarından Ziraat Bankası dışında hiçbir banka yoktu. Bütün para ecnebilerin işlettikleri Osmanlı Bankasındaydı. Osmanlı Devleti halkı bu ecnebi bankadan borç para alırdı. Osmanlı Devletinin kendisi de vergilerin toplanmasını bile ecnebi tahsildara vermek zorunda kalmıştı. Osmanlı Devleti o kadar güçsüz, o kadar parasız, o kadar onursuz bir hale gelmişti ki, kapitülasyonlar denilen belalar başımıza geçirilmişti. Anadolu'da bir Müslüman'ı öldüren bir Hıristiyan'ı Türk jandarması, Türk polisi tutamıyordu. Ecnebi memleketin devletine müracaat edip, onun kolluk kuvvetlerinin suçluyu yakalamasını istemek zorunda kalınıyordu.

Bütün bu belaların başımıza gelmesini, Kutsal Kitabımız Kuran'ın özünü bilmeyen, üstelik bilmediğini de bilmeyen din görevlileri sağlamıştır.

İslam Dininde Anadil Sorunu

Kutsal Kitabımız Kuran'da, İbrahim suresinin 4. ayeti aynen şöyle der: "Biz hangi ulusa elçi gönderdikse, onu ancak ulusunun diliyle gönderdik: Allah'ın buyruklarını apaçık anlatabilsin diye." Bu ayete göre anlam bilimi esastır. Yine Kuran'a göre dört kitabın dördü de haktır. Bu Kutsal Kitaplar Tevrat, Zebur, İncil ve Kuran'dır. Bu kitaplardan hiç biri Türk diliyle yazılmamıştır. Tevrat İbranicedir. Zebur da İbranicedir. Hz.

İsa İbranice kökenli bir dil ile konuşuyordu. İncil, Luther reformu sonucu Lâtinceden Avrupa dillerine çevrilmiştir ve tüm Avrupalılar kendi anadilleriyle ve anlamını bilerek ibadetlerini yapmaktadırlar. Kuran ise Arapçadır. Dünyanın çok geniş bir alanına yayılan Türklerin tarihi kalıntılarında eski Türk dilinde gönderilmiş Tanrı buyruklarına bugüne kadar rastlanmamıştır. Yüce Tanrı, hangi toplumda ahlâk bozulmuş, toplum düzeni sarsılmış ise, o toplumun düzenini sağlamak için peygamber göndermiştir.

Din tarihi kayıtlarına göre, Zebur adlı kutsal kitap Hz. Davut'a gönderildiği zaman, toplumda ahlâksızlık son derece yaygındı. Hatta çok karılı Hz. Davut'un erkek çocuklarından birinin kız kardeşini gebe bıraktığı ve mağdur kadının ana bir erkek kardeşinin de mütecaviz kardeşini öldürdüğü kayıtlıdır.

Hz. Muhammet'in Arabistan'a peygamber gönderildiği sırada Arap toplumunda kumar son derece yaygındı. Parasını bitiren kumarbazların çoklarının karılarını ve kızlarını da kumar masasında kaybettikleri görülüyordu. Kadının toplumda bir değeri yoktu. Hatta bugün bile Arabistan'da Vahabi kabilelerinin bir bölümünde bir ailede kocanın gençken ölümü durumunda, genç karısının kendi oğluyla evlendiğini, belgeleriyle Tarihçi Cemal Kutay kimi televizyonlarda Türk toplumuna ve dünyaya açıklamıştır.

Bütün Türk toplumlarında, yukarda saydığımız ahlaksızlıkların hiç biri görülmezdi. Eski Türklerde bir hakan, yabancı elçiyi kabul ederken yanında hatun da bulunurdu. Bu husustaki yüzlerce örnekten birkaçını sayın okuyucuların bilgilerine arz ederim. Önemli Türk hükümdarlarından Gazneli Mahmut'a bir dul kadın şikâyette bulunarak, bir askerin geceleri evine geldiğini ve kendisine sarkıntılık ettiğini söyler. Gazneli Mahmut bir plan hazırlar ve kadına, “Bu gece asker evine geldiği zaman bütün ışıkları söndüreceksin.” der. Plan kurulur. Tam gece yarısı, mağdur kadın ışıkları söndürünce, Gazneli Mahmut adamlarına eve giden askeri tutturup boğdurtur. Sonra ışık yandığı zaman askerin yüzünü görünce ellerini açıp, Yüce Tanrı'ya dua eder, “Yarabbi! Çok şükür sarkıntılık eden asker benim oğlum değilmiş!” der. İki rekât namaz kılar.

Bütün Türklerde anaya ve kadına saygı sonsuzdur. Türk eşkıyaların bile kadına hürmetle davrandıklarına dair belgeler vardır. Bunlardan birini açıklıyorum: Aydın ve Ödemiş dağlarında on beş yıl egemen olan Çakırcalı Mehmet Efe, bunlardan biridir. Gençliğinde bir köy kızına âşık olur. Babası, kızını gönlüyle Mehmet Efe'ye vermediğini, isterse köydeki evinden kızını alıp götürebileceği şeklinde haber gönderdiği halde, Mehmet Efe kızı almamış, yıllarca beklemiş ve nihayet

babasının gönlünü ederek sevdiği kızla evlenmiştir. Çakırcalı, bir gece yarısı Aydın Dağında bir yörük çadırına vardığı zaman ihtiyar yörüğü ağlar bulur. Sebebini sorduğunda ihtiyar yörük, “Eşkıyalar geldi, paramı, koyunlarımı aldılar, ama kızımı da götürdüler.” cevabını verir. Bunun üzerine yörükten eşkıyaların gittiği yönü öğrenir. Şifreli kuşdiliyle arkadaşlarıyla haberleşerek, eşkıyanın toplantısının kıyısına kadar varırlar. Daha sonra üç defa kuş ötmesi taklidi yaparak bir anda eşkıyayı basarlar. Onları bağlarlar. Ortada oynamaya zorlanan yörük kızını kurtarırlar. Tutukluları yörük çadırına getirirler. Büyük bir ateş yakarak, “Bu yörük kızına ne diye saldırdınız?” diyerek eşkıyaları birer birer ateşe atarlar.

Türklerde Araplardaki gibi ahlâksızlıklar olmadığından Yüce Tanrı Türk diliyle kutsal kitap gönderme lüzumu görmemiştir. Türkiye’deki peçe yoluyla çuvala girdirme ve Konya’daki oturak eğlenceleri Araplardan gelmedir. 1960’lı yıllarda Konya’nın Yarma Bucağına bağlı Hayıroğlu Köyü'ne su dağıtımı için devlet bir su mühendisi görevlendirir. Hayıroğlu Köyü ağaları kavun yetiştirdiklerinden ve geniş ölçüde sebzecilik yaptıklarından başka köylerin aldığı suların en az on katı su almak isterler. Bunu için ağalar kafa kafaya vererek planlar kurarlar ve mühendisten daha fazla su alma yollarını araştırırlar. Para teklif ederler, mühendis kabul etmez. Ziyafetlere çağırırlar, doyururlar, içirirler. O da etki yapmaz. Nihayet ağalardan birinin aklına şeytanca bir fikir gelir. Mühendise giderek, “Efendim, bizim oturak âlemi diye bir eğlencemiz var. Buraya teşrif etmenizi rica etmeye geldim.” der. Mühendis bu teklifi kabul eder. Bir gece bir evde pencereleri sımsıkı örtülerle kapatıp geniş bir odaya iki genç kadın getirirler. Bunları çırılçıplak soyarlar. Birinin eline iki çift Konya kaşığı verirler, diğerinin de parmaklarına iki çift zil takarlar. Kadınlar saz eşliğinde kaşıkları şıkırdatıp zilleri çalıp oynarken, mühendis de ayağa kalkar. Ellerini havaya kaldırıp, başparmaklarını orta parmaklarına çarparak çıkardığı seslerle oyuna katılır. Birkaç defa kadınlarla birlikte döner. Nihayet bu eğlence sonunda ağanın dediğine göre başka köylerin on misli daha fazla suya kavuşurlar. Hani şairin, “Çingene mertlik ve yürekliliğini anlatırken, hırsızlığını söyler.” dediği gibi, ağa da bir memuru doğruluktan ayırtarak sağladığı su alma zaferini ballandıra ballandıra anlatır. Bu ahlâksızlık eski Türklerde yoktur. Kökeni Araplardadır.

Atatürk'ün Kuran'ın Daha İyi Anlaşılması Çabaları

Büyük Atatürk, Türk Müslümanların kendi dilleriyle Kutsal Kitabımız Kuran’ı okumaları, Kuran üzerinde düşünmeleri ve ibadetlerini Türkçe yaparak Tanrı buyruğunu gerçekten yerine getirmeleri için çok

büyük çaba sarf etmiştir. Önce Kuran'ı parasını kendi cebinden ödeyerek Elmalı'ya Türkçeye çevirtmiştir. Mehmet Akif'in şairliğinden ve Arapça derin bilgisinden faydalanarak Kuran'ı Türkçeye çevirmesi için onu ikna etmiştir. Mehmet Akif, İsmail Habip Sevük'ün Osmanlıca yazılı "Tecettüt Edebiyatı" kitabında bulunan şiirinde, "Türk Arapsız yaşayamaz, kim yaşar derse delidir. Türk Arabın hem sağ gözü hem de sağ elidir." diye yazmasına rağmen, Mustafa Kemal'in isteğine uyarak ve iki yıl çalışarak Türkçe Kuran'ı meydana getirmiştir. Maalesef bu Türkçe Kuran basılamamıştır. Tarihçi Cemal Kutay'ın kimi televizyon ekranlarında anlattığına göre, Mehmet Akif ölümünden önce damadı Ömer Rıza Doğrul'a. "Ben hayatımda en büyük yanılgıyı Müslümanlığı Türkiye dışında aramakla yaptım." demiştir. Yüce Atatürk ezanı şerifi Türkçeye çevirtmiş ve Türkiye'de 17 yıl müddetle minarelerden Türkçe ezanı şerif okunmuştur.

Ezan Türkçe Okunmalıdır

Sayın okuyucularım, "Cumhuriyet" filminin sonlarına doğru büyük bir ses sanatçısının Türkçe ezanı şerifi mükemmel bir şekilde okuduğunu duydum ve gördüm. Bu sesi duyan Müslümanların, Yüce Tanrı'ya karşı yüreklerinde oluşan büyük bir saygı ve sevgiyle camiye koşacaklarından emin olmak için sizin de "Cumhuriyet" filminde okunan Türkçe ezanı şerifi dinlemenizi dilerim. Türk mahkemeleri tarafından idama mahkûm edilerek, sonradan idam edilen Adnan Menderes'in 1950'de iktidara gelip başbakan olduğundaki ilk icraatı Türkçe ezanı ortadan kaldırıp, Arapça ezanı getirmesidir. Atatürk'ü sevmenin, saymanın ve onun yolundan yürümenin ibadet olduğunu söyleyen o dönemin cumhurbaşkanı Celal Bayar bile Adnan Menderes'in bu davranışını önleyememiştir. Menderes'in hangi maksatla Türkçe ezanı şerifi ortadan kaldırdığının nedenlerini her okuyucunun düşünerek bulmasını rica ediyorum. Çünkü doğruluğa ve doğru yola ancak insanın kendi aklıyla varması mümkündür. Türkçe ezanı şerifin bir an önce minarelerden okunması için ezanın Türkçesini büyük milletimize ve gençlerimize aşağıda saygıyla arz ederim.

Türkçe Ezan

Tanrı uludur, Tanrı uludur.
Tanrı uludur, Tanrı uludur.
Şüphesiz bilirim bildiririm.
Tanrı'dan başka yoktur tapacak.

Şüphesiz bilirim bildiririm.
Tanrı'nın elçisidir Muhammet.
Haydın namaza, haydın namaza.
Haydın felâha, haydın felâha.
Tanrı uludur, Tanrı uludur.
Tanrı uludur, Tanrı uludur.
Tanrıdan başka yoktur tapacak.
Tanrıdan başka yoktur tapacak.

Hz. Yusuf Öyküsünden Çıkarılacak Dersler

Kutsal Kitabımız Kuran'ın Yusuf Suresi'nin son ayeti olan 111. ayetinde Yüce Tanrı şöyle buyurmaktadır. "And olsun ki Yusuf Suresi'nde geçen olaylardan aklı başında olanların alacakları örnekler, ibretler vardır." Yüce Tanrı bu ibretleri açıklamamıştır. Tanrı kendi özünden yaratıcı bir parça olan aklı yalnız insanlara vermiştir. Bu şekilde insanların bilim yoluyla düşünmelerini, araştırma yaparak keşifler yapmalarını; insanların, hayvanların ve bitkilerin yararına yeni buluşlar bulmalarını ve bütün canlıların hizmetine vermelerini istemiştir. Yüce Tanrı, buyruğunu kuvvetlendirmek için yukarıdaki ayette yazıldığı gibi birçok ayette yemin etmektedir. Bu, Yüce Tanrı'nın yarattığı insana karşı çok büyük bir sevgisinin ve saygısının ifadesidir.

Yusuf suresi özetle, Hz. Yakup'un çeşitli annelerden doğan çocuklarının, en küçükleri olan ve babalarının çok sevdiğini düşündükleri Yusuf'a duydukları kıskançlık nedeniyle, babalarından izin alarak Yusuf'u kıra götürdükleri ve orada onu bir kuyuya attıkları, Yusuf'un gömleğini çıkarıp bir av hayvanının kanına bulayarak gömleği babalarına gösterip, vahşi hayvanın Yusuf'u yediğini söyledikleri, buraya gelen bir kervanın hayvanları sulamak için kuyudan su çekerken Yusuf'un da kovanın ipine sarınarak kuyudan yukarı çıktığı, kervancıların bu çocuğu Mısır'da esir pazarında sattıkları, Firavunun vezirinin bu çocuğu satın alıp evine götürdüğü, zaman geçip Yusuf'un bıyıkları terlemeye başladığında çok güzel olması nedeniyle vezirin karısı Zeliha'nın ona âşık olduğu, kadının cinsi münasebette bulunması için Yusuf'u zorladığı, Yusuf'un doğruluktan ayrılmayarak odadan kaçtığı, vezirin Yusuf'u suçsuz bulmasına rağmen zindana attığı ve Yusuf'un zindandaki iyi hareketleri ve rüyaları doğru yorumlaması nedeniyle Firavun'un sarayına çağrılıp devlet hazinesinin başına getirildiği anlatılır.

Yüce Tanrı'nın amacı bu öyküde geçen olayların akıl yoluyla düşünülerek, araştırma yapılarak alınacak ibretlerin bulunması, keşfedilmesidir. Din görevlilerinin bazılarının bu öyküyü heyecanlı bir biçimde anlattıklarını, cemaatten birçoklarını ağlattıklarını defalarca

gördüm ve yaşadım. Ama imam efendilerin bu öykünün esas gayesi olan örnekleri, ibretleri bulamadıklarını da gördüm. Bu örnekler ancak bilim adamlarının kullandıkları bilim metotlarıyla saptanabilir. Ben eğitim biliminin bir uzmanı olarak düşündüm, birçok varsayımlar saptadım, bunların her biri üzerine bilim gereği şüpheyle yaklaştım. Bulduğum neticeden birini sayın okuyucularıma arz ederim.

Yüce Tanrı demek istiyor ki: İnsanların her yeni girişiminde güçlükler vardır. Yaratıcı ve başarılı insan durumuna yükselebilmek için Hz. Yusuf'un zindanda katlandığı gibi siz de bu güçlüklere katlanacaksınız. Çalışmalarınızı gevşetmeyerek daha büyük gayretle çalışacak, başarının zevkini tadacaksınız. Çünkü mutluluğun, hakkıyla yapılan görevden sonra duyulan ferahlık olduğu bilincine ve alışkanlığına ulaşacaksınız. Yaratıcı aklınızı kullanarak insanlığın, hayvanların ve bitkilerin faydasına, mutluluğuna katkı yapacak, yeni buluşlar meydana getireceksiniz.

Yüce Tanrı'nın buyruklarından çıkarılması gereken ibretlerin belirlenmesi için, bir tek bilim adamının tek başına değil, bilim adamları topluluğunun, Tanrı buyruklarını İngiliz ciddiyetiyle yorumlamasının sağlanması gerekir. Bilindiği gibi Britannica Ansiklopedisinin orijinalinin hazırlanması 250 kişilik bilim kurulunun 200 sene boyunca sürekli çalışması sonucu tamamlanmıştır. Dünyanın en önde gelen bilimsel karakterli ansiklopedisidir. Diyanet İşleri Başkanlığının da Kuran'ımızı bu ciddiyetle ele alıp, bilim heyetiyle kutsal kitabımız Kuran'ı yeni baştan yorumlamak için çalışmalara hazırlandığını memnuniyetle haber aldık.

Akıl Çalıştırılıp Düşünceye Dönüştürülmelidir

Sayın okuyucular, Yüce Tanrı'nın buyruklarını biz insanlara bildirirken yeminle kuvvetlendirmesi insana karşı özünde duyduğu ebedi ve ezeli sevgi ve saygının göstergesidir. Bu sevgi ve saygı yanında kendi özünden yaratıcı bir parça olarak insana verdiği aklı, insanların işleterek düşünceye dönüştürmesi ve bütün canlılara fayda sağlamaya katkıda bulunacak keşifler yapmasını istemektedir. Bunun için insanın çalışarak, aklını düşünceye dönüştürerek yeni bilgiler öğrenmesi, yeni keşifler yapması Yüce Tanrı'yı en çok memnun eden insan çabalarıdır.

Akıl bir yetenektir. Düşünceye dönüşmezse tuzlu deniz suyuna atılan bir teneke ya da maden parçası gibi pas tutar. Zaman geçtikçe paslar derinleşir. Pasların tenekeyi ve madeni çürüttüğü gibi, akıl yeteneği de çalışıp, düşünceye dönüşüp, yeni keşifler yaratmadıkça çürür ve yok olur.

Kutsal kitabımız Kuran'ın mealini bilmek anlamını bilmek değildir. Bilindiği gibi insanın duyu organlarıyla yahut aklıyla aldığı duyular insan zihninde iz bırakır. Daha sonra alınan duyular eski izlenimlerle birleşerek algı haline gelir. Algılar birleşerek kıyaslama meydana gelir. Zihinde izlenim olmadan, yani anlam bilinmeden içi boşaltılmış kuru sözler aklı düşünceye dönüştüremez. Bu nedenle boş çuvalın dik durmayacağı gibi anlamı bilinmeyen kupkuru sözcüklerde sevgi ve saygı barınamaz. Bu nedenle anlamı bilinmeyen kupkuru sözlerle yapılan ibadetler de Yüce Tanrı katına ulaşılamaz. Nasıl ki Avrupa ulusları kendi ana dilleriyle ibadetlerini yapıp mutluluğa ulaşıyorlarsa, Türk Ulusunun da Yüce Tanrı'ya karşı sevgi ve saygı dolu bir yürekle ve Türkçe sözlerle, sema ibadetindeki gibi huşu içinde secdeye varması hem Tanrı buyruğu, hem de insanlık buyruğudur.

Yurdumuzda bugüne kadar olduğu gibi namaz ibadetini yapmak için anlamı bilinmeden Kuran surelerinin okunması, yapıla yapıla anlamsız kelimecilik alışkanlığı haline gelir. Bu çeşit ezberleme bir öğrenme metodudur. Yukarda belirttiğimiz gibi bilgide geçiş olmadığı halde metotta geçiş olması nedeniyle anlam bilmeden öğrenilen kelimecilik her alana geçer. Bu alışkanlık sonucunda kişi Türkçe gazete, dergi, kitap okuduğunda veya dinlediğinde gözünün önünden ya da kulaklarının dibinden geçen kelimeler ya da sesler yeni fikirler doğurmaz, okunan parça düşünceye dönüşmez. Bu nedenle anlam bilinmeden kelimecilik üzerinde bilgi sahibi olanlar akıllarını düşünceye dönüştürüp yeni keşifler yapamazlar. Bugün için Müslüman memleketlerin tümünün bilime katkısının % 1'in altında olmasının nedenini bu noktada aramak yanlış olmaz.

Behçet Kemal Çağlar'ın Türkçe yazdığı, namaz ibadetinin özünü oluşturan Fatiha suresi duasını okuduğum zaman, Yüce Tanrı'ya karşı gözlerim ve yüreğimde sevgi ve saygı dolu duygularla, huşu içinde secdeye vardığımı unutamam. Fatiha suresini anlamını bilerek tek bir kere okumakla anlamını bilmeden on bin kere okumaya göre daha kolaylıkla Yüce Tanrı'nın katına ulaşacağıma inanırım, çünkü Yüce Tanrı her dili bildiği gibi, ana diliyle insanın gözünde ve yüreğinde uyanan duyguları da en net şekilde bilir. Bütün Türk Müslümanların namaz ibadetlerinde sözünü ettiğim Türkçe Fatiha suresini okuyarak Yüce Tanrı'nın sevgi ve saygısını kazanmalarına olanak sağlamak için Fatiha suresinin Türkçesini bilgilerinize arz ederim.

Türkçe Fatiha Suresi

1. Şiir biçiminde:

Hamd, evrenler sahibi Yüce Allah içindir.
Allah ki acıyandır, koruyandır, sevendir.
Günü gelince; ancak
O'dur, hesap soracak…
Tek sana tapan, senden medet umanlarız biz;
Sapıtmışlar yoluna düşmekten koru bizi.
Doğru yoldan ayırma bizi, aman Rabbimiz!

(Behçet Kemal ÇAĞLAR)

2. Düzyazı biçiminde

"Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla"
"Bütün hamdü sena, o Allah'a ki, Rabbilalemiyndir. Âlemlerin mürebbisi ve malikidir."
"Rahman ve Rahiymdir."
"Hesap ve ceza gününün hâkimidir."
"Ancak sana ibadet ederiz ve ancak senden yardım dileriz."
"Bizi doğru yola hidayet et; O kendilerine nimet verdiklerinin yoluna."
"Gazabına uğrayıp İslâmı terk edenlerin yoluna değil, hava ve hevesine uyup doğru yoldan azmışların yoluna değil."

(Behçet Kemal ÇAĞLAR)

Namaz ibadetinde Fatiha suresinin Türkçesinin en güzel bir makam ve sesle okunması için imamların kısa süreli kurslara tâbi tutulması konusunda Diyanet İşleri Başkanlığının Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapmasının çok faydalı olacağı kanısındayım.

İslam Dininin Ehil Kişilerce Akla Uygun Olarak Yorumlanması Gerekir

Yusuf suresinin 104. ayetinde Yüce Tanrı şöyle buyurmaktadır: "Kuran herkes için yalnız öğüttür." Bu sure Kuran'da bulunan 114 surenin bütün ayetlerini kapsamaktadır. Öğütler yeni zamanların ihtiyaçlarına cevap vermek için bütün bilimlerin yeni buluşlarına göre yeni yorumlar ister. Bu nedenle İslâm dininde bilim adamlarının zaman zaman toplanarak yeni yorumlar yapması Yüce Tanrı'nın emridir. Tarihçi Cemal Kutay'ın, kitaplarında geniş ölçüde açıkladığı gibi İslâm dininin hiç değişmeyen üç temel kuralı vardır. Birinci kural, İslâm'da zorlama yoktur. İkinci kural, İslâm'da Hıristiyanlıktaki gibi ruhban sınıfı yoktur. Her kişi

doğrudan Yüce Tanrı'ya yönelerek tek başına ibadetini yapabilir. Üçüncü kural, bilimlerin yeni buluşları çoğaldıkça yeni zamanın yeni ihtiyaçları doğar. Bu ihtiyaçları karşılamak için de bilim adamlarının yeni yorumlar yapması gerekir. Cemal Kutay bu durumu şöyle açıklamaktadır: "Tegayyür–ü ezman ile tebeddül–ü ahkâm.", yani zaman yeniden yapılandıkça kurallar ona uyar.

Aklın Bastırılmasının Doğurduğu Kötülüklere Tarihi Örnekler

Osmanlı tarihinde, Hz. Yusuf öyküsünde açıkladığım gibi Kuran'ın ayetleri içindeki gizli anlamları bilim adamlarının yorumlaması gerekirken, kafa yapısı bilim metotlarını uygulamaya elverişli olmayan din görevlileri yanlış yorumlayarak hem kutsal dinimize zarar vermişler, hem de Osmanlı İmparatorluğunun süratle çökmesine katkıda bulunmuşlardır. Bunların yüzlercesinden birkaç tanesini tarihi örnek olarak Türk Gençliğinin bilgisine sunmayı bir görev biliyorum.

Matbaanın Yasaklanması

Yer değiştirilebilen harflerle kitap basımını sağlayan matbaa Gütenberg tarafından 1438'de icadedilmiştir. Bundan 291 yıl sonra 1729'da İbrahim Müteferrika tarafından İstanbul'da matbaa ancak açılabilmiştir. Matbaanın icadından 83 yıl sonra İncil milyonlarca basılıp halkın bilgisine sunulduğu halde, yaklaşık 300 yıl boyunca Osmanlı İmparatorluğuna matbaanın sokulmasını İslâm din görevlileri baskıyla engellemişlerdir. Sonunda din kitaplarının yazılmaması şartıyla, matbaanın açılması sağlanabilmiştir.

Resim ve Çizimin Yasaklanması

Din görevlileri Osmanlı İmparatorluğunda okullara resim sanatını sokmamışlar, harita da resimden sayılır diyerek okullardaki haritaları toplatıp yaktırmışlardır. Oysa Hz. Ayşe'nin evinin penceresinde kuş resmi olan perdenin asılı olduğunu tarih bildirmektedir. 1934'de İstanbul Halıcıoğlu'ndaki Yedeksubay Okulundayken, padişahlık devrinde yüksek tahsil yapmış olup, bakayadan gelen yedeksubay adaylarından birkaçının harita derslerinde topoğrafya haritalarına şaşkın şaşkın baktıklarını ve harita üzerindeki çizgilerden ve işaretlerden anlam çıkaramadıklarını hayretle görmüştüm. Bir ordudaki asker ve subayın akıl gözü haritadır. Bundan yoksun olan bir millet elbette ki yenilgiye mahkûmdur.

Sözde Din Görevlilerinin 1909 Kışkırtması

12 Nisan 1909 gecesi din görevlilerinin teşvikiyle Taksim Meydanındaki avcı taburuna bağlı askerler subaylarına karşı

ayaklandılar, birçok genç subayı öldürdüler. Yeniçerilerin her kazan kaldırmasını ve 1909' daki avcı taburu askerlerinin isyan ederek genç subayları öldürmelerini din görevlileri yönlendirmiştir.

Elektriğin Yasaklanması

İstanbul'a ilk defa elektrik geldiğinde müteahhit büyük camilere de elektrik vermek ister. Bunu gören din görevlileri toplanarak, peygamber zamanında elektrik var mıydı, diye bu girişimi önlerler. Aslında o dönemde cami kandillerinde yakılan zeytinyağını devlet karşılıyordu. Halk da sevap işlemek için camilere tenekelerle zeytinyağı bağışında bulunuyordu. Din görevlilerinin camiye elektriği sokmamaktaki esas amaçları, camilere gelen zeytinyağı bağışlarının azalacağı endişesiydi.

Yeni Alfabenin Yasaklanması

Makarios'un Kıbrıs'ta Türk Cemaatının haklarını kısıtlamak için çaba sarf ettiği dönemde, Atatürk Cumhuriyetinin Diyanet İşleri Başkanlığında Hayıroğlu adında bir kişi bulunuyordu. Yunanistan'da azınlık statüsünde yaşayan Türkler bir yandan çocuklarını mahalle okullarında Osmanlıca harflerle öğretim yapan Kuran kurslarına gönderirken, diğer yandan Atatürk'ün harf devrimi sonrasında yeni Türk harfleriyle öğrenim yapan yeni okullar açılmıştı. Bu okullardan çıkan öğrenciler hayatta büyük başarı gösteriyorlar, işveren durumuna geçiyorlardı.

Bu okulları zayıflatmak için Yunan Hükümeti ile Kuran kursu elemanları işbirliği yaptılar. Kuran kursu elemanları Yunan Hükümetinin önerisi üzerine Türk azınlığın çocuklarını yeni okullara göndermeyip, Kuran kurslarına göndermelerini sağlamak için Türk Diyanet İşleri Başkanlığına başvurup, yeni Türkçe harflerle Kuran'ın yazılıp yazılamayacağına dair görüş istediler. Bu sırada Diyanet İşleri Başkanı olan Sayın Hayıroğlu bir fetva vererek, yeni Türk harfleriyle Kuran ayetlerinin yazılamayacağını bildirdi. Bunun üzerine Yunanistan'daki gericiler propaganda yaparak yeni okulları halkın gözünden düşürdüler ve çocuklar oradan alınıp Kuran kurslarına gönderildi. Bunu gören Türk gazetecileri olay üzerinde uzun boylu araştırmalar ve yorumlar yaptılar. Hayırlıoğlu'nun böyle bir fetva veremeyeceğini belirttiler. Bu fetvanın Türk Müslümanların aleyhine olduğunu bildirdiler. Sonuç olarak Sayın Hayıroğlu Türk milletinden özür diledi ve bu özürde, "Ben tarih ve coğrafya bilmem." dedi. Sayın Hayıroğlu'nun tarih, coğrafya, yani bilim bilmediğine göre, o yüksek makama nasıl geldiğini ya da getirildiğini öğrenmeye ve bilmeye Türk Gençliğinin hakkı vardır diye düşünürüm.

İstanbul Rasathanesi'nin 1580 de Kapatılması

Takiyüddin, matematik ve gökbilim konusundaki yeteneğine büyük önem veren Hoca Sadettin Efendi'nin yardımlarıyla Padişah III. Murat'tan rasathanenin kurulması için 1570 yılında izin aldı. Önceki dönemler Türk-İslam bilginlerinin birikimini Mısır üzerinden getirmekte idi. Tophane sırtlarında kurulmuş olan bu rasathanede 1575'e kadar belli başlı 9 adet alet inşa edilerek zamanının en ileri çalışma alanı olan astronomik gözlemlere başlanmış idi. Fatih'in başlattığı ileri eğitim çalışmalarınına önemli bir aşama katarak Avrupada'ki aydınlanma çağını yakalamak için çok önemli bir fırsat doğmuş idi. Takiyüddin'e ait el yazmalarının da içinde bulunduğu 821'i Türkçe olan toplam 1337 eser bugüne ulaşmıştır. Çoğu zaman olduğu gibi yenilikleri savunup gereken önderliği sürdürmekten aciz yöneticiler, ne yazık ki sadece 10 yıl içinde rasathanenin hazin sonunu hazırladılar. “Rasathane personelinin meleklerin bacaklarını gözlediği” ve “kullanılan teleskopların uzaydan hastalık kaptığı” gibi akıl dışı baskı sonucu bu eser, padişahın emriyle Kılıç Ali Paşa tarafından topa tutularak yıktırılmıştır. Bu yıkımın tozları yokolup gitse de dini görünüşlü gerekçelerle verilen kararların yarattığı karabulutlar çoktan yerleşmişti. Zamanının üniversitesindeki bu yıkım, matbaanın yasaklanmasıyla beraber Osmanlı dönemindeki gerileme devrinin başlamasının önemli nedenleri arasında sayılabilinir.

İslam ve İrtica [20]

İrtica ile mücadele savaşında başarıya ulaşılabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığının yüz milyonlarca bastırıp, her dereceli bütün okullara ve camilere göndermesi ve okutulduğunu izlemesi gereken bir yapıttan söz edeceğim. Sözkonusu yapıt Konyalı emekli yargıç Talat Aldağ’ın “**İslam ve İrtica**” adlı yapıtıdır. Bu küçük kitaptan birkaç örneği okuyucularımın bilgilerine sunarım.

“1. Yüzyıllardan beri genel olarak hacdan sonra gelen bulaşıcı hastalıklar İmparatorluğun her tarafına dağılır ve pek çok kimsenin ölümüne sebep olurdu. O zamanın ulemasında ve dolayısıyla halkında hâkim olan kanaat, hastalıkların insanlara Allah’tan gönderildiği ve bundan dolayı da Allah’tan gelen hastalığa karşı tedbir almanın Allah’a karşı gelmek olacağı idi. Bundan dolayı salgın hastalıklara karşı mesela karantina uygulamak günahtı.

Aslında karantina bir gâvur işi idi. İşte bu düşünceler altında salgın hastalıklara karşı herhangi bir tedbir alınamamıştır. Tabiidir ki bu sakat kanaatlar milyonlarca Müslüman’ın hayatına mal olmuştur. Ancak

20 Hakim Talat Aldağ, İslam ve İrtica, Güneş Matbaası, Ereğli-Konya, 1968

1830 yıllarında meydana gelen büyük bir veba (taun) salgını pek çok kimsenin ölümüne sebep olunca, Padişah İkinci Mahmut sarayında bir şeri meclis topladı. Bu mecliste vebanın Allah'ın izni ile bulaşıcı olduğu kabul edildi. Sonradan da bu illete karşı (eshabı tehaffüziyeye teşebbüs etmekte) bir mani olmadığı hususunda bir fetva alınabildi. Hastalıklara karşı tedbir almanın günah olduğunu iddia etmenin İslâmiyet gibi insana çok değer veren bir din anlayışı ile asla bağdaşamayacağı açıktır. Böyle bir anlayış din değil irticadır.

2. Camileri yıldırımdan korumak için Reşit Paşa zamanın usulüne uyarak, ulemadan camilere paratoner konması hususunda fetva istedi. Fakat ulema bu fetvayı vermedi. Camileri yıldırımdan korumak için de paratoner konamadı. Tabiidir ki İslâm dini bu değildi.

3. Padişah Üçüncü Selim vatan savunmasının iyi bir şekilde sağlanması için modern harp sanatını öğretmek maksadıyla yeniçerilere talim yaptırmak istediğinde, yeniçeriler ulemanın teşvikiyle, "Bu talim gâvur işidir." diye talim etmediler. Böyle bir ilkel mantık İslâm dini ile bağdaşır mı? Asla. Bu anlayış İslâmi bir anlayış değil, bir irtica idi.

4. Kırım Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin İngiliz ve Fransızlarla birlikte savaşması İstanbul'da ulema arasında günün meselesi olmuş ve İslâmi bir devletin Hıristiyanlarla müttefik olup beraberce harp etmesi dine aykırı görülmüştü. Bunun üzerine hükümet, şeyhülislâmlıktan bu hususta bir fetva almak zorunda kalmıştı.

5. 10-12 yaşlarında bir çocuk idim. Konya'daki mahallemizin mescidi önünde bulunan bir çeşmeden temiz ve bol su akmasına rağmen, komşularımızdan birinin bu temiz suda abdest almayıp, yine bu mescidin hemen yanından akmakta olan ve suyu çok pis olan bir akardan abdest almakta olduğunu gördüm. Bu duruma hayret ettim ve babama sordum. Sebep şu imiş. Ferit Paşa adında bir vali Çayırbağı isimli bir köyden bir pınar suyunu Konya'ya içme ve kullanma suyu olarak getirmiş. Sözde köylüler bu suyun Konya'ya götürülmesine razı olmamışlar. İşte köylüler razı olmadıkları için bu su haram imiş ve bundan dolayı da bu su ile abdest almak günah imiş. O mescidin hocası böyle dermiş. Bu davranış bir irtica idi. Zira Allah size zorluk ve darlık vermek istemez. Sizin temiz olmanızı, hakkınızda nimetini tamamlamasını ister. (Maide Suresi, ayet 7) emrine aykırı idi. Pis ve kirli su ile abdest alınmaz. Çünkü temizlenme gayesi hâsıl olmadığı gibi insanı kirletir de."

Örnekler çoğaltılabilir. Evet, bütün bunlar Kuran'a aykırı idiler. Çünkü İslâm âlemi Kuran'ı bir tarafa bırakıp, cehaletin, bilgisizliğin

çamuruna saplanıp geri ve ilkel bir mantığın içine düşmüş, yüzyıllar boyunca da bu çamurun içinde bocalayıp durmuştur. Gerek İslâmiyet'in ve gerekse Müslüman ulusların bu çamurdan çıkabilmeleri için her şeyden önce bugüne göre çok geri olan eski devirlere ait ilmin ışığı altında değil, çok ilerlemekte bulunan çağdaş ilmin ve tekniğin ışığı altında Kuran'ı okumak ve anlamak gerekmektedir. Aksi halde Kuran'ı yanlış anlamış, yanlış uygulamış ve dolayısıyla Kuran'dan uzaklaşmış oluruz. Şimdi konumuzu özetlersek, diyebiliriz ki, din hiçbir zaman bir irtica olmadığı gibi, irtica da hiçbir zaman bir din demek değildir. Yukarda açıklamaya çalıştığımız gibi irtica, dinin bozulmuş şeklidir.

Bilim İnsanlara Farzdır

"İslâm ve İrtica" adlı yapıtta ayrıntılarıyla yazıldığı gibi Yahudi, Hıristiyan ve Müslümanların katıldığı bir sohbet toplantısında Yahudiler Hz. Musa'nın mucizelerinden söz ederler. Hıristiyanlar da Hz. İsa'nın mucizelerini anlatırlar. Bu konuşmaların etkisinde kalan Müslümanlar da Hz. Muhammet'e başvurarak, "Ya Muhammet!, Yüce Tanrı Hz. Musa'ya ve Hz. İsa'ya mucizeler vermiş. Sen de Tanrı'mıza yalvar da Safa Dağını altın yapsın. Bu kıymetli madenden faydalanarak düşmanlarımıza karşı daha kuvvetli olalım." teklifinde bulunurlar. Hz. Muhammet bu konuşmaların etkisiyle Yüce Tanrı'ya yalvarır. "Yarabbi! Önceki peygamberlerine ihsan buyurduğun mucizelerden bana da ver." der. Bunun üzerine Yüce Tanrı mucize döneminin kapandığını bildiren ayet göndermiştir. İsra suresinin 59. ayetinde Yüce Tanrı şöyle bildirmektedir: Bizi mucize göndermekten meneden şey ancak önceki ümmetlerin onları yalanlamış olmalarıdır. …

Bilim devrinin başladığını da Yüce Tanrı Bakara suresinin 164. ayetinde şöyle bildirmektedir: **Gerçekten yerlerin, göklerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbirini kovalamasında, insanlara yarayan şeylerle yüklü olarak denizde yüzüp giden gemide, Allah'ın toprağı öldükten sonra dirilten suyu gökyüzünden indirmesinde, yeryüzüne türlü hayvanları dağıtmasında, yelleri değişik estirmesinde, yerle gök arasında baş eğen bulutlarda düşünen kimseler için apaçık belgeler vardır.**

Hz. Muhammet'in son peygamber olması bilim devrinin başlamış olması nedeniyledir. Onun ölümünden sonra peygamberlik görevinin ilim keşiflerinde aranması gerekir. Hz. Muhammet bilim öğrenmeye çok büyük önem vermiş, çeşitli hadislerde bunu vurgulamıştır. Bu hadislerden birinde, "Bilim insanlara farz olup, beşikten mezara kadar devam eder." demektedir. Bu hadisten de anlaşılacağı gibi çocuk için en

önde gelen farz görevi bilimdir ve bilimin alt yapısı olan temel iyi alışkanlıklardır.

Bugüne kadar, bilimlerin ortaya çıkardığı gerçeklere göre bilim duaları hazırlanmamıştır. Bu bakımdan ilk defa, bilimlerin buluşları ışığı altında bilim duaları hazırlamaya başladım. Bu dualar birer örnektir. Çocuk eğitimi, çocuk psikolojisi, çocuk eğitim psikolojisi bilim dallarında ve metodolojide uzmanlaşmış olan meslektaşlarımın bu yolda daha çok bilim duaları ve oyun çağındaki çocuklar için bilim masalları üretip anne, baba, veli ve öğretmenlerin hizmetine sunmalarını dilerim. Bu suretle bilim öğrenmenin çocuklarda alt yapısı hazırlanmış ve alışkanlık haline getirilmiş olacağından bu çalışmanın bilim öğrenmeye katkısı büyük olur. Böylece Müslüman ülkelerin bilime olan % 1'in altındaki katkısının % 50'lerin üzerine çıkacağını düşünmekteyim.

Bilim Dualarına Örnekler

Bir Annenin 0-6 yaş Arasındaki Çocuğu İçin Duası

Çocuk eğitimi ve çocuk psikolojisinin buluşlarına göre çocuklarda duygunun kökleşmesiyle oyun oynama, iş yapma, işi sevme, işi zamanında yapma, akşamın işini sabaha bırakmama, arkadaşlarını sevme, onlarla iyi geçinme ve onlara saygı duyma gibi hayatında başarı sağlayacak ve mutluluk verecek temel alışkanlıklar beş yaşına kadar kökleşmektedir. Bu nedenle şöyle dua edilebilinir:

Kollarını açıp avuçlarını gökyüzüne çevirerek:

"Esirgeyen ve bağışlayan Yüce Tanrı'nın adıyla başlarım.

Çocuğum ….'nın yemeklerde sofraya ekmek ya da kaşık getirme gibi küçük işleri devamlı yapmasını sağlayacağım. İşi ve arkadaşlarını sevdireceğim. Zamanında iş yapmasına, akşamın işini sabaha bırakmamasına çalışacağım. Oyuncaklarını ve eşyalarını kullandıktan sonra temizliğini kendine yaptırıp, belirli yerlerine koyduracağım. Bu çalışmalarının çocuğumda köklü alışkanlık haline gelmesine yardım etmeni dilerim Ulu Tanrı'm. Çünkü senin her şeye gücün yeter. Âmin."

Bir Annenin Okul Çağındaki Çocuğu İçin Duası

Çocuk psikolojisi buluşlarına göre 9–11 yaşına kadar çocuklarda genel fikir yoktur. Bu nedenle genel fikir içeren sözleri değerlendiremez ve gözlemleyemezler. Bütün cins isimler geneldir. Cins ismi çocuğun araştıracağı duruma getirmek için konusunu belli etmek gerekir. Bu nedenle çocuğum ….'nın gözlemesi için örneğin bir tavuk tutup ayağına kırmızı ip bağlatıp bir plan yaparak ayağına ip bağlanan tavuğun yem yerken, su içerken, kümese girip çıkarken, beslenirken gözlettireceğim.

Gözlediklerini anlattıracağım. Yazı yazmayı öğrendiğinde yazdıracağım gibi yaklaşılabilinir.

Kollarını açıp, avuçlarını gökyüzüne çevirerek:

"Esirgeyen ve bağışlayan Yüce Tanrı'nın adıyla başlarım.

Çocuğum ….'ın kitap ve defterlerini düzgün tutturacağım. Kenarlarının kıvrılmasını önleteceğim. İş defterine yazı, resim ve şekilleri itinalı yazdıracağım. Çocuğum ….'a bir gözlem defteri hazırlatarak her gün insan, hayvan ve bitkilerde gördüğü değişiklikleri bu deftere yazdıracağım. Zamanında iş yapmasını, akşamın işini sabaha bırakmamasını sağlayacağım. Bütün bu çalışmaların çocuğum ….'da iyi ve köklü alışkanlıklar haline gelmesine yardımını dilerim Yüce Tanrı'm. Çünkü senin her şeye gücün yeter. Âmin."

Öğrencinin Duası

Kollarını açıp avuçlarını gökyüzüne çevirerek:

"Esirgeyen ve bağışlayan Yüce Tanrı'nın adıyla başlarım.

Sabah ve akşam dişlerimi fırçalayacağım. Her yemekten önce mutlaka ellerimi yıkayacağım. Her işimi zamanında itina ile yapacağım. Akşamın işini sabaha bırakmayacağım. Arkadaşlarımla iyi geçinip, onlara saygı duyacağım. Bugün bütün derslerimi ve işlerimi sürekli bir dikkatle izleyeceğim. Dikkatimin ders ve iş dışına kaymaması için çaba göstereceğim. Yeni öğreneceğim fikirleri eski fikirlerimle karşılaştırıp düşünceye dönüştüreceğim ve yeni keşifler yapmaya çalışacağım. Başarıya ulaşmam için yardımını dilerim Yüce Tanrı'm. Çünkü senin her şeye gücün yeter. Âmin."

Babanın Çocukla İlgili Duası

Kollarını açıp avuçlarını gökyüzüne çevirerek:

"Esirgeyen ve bağışlayan Tanrı'nın adıyla başlarım.

Kızım / oğlum ….'ın okulda, mesleğinde ve çalıştığı her işte arkadaşları arasında ileri durumda olmasını dilerim. Türk milletinin bağrından çıkardığı ve 57 yıllık kısacık ömrünü Türk Ulusu'nun dünya uygarlığının önüne geçmesine, mutluluğa kavuşmasına adayan ve İslâm dinini kirli çıkarcıların baskısından kurtaran Mustafa Kemal Atatürk gibi şanlı ve şerefli olmasını dilerim. Öyle ki onu görenler, "Millete hizmette Atatürk'ü de geçti, Atatürk'ün Türk milletine vasiyet ettiği fikir ve idealleri hayata geçirdi." desinler. Senden yardım beklerim Yüce Tanrı'm. Çünkü senin her şeye gücün yeter. Âmin." 27.2.2001

Mehmet Ali Eren

M. ALİ EREN'İN ARDINDAN NE DEDİLER?

MEHMET ALİ EREN'İ KAYBETTİK [21]

A. Kemal Kaşkar

Mehmet Ali Eren, Cumartesi – belki de Pazar – günü, bahçesindeki kuyuya düşüyor. Yokluğunun fark edilmesi üzerine, cesedi Salı günü bulunuyor. ..

Oğulları emekli müzik öğretmeni **Timur**, Çek Cumhuriyeti'nde işadamı olan **Kemal**, Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. **Atilla Eren**, Elektronik Mühendisi olan kızı **Emel Sezen** ile Yeğeni, emekli Eğitimci **Mehmet Ali Boz**'a haber veriliyor…

Mehmet Ali Eren'in Kıyıkışlacık Köyü'nün Zeytinlikuyu Mahallesindeki evine vardığımda, büyük oğlu **Timur Eren**, küçük oğlu **Atilla Eren** ve yeğeni **Mehmet Ali Boz** oradaydı. "Koca çınar" otopsi için İzmir'e gönderilmiş… Kemal Eren'in Ankara'ya varışına göre, "Cuma ya da en geç Cumartesi Günü Ankara Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa vereceğiz." diyorlar… "1987'de bir trafik kazası sonucu yitirdiğimiz annemiz **Aysel Eren**'in yanına" diye de ekleyerek…

Mehmet Ali Eren, **1913** yılında başlayan ve bir "**Cumhuriyet Yürüyüşü**" olarak süren yaşamına, son "**uç nokta**"yı böylece koymuş olacak… Vasiyeti ise biliniyor:

"**Mezarımı; ırkçı,gerici, şeriatçı adamlar çiğnemesin**!...

Mehmet Ali Eren, görme sorunu yaşamasına karşın sık sık, evine 500 m uzaklıktaki bahçesine gidip çalışırdı. Bu "**inat**", O'nun en büyük sermayesiydi adeta. İnatçı, inançlı bir üretim sevdalısıydı. Büyük oğlu **Timur Eren**, bahçeyi gezerken, hüzünle şaşırma duyguları arasında gidip geliyordu… Ve **Mehmet Ali Eren**'in yatağının yanındaki duvarda, **Milas Halkevi** tarafından kendisine verilmiş bir "**Onur Belgesi**" asılı… **Eren**'in yaşam öyküsünü, bu belge en iyi şekilde özetliyor..

Mehmet Ali Eren, hep bu onurla yaşayacak "örnek" bir insan!

Mehmet Ali EREN, Köy Enstitülü bir "çınar"… "**Beni insan yapan Köy Enstitüleridir**" derdi sıkça. O'nu tanımış olmak, benim için kocaman bir şanstır. Her gün biraz daha büyüyen bir şans olarak yaşayacak… Ölüvermesine ilişkin, bildik bir "haber" yazıvermek olanaksız. **Mehmet Ali Eren**'e ait değil "ölmek"… "Salı günü İzmir'e gelecekti. Son kitabı ile ilgili olarak, **Mevlüt Kaplan**'la birlikte üçümüz, bir değerlendirme yapmak için buluşacaktık. Bize önceden iletmiş olduğu,

21 23 Mart 2001 tarihli Milas ÖNDER Gazetesi'nde yayınlanmıştır.

“”**Eğitim Bilimine Göre Türkçe İbadet Zorunludur**” adlı bu çalışmasını **Mevlüt Kaplan**’la birlikte okumuş ve hatta, “konuyu biraz daha kapsamlı ele alsan” gibi bir şeyler söylemeyi de kararlaştırmıştık aramızda… Neyse… Telefon çaldığında, hep olduğu gibi, “Mehmet Ali, ben garajdayım, gel beni al” diyen sesini duyacağım diye açtıydım…” diyor yeğeni **Mehmet Ali Boz**. Arayan Mevlüt Kaplan’mış. “Dayı gelmedi mi?” demiş önce… “Sesi garipti” diyor Boz…

Ardından söylemiş… “Bi’tek, “…**kaybettik!**…” dediğini anımsıyorum” derken gözleri dolup ta boşalıveriyor… **Mehmet Ali Boz**, “Bir gün geldi, tuttu elimden ve doğruca Köy Enstitüsü’ne gittik. Daha yoldayken üstümdekileri çıkarıp okul giysilerini giydirmişti bana. Şapkasından çorabına, ayakkabısına kadar” derken, hâlâ Dayısı ile elele gibiydi.

Mevlüt Kaplan da, Eren’in öğrencilerinden. **Mehmet Ali Boz** gibi “emekli” eğitimci **Kaplan** da… Hiçbiri emekli değil aslında. Üçü de hep çalışır, hep üretir insanlar…

1986’dan bu yana Kıyıkışlacık Köyü’nün Zeytinlikuyu Mahallesi’nde yaşıyordu **Mehmet Ali Eren**…,

EĞİTİMCİ M. ALİ EREN'İ YİTİRDİK [22]

Hacı Angı (Eğitimci)
M. Ali Eren'in Öğrencisi

Eğitimci, yazar, düşünür ve hümanist insan M. Ali Eren Milas Kıyıkışlacık Köyü'nde 20 Mart 2001 günü yaşamını yitirdi. Cenazesi Ankara'ya getirilerek 24 Mart 2001 Cumartesi günü Maltepe Cami'sinde kılınacak öğle namazından sonra toprağa verilecektir.

M. Ali Eren, 1910 yılında Niğde İli Ulukışla İlçesi'nde doğdu. İlköğrenimini Ulukışla'da, Ortaokul ve İlköğretmen Okulunu Niğde'de, Yüksek Öğrenimini de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bölümü'nde tamamladı.

Öğretmenlik görevine Salihli'nin Durasıllı Kasabası Kırveli Köyü'nde başladı. Bartın, Adana ve Konya illerinde İlköğretim Müfettişliği yaptı. İvriz Köy Enstitüsü'nde öğretmenlik ve yöneticilik yaparak binlerce öğretmen yetiştirdi. Bir süre Konya Ereğli Lisesi'nde müdürlük görevinde bulundu.

Emekli olduktan sonra Ereğli'de Güneş Gazetesini yayımladı. Daha sonra matbaasını Ankara'ya taşıyarak, Necatibey Caddesi'nde Necatibey Öğretmenler Matbaası'nı kurdu. Burada bir süre yayın çalışmalarını devam ettirdikten sonra, matbaasını satarak Muğla Milas Kıyıkışlacık Köyü'ne yerleşti.

Burada da boş durmadı. İleri yaşına ve yüksek göz tansiyonuna karşın, anılarını yazarak Milas Önder ve Menteşe gazetelerinde yayımladı. Bu anılarını "**Bir Eğitimcinin Düşünce ve Anıları**" adlı yapıtında toplayarak yayımladı. Adı geçen yapıtın ikinci cildinin hazırlığındaydı. Özellikle bu yapıtının ikinci cildinde İvriz Köy Enstitüsü ile ilgili anılarına yer verecekti.

Değerli Eğitimci M. Rauf İnan'ın "Bir insan zamanını değerlendirdiği ölçüde insandır." dediği gibi, M. Ali Eren de zamanının her anını değerlendirerek topluma yararlı olmuştur.

M. Ali Eren'in üç oğlu, bir kızı ve dokuz torunu vardır.

M. Ali Eren'in yayınlanmış Yapıtları

1. İlk ve Orta Dereceli Okullarda Kitaplık Tertip ve Tasnif Kılavuzu, 1948
2. Çevremizdeki Varlıkları ve Olayları İnceleyelim, 1956
3. Hakikat (Düşünen Doğruyu Bulur), 1958

---

22 24.03.2001 tarihli Ereğli Gazetesi'nde yayınlanmıştır.

4. Hayat Bilgisi Rehberi (Sınıf 2), 1960
5. Hayat Bilgisi Rehberi (Sınıf 3), 1960
6. İlkokullarda Örnek Yazı (Sınıf 2–3), 1971
7. İlkokullarda Örnek Yazı (Sınıf 4–5), 1971

M. Ali Eren Öğretmenimin yüce anısı önünde saygıyla eğilir, ailesine, yakınlarına, eş ve dostlarına ve öğrencilerine başsağlığı dilerim.

DEĞERLİ ÖĞRETMENİM M. ALİ EREN'İN (1911 – 2001) ARDINDAN [23]

Hacı Angı

Eğitimci, yazar, düşünür ve hümanist insan Mehmet Ali Eren, Muğla Milas Kıyıkışlacık Köyü'nde yaşamını yitirdi. Cenazesi Ankara'ya getirilerek 24 Mart 2001 Cumartesi günü Maltepe Camisi'nde kılınan öğle namazından sonra, sevdikleri, eş–dost ve öğrencilerinin omzunda Karşıyaka Mezarlığında eşinin yanında toprağa verildi.

Cenazesine, İvriz Köy Enstitüsü'nden meslektaşı Ali İhsan Beyhan, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Derneği Başkanı Mustafa Aydoğan, Emekli PTT Genel Müdürü Veli Bettemir, Emekli Öğretmen Kazım Demirbolat, Öğrencilerinden Mahmut Makal, Hacı Angı, Mahmut Yaşar Kasapoğlu, Orhan Yavuz, Arif Tamer, İsmet Beyazıt, Fikri Uğur, Abdürrahim Gürel, Haydar Gültekin, Emekli Müze Müdürü Hasan Can, Feride Büyükaksoy, Feridun Büyükaksoy ve yakınları katıldılar.

M. Ali Eren, 1911 yılında Niğde İli Ulukışla İlçesi'nde doğdu. İlköğrenimini Ulukışla'da, Ortaokul ve İlköğretmen Okulu'nu Niğde'de, yüksek öğrenimini de Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bölümü'nde yaptı.

İlk öğretmenlik görevine Manisa İli Salihli İlçesi Durasıllı Kasabası Kırveli Köyü'nde başladı. Bartın, Adana ve Konya illerinde İlköğretim Müfettişliği yaptı. İvriz Köy Enstitüsü'nde öğretmenlik ve yöneticilik yaparak binlerce öğretmen yetiştirdi. Bir süre Konya Ereğli Lisesi Müdürlüğü görevinde bulundu.

M. Ali Eren emekli olduktan sonra Ereğli'de Güneş Gazetesi'ni yayınlayarak çevresine ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda çok yararlı hizmetlerde bulundu. Bir süre sonra matbaasını Ankara'ya taşıyarak **Necatibey Öğretmenler Matbaası'nı** kurdu. Burada da bir süre yayın çalışmalarını sürdürdükten sonra matbaasını satarak **Muğla–Milas–Kıyıkışlacık Köyü'ne** yerleşti.

Burada da boş durmadı. İleri yaşına ve yüksek göz tansiyonuna karşın anılarını yazarak Milas'ta yayınlanan **Önder** ve **Menteşe** gazetelerinde yayınladı. Bu anılarını "Bir Eğitimcinin Düşünce ve Anıları" adlı yapıtında toplayarak yayınladı. Adı geçen yapıtının ikinci cildinin

---

23 Ereğli Gazetesinin 29-30 Mart 2001 tarihli, Konya Anadolu Manşet Gazetesinin 3-4 Nisan 2001 tarihli, Yeşil Bor Gazetesinin 16 ve 30 Nisan 2001 tarihli, Milas Menteşe Gazetesinin 6 Nisan 2001 tarihli ve Milas Önder Gazetesinin 6 Nisan 2001 tarihli sayılarında yayınlanmıştır.

hazırlığındaydı. Özellikle bu ikinci ciltte İvriz Köy Enstitüsü'yle ilgili anılarına yer verecekti.

Değerli Eğitimci Mehmet Rauf İnan'ın "**Bir insan zamanını değerlendirdiği ölçüde insandır.**" dediği gibi M. Ali Eren de, zamanının her anını değerlendirerek topluma yararlı olmuştur.

M. Ali Eren'in üç oğlu, bir kızı ve dokuz torunu vardır. En büyük oğlu Timur Müzik Öğretmenliğinden emeklidir. Kemal, Çek Cumhuriyeti'ne yerleşerek RULOSAN adında bir şirket kurarak uluslararası ticaret yapmaktadır. Atilla, Hacettepe Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Kızı Emel Sezen de Elektrik Mühendisi olarak çalışmasını sürdürmektedir.

Mehmet Ali Eren'in benim yaşantımda köklü ve anlamlı bir yeri vardır. İvriz Köy Enstitüsü'nde öğretmenim, ilköğretim müfettişim, yazın ve yayın yaşamımda en çok yararlandığım, fikirlerine daima saygı duyduğum bir eğitimcidir M. Ali Eren.

M. Ali Eren'in renkli bir kişiliği vardır. Daima çalışır, müspet işler peşinde durmadan yorulmadan koşar; çevresine ve ülkesine sürekli yararlı olmaya çalışır. Aynı zamanda Atatürk İlkeleri'ne ve Türk Devrimi'ne yürekten bağlıdır. İrticanın amansız düşmanıdır. Müspet bilimden asla ödün vermez. Hak bildiği yolda dosdoğru yürümeyi yaşam felsefesi edinmiştir. Bizleri de bu duygularla yetiştirdi. M. Ali Eren'in öğrencisi olmaktan daima kıvanç duyarım.

90 yaşına ve göz tansiyonu nedeniyle görme yeteneğini kaybetmesine karşın kalemi bırakmayan, zamanını değerlendirdiği ölçüde insan olduğuna inanan bir kişiliğe sahiptir.

M. Ali Eren benim İvriz Köy Enstitüsü'nde Genel ve Özel Öğretim Yöntemleri Dersi Öğretmenimdi. Aynı zamanda Enstitünün "Yapı Sanat Başı" idi. Okulun inşaat işlerini o yönetiyordu. Bu arada Gezi Kolu Öğretmenliği'ni de üstlenmişti. Öğrenciliğimde onun yönetiminde Konya ve Ankara olmak üzere iki kez yurt gezisine katıldım.

M. Ali Eren, gezi ve gözleme çok değer veren bir öğretmenimizdir. Bir duvar takvimi yaprağı üzerinde öğrencileri saatlerce konuşturur, düşündürür ve doğru sonuçlara vardırırdı. Derslerinde gözlem, deney ve uygulamaya çok yer verirdi. Bilginin yanında düşünceye de geniş yer ayırırdı. Onun için şu sloganı sık sık yinelerdi: "Düşünen Doğruyu Bulur." Bu slogan aynı zamanda bir yapıtının da adıdır.

M. Ali Eren çok okuyan, okuduğunu yaşamına uygulayan bir eğitimcidir. Aynı zamanda İvriz Köy Enstitüsü Genel Kitaplığı'ndan da sorumlu idi. Beni okumayı çok seven bir öğrenci olarak tanımış olmalı ki, bir gün bana:

"**Hacı sana bir görev vereceğim. Yapacağın iş, her hafta okul kitaplığına gelen kitapların, adını, yazarını, kaç sayfa olduğunu ve kısaca neden bahsettiğini saptayarak, Cumartesi günleri öğle yemek saatinde öğrencilere duyurmaktır.**" dedi. Bu görev benim de hoşuma gitti. Böylece pek çok kitapla tanışmış oldum.

M. Ali Eren bir ara ilköğretim müfettişliğimi de yaptı. Teftiş ettiği okullarda sınıf kitaplıklarının kurulmasına da çok önem verirdi.

Konya Ereğli Öğretmen Abdürrahim İlkokulu'na yeni atandığım günlerde idi. Bölge İlköğretim Müfettişi M. Ali Eren 15.12.1961 günü Öğretmenler Lokali'nde bir hafta süreli, Ereğli Merkez ilkokul öğretmenlerine Kitaplık Tertip ve Tasnif Semineri düzenledi. Kitaplık tasnifinde bir de yapıt veren M. Ali Eren, kitaplıkların nasıl düzenleneceği; bunlardan sınıflarda pratik olarak nasıl yararlanılacağı konularında uygulamalı bilgiler verdi. Bu arada seminere katılan öğretmenler, Ereğli Kitaplığı'ndaki kitapları tasnif ederek öğrendiklerini uygulamış oldular.

Bu seminerde öğrendiğimiz bilgi ve becerileri okul ve sınıf kitaplıklarımızda uygulayarak, öğrencilerimize genel kitaplıklardan nasıl yararlanmaları gerektiği hakkında temel bilgi ve becerileri kazandırmaya çalıştık. M. Ali Eren, okullarımızdaki teftiş ve denetimlerinde okul ve sınıf kitaplıklarını da titizlikle inceler ve gerekli rehberlikte bulunurdu.

Okumanın yararına yürekten inanan M. Ali Eren, Konya Ereğli'de bir de Çocuk Kitaplığı açtı. Karapınar'ın tozlu yollarında motosikletle hasta hasta dolaşarak bağış topladı ve Ereğli'ye bir çocuk kitaplığı kazandırdı.

M. Ali Eren öğretmenimin yüce anısı önünde saygıyla eğilir, ailesine, yakınlarına, eş ve dostlarına ve öğrencilerine başsağlığı dilerim. Tanrının rahmeti bol olsun.

ASIRLIK ÇINAR DEVRİLDİ [24]

Kemal EREN

1911 Ulukışla doğumlu, emekli öğretmen, ilköğretim müfettişi, lise müdürü Mehmet Ali Eren 17.03.2001 Cumartesi Günü Milas'ın Kıyıkışlacık Köyü Zeytinlikuyu Mahallesi'ndeki bahçesinde hakkın rahmetine kavuştu. Bütün tanıyanlarına, sevenlerine, hemşerilerine başsağlığı dilerim.

Ben, rahmetli Mehmet Ali Eren'in ortanca oğluyum. Adım Kemal Eren. Babamın vefatını bugün, 20.03.2001 Salı Günü akşam saatlerinde ağabeyim Timur Eren'in bana telefon etmesiyle öğrendim.

Babam Mehmet Ali Eren'in vefatı münasebetiyle 25 yılı aşkın bir süre İvriz Köy Enstitüsü'nde, Ereğli ve çevresinde öğretmen, eğitim şefi, yapı sanat şefi, ilköğretim müfettişi ve lise müdürü olarak hizmet etmiş olan babam Mehmet Ali Eren'in kişiliği hakkında bir şeyler yazmak ve hemşerilerini, tanıdıklarını, sevenlerini bilgilendirmek görevi bana düştü. Bu görevi büyük bir üzüntü ve hüzünle yerine getiriyorum.

Hatasız Kul olmaz. Her insanın, hele hele 90 yıl yaşamış, iki defa askerlik yapmış, Türkiye'nin birçok şehir, kasaba ve köylerinde eğitim hizmeti vermiş, hepsi yüksek öğrenim yapmış dört çocuk yetiştirmiş Mehmet Ali Eren'in de bilerek veya bilmeyerek yapmış olduğu hatalar, yanlışlıklar olmuştur. Ancak Mehmet Ali Eren, artıları çok fazla olan, 90 yıllık yaşamının her dönemi örnek alınabilecek, Atatürk ve Hazreti Muhammet hayranı, ülkesini, ülkesinin insanlarını çok seven, kendisine güveni olan, medeni cesaret sahibi, mücadeleci, çalışmayı seven, yaptığı hizmetlerden haz alan, üstat lakabına hakkıyla layık, iyi bir eğitimci, iyi bir insandı. Gözlerinin ikisinin de görme yeteneğini kaybetmiş olmasına ve ikinci eşinin vefatından sonra, Milas'taki deniz kenarındaki evinde yalnız başına yaşamasına rağmen, kendi işini kendi gören, bastonla Milas pazarına giden, devlet dairelerindeki bütün işlerini takip eden, otobüsle Ankara'ya, Ereğli'ye, Ulukışla'ya seyahatler yapan, yayına ve basıma hazırlamış olduğu İslam diniyle ilgili son kitabının basımı için çaba sarf eden, bundan heyecan duyan, hayat dolu bir insandı.

Mehmet Ali Eren, köylülerle ve sade vatandaşlarla köy , kasaba kahvelerinde ve ev ziyaretlerinde oturup, saatlerce bıkmadan, usanmadan sohbet etmeyi ve onları çeşitli konularda aydınlatmayı seven, bundan heyecan duyan, 90 yaşında iken bile 60–70 yıl önceki

---

24 Ereğli Gazetesinin 27-28 Mart 2001 tarihli sayılarında yayınlanmıştır.

olayları, yeriyle, tarihleriyle ve olay kahramanlarının isimleri ile hatırlayabilen ender sayılabilecek insanlardan biriydi.

Ereğli'de Çömlekçi Mahallesi'ndeki bahçeli evimizde otururken, komşularımız Demirci Mahir Usta, Karapınar Köylerinden Halil Ağa, Tuzcu Mehmet Ağa, yerlilerden Tahir Bey, Arnavut Şevket Ağa gibi sade insanlarla hemen hemen her akşam birisinin evinde toplanırdık. Ben Ereğli'de isem, beni mutlaka yanına alırdı ve bu sade insanlarla saatlerce günün önemli olaylarını tartışırdı. Ereğli İvriz Köy Enstitüsü'ndeki görevi sırasında, Sarıca Köyü'nde rahmetli İbrahim Koç'un tavassutu ile bir tarla almış ve bu tarlaya Kanada kavağı dikmişti. Birlikte sık sık Sarıca Köyü'ne kavaklığa giderdik. Mehmet Ağa isminde yaşlı bir bahçe komşumuz vardı. Sarıca'ya, kavaklığa geldiğimizde, "Hey… Mehmet Ağa" diye bağırırdı. Sonra Mehmet Ağa'nın meyve bahçesine geçer, Mehmet Ağa ile saatlerce sohbet ederdi ve bundan büyük zevk alırdı. Mehmet Ali Eren bir halk adamı idi ve halkın dilinden çok iyi anlardı.

İvriz Köy Enstitüsü'nde Eğitim ve Yapı Sanat Başı olarak çalıştığı yıllarda, bayram sabahlarında beni yanına alırdı, birlikte yürüyerek Durlaz Köyü'ne giderdik ve köyün camisinde bayram namazı kılardık. Bayram namazından sonra köylülerle köy kahvesinde sohbet etmekten büyük haz duyardı. Ereğli'de Çömlekçi Mahallesi'ndeki bahçeli evimizde otururken Kurban Bayramlarında beni yanına alırdı ve hayvan pazarına giderdik. Koyunu seçip pazarlığını kendisi yapardı ve evimizin bahçesinde kurbanı kendisi keser, özenle yüzerdi.

Mehmet Ali Eren'in Cumhuriyetin ilk yıllarında bin bir zorluk ve olaksızlıklar içinde eğitime vermiş olduğu değerli hizmetler sayılmakla bitmez. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü mezunu idi. Bir eğitimci olarak mesleğini bilinçli olarak, hiçbir güçlükten yılmadan severek ve inançla yapardı. Yürüyerek, atla, araba ile, motosikletle ve bisikleti ile Ereğli Köylerine giderdi ve köy ilkokullarında örnek teftiş ve denetleme çalışmaları yapardı. Mehmet Ali Eren'i Köy İlkokullarının öğretmenleri ve öğrencileri sevdiği gibi, köylüler de tanırlar, sayarlar ve severlerdi. Mehmet Ali Eren tam anlamıyla bir halk adamı özelliklerini taşıyan bir eğitim uzmanıydı.

Mehmet Ali Eren sükseli giyinmeyi, lüks içinde yaşamayı sevmezdi. Sade giyinirdi ve şapkasız dolaşmazdı. 90 yıllık ömrünü sade bir vatandaş olarak yaşamıştır.

Daha ben 13–14 yaşlarımda iken, beni tüccar yapmayı kafasına koymuştu. Ben ortaokul üçüncü sınıfında iken, yaz tatilinde beni

Ereğli'de manifaturacı Sayın Orhan Tüfekçi'nin yanına verdi. Ortaokulu bitirince de, bütün ısrarlarıma ve itirazlarıma rağmen beni Konya Ticaret Lisesi'ne yazdırdı. Daha sonra İstanbul Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'nu bitirdim.1982 yılında dış ticarete başladım ve 1989 yılında Çek Cumhuriyeti'nin Başkenti Prag'da ilk defa bir Türk firması olarak Rulosan'ın Prag Ticaret Temsilciliğini açtım ve 1989 yılından buyana ve halen Çek Cumhuriyeti'nde ikamet eden, Çek Cumhuriyeti'nde kendi firması olan bir Türk İş Adamıyım. 2000 yılında Çek Cumhuriyeti'nden En Başarılı Türk İş Adamı seçildim ve davet edilmiş olduğum Çankaya Köşkü'nde 7 Nisan 2000 tarihinde zamanın Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'den ödülümü aldım. Benim Çek Cumhuriyeti'nde Türk İş Adamı olarak gösterdiğim başarılar, babam Mehmet Ali Eren'i çok duygulandırırdı.

Yazılacak çok şey var. Hatıraları tanıyanlarının zihinlerinde kazınmıştır ve daima yaşayacağına inanıyorum. Tanıyanlarına, sevenlerine, hemşerilerine baş sağlığı ve Ulu Tanrıdan gani gani rahmet diliyorum.

Saygılarımla.

ÜSTAD–I SANİ MEHMET ALİ EREN [25]

Celalettin SET
Atatürk Yılı Yılın Öğretmeni

Balkan Savaşından bir yıl önce doğan ve yaşamı XXI. Yüzyıla ulaşan bir eğitimcinin okuma–yazmayı öğrendiği günden beri, seksen yıldan daha çok daima okuyarak yazdığı, yeni kazanımlarla topluma yararlı olmaya çalıştığı, bir Atatürk erinin, M. Ali Eren'in kaybını, O'nun öğrencileri ve eserleri ile daima hatırlanacağı, saygı ile anılacağı gerçeği ile teselli bulmaktayız.

Öğretmen okullarının kuruluşunun 153. yıldönümünün ertesi günü kaybettiğimiz M. Ali Eren, öğretmen olarak uğraş verdiği Atatürk'ün manevi havasında Ankara'da uyuyor.

Hizmetleri, erdem ve yüce kişiliği ile tanıyanların gönüllerinde taht kuran şair, yazar ve araştırmacı Ereğli Kaymakamı Nail Memik O'na, M. Ali Eren'e, Üstad-ı Sani (İkinci üstad) derdi. Üstad-ı Evvel ise O'na göre Sami Başbudak'tı. Üstadın sözlük anlamı herhangi bir alanda en bilgili kimsedir. M. Ali Eren de eğitimde emsalleri arasında öyle idi.

Birinci Dünya Savaşı sonunda Fransızların Ulukışla'ya geldiğini hatırlayan Eren Kurtuluş Savaşı sonunda ilkokulu bitirmişti.

Öğretmen Okulu ve Gazi Eğ. Ens. Pedagoji Bölümü'nü tamamladı. Ben kendisini İvriz Köy Enstitüsü meslek dersleri öğretmeni ve yapı sanat başı olarak görev yaptığı yıllarda tanıdım. O Hakvermez sırtlarında diğer arkadaşları gibi inançla ve yorulmadan çalışarak hem öğretmen yetiştirmiş, hem de okulun inşaat işlerinden sorumlu olarak yapılaşmaya büyük önem vermiştir.

İvriz'den ayrılınca Ereğli bölgesinde İlköğretim Müfettişliği yaptığı için uzun yıllar birlikte çalışma imkânımız olmuştur.

Müfettişliğinde, birçok meslektaşlarından farklı olarak öğretmenlere rehberlik ederek, onları görev başında yetiştirmeye, yeni metotlar öğretmeye özen göstermiştir.

Eğitimde öğrencileri tanımaya, bireysel yeteneklerine olanak kazandırılmasına büyük önem vermiştir. Öğrenci incelemesini, velilerle ilişkiyi, okul–aile birliği çalışmalarına önem verilmesini her zaman ciddiyetle takip etmiştir.

25 Ereğli Gazetesi'nde 4 Nisan 2001 tarihinde yayınlanmıştır.

Öğretimde gezi, inceleme, araştırma yaparak öğrenmenin, derslerin sözden kurtarılarak deneylerle öğrenilmesine, tartışmalarla doğruyu bulma ve demokratik eğitime ivme kazandırmak için büyük çabalar harcamıştır.

1955’te Öğretmenler Birliğinin girişimi ile açılan Çocuk ve Şehir Kitaplığının gelişmesinde önemli rol oynamış, Kitaplık Derneği kurucu ve yöneticileri arasında bulunmuş, okullarda da kitaplıkların zenginleştirilmesine, öğrencilerin okumasına ısrarla önem vermiştir.

Kitaplık kuruluşu ve tasnifi konusunda hepimizin yararlandığı “**İlk ve Orta Dereceli Okullarda Kitaplık Tertip ve Tasnif Kılavuzu**” adında bir kitapçık yayınlamış, kurslar açmıştır. Çevre incelemesi konusunda Ereğli’yi tanıtan ve derslerde tüm öğretmenlerin yararlandığı “Çevremizdeki Varlıkları ve Olayları İnceleyelim” adındaki kitabını yayınlamıştır.

Öğretmenlerin gelişmesi için örnek dersler, kitap tanıtımı, konferanslar, münazaralar düzenlemiş, staj çalışma alanlarında yetiştirici rehberlikler yapmıştır. Öğretmenlerle geziler düzenleyerek yurt sevgisini geliştirmiştir.

M. Ali Eren’in Ereğli’de müfettişlik yaptığı yıllarda eğitim–öğretim düzeyi çok yükselmiştir. Soruşturmalar en az O’nun döneminde yapılmıştır. Barışçıl ve hoşgörülü davranışları ile öğretmenlerin severek, bilerek dayanışma içinde verimli çalışmalarını sağlamıştır. Ayda bir her okulun sıra ile yaptığı gece aile toplantıları, dayanışma ve içtenliği sağlayan çalışmalar, unutulmaz değerli anılarıdır.

Emekli olduktan sonra şehrimizde **Güneş Gazetesi**'ni kurmuş ve daha sonra matbaasını Ankara’ya taşıyarak çalışmalarını, yazı ve kitap yazma faaliyetlerini yaşamının sonuna kadar sürdürmüştür.

Son uzun konuşmamız Mustafa Onar’ın Atatürk Müzesi’nde olmuştur. Dinamizmini kaybetmeyen ve son günlerde Ulukışla’nın Kuvay–i Milliye hizmetlerini derleyen çalışmalarını bilmiyorum bitirebildi mi? Ben kendisinden çok şey öğrendim. Nur içinde yatsın. Eren’lerin, sevenlerin başı sağ olsun.

“ÜSTADIM” MEHMET ALİ EREN

Ali İhsan Beyhan – Eğitimci

Merhum Mehmet Ali Eren ile Konya–Ereğli İvriz Köy Enstitüsü’nde çalıştığımız yıllarda o, her öğretmene “Üstadım” derdi. Bu nedenle adı “Üstat” kalmıştı. Çok okurdu. Derin deneyimi vardı. Boş konuşmaz, öğretici niteliği ile tanınırdı. Olgun kişiliği ile sevilir, sayılırdı. Dost canlısıydı. Çevresindeki insanları, öğrencileri kırmazdı. İyi bir gözlemci idi. Dostluğuna güvenilirdi.

İlk Tanışmamız

Ben 1942 yılında Ankara **Gazi Eğitim Enstitüsü**’nde öğrenci olduğum günlerde, bir buçuk saat öğlen paydosunda, üzerine “Kütüphane” yazılı camlı kapıdan içeri girdim. Kapının yanındaki masanın başında uzun boylu, kara yağız, benden yaşlıca biri oturuyordu. Ondan okumak için birkaç kitap sordum. “Şimdi zaman az. Son dersten sonra gel bir bakalım, var mı?” dedi. Son dersten sonra geldiğim zaman kitapların bulunduğu tozlu raflara birlikte baktık. Bulunca birini eline aldı. “Dışarı verilmez. Burada da okunacak yer yok. Ne yapalım?” diye bana sordu. “Sen nerelisin?” “**Niğde–Bor**” “O! Hemşeriymişiz, ben de **Ulukışla**’lıyım. Gel otur, konuşalım…” dedi.

Pedagoji bölümünde öğrenciymiş. Buranın sınavını kazandıktan sonra askere gitmiş. Askerlik bitince dönmüş, ama yatılı almamışlar. O da Müdür **Esat Altan**’a çıkıp durumunu anlatmış. Müdür, “Okulun kitaplığına bak; sana bir yer göstersinler, orada yatarsın. Yemeğini de idare etsinler.” diye görevlilere emir vermiş. Okulun kitaplığı ile Türkçe–Edebiyat Bölümü Şefi ve Müdür Yardımcısı ünlü **Mustafa Nihat Özön** ilgileniyormuş. O buna yeni gelen kitapları deftere kaydetmesini, çeşitlerine göre ayırmasını söylemiş, usul–yavaş bunları yapıyormuş.

Sonra benim köyüm Bahçeli’den, Niğde Ortaokulu’ndan, annemin babamın öldüğünden falan konuştuk. Tanıştıktan sonra benimle yakından ilgilendi. ”Her zaman uğra. Sana istediğin kitaplardan birini veririm, okur getirirsin. Ardından ötekini alırsın…” dedi. Öğretmenler, kaynak kitapları okumamız için eski yazıyı (Arapça) öğrenmemizi istiyorlardı. Hemşerim Eren’in bu yazıyı sökmemde çok yararı dokundu bana.

Gazi Eğitim Enstitüsü’nü Bitirdikten Sonraki Yıllar

Ben Gazi Eğitim’i 1944 yılında bitirmiş, **Isparta Gönen Köy Enstitüsü**’ne atanmıştım. Haziranda bitirmiş ve köy kökenli olduğum için

İsmail Hakkı Tonguç (İlköğretim Genel Müdürü) Köy Enstitüsü'ne atanmamı istemiş.

Hemşerim Mehmet Ali Eren sanırım benden bir yıl sonra bitirmişti Gazi Eğitim Enstitüsü'nü. İnebolu'ya atanmıştı. Ara sıra mektuplaşıyorduk. Ben askerlikten terhis olduktan sonra İvriz Köy Enstitüsü'ne verildim.

Müdür **İsmail Sefa Güner**'le konuşurken "Bize meslek dersleri öğretmeni gerekli, tanıdığınız var mı?" demişti. Mehmet Ali Eren'den bahsettim. İlgilendi."Sor bakalım, buraya gelmek isterse, ben Bakanlığa yazarım." dedi. Hemşerim Eren'in atanması bir–iki ay içinde yapıldı. Sevindim. Hem meslek derslerine giriyordu, hem de "Yapı Sanat Başı" olmuştu. Lojmanlarımız yan yanaydı. Eşim Şeküre ve onun eşi Aysel Hanım birbiriyle anlaştılar, yakın arkadaş oldular.

Ben "Yayın Kolu Başkanı" olarak yayımladığımız **İvriz Eğitim Dergisi**'ne Değerli Mehmet Ali Eren'den yazı yazmasını istedim. "Memnuniyetle" dedi. Öğretmen olan gençler için yararlı yazılar yazdı.

Eren Ereğli'ye yakın Çerkes Köy'e bitişik yerden bir tarla aldı. Oraya kavak ağaçları diktirdi. Bana da tavsiye etmişti. Ereğli'ye gidip dönerken "Üstadın Kavaklığı"nı gösterirdik.

Ben 1950 yılında Niğde Lisesi'ne atandığımda o İvriz Köy Enstitüsü'nde göreve devam ediyordu. Emekli olunca Ereğli'ye yerleşti. Basımevi kurdu. Gazete çıkardı.

Yıllar sonra Ankara'da buluştuk. O Necatibey Caddesi'nde "**Necatibey Öğretmenler Matbaası**"nı açtı. Sık sık ziyaret ettim. Ben onun Ayrancı Şimşek Sokak'taki evine, o benim Emek'teki evime akşamları oturmaya gidip gelirdik.

Sonunda matbaayı kapattı. **Milas–Zeytinlikuyu Köyü'**nde bir arsa satın alıp "yazlık" yaptırmıştı. Burada mutlu yıllar geçireceğini umarken, önce trafik kazasında emektar eşi Aysel'i kaybetti. Son yıllarda gözleri az görüyordu. Bu durumda bile anılarını yazıyor, benden okumamı istiyor, basılması için yardımımı rica ediyordu.

Yazlığında acı kazada kaybettiğimiz sevgili "Üstad"ımıza kardeşim kadar üzüldüm…

Nur içinde yatsın.

Datça, 06.12.2005
Emekli Türkçe–Edebiyat Öğretmeni
Ali İhsan Beyhan

Alfabetik Dizin

T. C.

Kültür Bakanlığı

Yasav Komisyonu

Sayı : 8

Toplantı tarihi: I6/XI/I944

Onay tarihi :

Özet : Zonguldak İlk Öğretim Müfettişlerinden M. Ali Eren'in takdirname ile taltifi hak.

TOPLANTIDA BULUNANLAR

Yöneteer İhsan Sungu	İlk Ö. Ö. Direktörü a.H. Keskin
Ko. K. Başkanı B. Kadırgan	Ek. T. Ö. Ö. Direktörü V. Hatay
Yüksek Ö. Ö. Direktörü a.H. Akvedi	Zatişleri Direktörü
Orta Ö. Ö. Direktörü S. Taşel	

Zonguldak Valiliği İlk Öğretim Müfettişlerinden M. Ali Eren'in 4274, 4357 ve 3803 sayılı kanunlarla uhdesine verilen işleri olağan üstü bir başarı ile yaptığından dolayı takdirname ile taltifi hakkında İlk Öğretim Umum Müdürlüğünün Vekillik Yüksek Makamından Encümenimize havale buyrulan 6/3237 sayılı ve 7/XI/1944 tarihli müzekkeresiyle müstenidatı okundu ve icabı düşünüldü:

Zonguldak Valiliği [illegible]öğretim M[illegible]tişi M. Ali Eren'in [illegible] 4357 ve 3803 sayılı kanunlarla uhdesine verilen işleri büyük bir gayret ve başarı ile yaptığı anlaşıldığından kendisinin takdirname ile taltifi ve evrakın İlk Öğretim Umum Müdürlüğüne tevdii kararlaştı.

İş Vekillik Yüksek Makamının tasviplerine arzolunur.

Müsteşar	T.H.R.	Y.Ö.U.M.	O.Ö.U.M.
İ.Ö.U.M.	A. ve M.U.M.	Z.İ.M.	

Kabul
26/I/1945

Maarif Bakanı

Aslının aynıdır.
9/II/1945
H. Taş

T. C.
MAARİF BAKANLIĞI
İlk Öğretim Genel Müdürlüğü
Sayı: 6/5123

Ankara, 14 Mart 1945

Özet: Takdirname ile taltifiniz H.

Mehmet Ali Eren
İlköğretim Müfettişi
Zonguldak

Bölgenizde 4274, 3803 ve 4357 sayılı kanunlarla uhdenize verilen işleri büyük bir gayret ve başarı ile yaptığınızı öğrendim. Sizi Bakanlık Müdürler Encümeninin 26.1.1945 tarihli ve 8 sayılı karariyle takdir eder, verimli çalışmalarınızın devam etmesini dilerim.

Maarif Bakanı
Yücel

Ta.

İ.E.
İ.G.M.A.
9.II.1945

CUMHURİYETİN AYDINI

Ağah Özsunay Türker (Gazeteci)

Daha önce sahibi olduğu ve sonra devrettiği Güneş Gazetesine yazı yazdığım yıllarda tanıdığım, Eğitimci Mehmet Ali Eren Ulukışla' da beni ziyarete gelmişti. 1911 yılın da doğmuş, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuna tanıklık etmiş, Cumhuriyetin aydınlığında büyümüş öğretmenlik, okul müdürlüğü ve müfettişlik yapmış değerli büyüğümün bu ziyareti beni çok mutlu etmişti. *"Sunay Bey, uzun süredir sizinle görüşmek istiyordum. Gözlerim görmüyor ve çok rahatsızım. Sizden bir isteğim var"* dedi. Öğretmenim size nasıl yardımcı olabilirim dediğimde: *"Sunay Bey, Ulukışla'mızın geçmişi ve geleceği ile ilgili çok önemli bir belge konusunda, sizin çok önemli katkılarınızın olacağı düşüncesindeyim.. Bana ancak siz yardım edebilirsiniz"* dedikten sonra Ulukışla Kuvayı Milliye Hareketinden ve burada tutulan karar defterinden söz etti. Bu defteri ortaya çıkarmak için verdiği mücadeleyi anlattı. *"Ulukışla halkının Fransızlara karşı verdiği şanlı bir direniş vardır. Bu bugün bu mücadele ve örgütlenme tam olarak bilinmiyor. Bunu ortaya çıkarıp gelecek kuşaklara göstermemiz gerek. Bu bizim ilçemize ve tarihe karşı hem görevimiz, hem sorumluluğumuzdur. Sizden ricam bu defterin peşine düşün ve onu ortaya çıkarın. Sen Kuvayı Milliyeci Gazi Yusuf Beyin torunusun, bu defter Ulukışla'lı Kuvayı Milliyecilerin şanlı tarihine ışık tutacak değerde. Bunu ortaya çıkartarak yayınlamanı istiyorum"* dedi.

Ülkesine ve tarihe karşı bu saygın duruşun isteğine karşı ne denilse azdır. *"Bunu bir emir kabul ediyorum öğretmenim siz merak etmeyin, ne gerekiyorsa yapacağıma söz veriyorum."* dedim. Damadı Murat Sezen'in yardımıyla hareket edebiliyordu. Ulu bir çınar gibiydi. Büyük bir bilgi birikimine sahipti. Bir daha karşılaşmamız belki mümkün olmayabilirdi. Öğretmenim sizin katılımınızla halkın huzurunda bir sohbet toplantısı yapalım ve kamuoyu oluşturalım dedim. Önerimi benimsedi. Daha sonra bunu Toros Kahvehanesinde gerçekleştirdik.

Uzun bir uğraş sonunda Ulukışla Kuvayı Milliye Karar defterinin önemli bir bölümü tarafıma teslim edildi. Bunun üzerine bu defteri Niğde Hamle Gazetesi'nde günlük seriler halinde yayınladım. Defteri fotokopi yapıp çoğaltarak Ulukışla'daki kurum ve kuruluşlarla okullara dağıttım. Yine TRT Çukurova Radyosu'nda *"Gazeteci Gözüyle"* programında defalarca bu defterden bahsettim. Yerel ve ulusal basına bu konuyla ilgili haberler yayınlattım. TRT, Kanal D Televizyonlarında haber olarak, Ulusal Kanal'da Yazar Zeki Sarıhan *"Kurtuluş Savaşı Öyküleri"* programında özel bir bölüm hazırlayıp yayınladı. Son olarak Niğde Üniversitesi Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Musa Şaşmaz tarafından yayınlanan *"Niğde,*

Aksaray, Nevşehir Tarihi Üzerine" (2008) isimli kitabında Ulukışla Kuvayı Milliye defterinden alıntı yapılarak; *"Ulukışla Müdafaa-i Milliye Cemiyeti ve Faaliyetleri - Dr. İlhan Gedik"* ismiyle geniş bir biçimde yorumlandı.

Bu karar defterinden yola çıkarak 105 Ulukışlalı Kuvayı Milliyecinin İstiklal Madalyası bilgilerine, Pozantı şehitlerine, Ulukışla savunmasının nasıl yapıldığına ulaştık. Yine Milli Mücadeleye bir dönem önderlik eden Müftü Mehmet Bahaddin (Öğüt) Efendinin hayatını, Maden Kazası hakkında bilgiyi, Ulukışla'nın tarihi hakkında bilinmeyen konuları, Mustafa Kemal Atatürk'ün neden ilk Kuvayı Milliye Örgütünü Ulukışla'da kurduğunu, Ulukışla'ya olan ilgisini ve bağlantılarını, Kayserili kadınların Ulukışla savunmasına nasıl katkı yaptıklarını yayınladık. En son PTT Genel Müdürlüğü'nce 2009 yılında yayınlanan *"İstiklal Harbimizde PTT"* isimli kitapta Adana Cephesi başlığı altında; Ulukışla Müdafa-i Milliye Hukuk Cemiyeti hakkında bilgi verilmiştir. Defter "*www.odaksevgi.biz"* sitesi tarafından internet ortamına taşınmıştır.

Kuvayı Milliye Karar Defteri Ulukışla' da doğan, Toros Dağlarında yankılanarak şahlanan bağımsızlık ve özgürlük destanını ortaya çıkarmıştır. Bu karanlığın en yoğun olduğu 1918'li yıllarda umutsuzluğun ve çaresizliğin asla yaşatılmadığı Ulukışla topraklarında "Ne olacak bu memleketin hali" diye ayağa kalkan, hiçbir zaman esaret altında yaşamadık ve asla yaşamayız diyerek ülkede ilk defa Kuvayı Milliye Teşkilatını kuran, Mustafa Kemal'e Sivas Kongresi esnasında Ulukışla halkı olarak emrindeyiz diye telgraf çeken, Amasya Tamimi'nin dünyaya duyurulmasına katkı sağlayan, Ankara ve Konya'nın Sivas ile haberleşmesinin kesilmemesi için telgraf hatları boyunca gece gündüz nöbet tutanların hikayesidir. Yine bu *"Ulukışla topraklarına düşman ayağı basamaz, buradan defolun yoksa alırım seccademi Toros Dağ'larına çıkar bu dünyayı size dar ederim"* diye Fransız komutanına tek başına kafa tutan Müftünün, Yakup Gökçen ile Yusuf Türker ve arkadaşlarının bu vatan için ölmeyi göze alarak savaşan, şehit olan, gazi olan yüzlerce kahramanın, kimsenin kimeden hesap soramayacak durumda olduğu günlerde sigara kağıtla-rını tek tek, pastırmayı dilimleyerek zimmetleyen, ekşimiş yoğurdu tuta-nakla imha eden, geçmişlerinde haksızlık, yolsuzluk,usulsüzlük bulunmayan onurlu, erdemli, şerefli insanların hikayesidir.

Böyle bir destanın ortaya çıkmasına öncülük eden Eğitimci Mehmet Ali Eren'e rahmet diliyorum. Öğretmenime verdiğim sözü yerine getirmekten de büyük mutluluk duymaktayım. Bu vesile ile bir kez daha Yüce Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e ve aziz şehitlerimize, kahraman gazilerimize, saygı, minnet ve şükranlarımı arz ederim.

Bu yurtsever insanlarımızı şimdi iki öykü ve fedakarlıklarının tanığı karar defterinden örneklerle anmak ve tarihe not düşmek istiyoruz.

MIZRAK DURUŞLU KADINLAR

Kayseri'de bulunan cephanenin Çukurova direnişçileri için Ulukışla'ya taşınması [1] gerekmişti. Mustafa Kemal Paşa, halkı aydınlatması ve gençleri orduya kazanması için Kayseri'ye yolladığı Mazhar Müfit Kansu'ya bir telgraf göndererek "cephanenin her türlü çareye başvurularak Ulukışla'ya ulaştırılmasını sağlamasını" istedi.

Mazhar Müfit Bey bir haftadır buradaydı. Müdafaa-yı Hukuk Derneği gibi Anadolu Kadınları Müdafaa-yı Vatan Derneği'nin şubesini de çok çalışkan ve başarılı bulmuştu. Kayserililerin büyük çoğunluğu milli namusu savunan Ankara'yı candan desteklemekteydi. Gençlerin askere katılması için özel bir çaba harcamak gerekmemişti.

O kadar ki Kayseri Lisesi'nin bu yılki son sınıfları, öğrencilerinin tümü askere gittiği için kapalıydı. Mutasarrıf Ethem Bey'e Paşa'dan aldığı telgrafı gösterdi. Ethem Bey ilgilendi. Cephane hemen yola çıkarılabilirdi. Ama bir sorun vardı: Cephane kafilesini kimler eşkıyaya karşı koruyacaktı? Bir küçük müfreze kurmak gerekti. Çünkü Kayseri'nin çevresi eşkıya çeteleriyle doluydu. Ama Kayseri'de eli silah tutan kim varsa ya cephedeydi, ya cephe yolunda. Bir çözüm bulamayan Mazhar Müfit Bey geceyi uykusuz geçirdi. Sabah, mutasarrıfın çağırdığını söylediler. Koştu. Ethem Bey'in yüzü gülüyordu:

"Az önce Müdafaa-yı Vatan Derneği'nin Başkanı Seyyide Hanım ile yardımcısı Feride Hanım (Güpgüpoğlu) geldiler. Beni durgun görünce sebebini sordular. Anlattım. Bu hanımlar bir gün gerekir diye silahlı bir kadınlar kolu da kurmuşlar. Cephaneyi bu hanımların götürebileceğini söylediler. Ne dersin?" Götürebilirler miydi?

M. Müfit Bey bocaladı. Ancak silahlarını kuşanmış, yüzleri açık, mızrak duruşlu hanımları görünce içi rahatlayacaktı. Silahlı kadınlar kolu cephane dolu arabalarla sabah erkenden yola çıktı. Yol boyunca eşkiyalarla karşılaşan kol, bunlarla çarpışa çarpışa ilerledi. Cephaneyi esenlikle Ulukışla'daki yetkililere teslim etti. Mızrak duruşlu Kayserili Kadınlar da böylece büyük katkı sağlamışlardır. Kayserili hanımlar Ulukışla ilçesinde Mehmet Ağa'nın karısı Havana Ana tarafından ağırlanmıştır.

Not: Çukurova direnişinin merkezi Ulukışla'dır. Ulukışla'da Kuvvayı Milliye Mustafa Kemal tarafından 1918 Kasımı'nda Adana'dan ayrılmadan oluşturulmuştur. Hatta Ulukışla cephesindeki mevzileri dahi kendisi belirlemiştir. Bunlardan biri Çiftehan karşısındaki tepede belirgin bir şekilde mevcuttur. Bu sıralarda bölgeye silah ve cephane depolanmasını da sağlamıştır. Sivasa ulaştığında yine bölgeyi denetleyerek eksiklerin giderilmesini istemiştir. Ulukışlalılar Fransızların birliklerini esir almışlardır.

1 http://os.odaksevgi.biz/index.php?option=com_content&task=view&id=3089&Itemid=88 (A. Özsunay Türker)

ULUKIŞLA'NIN "KUVVACI" MÜFTÜSÜ MEHMET BAHAEDDİN EFENDİ

Ulukışla İlçesinin ilk müftüsü olan Mehmet Bahaeddin [2] (01/07/1879 – 11/07/1960) ilk tahsilini Ömerli köyünde yaptı. Dedesi Topal Hoca'dan Kur'an-ı kerim öğrendi. Ömerli köyü ve Ömerli köyü Karıncadağ yayla medresesine devam etti. Babası Mehmet Efendi'nin yönlendirmesi ile Kayseri vilayetine gitti. Kayseri medresesinde öğrenimini tamamlandı, köyüne döndü. Hamidiye Kazası Bidayet Mahkemesi Azalığı yaptı. [3] Hamidiye eşrafından varlıklı olan Gökiş Ahmet'in kızı Elif hanımla evlendi. Ulukışla kaza merkezi olduktan sonra 22 Şubat 1330 (1914) tarihine kadar Ulukışla Bidayet Mahkemesi Azalığı görevini yürüttü. Bu tarihte Ulukışla'nın ilk Müftüsü olarak atandı. Görevi sırasında Kayseri'den Alim Efendi, Ankara Müftüsü [4] Mehmet Rıfat (Börekçi) , Konya'dan Rıfat Efendi, Adana'dan Abdullah Faik Efendi, Mersin'den Naim Efendi, Hacı Ali Sabri Efendi, Kırşehir'den Müfit Efendi ile mektuplaşırdı.

Ömerli Medrese'si kütüphanesinden de yararlanarak "Haçlı Seferleri" hakkında araştırma yapmıştır. "Osmanlı İmparatorluğunun yüzüncü Haçlı Saldırısı sonucu yıkıldığını" sık sık belirten müftü efendi, "saldırının Türkleri tarih sahnesinden yok edene dek bitmeyeceğini" söylemiştir. Ulukışla Müftüsü Mehmet Bahaeddin Efendi, "İstiklalsiz din olmaz" diyerek ülkemizde ilk defa Ulukışla İlçesi'nde oluşturulan Kuvay-ı Milliye teşkilatı içinde görev aldı. İşgalin bir 'Haçlı' saldırısı olduğunu söyleyerek yedi düvele karşı milli mücadeleye başladı.

Ulukışla Müdafa-i Hukuk Cemiyeti'nde 15 Eylül 1335 (1919) tarihinde İrşat Heyeti Reisliği'ne,[5] 15 Şubat 1336 (1920) tarihinde Cemiyet Reisliği'ne seçildi. 1340 (1924) yılından başlayarak 12 Mayıs 1929 tarihine kadar Ulukışla Teyyare Şube Reisliği yapmıştır. 17 Mart 1926 tarihinde milli mücadelede gösterdiği kahramanlık, üstün hizmet ve fedakârlıktan dolayı 3516 sayılı İstiklal Madalyası ile taltif edilmiştir. Devlet işgale baş eğmeyi emrederken, hükmü kalmamış padişahın hükümsüz fetvasını hükümsüz sayıp kafa tutan müftü Kuvay-ı Milliye'ye destek veriyor diye şikâyet edildi. Şeyhülislam Haydarizade' ye "istifa etmiyorum, ben Ulukışla halkının müftüsüyüm, halkımın, Kuvay-ı Milliye'nin yanındayım" diye yazılı tepki gösterdi. İlçedeki Yukarı Cami (Akcami) 'de halkı toplayarak Mustafa Kemal Paşa'ya, Ankara Hükümeti'ne, Kuvay-ı Milliye'ye destek olunması için fetva verdi.

---

2 http://os.odaksevgi.biz/index.php?option=com_content&task=view&id=3077&Itemid=88 (A. Özsunay Türker)

3 Bidayet Mahkemesi: İlk mahkeme, davaları birinci derecede gören ve çözümleyen mercii. (Hukuk Sözlüğü)

4 Mehmet Rıfat Börekçi: İlk Diyanet İşleri Reisi'dir. (01/04/1924–05/03/1941)

5 Ulukışla Kuvay-ı Milliye Karar defteri.(Sunay Türker'de mevcut)

Belge	1	Tarih	1 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	1	Karar No	7

Horoz Karyesine
Tüfenk Kasatura Kayış
15 15 15
Ağız Kapağı Fişenk
15 2800
Ali Hoca Karyesine
Tüfenk Fişenk
20 2000
Koçak Karyesi
Tüfenk Kasatura Kayış
20 5 5
Ağız Kapağı Fişenk
5 2000
Tabaklı Karyesine
Tüfenk Fişenk
5 500
Tekneçukur Karyesine
Tüfenk Fişenk
5 500
Gümüş Karyesi
Tüfenk Fişenk
5 500

Belge	2	Tarih	2 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	1	Karar No	12

126. Alay I. Tabur Kumandanlığı
Deposuna

Karyelere verilmiş olan tüfenklerin cephanelerinin 100 adete iblağ ve noksan olanlarını ikmal etmek iktiza ettiğinden dört bin adet Alman tüfengine mahsus fişenklerin 126. Alay I. Tabur Deposundan alındığını mübeyyin mazbatadır. 4 Aza ve mühür

Belge	3	Tarih	2 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	1	Karar No	13

Karar
Heyet-i İdare her sabah saat üçte, geceleri saat 1 de içtima,ederek mukerreratını ittihaza ve bir mazeret vukuunda resmen malumat itasına karadır. 4 Aza ve mühür

Belge	4	Tarih	2 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	2	Karar No	8_11

Senet Sureti
Koçak Karyesi
Tüfenk Kasatura Kayış
20 5 5
Y.Yirmi Y. Beş Y. Beş
Ağız Kapağı Fişenk
5 2000
Y. Beş Y. İki bin
Ulukışla kaza merkez heyet-i idaresine ber vech-i bala yirmi adet tüfenk ve iki bin fişenk ve beş kasatura ve beş kayış ve beş ağız kapağı emaneten ve talep vukuunda derhal iade etmek ve her bir noksanını tazmin eylemek ve hiçbir güna itiraz etmemek üzere

tamamen ve muntazaman teslim aldığımızı mübeyyin iş bu senedimiz tanzim ve heyet-i mezkureye takdim kılındı.
Ali Bey zade Abdürrazzak/Çolak oğlu Halil/Hatip oğlu Manda Hüseyin

Belge	5	Tarih	11 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	3	Karar No	11

Horoz Karyesi
Tüfenk Kasatura Kayış
15 15 15
y.Onbeş y.Onbeş y.Onbeş
Ağız Kapağı Fişenk
15 2800
y.Onbeş y.İki bin sekizyüz

Ulukışla kaza merkez heyet-i idaresine ber vech-i bala onbeş adet tüfenk ve iki bin sekizyüz fişenk ve onbeş kasatura ve onbeş kayış ve onbeş ağız kapağı emaneten ve talep vukuunda derhal iade etmek ve her bir noksanını tazmin eylemek ve hiçbir gūna itiraz etmemek üzere tamamen ve muntazaman teslim aldığımızı mübeyyin iş bu senedimiz tanzim ve heyet-i mezkureye takdim kılındı. Aza ve mühür

Belge	6	Tarih	8 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	3	Karar No	11

Tabaklı Karyesi

Tüfenk 5 (Beş), Fişenk 500 (Beş yüz) : Kaza merkez idaresine ber vech-i bala yalnız beş adet tüfenk ve beş yüz fişenk emaneten ve talep vuku-unda derhal iade etmek ve her bir noksanını tazmin eylemek ve hiçbir gūna itirazatta bulunmamak üzere tamamen ve muntazaman ve bilaekal teslim aldığımızı mübeyyin iş bu senedimiz heyet-i mezkureye ita kılındı.
Muhtar-ı Sani Yasin Ali/Muhtar-ı Evvel Tekaüd Mustafa/Tabaklı İmamı Molla Arif/Beş adet Mühür

Belge	7	Tarih	10 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	4	Karar No	11

Tekneçukur Karyesi
Tüfenk 5 Yalnız Beş
Fişenk 500 Yalnız Beş yüz

Kaza merkez idaresine ber vech-i bala yalnız beş adet tüfenk ve beş yüz fişenk emaneten ve talep vukuunda derhal iade etmek ve her bir noksanını tazmin eylemek ve hiçbir gūna itirazatta bulunmamak üzme tamamen ve muntazaman teslim aldığımızı mübeyyin iş bu senedimiz heyet-i mezkureye ita kılındı.
Aza İsmail oğlu İbrahim/Muhtar-ı Sani Ahmet oğlu Mustafa/ Tekneçukur Muhtarı Molla Mehmet

Belge	8	Tarih	11 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	4	Karar No	10

Ali Hoca Karyesi
Tüfenk 20 Fişenk 2000
Kaza merkez idaresine ber vech-i bala yalnız Yirmi adet tüfenk ve iki bin fişenk emaneten ve talep vukuunda derhal iade etmek ve her bir noksanını tazmin eylemek ve hiçbir güna itirazatta bulunmamak üzere tamamen ve muntazaman ve bilaekal teslim aldığımızı mübeyyin iş bu senedimiz heyet-i mezkureye ita kılındı. Ak Ahmet oğlu Hasan/Yakup oğlu Ömer/Ali Oğlu Mustafa Efendi/Gözü Beyli Ahmet Ağa/Beş ayrı Mühür

Belge	9	Tarih	11 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	5	Karar No	14

126. Alay I. Tabur Kumandanlığı
Sandık Adet Fişenk Adet
1 Yalnız Bir 1400 Yalnız Bindörtyüz
Ulukışla'da 126. Alay I. Tabur Deposundan bir sandık (bin dört yüz adet) Alman Mavzer fişengi ahz edildiğini mübeyyin mazbata tanzim ve takdim kılındı.

Belge	10	Tarih	17 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	5	Karar No	15

126. Alay I. Tabur Kumandanlığı ve Kaim makamlığına
İzmir'de şehit olan Müslümanların ervahına ithaf edilmek üzere camide mevlit-i nebevi kıraat olunacağından saat beşte ve ba'de sala eda edileceğinden maiyet-i aliyyeleriyle teşrifleri hususunun tebliği tezekkür kılındı.

Belge	11	Tarih	17 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	5	Karar No	16 (13 numaraya zeyl)

Karar Heyet-i İdare her sabah saat üçte, geceleri saat 1 de içtima ve mukerreratını ittihaz ve bir mazeret vukuunda malumat itasına mecburdurlar.
4 Aza

Belge	14	Tarih	28 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	6	Karar No	19

23 Eylül 35 tarihinde Der Aliyye'de ser yaver-i hazret-i Şehriyariye ve Veliahd Hazretlerine 267 kelimelik bir kıta ve der Aliyye vilayetiyle beraber altı suretli ve 254 kelimelik diğer bir telgraf nameyi ve Niğde Müdafaa-i Hukuk Riyasetine 54 kelimelik diğer bir name ki ceman 1041 kuruşluk üç telgraf nameye ve heyat ve şuubat-ı milliyeye levazım-

ı kırtasiye olarak 200 kuruş ki ceman 1241 kuruşun zirde esamisi muharrer zevattan ita edilerek ianattan sarfına karar verildi.
4 Aza

Belge	16	Tarih	2 Teşrin-i sāni 1335
Sayfa	6	Karar No	21

9 Teşrin-i evvel 35 Maliye Şubesinin müzekkeresinde iane-i milliyenin muhafazasına mahsus kasa olmadığı ve lüzum-ı hıfzı işar olunmuştur. Mezkur mebaliğin kasası olan devair-i memurini maiyetinde ve cemiyet azayı-ı tabiyesinden olan zevattan kuvvet Memuru Alışan efendinin veznedar olarak tayin ve hıfz etmesine ve evvelce maliye şubesinde mukayyet mal müdürü Rıza Vergi katibi hakkı ve Nüfus Katibi Halil efendilerin müştereken mesuliyetleri altında muamelatın cereyanına karar verildi.
4 Aza

Belge	17	Tarih	28 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	7	Karar No	22

Heyet-i İdare katib-i umumîliğine 23 Eylül 35'te aza-ı müntahip Hoca zade Hasan Efendinin başbuğluk yaverliğine liyakatına mebni 23 Eylül 35'te ehliyetle Heyet-i İdareye aza-ı müntahip Şevki Efendilerin tayinlerine karar verildi. 4 Aza

Belge	18	Tarih	
Sayfa	7	Karar No	23

Heyet-i İdareye heyet muavini olarak memuren 23 Eylül 35'de intihabatında derece-i saniye aza-ı müntehip Ahmet efendi zade Yakup, hatip Süleyman ve Gülşan Efendilerin Tayinlerine ve heyet-i idare aza-ı daimîsi evkat-ı muayyenede müzakerata iştirakle-rine karar verildi. 4 Aza

Belge	19	Tarih	28 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	7	Karar No	24

Kuvay-ı malumeye tevzi edilen esliha ve teçhizat-ı harbiyyenin karyelerdeki heyat-ı idarece kimlere teslim edilmiş ise, esamilerini mübeyyin ve zir-i heyat-ı mezkure ve başbuğluktan musaddak birer kıta defterin tanzim ve tarafımıza tesyar ve tezekkür kılındı. 4 Aza

Belge	20	Tarih	28 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	7	Karar No	25

Ahāli-i mahalliye ve islamiyyenin önümüzdeki Cuma günü salat-ż

Cumayı ba'de'l-eda Yukarı Cami-i Şerif'de verilecek konferansta hazır bulunmalarının ilanına ve ilan varakalarının üç nüsha olarak tanzim ve akşama kadar talikiyle yine ahz ve hıfzına karar verildi. 4 Aza

Belge	21	Tarih	29 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	8	Karar No	26

Jandarma kumandan-ı cedidi Hamdi Efendi ile Çavuş Faik Efendinin ve jandarmaların ve mahkeme-i bidayet katib-i cedidi tevfik efendinin bir cemiyete dahil olup olmadıklarını mübeyyin vesikaların tetkiki ve cemiyetimize mütemayil ve muhip iseler lüzum-ı kayd ve duhullerinin tefhimi için murahhaslığa tezkire tastirine karar verildi.
4 Aza

Belge	22	Tarih	29 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	8	Karar No	27

Müstafi kaza kaymakam ve kadısının kazanın ehemmiyetiyle mütenasip zevatın tayin ve tasri-i izamlarına şube-i merkeziyye arzına karar verildi. 4 Aza

Belge	23	Tarih	29 Teşrin-i evvel 1335
Sayfa	8	Karar No	28

Kazamız mektebine lüzumu malum ve kadrosunda muharrer iki muallimin tasri-i tayini ve izamlarına şube-i merkeziyye arzı tezekkür kılındı.

Belge	24	Tarih	18 Teşrin-i sāni 1335
Sayfa	8	Karar No	29

Kasaba Heyeti Belediye Reisi Mehmet Ağa
Küçük Hatip Süleyman Efendi
Gökşan Ağa
Dava Vekili Osman Ağa
Hakkı Ağa zade Küçük Mehmet Efendi

Kasaba Heyeti'nin bir müddetten beri layıkıyla ifa-ı vazife edemediklerine ve halbuki kasabanın ehemmiyeti mevkisine mebni balada esamisi muharrer Mehmet, Süleyman, Gökşan, Osman, Mehmet Efendiler taraflarından temin-i idaresi ve talimat-ı mevsuka ve tebligat-ı sairenin hüsn-i muhafaza ve ahkamının ifasına itina olunmasına ve kaza heyet-i idaresinin tebligatına fevkalade ehemmiyet verilmesinin ve hangi gün içtima edeceklerinin ve riyasete ve kitabete içlerinden birer zatın intihabıyla hemen işe mübaşeret olunmasına ve kasabanın maaşlı tahsildarı İbrahim Efendiye iane tahsili hususunda mefaheret-i

lazımede bulunmaları lüzumunun tebliğine karar verildi. 6 Aza

Belge	25	Tarih	18 Teşrin-i sâni 1335
Sayfa	9	Karar No	50

(Başbuğluğa)
1. Bölüklere şimdiye kadar kaç silah tevzi olunmuştur.
2. Bölüklerde daha kaç adet eslihaya hakiki ihtiyaç vardır.
3. Bölüklerde kendileri tarafından tedarik olunmuş, ashab-ı yedlerinde kaç adet esliha olduğunu farz ve tahmin edersiniz.
4. Bu silahlardan kasaba ve köylerde kaç silah vardır? bölük kumandanlarından sual ve işarı
5. Bölüklerde askerlik görmüş, mahareti cesareti olan muktedir, mücsim-i hamiyyet olanlarının tefrikiyle bunların hangi bölüklerde kaçar kişiden ibaret olduğunun ve bölüklerde parasıyla silah almak kudretinde olanlarının tefrikiyle bi kudret kimselerin tercihi suretiyle kasaba ve kuradan dört yüz kişi tefrikiyle bunların ne miktarı kasabada, ne miktarı hangi köylerde olduğunun bölük kumandanlığıyla bi'l-istişare bir kıt'a mücmel listenin sürat-i irsali zımnında keyfiyetin başbuğluğa tebliğine ve nihayet yarın öğleden evvel cevap ahzına karar verildi.
4 Aza

Belge	26	Tarih	18 Teşrin-i sâni 1335
Sayfa	9	Karar No	

Kaza Heyet-i İdaresiyle kasaba heyetinden ikişer zatın kumandasında maa kuvvetlerden miktar-ı kafi efradın yarından itibaren geceleri devriye gezmeleri kasabada kumar oynamak vesaire gibi yolsuzlukların meni ve mütecasirlerinin derdestiyle hükümete teslimine ve keyfiyetin hükümet-i mahalliyenin guş-ı itbağına arz ve iblağına müttefikan karar verildi. 6 Aza
Kaymakamlığa yazıldı.

Belge	27	Tarih	18 Teşrin-i sâni 1335
Sayfa	10	Karar No	

65 Adet Tüfenk
Esamisi defter-i mahsusunda muharrer altmış beş efrad için altmış beş kıta Alman mavzer tüfenklerini suret-i saliha ve muntazamada ve talep vukuunda iade etmek üzere teslim aldık.
I. Bölük kumandanı Mehmet
Ulukışla Milli Tabur Kumandanı
Ahmet

Belge	29	Tarih	18 Teşrin-i sâni 1335
Sayfa	10	Karar No	52

1. Kılan, Emirler, Tarbaz,
Şakir Efendi
2. Gümüş, Tekneçukur, Tabaklı
Aza Hüseyin Efendi, Şevki Efendi
3. Ömerli, Çifteköy, Elmalı
Leri bey,Gürcübaşın Osman Efendi
4. Koçak, Çanakçı, Kozluca, Muradı
Abdurrahman Efendi,Muhtar
Hüseyin Ağa
5. Hasangazi, İlhan, Porsuk, Beyağıl,
Hacı Mollazade Mehmet Efendi
6. Alihoca, İlifkin, Horoz,
Hacı Dede, yakup Efendi
7. Gökbez, Hailkan, Güni
Küçük Hatip Molla Süleyman, Ömer
8. Gedeli, Eminlik, Hüsniye
Belediye Resi vekili Efendi
9. Kötey, Kürkçü, İmrahor,
Başmakçı Hasan Efendi

Kuraya azimet ve şehr-i halin 24. günü akşamı Heyet-i İdareye ba rapor malumat verilmek üzere işbu köylerdeki elimizdeki talimat dairesinde hareketi deruhte eyledik. 6 Aza

Belge	30	Tarih	20 Teşrin-i sāni 1335
Sayfa	11	Karar No	53

Tüfenk	Fişenk	Karye
12	1200	Çifteköy
10	1000	Tekneçukur
8	800	Tabaklı
20	2000	Tarbaz
50	5000	YEKÜN

Ulukışla kazasının Çifteköy karyesine ....on iki adet....itasıyla Tabaklı karyesinin on üç adete, tekneçukur karyesinin on beş adete iblağına karar verildi. 6 Aza

Belge	31	Tarih	29 Teşrin-i sāni 1335
Sayfa	11	Karar No	58

Tüfenk	Fişenk	Karye
5	500	İmrahor
15	1500	Elmalı
5	500	Gedeli
10	100	Muradı
35	3500	YEKÜN

Mezkur köylere 35 esliha 3500 fişenk itasına karar verildi.
Aza

Belge	34	Tarih	30 Teşrin-i sāni 1335
Sayfa	12	Karar No	61

Karar
Hüsniye karyesine 5, Hasangaziye 10, Porsuk'a 15, Beyağıl'a 5, Eminlik'e 10, Ovacığa 2, Kozlucvaya 3, kürkçüye 3, Emirlere 3, Çanakçıya 3, Gümüş'e 3, İlifkin'e 2, Ömerli'ye 5, Heyet-i İdare emrindeki süvari teşkilatına 27 ki ceman 95 adet esliha ve yüzer fişengin tevzi ve itasına karar verildi. 4 Aza

Belge	37	Tarih	5 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	13	Karar No	4

Niğde Müdafaa-i Milliyesine
11 Fırka Kumandanlığına
Kazadan istenilen paranın cüzi ve az olmasına rağmen hal-i faaliyet ve fedakarlığını ilifkin karyesinde her türlü ihtiyacat-ı zaruriyeye katlanarak beklemekte olan elli iki nüfus-ı mücahidine hasr etmek zaruretindedir. Esasen fakr-u hali malum olan kaza 1900 kuvay-ı milliyeyi düşünmekte mütacavir mahallerden metanet-i malumesine bir ar-ı hicap zannetmekte olduğunun şube-i merkeziyyeye arz tezekkür kılındı. 5 Aza

Belge	38	Tarih	5 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	13	Karar No	5

İlifkin karargahı için ber-vech-i zîr karar ittihaz olunmuştur.
1.İlifkin efradı 10 günde bir münavebe ile ifayı vazife edeceklerdir. bunlar bölük üzere inkısam edeceklerdir. 2.Cihet-i askeriyeden ikmal ve irsal edilemeyen erzak Kuvay-ı Milliyeden gönderilecektir.
3. nakden ve lazım olan erzak derhal tedarik ve süratle irsal olunacaktır.
4. Levazım-ı saire-i mühimme ve İlifkin kumandanlarının talebi muvafık olduğu takdirde süratle ifa olunacaktır.
5. Kuvay-ı mülhakaya ikişer kişilik heyet-i irşadiye sevk ve amil-i milliye iblağ olunacaktır.
6 Aza

Belge	39	Tarih	11 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	14	Karar No	6

Gayet Aceledir
Niğde Müdafa'i Milliye Riyasetine
Bu sabah, Adana'dan bir zabit kumandasında altı Fransız neferinin trenle Ulukışla'ya geldikleri ve istasyonu muhafaza etmek için emir aldıkları anlaşılmıştır. Namlarına aynı trenle ba posta gelen 10 Kanunı Evvel 35 tarihli Fransızca bir telgraf name ise şöyledir:
"Ulukışla'daki mevkiinize vasıl olabildiniz mi? Ve orada yer tuttunuz mu? Orada fazla bir kuvvet görebiliyor musunuz? Serian bildiriniz.
Aza şehir Mutasarrıfı Kolonel"
İşbu telgraf nameden bunların hat muhafızı olmadıkları anlaşılmakta olduğundan lede'l-hace ve daha fazla bir kuvvet getirdiklerinde ve kasabayı işgale teşebbüs ettiklerinde olunacak muamele ve hareketimizin ve Borla Niğde'nin bu bapta alacağı vaziyet in suret-i katiyye ve seriada acilen işarını arz ve istizan eyleriz.
5 Aza Ulukışla Müdafaa-ı Milliye Heyeti Şakir/ Hüseyin/ Mehmet Bahaeddin, Abdurrahman

Belge	40	Tarih	13 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	15	Karar No	7_67

15000Adet Fişenk Yalnız beş bin
126. Alay Bölük Kumandanlığına
126. Alay I. Bölük Kumandanlığı
Depo memurluğundan 15.000 adet mavzer fişenklerini aldığımızı mübeyyin iş bu mazbata tanzim ve takdim kılındı.

M.M.H. Reisi Şakir
Reis-i sani Hasan Hilmi

Belge	41	Tarih	13 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	15	Karar No	68

Tüfenk Adet	Fişek Adet	Ver.Yer
16	1600	Telgraf-Posta Müfrezesine
140	15000	Milli Tabur Kumandanlığına
156	16.600	YEKÜN

Telgraf ve posta müfrezesine on altı tüfenk, bin altı yüz fişenk, maa tabur kumandanlığına yüz kırk tüfenk ve on beş bin fişenk ita ve senedin ahzına karar verildi. 6 Aza

Belge	42	Tarih	14 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	15	Karar No	69

Kuvay-ı milliye I. Bölük Kumandanı riyasetinde 20-25 kadar efrad-ı Milliye saat alafranga evvel 11.30 da handa hazır bulunacak ve Fransız hususunda ibraz-ı faaliyet edeceklerdir. 6 Aza

Belge	43	Tarih	14 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	15	Karar No	70

Heyet-i Milliye ber vech-i zir karar ittihaz etmiştir: 1. Meşru, makbul bir mazeret göstermeksizin Ulukışla'da ikamet eden ahali ve memurin ailesi başka mahalle ve memlekete gidemeyecekler. 2. Meşru, makbul mazereti heyetten bir vesika ile mukayyed olanlar müstesnadır. 3. Hilaf-ı mazeret mahalli ahere gidenler yollardan çevrilecektir. 4. yoldan çevrilmemiş aile rüesası bu muhacereti için nüfus başına 20 şer lira cezayı nakdiye ile tecziye ve kendisi teşhir olunacaktır. 5.İşbu kararın icrasına umum Kuvay-ı Milliye efradı memurdur. 4 Aza

Belge	44	Tarih	15 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	16	Karar No	71

Fransız müfrezesini Çiftehan'a nakleden yaylı arabaya 300 kuruş itası tensip ve maliye şubesine tebliğ kılındı. 3 Aza

Belge	45	Tarih	14 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	16	Karar No	72

Müftü Efendinin karyesine azimetine ve avdetinin meçhul bulunmasına mebni murahhas-ı mesul Osman Beyin Heyet-i idareye devam ve müzakerata iştirak etmesi lüzumunun tebliğine karar verildi. 3 Aza

Belge	46	Tarih	14 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	16	Karar No	73

1. Kuvay-ı Milliye için 500 esliha daha irsalini arz ve rica ederiz.
2. Matrud Fransızların Çiftehan'a indiklerinde Ermenilerin arabacıya "Bunun cezasını yakında çekersiniz" dedikleri.
3. Ereğli Karamanı'nda henüz Fransızların çıkarılmaması sebebiyle fazla bir kuvvetle Ulukışla'ya gelmeleri müstebid değildir. Oralardan miktar-ı kafi kuvay-ı milliye göndermek mümkün olamazsa 127. Alayın Ulukışla ve Kılan karyesine nakli hem kuvve-i maneviyyeyi takviye hem de kuvay-ı milliyeyi başında fenni harbe vakıf sivil zabitan bulunmuş olacağı ve hakim tepelerden birisine vaz' edilmek için iki top irsalini ehemmiyetle arz ederiz.
5 Aza M:M:Heyeti

Belge	48	Tarih	15 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	17	Karar No	75

14 kanun-u Evvel 35 Niğde'nin emrine derkenardır.
Ferda gazetelerinin müsaderesine tayin olunacak milli sansür treninin buradan pek erken geçmesine ve pek az kalmasına mebni hüsn-i suretle temin edilememesinden mütevellit mahcubiyete mahal kalmamak üzere trenin öğle vakti muvasalat ve fazlaca tevakkuf ettiği Ereğli Kuvay-ı Milliyesi tarafından ifasını rica ederiz. 6 Aza

Belge	49	Tarih	15 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	17	Karar No	76

Ulukışla'dan Fransız müfrezesi gönderildiği halde Ereğli ve Karaman dan çıkarılmamasına teessüf ettiğimizi ve telgrafla Ereğli ve Karamandan mezkur müfrezenin çıkarılması için lede'l-hace buradan süvari izamı için keyfiyetin mahalli rüesasına işarı tezekkür kılındı. 6 Aza

Belge	50	Tarih	15 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	17	Karar No	77

Kılan'da 20 müsellah, on silahsız, Emirlerden 10 müsellah, Tarbaz'dan 20 müsellah, on silahsız, Porsuk'tan 10 müsellah on da silahsız, Beyağıl'dan on müsellah, Gümüş'ten 5 müsellah efradın 16 kan Evvel 35

saat dörde kadar Ulukışla'ya gelmeleri suret-i katiyyede tebliğ olunur. Aksi hal ve hareket pek ağır mesuliyeti mucip olacağının mezkur kuraya tebliğine karar verildi. 6 Aza

Belge	52	Tarih	16 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	18	Karar No	79

3. Bölük, Milli Bölük Kumandanı Kadı zade Efendinin mazeret-i mesturesine mebni Gökşan Ağ azade Yakup Efendinin dirayet ve kifayetine binaen mumaileyhin Birinci Bölük kumandanlığına nasbına karar verildi. 5 Aza

Belge	54	Tarih	17 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	19	Karar No	81

Merbut liste mucibince Ulukışla mıntıkası 12 mevakıa taksim ve mevki kumandanları tespit olunmuştur. Maa tabur kumandanları lede'l-hace mezkur kuraya azimet edecekler. Hali hazırda tayin olunan mevki kumandanları bulunduğu karye ile mülhak karyeleri idare edecekleridir. Muhalif harekatı görülenler kazaya celp ve tecziye olunacaklarıdır. 5 Aza

Belge	56	Tarih	19 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	19	Karar No	83

Aceledir
Mevki Kumandanına
106 numara, 19 Kanun-u Evvel 35 kararnamenin taraf-ı alilerinden süratle tenfiz buyurulmasını ehemmiyet ve müstaceliyetle arz ve rica ederim efendim. 3 Aza

Belge	57	Tarih	19 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	19	Karar No	83

Nakliye araba sahipleri ücret-i şehriyeden muaf olmak üzere K.E. 35 zarfında işe giden arabaları beş saatten yediye kadar üç aylık 7'den 12'ye kadar dört aylık taksitleri alınmayacaktır. makbuz her ay verilerek mahsup-ı icra kılınacaktır.

Belge	58	Tarih	20 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	20	Karar No	85

Kasaba Heyet-i İdaresi
Kasaba Heyet-i İdaresi Reisi Ahmet Efendi zade Yakup Efendi
Şucaaddin zade İbrahim Efendi
Hamıza zade Kemal Efendi
Hakkı Ağa zade küçük Mehmet Ef.

Kasaba Heyet-i İdaresi Nizamnamesinin 3. Teşkilat faslında 1.2. maddeleri mucibince ve iş bu nizamname ahkamına tamamen riayet ve kaza heyet-i idaresinden tebliğ olunacak evamiri ifa ile mü-

kellef ve mesul olmak üzere balada esamisi muharrer dört kişiden mürekkep zevat uhdesine tevdi ve heyeti sabıkaya da keyfiyetin tebliğine karar verildi. 4 Aza

Belge	59	Tarih	20 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	20	Karar No	86

Ma'a tabur kumandanlığı uhdesinde baki kalmak üzere Ulukışla Mevki kumandanlığına Ahmet Ağa, 2. Bölük Kumandanlığı uhdesinde baki kalmak üzere merkez inzibat kumandanlığına Muhtar Hüseyin Ağa ile I. Bö-lük kumandanı Yakup Gökşan Efen-diler müştereken Sevkıyat heyetine Küçük Hatip Süleyman, kadızade Hacı, Sait, dedezade Hüseyin, Muhtar Hüseyin Efendiler, Muhacirin Heyetine ifaen, Gönüllü Heyeti ifaen, Esliha Heyeti, Maliye Heyeti ifaen, Kılan Mevki Kuman-danlığına boş efendi, Tarbaz mevki Kumandanlığına boş efendi, tekne-çukur Mevkii Kumandanı, boş, Ali hoca Mevki kumandanı, porsuk mevkii kumandanı, Koçak Mevki Kumandanı, Eminlik mevkii Kumandanı, Elmalı Mevkii kumandanı, Ömerli Mevki kumandanı, efendilerin tayin ve tavzifiyle tebliğine karar kılındı. 4 Aza

Belge	61	Tarih	20 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	21	Karar No	87

1. Heyet-i İdare ahval-i fevkalâde müstesna olarak saat dörtte akşamları bir buçukta içtima edeceklerdir.
2. mazareti olan aza riyasete bu saatlerden nihayet yarım saat evvel malumat ita etmeye mükelleftirler.
3. İki defa meclise devam etmeyen aza veya malumatı-ı resmiye vermeyen kasabadan bir mahalle infilakında mezuniyet talep ve ahz eylemeyen azdan birinci defasında 25, ikinci defasında 50, üçüncü defasında iki yüz kuruş ahz olunacak tekerrüründe iş bu ceza ikişer misline iblağ olunacaktır.
4. Kasaba Heyet-i idaresi de aynı surette ayrıca içtima edecektir.
5. Heyetin müzakeratına iktidarında hazırın esamisi kayd ve Aza ettirilecek hazır olmayanlar bu suretle tahakkuk edecektir.
6. Heyet muzakeratını itmam ve mevki-i müzakereden infilak etmezden evvel gelen aza 3 maddede beyan olunan cezaların nısıflarını ita ile mükelleftirler. 7 Aza

Belge	63	Tarih	20 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	22	Karar No	88

1663 numara 20 Kanun-ı evvel 35 4 Aza derkenarla Kayseri mutasarrıfından Ulukışla kaymakamlığına muhavvel telgraf namede Kayserili Fatma ve Kanide hanımların Kayse-

riye izamı hakkında telgrafa tevfik ve Fethullah efendilerin heyet-i milliyeye müracaatları lüzumuna karar der kenar edildi. 6 Aza

Belge	64	Tarih	20 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	22	Karar No	89

Kasabanın Eylül 35'den itibaren iane-i şehriyelerinin derc ve cemine muvazzaf bir tahsildar tayin ve kasaba heyetinin bu husustaki mesaisi tahfif edilmiş ve esasen ne vahi ve kura ianatının mahalli hayatı taraflarından tahsil edilmekte olduğu cihetle kasaba heyetinin ianeye muavenet edecek zevattan münasip kimselerin intihabı ve şu işin teminine himmet edecekleri tabii bulunmuş olmakla keyfiyetin tebliğine karar verildi. 5 Aza

Belge	66	Tarih	23 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	22	Karar No	91

22 Kanun-ı Evvel 35 Pazartesi saat 4:30 içtima edilememiştir.
22 Kanun-ı Evvel 35 Salı
Fırkanın 5066 numara 23 Kanun-ı Evvel 35 tarihli telgraf namesi okunarak Fransızların Hükümet-i seniyye vesikasıyla vurudlarında haklarında muamele-i mühimmat ne-vazın icra ve ruhsat-ı daimede bulundurulmaları tensip kılındı. 4 Aza

Belge	67	Tarih	23 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	23	Karar No	92

Kanun-ı Evvel 35 tarihli aza Abdurrahman Efendinin takriri reye konarak:
1. Adem-i itimat bi'l-ahere beyan edecektir. (Hüseyin efendi)
2. Teşkilata hizmeti gördüğünde azay-ı muavine olarak devamı reyindedir.
3. Eldekiu nizamnamenin madde-i mahsusu mucibince cemiyete muhalif (Hakkı Mehmet efendi) hareketi görülmediğinden devamı ifası reyinde,
4. Bu dahi Süleyman Abdurrahman Efendi
5. Şakir, nizamnameye muhalif harekatı tebeyyün edinceye kadar devamı reyinde
6. Nizamname mucibince cemiyete adem-i devamına ait kanaat olmadığından devamı. Abdurrahman Efendi ber vech-i bala rey'i tahrir ile mumaileyhin devamına karar verildi. Bir rey muhaliftir.
4 Aza Muvaffakiyet
5.Muhalefet

Belge	68	Tarih	23 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	23	Karar No	93

1.Eslihanın suret-i tevzii ber-vech-i atidir.
2. Esliha bordrosunun numara 1, adet 2, fişenk3 esliha alan kimsenin künyesi mührü, esliha alan kimseye kefalet eden zatın künyesi mührü eslihanın evsafı olarak tanzim edilmesi, tabur ve bölük kumandanları tarafından da tasdiki
3. İşbu bordronun üç nüsha olarak tahriri, birisinin tabur, diğerinin bölük, üçüncüsünün de kaza heyetine teslimi
4. Yabancılara verilen esliha için de yerlilerden ve 2 numaralı maddedeki veçhile kefil alınması kefil vermeyenlerden esliha tabur bölük kumandanları nezrinde hıfzı ve işbu muhafaza olunan esliha numara ve adetine ait heyete bir senet itası
5. İşbu kararnamenin bölüklere li ecli'tefhim, tabur kumandanına tebliği tezekkür kılındı. 5 Aza

Belge	69	Tarih	23 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	24	Karar No	94

Kasaba Tahsildarlığına
Kayserili Tevfik ve Fethullah Efendilerin Eylül 35'den Kanun-ı Evvel 35 gayesine kadar takasit-i şehriyyesi olarak ailelerinin Kayseriye izamı tezekkür kılındı.
4 Aza

Belge	70	Tarih	29 Kanun-ı evvel 1335
Sayfa	24	Karar No	95

Misafereten gelen Kuvay-ı Milliye için alınan iki yük odun için seksen kuruş, İki adet bayrak için 140 kuruş, ve yüz yirmi çay bedeli üç yüz kuruşun ki ceman 520 kuruşun milli vezneden tesviyesine karar verildi. 5 Aza

Belge	71	Tarih	1 Kanun-ı sāni 36
Sayfa	24	Karar No	96

Heyet-i İdare
İmam Mustafa Efendi
Murtaza'nın Mustafa Kahya
Yakup oğlu Ömer
Taban oğlu Abdurrahman
Fettah Çavuş Mevkii Kumandanı
İnzibat Zabiti Recep
İlyas oğlu Hüseyin
Ber vech-i bala Heyet-i İdare ve Mevki ve inkıyat kumandanları tayin olunduğu tebliğ olunur.
4 Aza

Belge	74	Tarih	18 Kanun-ı sāni 36
Sayfa	25	Karar No	4

Niğde Havalisi Kumandanlığına
1/61 ve 18/1/36 hal edilemediğinden tekrarının

Belge	75	Tarih	21 Kanun-ı sāni 36
Sayfa	25	Karar No	

İtilaf mümessillerine
Maraş işgali aleyhinde Heyet-i Milliye tarafından keşide olunacak olan telgraf name ücretinin vezne-i umumiden tesviyesine karar verildi.
4 Aza

Belge	77	Tarih	1 Şubat 1336
Sayfa	25	Karar No	

1. 29 Kanun-ı sani 36 tarihli Niğde Heyet-i merkeziyyesinin emirname-i telgrafisi mucibince Salı günü 3 Şubat 36 tarihinde hareket etmek üzere Kaza Heyeti idaresi reisi iki azanın azimetlerine lüzum görülmüştür.
2. Rey'i hafi ile iki aza intihap ve kaza ile kasaba heyeti ve başbuğluğun salahiyeti de Niğde'ye azimet ile mezkur heyete katiyyen ita kılınmıştır.
3. İki aza Aliağa zade Hüseyin Efendi, Belediye Reisi Hatip Süleyman Efendiler olduğunu mübeyyin iş bu mazbata tanzim kılındı. 10 Aza

Belge	78	Tarih	15/02/36
Sayfa	26	Karar No	8

Niğde'den vuku bulan talep üzerine izam edilen üç zevatın Niğde'ye kadar gelip gitme araba ücreti olan 2200 kuruşun M.M veznesinden sarfına karar verildi.
4 aza Reis ve Reis-i Sani

Belge	79	Tarih	16/02/36
Sayfa	26	Karar No	9

Başbuğluğun15 Şubat 1336 tarih ve 15 numaralı tezkiresi okundu. Yabancı memurin ve ahaliye verilen eslihanın mutemede kefil verdikleri takdirde kendilerine itası veremedikleri takdirde silahların istirdadı ve bu suretle muamele ikasının bölük kumandanlıklarına tebliği zımnında Başbuğluğa müzekkire tastirine karar verildi.
3 aza Reis ve Reisi sani Azaları

Belge	80	Tarih	16/02/36
Sayfa	26	Karar No	10

M:M. tahsildarlığının 7 Şubat 36 tarihli müzekkiresi okundu. Tarihi mübaşereti olan 17. Teş.Sani 35 tarihinden itibaren 42 günlük yevmiyesine 700 kuruşun vezne-i milliyeden sarfına karar verildi.
3 aza reis ve reis-i sani Azaları

Belge	82	Tarih	16/02/36
Sayfa	26	Karar No	12

Gönüllü olarak mücahidin mekânında dahil olup pek namuska-

rane öve fedakara ne ifay-ı hizmet eylediği Konya Heyet-i Merkeziyesi Riyasetinin 14 Şubat 1336 tarih ve 144 numaralı tahriratı ile müsteshiben Kayseriye gitmek üzere gelen Ömer oğlu Ahmet Feyzi Çavuşun Niğde'ye kadar mesari-i rayihiyesine 120 kuruşun itasıyla vezne-i Milliyeden sarfına karar verildi.
4 aza Reis Yakup Kadri ve
Reis-i sani Azaları

Belge	83	Tarih	23/02/36
Sayfa	27	Karar No	13

4. Bölük mıntıkasını beray-ı lüzum teftiş için gönderilen Şucaaddin Efendinin mahdumu İbrahim Efendiye masarif-f zaruriyyesi olarak 300 kuruşun vezne-i umumiyeden sarfına karar verildi.
4 aza Reis Yakup Kadri ve
Reis-i Sani Azaları.

Belge	84	Tarih	14/03/36
Sayfa	27	Karar No	15

3. Bölük ile Başbuğlukta bulunan kasabadan Hamıza Bey oğlu Mehmet Efendi Mahdumu Kemal Efendinin vazife-i mezkureye yaramayacağı, başbuğluğa yazılan 8 mart 1336 tarihli müzekkire zirinde yazıldığı derkenardan anlaşılmakla yerine kasabadan Abdi Paşazade Küçük Mehmet Ağanın tayinine ve keyfiyetin başbuğluğa tebliğine karar verildi. 4 Aza R, RS Azaları

Belge	86	Tarih	18/03/36
Sayfa	28	Karar No	17

Görülen luzuma mebni Hüsniye karyesine verilmek üzere teslimen zirde numaraları gösterilen 10 silah Hasan Gazi karyesine 816 cephane ile gönderilmesine karar verildi

963.9483.6893.1918.1440.9179.911
1.9114.8692.6720 on adettir
5 aza
Kuvayı Milliye Reisi, reis-i sāni

Belge	87	Tarih	18/03/36
Sayfa	28	Karar No	18

Gümüş Karyesi

Tüfenk	Fişenk	Numarası
1	100	3047

Kaza Merkez idare Heyiti den ber vech-i bala bir adet mücedded tüfenk ve 100 adet fişenk emaneten ve talep vukuunda derhal iade etmek üzere her bir noksanını tazmin etmek ve hiçbir güne itirazatta bulunmamak üzere tamamen ve muntazaman teslim aldığımızı mübeyyin iş bu senet Heyeti mezkureye ita kılındı.
Aza, aza, Muhtar-ı Evvel Kara Ali bey oğlu Yusuf Gümüş Karyesi Heyet-i İdare resi imam
18/19 1. Bölük Kumandanı Gökşan

Ağa zade Yakup Efendinin vazifesine adem-i devamına binaen vazife-i mezkureye Kasabadan Abdi paşa zade Küçük Mehmet'in tayini ve keyfiyetin başbuğluğa tebliğine karar verildi. 4 aza
Ulukışla Mu. Hukuk Reisi mühür
19 Mart 336

Belge	88	Tarih	18/03/36
Sayfa	29	Karar No	19

Gümüş Karyesi

Tüfenk	Fişenk	Numarası
2	65	8422. 9503

Kaza Merkez idare Heyiti den ber vech-i bala bir adet mücedded tüfenk ve 100 adet fişenk emaneten ve talep vukuunda derhal iade etmek üzere her bir noksanını taz-min etmek ve hiçbir güne itirazatta bulunmamak üzere tamamen ve muntazaman teslim aldığımızı mübeyyin iş bu senet Heyeti mezkureye ita kılındı.
Aza Muhtar-ı sani Efelek oğlu Ömer
Aza İmam Ömer oğlu Molla Mehmet, Çağlayan Karyesi Heyet-i İdare Reisi Muhtar Halil oğlu Mehmet

Belge	90	Tarih	19/03/36
Sayfa	29	Karar No	21

Kuvay-ı Milliye efradının ihtiyacı için 126. Alay ambarından beş sandık cephanenin ahzına ve mazbatasının tanzimine karar verildi. 4 aza Reis namına

Belge	91	Tarih	19/03/36
Sayfa	29	Karar No	22

Koçak Boğazında olan Milli tabur iaşesi için altı kıyye gaz yağı bedeli olan 840 ve 25 adet yedi buçukluk sigara bedeli olan 188 kuruşun sarfına karar verildi. 4 aza MH Reisi

Belge	92	Tarih	21/03/36
Sayfa	29	Karar No	23

Koçakta bulunan Kuvay Milliye iaşesi için gönderilen bir kıyye gaz yağı, bir kıyye sabun ve iki batman tuzun esmanı olan 220 kuruşun sarfına ve veznedarlığa tezkire tastirine karar verildi. 5 Aza

Belge	93	Tarih	22/03/36
Sayfa	30	Karar No	24

<u>I. Şube Sevkıyat ve Gönüllü Heyeti</u>
1. Kadızade Mehmet Efendi
2. Kadızade Hacı Efen.
3. Hacımolla zade Küçük Mehmet Ef
4. Ahmet Ef.zade Hacı Ömer Ağa
Hacı Abdurrahman oğlu Osman Ağa
Hacı Yakup oğullarından İbrahim Ef.
Reis Efen. biraderi Mehmet Efendi
Hacı Hüseyin Efendi
Demircinin Abdurrahman Ağa
Ümmi Alinin Muhsin Ağa
Çolak Süleyman

II. Şube İaşe
Hakkı Ağa zade Küçük Mehmet Ef.
Mahmut oğlu Halil Efendi
Mektupçu Ahmet Efendi
III. Şube İstihbarat
Telgraf Posta Heyeti
Emniyet Heyeti
IV. Şube İane Heyiti
Ali ağazade Hüseyin Efendi
Gökşan Ağa
Hatip Süleyman Efendi
Hacı Mehmet Efendi
Şucaaddin Efendizade İbrahim Ef.
Hakkı ağa zade Küçük Mehmet Ef.
V. Şube Mubayaaa
Gökşan Ağa, Hacı Hatip Efen.
Hatip Süleyman Efen.
Nüfus Kâtibi Halil Efendi
VI. Şube Esliha
Hoca zade Hasan Hilmi Efen.
Hatip Süleyman Efen.
Adilağazade Mehmet Efen.
VII. Şube Maliye
Hacı Mehmet Efendi
Hacı Hatip Efendi
VIII. Şube Mücahidin
Küçükağazade Hüseyin Ağa
Ali ağa zade Hacı Mehmet Efen.
Kömüksüz Oğlu Mehmet Çavuş
Osman Çavuş
Heyet-i İdareye Mahsus Emirber
Nefer esamileri
Piyade
Çoban İbrahim
Paşa Ağanın İbrahim
Durmuş Ali, Osman Ağanın Ahmet Ağa, Ali Çavuş, Zülfikar
Suvari
Gökşan Ağanın Ali
Hacı Molla oğlu Suphi
Külah oğlu Hüseyin
Secaddin Efendinin Yakup
Küçük Hacı oğlu Ahmet
Babaoğlan oğlu Abdurrahman

İşbu 1 ila 9 numara dahilinde bulunan heyat ve nefer atın bu vazifeyle tavzifi tensip ve karar kılındı. 4 Aza ve Ulukışla Kuvay-ı Milliye reisi namına Azalar

Belge	94	Tarih	25/03/36
Sayfa	31	Karar No	25

Kuruş Emtia
507 (Duhhan) Sigara Bedeli
80 Bir Kıyye Şeker Bedeli
325 Bir Teneke gazyağı Bedeli

Kuvay-ı Milliye asakir-i ihtiyacı için müfredatı balada gösterilen tütün, sigara, bir kıyye şeker ve bir teneke gaz bedeli olan 912 kuruşun sarfına karardır.
4 Aza MHMR namına Hüseyin

Belge	95	Tarih	25/03/36
Sayfa	31	Karar No	26

İkinci Posta Erkanı
Başbuğ vekili : Muhasebe-i Hususiye Memuru Sait Efendi
I. Bölük Kumandanı: Gökşan Ağa zade Yakup Efendi
II. Bölük Kumandanı seri Efendi

III. Bölük Kumandanı İhtiyat Zabiti Osman Efendi
IV. Bölük Kumandanı kılanlı Halil Ef.
Başbuğ Yaveri Polis Mehmet Ali Ef.
İaşe Memuru
Mehmet Ağa zade Mustafa Efendi
İkinci Posta ifay-ı vazife edecek Kuvay-ı Milliye heyet-i erkanın isimleri ve memuriyetleri hizalarında gösterilmiş olmakla Ulukışla mübadelesi tezekkür kılındı

Belge	96	Tarih	26/03/36
Sayfa	31	Karar No	27

Çiftehan mıntıkasında bulunan Kuvayı Milliye iaşesine on kıyye yağın mubayaasıyla Koçak Tabur Kumandanlığına seçkine karar verildi.
Azalar ve reis Hüseyin

Belge	97	Tarih	26/03/36
Sayfa	31	Karar No	28

1/140 Çiftehan mıntıkasına gönderilen on kıyye yağın beher kıyyesi 140 kuruştan bedeli 400 kuruştur. Ve beray-ı lüzum Koçaktan aşağı (E) için gönderilen Durmuş Ali ve İbrahim'e verilen 700 kuruş ki 2100 kuruşun vezne-i Umumiyeden sarfına karar verildi. 4 Aza ve Reis Azaları

Belge	98	Tarih	28/03/36
Sayfa	32	Karar No	29

Kuruş	Emtia	Miktarı Kıyye
50	Soğan	5
120	Şeker	1.50
90	Sabun	1
60	Tuz	1

Milli tabur İaşesi için 320 kuruşluk emtia sarfıyla bedeli bulunan 320 kuruşun sarfına karar verildi
4 aza ve reis Azaları

Belge	100	Tarih	29/03/36
Sayfa	32	Karar No	31

Beş lira suvari Mehmet Ali ve 76 kuruş ta tütün bedeli ki ceman 567 kuruşun sarfına karar verildi.
4 aza ve reis-i sani Azaları

Belge	101	Tarih	30/03/36
Sayfa	32	Karar No	32

Beheri 20 kuruştan 60 kuruş soğan ve 10 kuruştan 3 kıyye tuz bedeli ki ceman 90 kuruşun sarfına karar verildi. 4 aza ve reis namına Azalar

Belge	102	Tarih	31/03/36
Sayfa	32	Karar No	33

İzmir ianesi namına toplanan ve iane heyetinde bulunan yetmiş küsur lira evrak-ı nakliyesinin istirdadıyla vezne-i umumiyeye teslimine karar verildi. 4 aza Reis Hüseyin

Belge	103	Tarih	31/03/36
Sayfa	33	Karar No	34

Memurin iş bu Mart gayesinde maaşlarından kat edilmek üzere esamilerini mübeyyin listelerinin takdir edilmek üzere daire reislerine takdimiyle iaşenin maaşlarından katına karar verildi.

4 aza ve reis Hüseyin

Belge	104	Tarih	31/03/36
Sayfa	32	Karar No	35

Kuruş	Emtia	Miktarı Kıyye
1770	yağ	13.5
426.10	Tütün ve Sigara	
170	Şeker	2
70	Kaput	1
30	Çay	50 (Dirhem)
300	Peynir	
50	Arnavut Süleyman Ailesine	
100	Mehmet Alinin ailesine	
100	Soğan	10
3026.10	YEKÜN	

Cepheye gönderilen Kuvay-ı Milliye zabitanı için mubayaa olan iaşe esmanı olup, müfredatı balada muharrer 3026.10 paranın vezneden sarfına karar verildi.

3 aza ve Reis Hüseyin Azaları

Belge	105	Tarih	31/03/36
Sayfa	34	Karar No	36

İfa edildikleri Sahib-i inhifanın esami

Ekmek	Dirhem	Kıyye	Grup
100	14	170	boş
Berber Zeynel			
	6	72	boş
Şehir kışlalı Ahmet			
200	15	187	boş
Arnavut Süleyman			
200	15	187	boş
Hüseyin Çavuş Abbas Oğlu			
300	7	93	boş
Gezir Süleyman oğlu Mehmet Ali			
100	2	27	boş
Mazak Hatice'nin Hasan			
	6	72	boş

Muhtacından olup kendilerinin cümlesi de bulunmasından mecburen aileleri iaşesi temin edilen efradın çoluk çocuğuna verilen ekmeğin miktarı ermanı ve müfredatıyla ber vech-i bala gösterilen olmakla tarihe kadar esman-ı baligesi olan altı yüz yirmi bir furuzun sarfına ve meblağ-ı mezburun ekmekçiye teslimi için veznedarlığa tezkire tasvirine karardır.

Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Reisi namına4 Aza

Belge	108	Tarih	01/04/36
Sayfa	35	Karar No	39

Pozantı ile mücahede-i kat'iyemiz malumdur. Bu bapta Niğde Heyet-i merkeziyesinden bir gün emir ve himmetimize mashar olamıyoruz. Civar mülhakatında muavvet göremiyoruz. Terk-i mevkii mi

edelim? Yoksa ne suretle hareket edelim? Emriniz dairesinden hareketle müheyya olan cemiyetimiz ve efradımızın bu bapta tasvir edilmesiyle tenvir edilmesiyle cevap itası Heyet-i İdare kararıyla müstedadır.
4 aza ve Müdafaa-i Milliye Reisi Hüseyin

Belge	109	Tarih	02/04/36
Sayfa	35	Karar No	40

Kuruş Dirhem Kıyye
1860 200 14 Yağ Kır Hafızdan
125 yazı Kağıdı Halil Efendi
60 60 6 Tuz Bakkal Süleyman
80 8 Soğan Ali Fakıdan

Miktarı ve kıymeti balada gösterilen ve Kuvay-ı Milliye efradı ihtiyacına sarf edilmek üzere mubayaaa edilen erzak vesaire esmanı olan ber vech-i bala iki bin yetmiş beş kuruşun sarfına karardır.
5 aza Müdafaa M. Reisi namına Hüseyin

Belge	110	Tarih	03/04/36
Sayfa	35	Karar No	41

Çiftehan Karargah kumandanı Şevki Azasıyla 3 Nisan 1336 sabahında alınan rapor işe yarar kuvvet sevkini havi olduğundan kafi kuvvet ihracı için karyelere memur izamına karardır.
5 aza ve M.M. namına Hüseyin

Belge	111	Tarih	03/04/36
Sayfa	35	Karar No	42

Mubayaaa edilen kimse ve erzak envaı
Kuruş Kıyye
315 9 Kadı Efendi Ağa Peynir
400 50 Kız Memiş Soğan
50 yarım kıyye şeker Süleyman'dan
50 Sigara Bölük kumandanlarına
320 3 Pastırma
1135 YEKÜN

Miktarı ve kıymeti balada gösterilen ve Kuvay-ı Milliye efradı ihtiyacına sarf edilmek üzere mubayaaa edilen erzak vesaire esmanı olan ber vech-i bala iki bin yetmiş beş kuruşun sarfına karardır.
5 aza Muda M. Reisi namına Hüseyin

Belge	114	Tarih	03/04/36
Sayfa	36	Karar No	45

Evvelce Beyağıl'dan gelen 35 liraya makbuz kat edilmiştir. Bakaya olan 22 liraya makbuz kat'ı ve Kör Osmanlı'dan vücud eden altı buçuk liranın dahi ahzıyla makbuz kat'ına karar vermekle veznedarlığa tezkire tastirine karar verildi.
Üç aza ve Resi sani Hüseyin

Belge	116	Tarih	06/04/36
Sayfa	37	Karar No	47

Cemiyet aza ihtiyacatına eşedd lüzum bulunduğundan 23 Eylül 35 tarihli intihap namede ekseriyeti ihraz eden kadı zade Halil Efendinin de aza-yı muavene olarak devamıyla kendisine tebligat itasına karar kılındı. 5 aza ve M. M. reisi Hüseyin

Belge	117	Tarih	06/04/36
Sayfa	37	Karar No	48

Pozantı Cephesinde fedakarlıkları görülen ve başbuğluktan bildirilen pusulada esamileri muharrer efrad-ı milliye beş yüz kuruş mükafat-ı takdiriyle itasına karar verildi.
6 aza ve M.M. Reisi Hüseyin

Belge	122	Tarih	08/04/36
Sayfa	38	Karar No	52

Kasabadan Pozantı Cephesine gönderilen Ceyhanlı Hüseyin çavuş, İnekçinin İbrahim, Küçük Ali, Kayserili Ali, Otomobilci Adil, Günbay Hacı, Kahveci Ömer, Kulaklı'nın İbrahim, Hacı Alinin Osman,Çavuş, Hüseyin Yasin oğlu Hasan, Kopulcu'nun Hacı, Kaçar Mahmut, Kumandan oğlanın Halil, Kölenin Durmuş, Adanalı İbrahim, Arap Durmuş Ali, Kadri Efendinin Mehmet, Şeyh Efendinin Paşa, Alişan'ın Halil İbrahim, Hayat Hüseyin, Küçük Mehmet'in Ahmet, Kabakçıoğlu Ahmet ve Paşadır. Yüz on lira ve Alişan'ın Mustafa ya da dört buçuk lira ki ceman yüz on dört buçuk lira ile tütün bedeli olan yedi yüz yirmi kuruşun vezne-i umumiyeden savcıyla veznedarlığa tezkire tasfiriyle karar kılındı.
5 Aza Reis Hüseyin

Belge	124	Tarih	08/04/36
Sayfa	38	Karar No	52

Kuruş	Sigara
907	Duhan Bedeli
75	Tuza verilen
13	Keza tütün için
995	YEKÜN

Cephede bulunan Kuvay-yı Milliye efradı için batıda muharrer olunan sigara ve tuzun bedeli olan dokuz yüz doksan beş buçuk kuruşun sarfına karar verildi.
4 aza ve Reis namına Hüseyin

Belge	126	Tarih	20 Teşrin-i sani 35
Sayfa	39	Karar No	54

Fişenk adeti	Sandık
14000	10

Ulukışla'da bulunan 126. Alay 1. Bölük ve posundan on sandıkla ber vech-i bala yalnız on dört bin adet fişeğin ahz edildiğini mübeyyin mazbatadır. 4 aza reis Azası

Belge	128	Tarih	26 Teşrin-i sani 35
Sayfa	40	Karar No	56

4463 numara 25 Teşrin-i sani 35 tarihli 11. fıkra kumandanlığının telgrafının 25/26 126. alay 1. bölükten şifreden mahrec olarak alındı.

Meclis-i mebusan mahalle-i ictimanın tayini hususunda Sivas heyet-i temsiliyesince verilecek kararı aynen kabul ettiğimizi arz ve tasdik eyleriz. 2 Aza

Belge	131	Tarih	09/04/36
Sayfa	40	Karar No	59

Kuralardan mevrüd on sekiz re's keçinin cepheden ekli mümkün olmadığından satılması tensib görülmüş olduğundan bi'l-müzayede yetmiş beş liraya fürüht edilmiş olduğundan tebliğ-i mezkurun ahzıyla makbuz kat'i zımnında veznedarlığa tezkire tasfirine karar verildi.
5 aza ve Reis Hüseyin

Belge	132	Tarih	09/04/36
Sayfa	40	Karar No	60

Fıkra kumandanlığının 8/9 tarihli emirnamesi mücibince Anaşa karyesinde 14 adet silah verilerek kefalet-i müteselsilesi ile mazbataların ahzına karar verildi.
5 aza ve Reis Hüseyin

Belge	133	Tarih	09/04/36
Sayfa	40	Karar No	61

Tüfenk adeti 14 Fişek adeti 100
Talep vukuunda derhal iade edilmek üzere ve zayiinde kefalet-i mütaselsis....... tazmin etmek üzere ber vech-i baki (beş) adet tüfek (beş) fişek Ulukışla müdafaa-i Milliye Cemiyetinden alınmıştır.

Belge	134	Tarih	10/04/36
Sayfa	41	Karar No	62

Kuruş
1291 Efrad ihtiyacı için çarıklık gönderme bedeli
200 Abdi Paşanın Küçük Ağaya
1491 YEKÜN

Efrad ihtiyacına sarf edilecek miktarı ve esbaba-ı sarfı balaya yazılan bin dört yüz doksan bir kuruşun sarfıyla veznedarlığa tezkire tespitine karar verildi.
7 aza ve Müdafaa-i Milliye Reisi vekili Hüseyin

Belge	135	Tarih	11/04/36
Sayfa	41	Karar No	63

Kuruş
400 Hacı Ali'nin Mehmet
22 Paşa Mehmet ve Rüfekasına tütün ve sigara kağıdı
7.20 Hastahaneye yarım kıyye ....bedeli
429.20 YEKÜN

Efrad ihtiyacı için ber vech-i bala 429.buçuk kuruşun vezne-i

umumiyeden sarfına karar verildi. %
Aza ve reis Hüseyin

Belge	136	Tarih	11/04/36
Sayfa	41	Karar No	70

Adet 500 Kılan efradının ihtiyacına mebni gön bedeli beş yüz adet Kılanlı Hacı Abdiye. Efradın ihtiyacına sarf edilerek balaya yazılan yalnız 2200 kuruşun sarfına karar verildi.
5 Aza ve M.H. C. Reisi Namına Hüseyin

Belge	137	Tarih	12/04/36
Sayfa	41	Karar No	71

300 Milli efrad dan Tarbazlının un bedeli
759 Milli efrad ihtiyacının tütün bedeli
2200 Başbuğ Vekili Hüseyin Ağaya İbrahim Efendi eliyle verilen çarıklık gön bedeli
50 sevk memuru İbrahim efendinin köydeki sarfiyatı
3309 Kuruş YEKÜN

Milli efrad ihtiyacı olarak miktarı ve esbaba-ı sarf balaya yazılan 3309 kuruşun sarfına ve itası zımnında veznedarlığa tezkire tastirine karar verildi.
6 Aza M.H.C. Reisi namına Hüseyin

Belge	139	Tarih	14/04/36
Sayfa	42	Karar No	73

Sandık adet Fişenk Adet
5 Y. Beş 1400x5
Kuvay-ı Milliye efradı ihtiyacına miktarı baylaya yazılan 5 adet sandık cephanenin 126 Alay deposundan alındığını mübeyyin mazbatadır.
6 Aza M.M.C. Reisi vekili Hüseyin

Belge	140	Tarih	12/04/36
Sayfa	42	Karar No	74

140 Bir Kıyye Şeker
250 Mehmet Ali Çavuşla cepheye sevk edilen efradın ihtiyacı
10 Hastaneye
50 cephede olan tüfenklerin tamiri için zeytin yağı esmanı
150 Cepheye gönderilen Sivaslı Ahmet in ihtiyacı zaptiyesi için
25 Kilit Parası
672 Efrad ihtiyacına tütün: 190 adet 4 adet Sigara
319 Araba kirası Erzek nakli ve sigara kağıdı bedeli
2116 Kuruş YEKÜN

Esmanı, miktarı ve müfredatı balada gösterilen Kuvay-ı milliye efradı ihtiyacına lüzum görülen erzak ve saireye ait ber-vech-i bala ikibinyüzonaltı kuruşun sarfına ve mukteza mebaliğin vezneden ihracı için veznedarlığa tezkire tastirine karardır.
6 Aza M.M.C. R. V. Hüseyin

Belge	141	Tarih	15/04/36
Sayfa	43	Karar No	75

450 10 Adet Erzak nakline
elzem ------- bedeli
170 Kibrit sigara kağıdı ve sicim
bedeli Efrad ihtiyacına
620 Kuruş YEKÜN

Miktarı ve müfredatı balaya yazılan efrad ihtiyacına mahsus malzeme bedel atına ait ber vech-i bala yalnız 620 kuruşun sarfına ve vezneden ihracı için veznedarlığa tezkire tastirine karardır.
6 imza ve reis vekili

Belge	142	Tarih	15/04/36
Sayfa	43	Karar No	76

1 nisan 1336 tarihinden M.M. kitabetli kıtasıyla istimal ve mezkur tarihte işe mübaşeret eden kasabadan Abdurrahman oğlu Ahmet Efendinin mahiye 800 kuruş ücreti-i şehriye ile vazife-i mezkurede istihdamına rıza sına tevfikan karar verilip, şehri ücreti tesviye zımnında veznedarlığa tezkire tastiri karargir oldu. 6 Aza ve M.M.V.

Belge	143	Tarih	15/04/36
Sayfa	43	Karar No	77

Sandık adet Fişenk Adet
20 Y. Yirmi adet 1400x20
Kuvay-ı Milliye efradı ihtiyacına miktarı baylaya yazılan 20 adet sandık cephanenin 126 Alay deposundan alındığını mübeyyin mazbatadır. 5 Aza M.M.C. Reisi vekili

Belge	144	Tarih	17/04/36
Sayfa	43	Karar No	78

115.5 Sigara Başbuğ Ağaoğluna
200 Sigara kağıdı
280 Şeker esmanı 2 kıyye
50 Çay Bedeli 16 Nisan 1336
tarihli sarfiyat
100 Peynir Kozum ağadan
990 Tütün
170 Sigara kağıdı 17 Nisan 1336
tarihli sarfiyat
1905.5 Kuruş YEKÜN

Kuvay-ı milliye efradı ihtiyacına ber-vech-i bala tarihleri yazılan eyyamda esmanı ve müfredatıyla gösterilen erzak sarfiyatına mukabil bedelatı olan 1905.5 kuruşun sarfına vezneden ihracı dair veznedarlığa tezkire tastirine karardır.
5 Aza M.M.C. R. Vekili

Belge	145	Tarih	17/04/36
Sayfa	44	Karar No	79

Kuvay-ı Milliye efradı ihtiyacına kuradan ianeten gelen iki yaşlı bir tosun ve bir inek her ikisini 30 lira bedelle cihet-i askeri iaşesine füruhta ve esmanı olan meblağın Kuvay-ı milliye veznesine ithaline karardır. 5 Aza ve M.M.R. Vekili

Belge	147	Tarih	22/04/36
Sayfa	44	Karar No	81

Kuruş Erzak Esamisi
700 Gön bedeli Osman Çavuştan
1371 tütün ve Sigara bedeli
185 masarif-ı müteferrika
2256 YEKÜN
Kuvay Milliye efredi ihtiyacı için müfredatıyla miktarı ve cinsi balaya yazılan erzak tütün vesaire bedeli olan ber vech-i bala yalnız 2256 kuruşun sarfına ve vezneden ihracı için veznedarlığa müzekkire tastirine karardır.
5Aza ve reis vekili Hüseyin

Belge	151	Tarih	26/04/36
Sayfa	45	Karar No	85

Kuruş Erzak Esamisi
200 Arabacı Bor'luya
60 Kör Hafıza 2 yağ hesabı bakayasından
1000 Yaver Şevki Efendiye
100 Emirber Neferlerine tütün
1360 YEKÜN
Müfredatı balaya yazılan ihtiyac-ı askeri lüzumu esmanı olan1360 kuruşun sarfına ve vezneden ihracı için veznedarlığa tezkire tastirine karardır. 5 Aza M.M.C. R. Hüseyin

Belge	163	Tarih	10/05/36
Sayfa	49	Karar No	97

mücahidinden olup cepheye ifayı vazife eden Efelek karyesi Molla Abdullah'ın ailesi ihtiyacına dört yüz,

sevk memuru İbrahim Efendinin mesarif-i zaruriyyesi olarak beş yüz ki ceman 900 kuruşun sarfına ve berayı sarf cemiyete getirilmesi için veznedarlığa tezkire tastirine karardır. 6 Aza ve M.M.R. Hüseyin

Belge	167	Tarih	15/05/36
Sayfa	50	Karar No	90

400 İhtiyaç için Tabur Kumandan vekaletine gönderilen Kemal Efrad
115 Efrad ihtiyacına sigara kağıdı ve kibrit bedeli
400 Arabacıya: Cepheye giden Karaca'nın oğluna ücret
100 Mecrühindin Abdi Paşanın Küçük Ağaya ihtiyacı için
75 Cepheye gönderilen gazyağı ve zeytinyağı esmanı
310 Efrad ve eshan ihtiyacına sigara ve tütün bedeli
1400 Kuruş YEKÜN
Müfredatıyla efrad ihtiyacına suret-i sarfı bālā'da gösterilen bin dört yüz kuruşun sarfına ve beray-ı sarf cemiyete getirilmesi veznedarlığa tezkire tastirine karardır.
4 Aza ve M.H.C.R. Hüseyin

Belge	168	Tarih	15/05/36
Sayfa	50	Karar No	91

Amal ve harliçt-i milliye bilafına elinden geldiği kadar sedef kaymak istediği anlaşılan kaza jandarma ku-

mandanı Nazım Hamdi Efendi hakkında Hıyanet-i Vataniyye Kanununun tabiri için keyfiyetin Meclis-i Milli-i Ali kıyasetine 11. Fırka Kumandanlığı'na iş'arına karardır.
4 Aza ve M.H.C.R. Hüseyin

Belge	170	Tarih	16/05/36
Sayfa	50	Karar No	93

Tesavi-i hali ile müştehir kaza jandarma kumandanı Hamdi Efendinin ahval-i hainesinin Büyük Millet Meclisi Riyasetine arzına karar verildi.

6 Aza ve M.H.C.R. Hüseyin Kopmuş

Belge	174	Tarih	30/05/36
Sayfa	55	Karar No	96

M.H.C.R. Müftü Mehmet Bahaddin Efendinin (boş) tarihli riyaset istifanamesi kabul olunarak şimdi kadar kendisi tarafından idare edilmekte olan riyasete reis-i sani Hüseyin Efendinin intihab kılındığı karargir oldu. M.H.C.R. Vekili

Belge	175	Tarih	31/05/36
Sayfa	51	Karar No	97

İlbas ve .... için livadan kazamıza tefrik edilen otuz bin kuruşun Kuvayyı Milliye veznesinden zarfına ve mezkûr meblağ cemiyete götürülmesi için veznedarlığa tezkire tastirine karar verildi.
4 Aza ve M.H.C.R. Hüseyin

Belge	177	Tarih	05/06/36
Sayfa	55	Karar No	99

20 Hastahanedeki hastağına ihtiyacına pamuk
20 Mecrühin için bedeli
120 Cemiyete kırtasiye bedelatı
1250 Akköprü'de Ahmet Ağanın Halit Beyden kazan aldığı para
360 Çayhanlı iphid Hüseyin Çavuşun ailesine işe edilen iki gülün dahi bedeli
720 Hasatahane'de Kuvay-yı Milliye efradından mecruh efrad için yirmi dört arşın sargı bezi ve kefen
130 Hastahanede Kuvay-yı Milliye efradından mecruh efrad için beş arşın sargı bezi
2620 Kuruş YEKÜN

Muhtelif ve müteferrik surette müsademe başlayalıdan beri mecruh Kuvay-yı Milliye efradı ihtiyacına sarf edilen ber vech-i bālā iki bin altı yüz yirmi kuruşun sarfı lazım geldiğinden sarfına ve meblağ-ı mezkur beray-ı sarf cemiyete getirilmesi için veznedarlığa tezkire tastirine karar verildi.
4 Aza

EK [1]	Ulukışla Kuvvayı Milliye Defteri'nden Alıntılar
Sayfa	Belgeler
165	1,2,3,4
166	5,6,7
167	8,9,10,11,14
168	16,17,18,19,20
169	21,22,23,24
170	25,26,27,29
171	30,31,34
172	37,38,39
173	40,41,42,43,44,45
174	46,48,49,50
175	52,54,56,57,58
176	59,61,63
177	64,66,67,68
178	69,70,71,74
179	75,77,78,79,80,82
180	83,84,85,86,87
181	88,90,91,92,93
182	94,95
183	96,97,98,100,101,102
184	103,104,105,108
185	109,110,111,114,116
186	117,122,124,125,126, 128
187	131,132,133,134,135
188	136,137,139,140,141
189	142,143,144,145,147
190	151,163,167,168
191	170,174,175,177

1 http://os.odaksevgi.biz/index.php?option=com_content&task=view&id=468&Itemid=88

Önemli Karar İçeren Belgeler	
Belge	İşlenen Konu
2,9,90,126, 139,143	126. Alay'dan cephane alınması/dağıtımı için verilen kararlar
1,4,5,6,7,30, 31,34,41,86, 87,88,132	Birliklere cephane dağıtım kararları
16,17,18,19,22 ,23,24,26,29, 37,58,61,64,67 ,71,84,93,95, 122, 174	Çeşitli atamalar yapılması ve yönetim kararları
21,168,170	Jandarmayla ilgili kararlar
10,14,20,48,75	Protesto kararları
39,42,44,46,49 ,66	Fransız işgali kararları
22,25,39,79, 128	Merkezle haberleşme
63,69,74,77,78 ,96,97,102,108 ,110	Diğer bölgelerle ilişkiler



Mehmet Ali Eren

Emekli Eğitimci

1911-2001

Ulukışla İlkokulu, Niğde Ortaokulu ve İlköğretmen Okulu, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bölümü'nü bitirmiştir. Salihli'nin Durasıllı Kasabası ve Kırveli Köyü'nde öğretmenlik ve başöğretmenlik yaparak mesleğine başlamıştır. Sonra Bartın, Adana ve Konya illerinde ilköğretim müfettişliği, İvriz Köy Enstitüsü'nde öğretmenlik ve yöneticilik, Konya Ereğli Lisesi'nde öğretmenlik ve müdürlük yapmıştır. 85 yaşından sonra göz tansiyonu nedeniyle gittikçe artan görme zorluğuna rağmen yılmamış, mahalli gazetelere olağanüstü bir çaba ile yazılar yazarak eğitim çalışmalarını sürdürmüştür. Ayrıca Konya Ereğlisi'nde Güneş Gazetesi'ni uzun yıllar yayınlayarak yöre halkına ekonomik ve kültürel alanlarda katkıda bulunmuştur.

Daha sonra matbaasını Ankara'ya naklederek **Necatibey Matbaası**'nı kurdu. Burayı da yıllarca tek başına yönettikten sonra bu matbaayı satarak Ege'nin güney koylarından birinde olan **Milas-Kıyıkışlacık Köyü Zeytinlikuyu Mahallesi**'ne yerleşti. Doğayla içiçe olması yanında diğer çalışmalarını da sürdürerek anılarını **Milas Önder** ve **Menteşe Gazeteleri**'nde yayımladı. Bu etkinlikler de yörede büyük takdir topladı. Birgün evinin bahçesinde çalışırken 17 Mart 2001 günü Hakk'ın rahmetine kavuştu.

Değerli eğitimci M.Rauf İnan'ın "Bir insan zamanını değerlendirdiği ölçüde insandır." dediği gibi Mehmet Ali Eren de zamanının her anını değerlendirip çevresiyle paylaşarak topluma yararlı olmuştur.

Mehmet Ali Eren'in üç oğlu, bir kızı ve dokuz torunu vardır.

YAZARIN BASILMIŞ KİTAPLARI

1- İlk ve Orta Dereceli Okullarda Kitaplık Tertip ve Tasnif Klavuzu	1949
2- Çevremizdeki Varlıkları ve Olayları İnceleyelim	1956
3- Hakikat (Düşünen İnsan Doğruyu Bulur)	1958
4- Hayat Bilgisi Rehberi, Sınıf 2	1960
5- Hayat Bilgisi Rehberi, Sınıf 3	1960
6- İlkokullarda Örnek Yazı, Sınıf 2-3	1971
7- İlkokullarda Örnek Yazı, Sınıf 4-5	1971
8- Bir Eğitimcinin Düşünce ve Anıları	1999

ISBN: 978-9944-62-970-6

0 312 432 23 78